

การศึกษาและพัฒนาอัตลักษณ์ของเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนหญิงบ้านปรานี

ปริญญานิพนธ์
ของ
จันทร์เพ็ญ ทศนียสกุลชัย

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการแนะแนว

ตุลาคม 2548

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

158.3

จุฬารัตน

3

การศึกษาและพัฒนาอัตลักษณ์ของเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนหญิงบ้านปรานี

บทคัดย่อ

ของ

จันทร์เพ็ญ ทศนียสกุลชัย

31 ส.ค. 2549

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการแนะแนว

ตุลาคม 2548

S 134779

h 282781

จันทร์เพ็ญ ทศนิยมสกุลชัย. (2548). การศึกษาและพัฒนาอัตลักษณ์ของเยาวชนในศูนย์ฝึกและ
อบรมเด็กและเยาวชนหญิงบ้านปรานี. ปริญญาโท กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว).
กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. คณะกรรมการควบคุม :
ศาสตราจารย์ ดร.ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์, รองศาสตราจารย์ชูศรี วงศ์รัตน์.

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาและพัฒนาอัตลักษณ์ของเยาวชนในศูนย์ฝึกและ
อบรมเด็กและเยาวชนหญิงบ้านปรานี ประชากรที่ใช้ในการศึกษาอัตลักษณ์เป็นเยาวชนในศูนย์ฝึก
และอบรมเด็กและเยาวชนหญิงบ้านปรานี ช่วงอายุ 12 -18 ปี จำนวน 52 คน กลุ่มตัวอย่าง
ที่เข้าร่วมการพัฒนาอัตลักษณ์ เป็นเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนหญิงบ้านปรานี
จำนวน 8 คน ที่ได้มาจากการคัดเลือกจากประชากรที่สมัครใจที่จะเข้าร่วมการพัฒนาอัตลักษณ์
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสำรวจอัตลักษณ์และโปรแกรมการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มตาม
ทฤษฎีเกสตัลท์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ การทดสอบค่าที (t - test for dependent
samples)

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. อัตลักษณ์ของเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนหญิงบ้านปรานี จำนวน
52 คน อยู่ในระดับปานกลาง และค่าเฉลี่ยของอัตลักษณ์รายด้าน ซึ่งได้แก่ ด้านการรู้จักและเข้าใจ
ตนเอง ด้านการยอมรับตน ด้านความมั่นใจในตนเอง ด้านความไว้วางใจตนเองและผู้อื่น
ด้านความเป็นตัวของตัวเอง ด้านความคิดริเริ่ม ด้านความขยันหมั่นเพียร และด้านจุดมุ่งหมายใน
การดำเนินชีวิต อยู่ในระดับปานกลาง

2. ภายหลังการเข้าร่วมการพัฒนาอัตลักษณ์โปรแกรมการให้คำปรึกษากลุ่มตามทฤษฎี
เกสตัลท์ เยาวชนหญิงบ้านปรานีมีอัตลักษณ์เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

A STUDY AND DEVELOPMENT OF EGO IDENTITY OF YOUTH
IN BANPRANEE TRAINING CENTER FOR FEMALE CHILDREN AND YOUTH

AN ABSTRACT
BY
CHANPEN THASANEYASAKULCHAI

Presented in Partial Fulfillment of the Requirements for the
Master of Education degree in Guidance and Counseling Psychology
at Srinakharinwirot University
October 2005

Chanpen Thasaneeyasakulchai. (2005). *A Study and Development of Ego Identity of Youth in Banpranee Training Center for Female Children and Youth*. Master Thesis, M.Ed. (Guidance and Counseling Psychology). Bangkok : Graduate School , Srinakharinwirot University. Advisor Committee : Prof. Dr. Pongpan Kirdpitak, Assoc. Prof. Chusri Wongrattana

The purposes of this research were to study and develop ego identity of youth in Banpranee Training Center for female children and youth. The population of ego identity study were 52 youth, aged 12-18 year, in Banpranee Training Center for female children and youth. The subjects of the ego identity development through group counseling consisted 8 volunteered youth selected from the population. The research instruments were the ego identity inventory and the ego identity group counseling program emphasizing Gestalt theory. The data were analyzed by t-test for dependent samples.

The results of the study were as follows :

1.The ego identity of the 52 youth in Banpranee Training Center for female children and youth revealed average while the mean score of each ego identity scale: measuring self - awareness and self - understanding, self - acceptance, self - confidence, trusting in themselves and others, autonomy, initiative thinking, industry, and purpose in life revealed average.

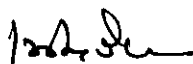
2.The ego identity of the youths participated in the ego identity group counseling program emphasizing Gestalt theory significantly increased at .05 level.

ปริญญานิพนธ์
เรื่อง

การศึกษาและพัฒนาอัตลักษณ์ของเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนหญิงบ้านปราณี

ของ
นางสาวจันทร์เพ็ญ ทศนียสกุลชัย

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการแนะแนว
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

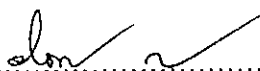

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

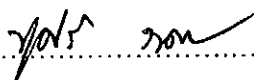
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เพ็ญสิริ จีระเดชากุล)

วันที่...14...เดือน ตุลาคม พ.ศ. 2548

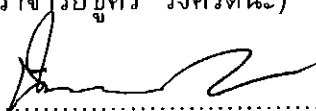
คณะกรรมการสอบปริญญานิพนธ์

..... ประธาน
(ศาสตราจารย์ ดร.ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ชูศรี วงศ์รัตนะ)

..... กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นันทนา วงษ์อินทร์)

..... กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทศพร ประเสริฐสุข)

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดีเป็นเพราะได้รับความกรุณาอย่างยิ่งจากศาสตราจารย์ ดร.ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ ประธานควบคุมปริญญานิพนธ์ และรองศาสตราจารย์ชูศรี วงศ์รัตน กรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ ที่กรุณาให้คำแนะนำและช่วยตรวจทานแก้ไขข้อบกพร่องให้ถูกต้อง ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาที่ได้รับเป็นอย่างยิ่ง จึงขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นันทนา วงษ์อินทร์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ทศพร ประเสริฐสุข ที่ได้กรุณามาเป็นกรรมการสอบปากเปล่า พร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะความรู้ที่เป็นประโยชน์ในการแก้ไขปรับปรุงงานวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นันทนา วงษ์อินทร์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทศพร มณีศรีขำ ดร.วัลลภ ปิยะมโนธรรม และอาจารย์มณฑิรา จารุเพ็ง ที่กรุณาให้คำแนะนำและช่วยตรวจทานแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ และเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้

ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษาทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ให้แก่ผู้วิจัยด้วยความเมตตาและเอาใจใส่แก่ผู้วิจัยตลอดมา

ขอกราบขอบพระคุณท่านมานิตย์ สุทธพร รองปลัดกระทรวงยุติธรรมที่ให้ความกรุณาอย่างยิ่งในการอนุเคราะห์ให้ผู้วิจัยได้ลาศึกษาต่อในครั้งนี้

ขอกราบขอบพระคุณคุณบุปผา กรเกษม หัวหน้ากลุ่มงานช่วยอำนวยความสะดวกนักบริหาร 7 กองกลางสำนักงานศาลยุติธรรม และคุณเพลินใจ เจริญนาถ ผู้อำนวยการกองส่งเสริมการระงับข้อพิพาท กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ที่ให้การสนับสนุนส่งเสริมในการศึกษาต่อและคอยให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยตลอดมา

ขอกราบขอบพระคุณผู้อำนวยการวิษชุดา ชัยบัณฑิตย์ ผู้อำนวยการศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนหญิงบ้านปรานีที่ให้ความอนุเคราะห์ อำนวยความสะดวกในการวิจัยและคอยให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยในครั้งนี้

ขอขอบคุณเยาวชนสถานแรกรับเด็กและเยาวชนและเยาวชนศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนหญิงบ้านปรานีที่ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีในการทำวิจัยครั้งนี้

ขอบคุณเพื่อนๆ สาขาจิตวิทยาการแนะแนวทุกคนที่ให้คำปรึกษาแนะนำ ช่วยเหลือและเป็นที่กำลังใจในการทำปริญญานิพนธ์ฉบับนี้จนสำเร็จสมบูรณ์

ท้ายที่สุดนี้ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ บิดา มารดา พี่ๆ ทุกคนในครอบครัวโดยเฉพาะ พ.ต.ต. หญิงอมรจันทร์ ทศนียสกุลชัย ที่คอยห่วงใย คอยให้กำลังใจ ให้ความช่วยเหลือในทุกๆ ด้านแก่ผู้วิจัยตลอดมา ผู้วิจัยขอมอบความดีทั้งหลายที่เกิดจากการวิจัยครั้งนี้ให้แก่ผู้มีพระคุณและบูรพคณาจารย์ทุกท่าน

จันทร์เพ็ญ ทศนียสกุลชัย

งานวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัย
จาก
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สารบัญ

บทที่

หน้า

1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	3
ความสำคัญของการวิจัย.....	4
ขอบเขตของการวิจัย.....	4
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	8
สมมุติฐานในการวิจัย	8
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	9
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับอัตลักษณ์.....	9
ความหมายของกับอัตลักษณ์.....	9
พัฒนาการทางบุคลิกภาพของวัยรุ่น	11
ช่วงวัยของการแสวงหาอัตลักษณ์.....	13
อัตลักษณ์กับวัยรุ่น	14
ปัญหาของวัยรุ่นในการแสวงหาอัตลักษณ์	15
ภาวะวิกฤตของการพัฒนาอัตลักษณ์.....	15
แนวคิดเชิงทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับอัตลักษณ์.....	16
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับอัตลักษณ์.....	29
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับอัตลักษณ์ในประเทศ	29
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับอัตลักษณ์ต่างในประเทศ	31
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการให้คำปรึกษากลุ่มแบบเกสตัลท์.....	32
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการให้คำปรึกษากลุ่ม.....	32
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการให้คำปรึกษากลุ่มแบบเกสตัลท์.....	40
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการให้คำปรึกษากลุ่มแบบเกสตัลท์.....	48
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการให้คำปรึกษากลุ่มแบบเกสตัลท์ในประเทศ.....	48
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการให้คำปรึกษากลุ่มแบบเกสตัลท์ในต่างประเทศ	49

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	51
การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง.....	51
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	51
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	56
การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล.....	58
สถิติที่ใช้ในการวิจัย.....	58
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	61
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	61
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	61
การเสนอผลการวิจัย.....	61
ผลการวิจัย.....	62
5 สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ.....	72
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	72
สมมติฐานและวิธีการศึกษาวิจัย.....	72
ขอบเขตของการวิจัย.....	72
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	72
วิธีดำเนินการทดลอง.....	73
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	73
สรุปผลการวิจัย.....	73
การอภิปรายผล.....	74
ข้อเสนอแนะ.....	77
บรรณานุกรม.....	79

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
ภาคผนวก.....	86
ภาคผนวก ก	87
- แบบสำรวจอัตลักษณ์.....	88
- โปรแกรมการให้คำปรึกษากลุ่มแบบเกสตัลท์.....	94
ภาคผนวก ข.....	126
- คุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	127
ภาคผนวก ค.....	138
- รายนามผู้เชี่ยวชาญ.....	139
ภาคผนวก ง.....	140
- หนังสือขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ.....	141
ภาคผนวก จ.....	142
- หนังสือขอความอนุเคราะห์เพื่อพัฒนาเครื่องมือการวิจัย.....	143
- หนังสือขอความอนุเคราะห์เพื่อการวิจัย.....	144
ประวัติย่อผู้วิจัย.....	145

บัญชีตาราง

ตาราง		หน้า
1	แบบแผนการทดลอง.....	57
2	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของอัตลักษณ์รายด้านของเยาวชนในศูนย์ ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนหญิงบ้านปรานี (N= 52).....	62
3	เปรียบเทียบอัตลักษณ์ของเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนหญิง บ้านปรานีก่อนและภายหลังการให้คำปรึกษากลุ่มตามทฤษฎีเกสตัลท์ (n=8).....	63
4	คะแนนอัตลักษณ์รายด้านของเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน หญิงบ้านปรานีก่อนและภายหลังการให้คำปรึกษากลุ่มตามทฤษฎีเกสตัลท์ (n=8).....	64
5	ระดับอัตลักษณ์รายด้านของเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน หญิงบ้านปรานีก่อนการให้คำปรึกษากลุ่มตามทฤษฎีเกสตัลท์(n=8).....	65
6	ระดับอัตลักษณ์รายด้านของเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนหญิง บ้านปรานีภายหลังการให้คำปรึกษากลุ่มตามทฤษฎีเกสตัลท์(n=8).....	68
7	แสดงค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (t) และค่าความเชื่อมั่นของแบบสำรวจ อัตลักษณ์.....	127
8	คะแนนอัตลักษณ์ของเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนหญิงบ้านปรานี (N=52).....	129
9	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานอัตลักษณ์ของเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรม เด็กและเยาวชนหญิงบ้านปรานีด้านการรู้จักและเข้าใจตนเอง.....	130
10	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานอัตลักษณ์ของเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรม เด็กและเยาวชนหญิงบ้านปรานีด้านการยอมรับตนเอง.....	131
11	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานอัตลักษณ์ของเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรม เด็กและเยาวชนหญิงบ้านปรานีด้านความมั่นใจในตนเอง.....	132
12	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานอัตลักษณ์ของเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรม เด็กและเยาวชนหญิงบ้านปรานีด้านความไว้วางใจตนเองและผู้อื่น.....	133
13	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานอัตลักษณ์ของเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรม เด็กและเยาวชนหญิงบ้านปรานีด้านความเป็นตัวของตัวเอง.....	134
14	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานอัตลักษณ์ของเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรม เด็กและเยาวชนหญิงบ้านปรานีด้านความคิดริเริ่ม.....	135

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
15 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานอัตลักษณ์ของเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรม เด็กและเยาวชนหญิงบ้านปรานีด้านความขยันหมั่นเพียร.....	136
16 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานอัตลักษณ์ของเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรม เด็กและเยาวชนหญิงบ้านปรานีด้านการมีจุดมุ่งหมายในชีวิต.....	137

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การเปลี่ยนแปลงของโลกและสังคมในปัจจุบันมีวิวัฒนาการแต่ละยุคสมัยก้าวหน้าและพัฒนาไปอย่างรวดเร็ว มนุษย์ถือเป็นองค์ประกอบที่สำคัญต่อการพัฒนาระบบสังคมและประเทศ ถ้าสังคมใดประกอบด้วยทรัพยากรบุคคลที่มีศักยภาพ ย่อมนำพาให้สังคมและประเทศชาติเจริญก้าวหน้า ดังนั้นในการพัฒนาประเทศจึงจำเป็นต้องพัฒนากำลังคนให้มีคุณภาพเช่นกันเด็กและเยาวชนถือเป็นทรัพยากรบุคคลที่สำคัญของประเทศและเป็นอนาคตของชาติ ในบางกรณีอาจเรียกบุคคลที่เป็นวัยรุ่นว่าเยาวชน วัยรุ่นเป็นช่วงเวลาของการเปลี่ยนแปลงจากวัยเด็กสู่วัยผู้ใหญ่และเป็นเวลาหัวเลี้ยวหัวต่อที่ซับซ้อนที่สุดในช่วงหนึ่งของชีวิต จากพัฒนาการในเด็กและวัยรุ่นที่มีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นหลายอย่างทั้งทางร่างกายและจิตใจ ทำให้ต้องมีการปรับตัวกับการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายในตัวเอง อาจจะทำให้เกิดความสับสนและนำไปสู่พฤติกรรมเบี่ยงเบน (วิชามหาคุณ. 2542 : 5) เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงในสังคมไทยเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว เด็กและวัยรุ่นต้องเผชิญกับสภาพทางวัฒนธรรมที่เปลี่ยนแปลง เป็นผลให้วัยรุ่นตกอยู่ในสภาพที่สับสน ขาดการเหลียวแลจากผู้ใหญ่ ทำให้เขาสร้างวัฒนธรรมเฉพาะกลุ่มของตนเองขึ้น (สุรจิต นิตยคำหาญ. 2540 : 5) วัยรุ่นจึงถือได้ว่าเป็นช่วงที่มีความสำคัญในแทบทุกด้านนับตั้งแต่การเปลี่ยนแปลงด้านร่างกาย ด้านอารมณ์ การปรับตัว สิ่งต่างๆ เหล่านี้ทำให้วัยรุ่นต้องปรับตัวอย่างมาก จึงทำให้วัยรุ่นเกิดความสับสน ไม่เข้าใจบทบาทของตนเอง (มธุรส สว่างบำรุง. 2542 : 169) วัยรุ่นในแต่ละคนอาจมีความสับสนและมีอัตลักษณ์ที่แตกต่างกัน จึงส่งผลให้วัยรุ่นมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของตนเองเพื่อให้สอดคล้องกับสิ่งที่ตนรับรู้รวมถึงในด้านการดำเนินชีวิตความคิดและวัฒนธรรมด้านต่างๆ นอกจากนี้ เป็นช่วงที่วัยรุ่นมีความสัมพันธ์กับกลุ่มเพื่อนและเป็นช่วงแสวงหาอัตลักษณ์ (อัมพร ศรีประเสริฐสุข. 2545 : 1) เพราะวัยรุ่นซึ่งมีอายุ 12-20 ปี เป็นวัยที่กำลังจะก้าวไปสู่ความเป็นผู้ใหญ่เต็มตัว เป็นวัยแห่งการปรับตัวแสดงตัว เป็นวัยที่มีความเครียดทางอารมณ์และเป็นวัยที่พร้อมจะแสวงหาอัตลักษณ์แห่งตน พร้อมทั้งการพัฒนาบุคลิกภาพและพัฒนาอัตลักษณ์ของตนเองด้วย (ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์. 2530 : 180)

วัยรุ่นเป็นวัยที่ควรจะหาอัตลักษณ์ (Identity) ของตนเองได้ ถ้าวัยนี้ยังหาอัตลักษณ์ของตนเองไม่ได้ จะเกิดความสับสนในบทบาทของตน ช่วงนี้วัยรุ่นโดนพ้อที่จะวิเคราะห์ตนเองและหาอัตลักษณ์ของตนเองได้ รู้ว่าตนเองคือใคร ต้องการอะไร มีความเชื่อหรือมีเจตคติอย่างไร ตลอดจนมีเป้าหมายอะไรในอนาคต ซึ่งถ้าวัยรุ่นค้นหาพบอัตลักษณ์พบก็จะสามารถแสดงบทบาทของตนได้อย่างถูกต้อง แต่ถ้าเกิดค้นหาตนเองไม่พบ ไม่ทราบว่าตนเองมีอัตลักษณ์เช่นใด วัยรุ่นจะไม่รู้ว่าตนเองคือใคร ต้องการอะไร ไม่สามารถแสดงบทบาทได้ถูกต้องเหมาะสมกับตน ทำให้เกิดความสับสน

ทำอะไรตามเพื่อน เพื่อให้เกิดความรู้สึกว่าตนเองมีกลุ่ม (พรณี ชูทัยเจนจิต. 2538 : 109) วัยรุ่นจึงมีความผูกพันอยู่กับเพื่อน สัมพันธภาพกับเพื่อนจะช่วยให้วัยรุ่นพัฒนาการรู้จักและเข้าใจตนเอง เนื่องจากการมีสัมพันธภาพจะช่วยให้วัยรุ่นทราบว่าผู้อื่นมองเห็นตนเองเป็นคนอย่างไร แล้วจึงนำคนที่ตนรู้จักมาเปรียบเทียบกับตนในทัศนะของผู้อื่น สัมพันธภาพจึงนำไปสู่การเทียบเคียงเพื่อสรุปอัตลักษณ์ของตนเอง (กาญจนา พึ่งเนตร. 2537 : 22; อ้างอิงจาก Bouren. 1978)

จากแนวคิดในข้างต้นจึงมีผลให้พัฒนาการอัตลักษณ์ในวัยรุ่นเป็นช่วงที่น่าสนใจศึกษาช่วงหนึ่ง โดยเฉพาะการพัฒนาอัตลักษณ์เป็นการพัฒนาความตระหนักรู้ในอนาคตของวัยรุ่นว่าตนเองเป็นใคร มีอำนาจและความสามารถมากน้อยเท่าใด มีโอกาสและมีความรู้สึกที่ควรแสดงออกทางสังคมอย่างไร (Erikson. 1971 : 255) และเมื่อใดวัยรุ่นหรือเยาวชนต้องประสบกับปัญหาความสับสนในอัตลักษณ์ของตนเอง จนเป็นสาเหตุให้เยาวชนส่วนหนึ่งแสดงพฤติกรรมเป็นปัญหากับตัววัยรุ่นเองและอาจเป็นปัญหาได้เมื่อเป็นผู้ใหญ่ ในปัจจุบันวัยรุ่นมีแนวโน้มที่ก่อให้เกิดการกระทำผิดกฎหมายหรือมีพฤติกรรมเบี่ยงเบนในรูปแบบต่างๆ ที่สังคมไม่ยอมรับ อาจเป็นเพราะวัยรุ่นเกิดความสับสนในอัตลักษณ์ตนเอง ไม่สามารถตัดสินใจเลือกอาชีพ เลือกสาขาเรียนได้ ไม่รู้จักและเข้าใจตนเอง ไม่มั่นใจในตนเองเกิดความสับสนเกี่ยวกับตนเองในทุกด้านและมีปัญหาทางบุคลิกภาพ ไม่สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข วัยรุ่นที่สับสนในอัตลักษณ์ในวัยที่ร้ายแรงก็กลายเป็นอาชญากรหรืออันธพาลที่ก่อความสงบสุขของสังคม (ศรีเรือน แก้วกังวาล. 2536 : 325; อ้างอิงจาก Erikson. 1968)

จากแนวคิดของทฤษฎีอีริกสัน ที่สรวงศ์ โค้วตระกูล (2544 : 43-44) กล่าวไว้เกี่ยวกับอัตลักษณ์ของวัยรุ่นจะมีอายุระหว่าง 12-18 ปี และสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นกับเยาวชน ซึ่งผู้วิจัยมีความสนใจจะศึกษาอัตลักษณ์ของเยาวชนหญิงบ้านปราณีด้วยอายุเยาวชนกลุ่มนี้อยู่ในช่วงของวัยรุ่นคือ 12 - 18 ปี (ภาควิชาจิตวิทยา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. 2537 : 46-47) ซึ่งเป็นวัยของการพัฒนาอัตลักษณ์แห่งตนและยังเป็นการช่วยการค้นหาอัตลักษณ์ หากวัยรุ่นไม่สามารถทำการรวบรวมประสบการณ์ต่างๆ ที่เคยได้รับมาในช่วงวัยเด็กจะทำให้วัยรุ่นเกิดความสับสนในบทบาท (โสภาชปิลขมพันธ์. 2536 : 99 -114) ทำให้มีปัญหาปรับตัวไม่เหมาะสมอาจทำให้วัยรุ่นมีพฤติกรรมกระทำผิด มีการแสดงออกในรูปแบบของปัญหาตามแบบเฉพาะตัวหรือเป็นปัญหาของสังคมได้ (ศรีเรือน แก้วกังวาล. 2544 : 58) โดยเฉพาะอย่างยิ่งเยาวชนที่กระทำผิดย่อมมีความสับสนและมีข้อบกพร่องในอัตลักษณ์ในตนเอง

จากการปฏิบัติงานในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนหญิงบ้านปราณีของผู้วิจัยและจากการพูดคุยสัมภาษณ์เยาวชนหญิงบ้านปราณี ได้ความว่าเยาวชนหญิงเหล่านี้รู้สึกว่าตนเองไม่เป็นที่ต้องการของครอบครัวและสังคม กลัวบุคคลในสังคมไม่เชื่อใจและไม่ไว้วางใจตนเอง รู้สึกว่าตนเองมีความแตกต่างจากคนอื่น เพราะเป็นเยาวชนในสถานพินิจ รู้สึกว่าตนเองไร้ค่า และมีปมด้อย ไม่มั่นใจในบทบาทของตนเอง ไม่รู้ว่าควรจะทำอะไรเมื่อกลับสู่สังคม ด้วยความรู้สึกนึกคิดของ

เยาวชน แสดงให้เห็นว่าเยาวชนยังไม่รู้จักตนเอง ซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับการรู้จักและเข้าใจตนเอง ยอมรับตนเอง มั่นใจตนเอง ไว้วางใจตนเองและผู้อื่น มีความเป็นตัวของตัวเอง มีความคิดริเริ่ม มีความขยันหมั่นเพียร มีจุดมุ่งหมายในการดำเนินชีวิต

ด้วยลักษณะของเยาวชนหญิงบ้านปราณีจะเห็นได้ว่าเยาวชนอยู่ในภาวะแห่งความสับสน ในอัตลักษณ์ ทั้งสิ่งที่เกิดขึ้นทางการเปลี่ยนแปลงทางร่างกายและความต้องการทางจิตใจ ซึ่งอีริกสัน กล่าวว่าวัยรุ่นเป็นช่วงที่ต้องการค้นหาอัตลักษณ์ของตนเอง การสร้างอัตลักษณ์จึงเป็นภาวะสำคัญ ต่อการพัฒนาบุคลิกภาพ ดังนั้นการพัฒนาอัตลักษณ์ของเยาวชนหญิงบ้านปราณี ซึ่งผู้วิจัยเลือกวิธีการให้คำปรึกษา (Counseling) ที่เป็นการสื่อสารอันอ่อนโยนและมีความหมาย เป็นกระบวนการที่ผู้ให้คำปรึกษาใช้เทคนิคและวิธีการทางจิตวิทยา ใช้เพื่อให้ความช่วยเหลือผู้รับคำปรึกษาได้ลดภาวะความกดดันทางจิตใจและทำให้ผู้รับคำปรึกษาได้สำรวจความรู้สึก ความนึกคิดตลอดจนข้อมูลต่างๆ เกี่ยวกับตนเอง เพื่อนำไปสู่การเข้าใจตนเอง รู้จักตนเอง ตระหนักในขอบเขตและความสามารถของตนเอง ยอมรับความจริงเกี่ยวกับตนเองและพร้อมที่จะรับผิดชอบหาทางแก้ไขปัญหาและพัฒนาตนเองให้มีประสิทธิภาพ

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยสนใจวิธีการการให้คำปรึกษากลุ่มตามทฤษฎีเกสตัลท์ เพื่อใช้พัฒนาอัตลักษณ์ของเยาวชนหญิงบ้านปราณี เพราะการให้คำปรึกษากลุ่มตามทฤษฎีเกสตัลท์มีจุดมุ่งหมายช่วยให้บุคคลเปลี่ยนพฤติกรรม จากการพึ่งพาผู้อื่นหรือสภาพแวดล้อม หันกลับมาพึ่งตนเองและรับผิดชอบต่อการกระทำของตน ช่วยให้ผู้กลุ่มมีประสบการณ์การรับรู้เกี่ยวกับตน สามารถใช้ศักยภาพที่มีอยู่อย่างเต็มความสามารถ ช่วยให้เขาค้นพบว่าเขาสามารถทำสิ่งต่างๆ ได้มากกว่าที่เขาเคยทำหรือคิดไว้ให้อยู่กับสภาวะปัจจุบันอย่างเต็มที่ รู้จักปล่อยวางอดีต กล้าเผชิญ รับรู้ถึงความคิดที่ค้างค้ำอยู่และระบายออกมาได้ไม่วิตกกังวลกับอนาคตที่ยังมาไม่ถึง เป็นตัวของตัวเองและเข้าใจค่านิยม กฎเกณฑ์ของสังคม (ธีระ ชัยยุทธยรรยง. 2533 : 58-65) เป็นที่ยอมรับของสังคมเพื่อการดำรงชีวิตได้อย่างปกติสุขในสังคมต่อไป

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ตั้งความมุ่งหมายไว้ดังนี้

1. เพื่อศึกษาอัตลักษณ์ของเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนหญิงบ้านปราณี
2. เพื่อเปรียบเทียบอัตลักษณ์ของเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนหญิงบ้านปราณีก่อนและภายหลังการให้คำปรึกษากลุ่มตามทฤษฎีเกสตัลท์

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

ผลการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้จะทำให้ทราบอัตลักษณ์และผลของการพัฒนาอัตลักษณ์ของเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนหญิงบ้านปรานี ซึ่งผู้วิจัยคาดว่าจะประโยชน์ต่อผู้ปฏิบัติงานกับเยาวชน และ บุคคลผู้ที่เกี่ยวข้องกับเยาวชนที่จะได้ทราบกระบวนการการให้คำปรึกษากลุ่มตามทฤษฎีเกสตัลท์และนำไปเป็นแนวทางในการพัฒนาอัตลักษณ์ให้กับเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนศูนย์ฝึกอื่นๆ ต่อไป

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาอัตลักษณ์เป็นเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนหญิงบ้านปรานี ที่มีอายุระหว่าง 12-18 ปี รวมจำนวนทั้งสิ้น 52 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

กลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วมการพัฒนาอัตลักษณ์เป็นเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนหญิงบ้านปรานี ที่มีอายุระหว่าง 14-18 ปี มาจำนวน 8 คน จากประชากรที่สมัครใจในการเข้าร่วมการพัฒนาอัตลักษณ์

ตัวแปรที่ศึกษาค้นคว้า

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยได้แบ่งตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาไว้ดังนี้

1. การศึกษาอัตลักษณ์ของเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนหญิงบ้านปรานี
ดังนี้

- 1.1 ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ อัตลักษณ์ของเยาวชนหญิง
2. การพัฒนาอัตลักษณ์ของเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนหญิงบ้านปรานี
 - 2.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ การให้คำปรึกษากลุ่มตามทฤษฎีเกสตัลท์
 - 2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ อัตลักษณ์ของเยาวชนหญิง

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. อัตลักษณ์ (Self Identity) หมายถึง คุณลักษณะของเยาวชนหญิงบ้านปรานีที่เป็นผลรวมของนิสัย ความรู้สึกนึกคิดและพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับการรู้จักและเข้าใจตนเอง ยอมรับตนเอง มั่นใจในตนเอง ไว้วางใจตนเองและผู้อื่น มีความเป็นตัวของตัวเอง มีความคิดริเริ่ม มีความขยันหมั่นเพียร มีจุดมุ่งหมายในการดำเนินชีวิต โดยมีรายละเอียดดังนี้

1.1 การรู้จักและเข้าใจตนเอง หมายถึง การที่เยาวชนทราบว่าตนเองเป็นใครอย่างไร มีอุปนิสัย มีความรู้สึก และมีพฤติกรรมในส่วนที่ดีและส่วนที่ไม่ดีของตนเองและรู้จักปฏิบัติตนให้เหมาะสมในสังคมได้แก่ การควบคุมอารมณ์ตนเอง มีกิริยาวาจาสุภาพเรียบร้อย มีความเคารพต่อผู้ใหญ่ มีระเบียบวินัย มีความอดทน มีนิสัยร่าเริงแจ่มใส มีน้ำใจช่วยเหลือผู้อื่น มีความซื่อสัตย์ สุจริต

1.2 การยอมรับตนเอง หมายถึง การที่เยาวชนรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองและพึงพอใจในความสามารถเท่าที่กำลังของตนจะทำได้ไม่คิดและรู้สึกในทางลบกับตนเอง ได้แก่ ภูมิใจที่ตนเองมีส่วนร่วมในการทำงาน ไม่คิดว่าตนไร้ความสามารถ รู้สึกว่าตนเองทำอะไรก็สามารทำสำเร็จเช่นเดียวกับผู้อื่น รู้สึกว่าตนเองเข้มแข็งและกล้าเผชิญความผิดพลาด พร้อมแก้ไขตนเอง ไม่คิดกล่าวโทษตนเองว่าเป็นปัญหาเป็นที่รังเกียจของครอบครัว เพื่อนและสังคม

1.3 ความมั่นใจในตนเอง หมายถึง การที่เยาวชนกล้าคิดและทำสิ่งต่างๆ ตามที่ตั้งใจไม่ลังเล ในการตัดสินใจเลือกทำอะไรสิ่งหนึ่งโดยไม่กลัวความผิดพลาดและกล้าเผชิญกับความผิดพลาด ได้แก่ กล้าแสดงความคิดเห็นกับครู เพื่อน และคนอื่น กล้าชี้แจงถ้าใครกล่าวถึงตนเองในทางไม่ดี กล้าแสดงออก กล้าเป็นผู้นำ กล้าตัดสินใจทำอะไรด้วยตนเองในเรื่องการเรียนตามที่ตนมีความสนใจ มีความถนัดและสามารถทำได้จริง

1.4 ความไว้วางใจตนเองและผู้อื่น หมายถึง การที่เยาวชนมีความรู้สึกที่ดีต่อตนเองและผู้อื่นโดยไม่คิดระแวง หรือเป็นกังวลในความปลอดภัยเมื่อต้องอยู่คนเดียวหรืออยู่ร่วมกับผู้อื่นได้แก่ ไม่กลัวว่าใครจะมารังแกและเอาเปรียบ หรือคอยคิดว่าผู้อื่นที่อยู่ร่วมด้วยจะินหาใส่ร้าย

1.5 ความเป็นตัวของตัวเอง หมายถึง การที่เยาวชนคิดและทำกิจกรรมต่างๆ ด้วยตนเองโดยไม่ต้องพึ่งพาผู้อื่น ไม่คล้อยตามคำสั่งของผู้อื่นโดยพิจารณาถึงเหตุผลในสิ่งที่ควรปฏิบัติ ได้แก่ ทำงานส่งครูโดยไม่ต้องให้เพื่อนช่วย ทำข้อสอบด้วยตัวเองไม่ลอกเพื่อน แก้ปัญหาด้วยตนเอง ปฏิบัติตามคำสั่งของผู้อื่นเมื่อเห็นว่าสิ่งนั้นเหมาะสม

1.6 ความคิดริเริ่ม หมายถึง การที่เยาวชนสามารถคิดวางแผนงาน และทำสิ่งใหม่ๆ หรือทำกิจกรรมต่างๆ ด้วยตนเอง ได้แก่ จัดแปลงเศษวัสดุเหลือใช้นำมาประดิษฐ์ของใช้ประโยชน์ได้ การทำตารางวางแผนก่อนการทำงาน เป็นผู้ชอบคิดค้นออกแบบงานประดิษฐ์อยู่เสมอ

1.7 ความขยันหมั่นเพียร หมายถึง การที่เยาวชนไม่ละเลยเอาใจใส่ต่อ การเรียนและการทำงานตามที่ได้รับมอบหมายด้วยความเพียรพยายาม รับผิดชอบ กระตือรือร้น มุ่งมั่นทำในสิ่งที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จลุล่วง ได้แก่ ทำงานส่งทันตามเวลาที่กำหนด อ่านหนังสือทบทวนก่อนสอบ รู้จักใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ ศึกษาหนังสือวิชาชีพที่สนใจ จัดระเบียบของใช้ในล็อกเกอร์

1.8 การมีจุดมุ่งหมายในชีวิต หมายถึง การที่เยาวชนกำหนดแนวทางที่ตนคิดและจะทำตามที่ได้มุ่งหวังในการดำเนินชีวิตของตนเองในอนาคต ได้แก่ กำหนดเป้าหมายในชีวิต วางแผนในการศึกษาต่อและมีแนวทางในการประกอบอาชีพที่สุจริต

2. การให้คำปรึกษากลุ่มตามทฤษฎีเกสตัลท์ หมายถึง วิธีการที่ผู้ให้คำปรึกษาให้ความช่วยเหลือแก่บุคคลให้ได้รู้จักและเข้าใจตนเอง ยอมรับตนเอง มีสติรับรู้ภาวะปัจจุบัน กำจัดสิ่งค้างคาใจ ไม่ปล่อยตัวเองติดอยู่กับอดีตหรือคอยหวาดกลัวถึงอนาคตที่ยังมาไม่ถึง รับผิดชอบต่อการตัดสินใจและการกระทำของตนเอง และเลือกที่จะกระทำเพื่อให้ได้รับการยอมรับในสังคม และสอดคล้องกับความต้องการที่แท้จริงของตนเอง ภายใต้สัมพันธภาพของการให้คำปรึกษาที่เต็มไปด้วยความอบอุ่น และการยอมรับซึ่งกันและกัน โดยการให้ความช่วยเหลือแก่ผู้รับคำปรึกษากลุ่มแบ่งเป็น 3 ขั้นตอน คือ ขั้นเริ่มต้นการให้คำปรึกษา ขั้นดำเนินการให้คำปรึกษา ขั้นยุติการให้คำปรึกษา

2.1 ขั้นเริ่มต้นการให้คำปรึกษา เป็นขั้นของการสร้างสัมพันธภาพที่ดีระหว่างผู้ให้คำปรึกษาและสมาชิกกลุ่ม เพื่อให้สมาชิกเกิดความคุ้นเคยเป็นกันเอง ไว้วางใจซึ่งกันและกัน โดยผู้ให้คำปรึกษาจะทำความเข้าใจเกี่ยวกับจุดมุ่งหมาย บทบาท หน้าที่และความรับผิดชอบของผู้ให้คำปรึกษาและผู้รับคำปรึกษาด้วยคำสุภาพ น้ำเสียง แววตา ท่าทางที่จริงใจให้การยอมรับแก่ผู้รับคำปรึกษาโดยปราศจากเงื่อนไขใดๆ

2.2 ขั้นดำเนินการให้คำปรึกษา เป็นขั้นที่ผู้ให้คำปรึกษาเปิดโอกาสให้ผู้รับคำปรึกษาอภิปรายปัญหาของตนต่อกลุ่ม โดยผู้ให้คำปรึกษาใช้ทักษะการฟัง การให้ข้อมูล การสังเกต การทวนความ การสรุปความเพื่อช่วยให้ผู้รับคำปรึกษาเกิดการรู้จักและเข้าใจตนเอง ยอมรับตนเอง มีความมั่นใจในตนเอง ไว้วางใจตนเองและผู้อื่น เป็นตัวของตัวเอง มีความคิดริเริ่ม มีความขยันหมั่นเพียร มีจุดมุ่งหมายในการดำเนินชีวิตเกิดแนวทางแก้ปัญหาจากการที่สมาชิกกลุ่มให้ข้อเสนอแนะ โดยผู้ให้คำปรึกษาจะเป็นผู้สรุป การอภิปรายในประเด็นปัญหาของสมาชิกแต่ละคน

ในขั้นดำเนินการให้คำปรึกษาขั้นนี้เป็นขั้นที่ผู้ให้คำปรึกษาดำเนินการให้คำปรึกษาโดยใช้เทคนิคต่างๆ พัฒนาอัตลักษณ์ในแต่ละด้านดังนี้

2.2.1 เทคนิคที่นี่และเดี๋ยวนี้ (Here and Now) เพื่อพัฒนาด้านการรู้จักและเข้าใจตนเอง เพื่อให้เกิดสติ รับรู้ความรู้สึก ความคิดและสิ่งๆ ต่าง ที่เกิดขึ้นกับตนขณะนั้น โดยให้ผู้รับคำปรึกษายู้งกับความรู้สึกปัจจุบันมาก ที่สุด ผู้ให้คำปรึกษาสังเกตการรับรู้ความรู้สึกของผู้รับคำปรึกษาขณะพูดคุยหรือเล่าสิ่งที่เกิดขึ้น ผู้ให้คำปรึกษาใช้คำถาม “ขณะนี้คุณรู้สึกอย่างไร” “คุณกำลังรู้สึกอย่างไร” “คุณรู้สึกอย่างไรกับสิ่งที่คุณเล่า”

2.2.2 เทคนิคการสลับบทบาท (Role Reversal) เพื่อพัฒนาการด้านการยอมรับตนเอง ด้านการเป็นตัวของตัวเอง ด้านความคิดริเริ่มและด้านความขยันหมั่นเพียร เพื่อรับรู้ลักษณะอีกด้านหนึ่งของตนที่พยายามเก็บกดไว้ หรือปฏิเสธความรู้สึกที่ตนเป็น

2.2.3 เทคนิคการอยู่กับความรู้สึก (Staying with the Feeling) เพื่อพัฒนาด้านความเป็นตัวของตัวเองและด้านการมีจุดมุ่งหมายในการดำเนินชีวิต เพื่อให้ยอมรับประสบการณ์ด้านอารมณ์ของตน เกิดความรู้สึกมั่นคงปลอดภัยทางอารมณ์ ขจัดสิ่งที่ติดค้างอยู่ในใจโดยเน้นการใช้คำถามว่า “อะไรและอย่างไร” มากกว่า “ทำไม”

2.2.4 เทคนิคการซ้อมบทบาท (Rehearsal) เพื่อพัฒนาด้านการยอมรับตนเอง ด้านความมั่นใจในตนเองและด้านความคิดริเริ่ม เพื่อลดความวิตกกังวล เกิดความเชื่อมั่นในความสามารถและกล้าเผชิญความจริง

2.2.5 เทคนิคความรับผิดชอบต่อตนเอง (I take Responsibility) เพื่อพัฒนาความมั่นใจในตนเอง เพื่อเข้าใจการตัดสินใจเลือกของตนและรับผิดชอบต่อการตัดสินใจของตนเอง ทำให้เห็นความสามารถของตนเองและรู้สึกว่าตนเองมีคุณค่า

2.2.6 เทคนิคการกล่าวโทษผู้อื่น (Playing the Projection) เพื่อพัฒนาความไว้วางใจตนเองและผู้อื่น เพื่อให้รับรู้ความรู้สึกที่ไม่ดีของตนเองที่มีต่อผู้อื่น และสำรวจตัวเองในลักษณะของตนที่ตนไม่ยอมรับ

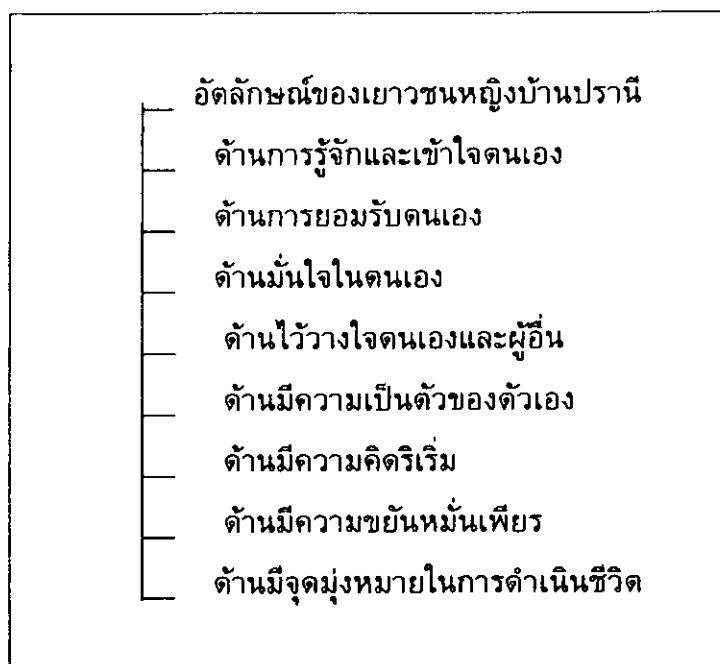
2.2.7 เทคนิคเกมการพูดจาโต้ตอบกับตัวเอง (Game of Dialogue) เพื่อพัฒนาความขยันหมั่นเพียรและด้านมีจุดมุ่งหมายในการดำเนินชีวิต เพื่อให้เกิดความกระจำถึงความรู้สึกที่ตนต้องการอย่างแท้จริง สามารถตัดสินใจเลือกแนวทางที่ตนต้องการได้ด้วยตนเองโดยให้เยาวชนใช้นิ้วชี้ซ้ายพูดโต้ตอบกับนิ้วชี้ขวาและนิ้วชี้ขวาพูดโต้ตอบกับนิ้วชี้ซ้ายสลับกันไปมา

2.3 ขั้นตอนการให้คำปรึกษาเป็นขั้นที่ผู้ให้คำปรึกษาให้สมาชิกกลุ่มสรุปสิ่งที่ได้รับจากการรับคำปรึกษาและแนวทางที่เลือกปฏิบัติ หลังจากนั้นผู้ให้คำปรึกษาสรุปเพิ่มเติมและเปิดโอกาสให้สมาชิกกลุ่มซักถามเพิ่มเติมอีกครั้ง และผู้ให้คำปรึกษานัดหมายการให้คำปรึกษาครั้งต่อไป

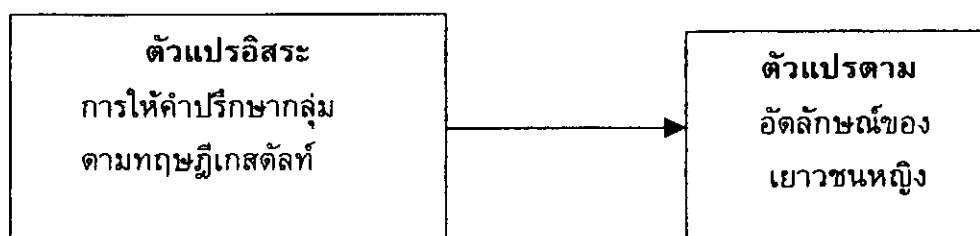
กรอบแนวคิดในการศึกษาค้นคว้า

1. การศึกษาอัตลักษณ์ของเยาวชนหญิงบ้านปราณี

ตัวแปรที่ศึกษา คือ อัตลักษณ์ของเยาวชนหญิงบ้านปราณี

2. การพัฒนาอัตลักษณ์ของเยาวชนหญิงบ้านปราณี

สมมติฐานการศึกษาค้นคว้า

เยาวชนหญิงบ้านปราณีมีอัตลักษณ์ดีขึ้นภายหลังได้รับการให้คำปรึกษากลุ่มตามทฤษฎีเกสตัลท์

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับอัตลักษณ์
 - 1.1 ความหมายของอัตลักษณ์
 - 1.2 พัฒนาการทางบุคลิกภาพของวัยรุ่น
 - 1.3 ช่วงวัยของการแสวงหาอัตลักษณ์
 - 1.4 อัตลักษณ์กับวัยรุ่น
 - 1.5 ปัญหาของวัยรุ่นในการแสวงหาอัตลักษณ์
 - 1.6 ภาวะวิกฤติของการพัฒนาอัตลักษณ์
 - 1.7 แนวคิดเชิงทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับอัตลักษณ์
2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับอัตลักษณ์
 - 2.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับอัตลักษณ์ในประเทศ
 - 2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับอัตลักษณ์ในต่างประเทศ
3. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการให้คำปรึกษากลุ่มแบบเกสตัลท์
 - 3.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการให้คำปรึกษากลุ่ม
 - 3.2 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการให้คำปรึกษาตามทฤษฎีเกสตัลท์
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการให้คำปรึกษากลุ่มตามทฤษฎีเกสตัลท์
 - 4.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการให้คำปรึกษากลุ่มตามทฤษฎีเกสตัลท์ในประเทศ
 - 4.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการให้คำปรึกษากลุ่มตามทฤษฎีเกสตัลท์ในต่างประเทศ

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับอัตลักษณ์

1.1 ความหมายของอัตลักษณ์ (Identity)

อีริกสัน (ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ 2530 : 54;อ้างอิงจาก Erikson.1971) ได้กล่าวว่า อัตลักษณ์เป็นคุณลักษณะทางจิตวิทยาที่เกิดขึ้นจากผลการพัฒนาการตามการตอบสนองความต้องการทางสังคมของบุคคลที่มีอายุอยู่ระหว่าง 12-20 ปี บุคคลที่ประสบความสำเร็จในพัฒนาการขั้นนี้จะมีความเข้าใจและรู้จักตนเอง มีความมั่นใจในตนเอง เรียนรู้บทบาทต่างๆ ในสังคมและมีอุดมคติส่วนบุคคลที่ประสบความสำเร็จจะเป็นบุคคลที่มีความสับสนและไม่เข้าใจบทบาทของตนเอง

มาร์เซีย (สายฝน ควณฺธุ. 2536 : 16; อ้างอิงจาก Marcia. 1980) ได้กล่าวว่า อัตลักษณ์ คือ ลักษณะโครงสร้างแห่งตน (Self - Structure) ว่าเป็นสิ่งที่เกิดขึ้น ภายในตัวบุคคลมีการเปลี่ยนแปลงไปตามแรงขับ ความสามารถ ความเชื่อและการปรับตัวของบุคคล ถ้าพัฒนาการของโครงสร้างแห่งตนดีจะมีความเป็นตัวของตัวเอง รู้ถึงความเหมือนและความต่างของตนกับผู้อื่น ถ้าพัฒนาการของโครงสร้างแห่งตนไม่ดี จะทำให้เกิดความสับสนใจตนเองและอาศัยสิ่งภายนอกมาช่วยประเมินตน

เจฟฟี่ (Jeffrey. 1985 : 416) กล่าวถึง อัตลักษณ์ คือ ความรู้สึกนึกคิดที่เกี่ยวกับตัวตน และแสดงออกในรูปแบบของพฤติกรรม

ไรซ์ (Rice. 1996 : 36) ได้สรุปแนวความคิดของนักจิตวิทยาหลายท่านเกี่ยวกับ อัตลักษณ์ คือ ผลรวมของการรับรู้ว่าเป็นอย่างไร มีบทบาททางสังคมอย่างไร บุคคลที่มีความสำเร็จในการพัฒนาอัตลักษณ์ จะมีการยอมรับตนเองสูงและอัตลักษณ์เกิดจากการพัฒนาการทางด้านร่างกาย เพศ สังคม อาชีพ จริยธรรม อุดมคติและบุคลิกภาพ

ดวงเดือน พันธุมนาวิน และ ดุจเดือน พันธุมนาวิน (2538 : 77) กล่าวว่า อัตลักษณ์ หมายถึง โครงสร้างของบุคลิกภาพของบุคคลที่เกิดจากการรู้จักตน การยอมรับตนว่ามีลักษณะที่คงที่และต่อเนื่องมาตั้งแต่เด็กจนถึงผู้ใหญ่ ในขณะเดียวกัน บุคคลก็เข้าใจบทบาท หน้าที่ของตนตามที่สังคมและวัฒนธรรมกำหนดและรับรู้ลักษณะความรู้ ความสามารถความต้องการของตนได้สอดคล้องกับสังคมและคนรอบข้างทำให้ความมั่นใจในตนเองที่สามารถทำทุกอย่างได้ดีตามมาตรฐานตนเองและสังคมไปพร้อมกัน

วิทย์ เทียงบุรณะธรรม (2541 : 436) ได้ให้ความหมายของอัตลักษณ์ (Identity) ไว้ตรงกับคำว่า "เอกลักษณ์"

กฤษี คำชาย (2542 : 21) ได้กล่าวถึงอัตลักษณ์ว่ามีหลายองค์ประกอบ ซึ่งได้แก่องค์ประกอบทางกาย เพศ สังคม อาชีพ จริยธรรม อุดมการณ์และลักษณะทางจิตซึ่งเป็นองค์ประกอบรวมเกิดเป็นความคิดรวบยอดและเป็นลักษณะเฉพาะตนของบุคคล

สวัสดิ์ ประทุมราช (2545 : 52) ได้กล่าวว่า อัตลักษณ์ หมายถึง คุณธรรมที่เกี่ยวกับตนเองที่มีการกระทำที่ถูกต้องในสัมพันธภาพกับบุคคลอื่นและสัมพันธภาพต่อตนเอง

อภิญา เพื่องฟูสกุล (2546 : 1) ได้กล่าวว่าอัตลักษณ์ หมายถึง คุณสมบัติที่เป็นลักษณะเฉพาะของบุคคลหรือสิ่งหนึ่งหรือเฉพาะของสิ่งนั้นที่ทำให้โดดเด่นขึ้นมาและมีความแตกต่างจากสิ่งอื่น ดังนั้นคำว่า "อัตลักษณ์" จะเหมาะสมกว่าเอกลักษณ์ในความหมาย Identity ในยุคปัจจุบัน

สรุปจากความหมายข้างต้น อัตลักษณ์ หมายถึง คุณลักษณะของเยาวชนหญิงบ้านปราณี ที่เป็นผลรวมของนิสัย ความรู้สึกนึกคิดและพฤติกรรม ที่เกี่ยวข้องกับการรู้จักและเข้าใจตนเอง ยอมรับตนเอง มั่นใจในตนเอง ใ่วางใจตนเองและผู้อื่น ความเป็นตัวของตัวเอง มีความคิดริเริ่ม มีความขยันหมั่นเพียร มีจุดมุ่งหมายในการดำเนินชีวิต

1.2 พัฒนาการทางบุคลิกภาพของวัยรุ่น

รัชนี ลาซโรจน์. (2546 : 258) กล่าวว่าวัยรุ่นเป็นวัยที่บุคคลได้ผ่านขั้นตอนของพัฒนาการมาแล้วหลายขั้นตอนจากวัยทารก วัยก่อนเรียน ประสบการณ์ต่างๆ มีส่วนสร้างมโนภาพแห่งตนและลักษณะนิสัย ซึ่งรวมเป็นบุคลิกภาพให้เกิดขึ้นแล้วแต่การเปลี่ยนแปลงเป็นอย่างมากในเรื่องของพัฒนาการทางสังคม โดยที่ความสนใจของวัยรุ่นแปรเปลี่ยนไปยังกลุ่มคนอื่นๆ ภายนอกครอบครัว ได้แก่ เพื่อนทั้งเพศเดียวกัน เพื่อนต่างเพศ ครูและบุคคลอื่นในวงสังคม ปฏิสัมพันธ์ระหว่างวัยรุ่นกับคนอื่นๆ เหล่านั้น ประกอบกับความต้องการพิสูจน์ความสามารถในการพึ่งพาตนเอง ความเป็นอิสระจากผู้ใหญ่ มีผลทำให้ระยะวัยรุ่นเป็นช่วงวัยหนึ่งที่มีความสำคัญต่อพัฒนาการทางบุคลิกภาพเป็นอย่างมาก ผู้ใหญ่ที่ใกล้ชิดเด็กตลอดเวลา อาจสังเกตเห็นหรือรู้สึกได้ว่า วัยรุ่นของตนมีลักษณะนิสัยบางอย่างที่แตกต่างไปจากเดิม

ฮาวิกเฮิสต์ (Havighurst) กล่าวว่า ก่อนวัยรุ่นจะผ่านพ้นช่วงวัยนี้ไปเขาจะต้องพัฒนาการในเรื่องต่างๆ ซึ่งเรียกว่ามีงานเรียนรู้ตามขั้นของพัฒนาการ (Developmental Tasks) ดังนี้

1. เรียนรู้บทบาททางเพศที่เหมาะสม
2. เป็นอิสระทางอารมณ์จากพ่อแม่และผู้ใหญ่ ผู้อื่น หมายถึงว่า เป็นตัวของตัวเอง
3. พัฒนาจริยธรรมและค่านิยมที่เหมาะสม
4. เข้ากลุ่มเพื่อนร่วมวัยได้ดี
5. พัฒนาทักษะทางสติปัญญา

1.2.1 ลักษณะนิสัยโดยทั่วไปของวัยรุ่น

วัยรุ่นแต่ละคนจะมีบุคลิกภาพแตกต่างกัน แต่สามารถสรุปลักษณะนิสัยโดยทั่วไปได้ดังนี้ (1) ลักษณะนิสัยแปรเปลี่ยนจากเดิมและแปรปรวนในระหว่างช่วงวัย (2) มีความมผูกพันมากกับกลุ่มเพื่อน เห็นได้ชัดจากกลุ่มวัยรุ่นที่ชอบขัดต่อระเบียบของผู้ใหญ่ หรือกฎเกณฑ์ของสังคม พฤติกรรมดังกล่าวมีระดับความรุนแรงต่างกันในวัยรุ่นแต่ละคน เป็นลักษณะเฉพาะวัย ซึ่งเป็นข้อเตือนใจสำหรับผู้ใหญ่ที่เกี่ยวข้องกับวัยรุ่นว่า ไม่ควร “ ประทับตรา ” หรือตราหน้า (stigma) เด็กคนใดว่าเป็นอันธพาลหรือยวชาญการให้แก่วัยรุ่นที่มีลักษณะดังกล่าว เพราะนอกจากเป็นการประเมินเด็กอย่างไม่ถูกต้องแล้ว ยังอาจเป็นการสร้างสถานการณ์ผลักดันวัยรุ่นไปสู่ความประพฤติผิดจริงๆ

1.2.2 ลักษณะที่สำคัญที่พบในวัยรุ่น

ฮาวิกเฮิสต์และทาบ (ริชนี ลาซโรจน์. 2546 : 260, อ้างอิงจาก Havighurst & Taba.1983) จำแนกประเภทบุคลิกภาพของวัยรุ่นเป็น 5 ประเภท ดังนี้

1. นำตนเอง (Self-directive)

ลักษณะนิสัยทั่วไป : มีความทะเยอทะยานใฝ่ฝัน มีระเบียบ เข้าข้างตนเอง อดทน มีมโนธรรมประจักษ์

การเข้าสังคม : เป็นผู้นำ สนใจและเข้าร่วมกิจกรรมของโรงเรียน มีกิริยามารยาททางสังคมที่ยังไม่ผสมผสานกันดี

การปรับตัว : สงสัยความสามารถของตนเอง ชอบวิจารณ์ตัวเอง มีความวิตกกังวล แต่ควบคุมได้ ห่วงใยเรื่องการรักษาศีลธรรม จริยธรรม ค่อนข้างถือสันโดษ ไม่ค่อยเป็นกันเองกับคนอื่น หากความมั่นใจให้ตนเองด้วยการทำงานให้ประสบความสำเร็จ

2. ปรับตัวได้ (Adaptive)

ลักษณะนิสัยทั่วไป : เข้าสังคมเก่ง เชื้อมั่นในตนเอง การแสดงออกสอดคล้องและเหมาะสมกับสิ่งแวดล้อม

การเข้าสังคม : เป็นที่นิยมของเพื่อนฝูง โดยเฉพาะเพศตรงข้าม ร่วมงานของโรงเรียน เข้าสังคมเก่ง กิริยามารยาทดี

การปรับตัว : ปรับตัวเก่ง มีความมั่นใจในตนเอง ไม่กังวล ไม่ก้าวร้าว ชอบเข้าหาคน

3. ยอมคน (Submissive)

ลักษณะนิสัยทั่วไป : ขี้ลาด ขี้อาย ไม่มีความคิดริเริ่ม หลีกเลียงความขัดแย้งทุกประเภท

การเข้าสังคม : เป็นผู้ตาม ไม่ค่อยมีใครรู้จัก มีกิริยามารยาททางสังคมที่ยังไม่ผสมผสานกัน

การปรับตัว : สงสัยความสามารถของตนเอง ชอบวิพากษ์วิจารณ์ตัวเอง ยอมคนที่มีอำนาจเหนือกว่า ไม่ก้าวร้าว

4. มีปัญหา (Defiant)

ลักษณะนิสัยทั่วไป : แสดงความเป็นศัตรูต่อผู้อื่นอย่างเปิดเผย ปองกันตนเองทั้งวาจา และการกระทำ ป้ายความผิดให้คนอื่นเมื่อตนเองผิดพลาดหรือล้มเหลว

การเข้าสังคม : ไม่เป็นที่นิยมของกลุ่มเพื่อน เป็นศัตรูกับโรงเรียน

การปรับตัว : มักขัดแย้งกฎเกณฑ์และระเบียบวินัย อารมณ์เปลี่ยนแปลงง่าย ไม่เป็นที่ยอมรับของสังคม ชอบต่อต้านผู้คน

5. ปรับตัวไม่ได้ (Unadjusted)

ลักษณะนิสัยทั่วไป : ไม่พอใจสิ่งต่างๆ ง่าย ขี้บ่น เป็นศัตรูอย่างเปิดเผย

การเข้าสังคม : ไม่เป็นที่นิยมของกลุ่มเพื่อน เป็นศัตรูต่อโรงเรียน หรือไม่ก็ไม่แยแสต่อโรงเรียน

การปรับตัว : อารมณ์ก้าวร้าวรุนแรง รู้สึกมีปมด้อย อารมณ์ไม่มั่นคง

1.3 ช่วงวัยของการแสวงหาอัตลักษณ์

สมร ทองดี. (2545 : 135 -138) ได้กล่าวเกี่ยวกับวัยรุ่นว่าเป็นวัยที่จะต้องเผชิญกับปัญหาการเปลี่ยนแปลงในทุกด้าน ดังนี้คือ

1. เป็นวัยแห่งการเปลี่ยนแปลงด้านร่างกาย ความสนใจ ความคิด ความรู้สึก และอารมณ์
2. ต้องการความอิสระ มีความคิดเริ่มพึ่งพาตนเอง อยากแสดงความสามารถบางครั้งอยากลองดี และติดต่อด้านผู้ใหญ่
3. เป็นวัยแห่งการเสริมสร้าง ทั้งนี้เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงในทุกด้านทั้งด้านร่างกาย ความคาดหวังของบิดามารดาและของสังคม วัยรุ่นจึงต้องการการเสริมสร้างทุกทางเพื่อต้องการการยอมรับของผู้อื่น

จากลักษณะของวัยรุ่นดังกล่าวจะเห็นได้ว่าวัยรุ่นได้สะสมความรู้สึกและสร้างมโนภาพของตนเองตลอดมาโดยได้รับจากความเห็นของผู้อื่นและความรู้สึกที่ตนได้รับ สิ่งต่างๆ เหล่านี้อาจยังสับสนอยู่เมื่อเข้าสู่วัยรุ่น วัยรุ่นจึงต้องการรู้จักตนเองทั้งในแง่ความสนใจ ความถนัด ความสามารถที่แท้จริงและความเป็นไปของการเปลี่ยนแปลงทางร่างกาย ทางอารมณ์และการปรับตัวในกลุ่มเพื่อนและบุคคลที่แวดล้อมทั้งที่บ้าน โรงเรียน และสังคมด้วย

จากเหตุผลดังที่กล่าว จึงเห็นได้ว่า การสร้างมโนภาพแห่งตนเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งต่อการสร้างอัตลักษณ์ มโนภาพแห่งตน หรือตัวตน (Self Concept) คือแนวคิดที่เกี่ยวกับตนเองว่าตนเองเป็นใคร เป็นอะไร ซึ่งเปรียบเสมือนมองเงาในกระจกที่สะท้อนให้เห็นตนเอง รู้จักตนเอง ซึ่งการที่บุคคลจะรู้จักตนเองนั้น อาจแบ่งออกได้เป็น 3 ลักษณะ ดังนี้

1. ตนตามอัตภาพ (Actua Self) ได้แก่ ตัวตนที่บุคคลรับรู้ว่าเป็นคนชนิดใดมีความนึกคิดในการดำรงชีวิตอย่างไร มีความสัมพันธ์กับผู้อื่นเป็นอย่างไร หรืออาจเป็นการประเมินตนเองว่าตนเป็นคนเก่ง ฉลาด ซื่อสัตย์ ขี้เกียจ สุจริต หรือทุจริต เป็นต้น

การรับรู้และการประเมินตนเองในลักษณะนี้ อาจเกิดจากความรู้สึกนึกคิดของตนหรือจากบุคคลอื่นก็ได้ซึ่งลักษณะการประเมินตนนี้มีผลต่อพฤติกรรมของเด็กเป็นอย่างมาก เช่น รับรู้ว่าตนไม่เก่ง สู้เพื่อนไม่ได้และถูกล้อเลียนว่าเป็นคนเชื่อง ถูกหัวเราะเยาะ ทำให้เด็กประเมินตนเป็นคนไม่มีความสามารถ ส่งผลให้เด็กขาดความมั่นใจอาจทำให้เป็นคนมีบุคลิกภาพเก็บตัว

2. คนตามอุดมคติ (Ideal Self) ได้แก่ ตัวตนที่ปรารถนาจะเป็น หรือตัวตนที่ควรจะเป็น ซึ่งเป็นตัวตนที่ยึดมั่นในคุณงามความดี มีคุณธรรมจริยธรรม ตัวตนในลักษณะนี้จะเกิดจากการอบรมสั่งสอนให้รู้จักผิดชอบชั่วดี ถ้าบุคคลใดปฏิบัติได้ก็จะเกิดความรู้สึกภูมิใจและชื่นชมในตนเอง แต่ถ้าปฏิบัติไม่ได้ก็จะเกิดความหดหู่เสียใจและอาจถึงขั้นเกลียดชังตนเอง หรืออาจเกิดความรู้สึกท้อถอย หมดหวัง

3. คนตามความต้องการของสังคม (Public Self) คือ ตัวตนที่เป็นไปตามค่านิยมความเชื่อและข้อกำหนดของสังคม หรืออาจกล่าวได้อีกอย่างหนึ่งคือ ตัวตนที่คนอื่นหรือสังคมต้องการให้เป็น คนตามต้องการนี้จะเป็นส่วนของบุคลิกภาพที่ได้จากการปรุงแต่งตามความนิยมของสังคม ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญอย่างหนึ่งในการพัฒนาเด็กและเยาวชน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาประเทศชาติด้วยรุ่นที่มีมโนภาพแห่งตนทั้งสามใกล้เคียงกัน ก็จะทำให้เด็กมีอัตลักษณ์ของตนคือ รู้ความสามารถของตน รู้ข้อจำกัดของตนและสามารถมองเห็นคุณค่าของตน รู้จักนำความสามารถของตนมาใช้ให้เกิดประโยชน์ทั้งต่อตนเองและสังคม บุคคลนั้นก็จะไม่มีปัญหาบุคลิกภาพแต่ถ้ามีมโนภาพทั้งสามที่แตกต่างกัน ก็อาจจะทำให้เกิดปัญหาด้านบุคลิกภาพและความขัดแย้งในบทบาทของตนเอง เช่น เด็กอาจมีมโนภาพตนเองว่าเก่งทางกีฬาเพราะวิ่งชนะเพื่อน แต่เมื่อแข่งขันปรากฏว่าแพ้ทำให้เด็กเกิดความสับสน ไม่แน่ใจมโนภาพแห่งตน นำไปสู่ความท้อแท้หมดหวัง

1.4 อัตลักษณ์กับวัยรุ่น

อีริกสัน (วิการ์ตน์ พันธุ์ฤทธิ์ด้า, 2544 : 26; อ้างอิงจาก Erikson, 1968) กล่าวว่าหัวใจของการพัฒนาการของวัยรุ่นคือ อัตลักษณ์ (Self-Identity) การนิยามตัวตนเป็นรูปแบบการเลือกค่านิยม ความเชื่อและจุดมุ่งหมายในชีวิตโดยที่อีริกสันได้อธิบายถึงรูปแบบของอัตลักษณ์ ว่าเป็น รูปแบบหนึ่งของการเลือกในบทบาทที่กระทำ ดังนั้นเมื่อคนๆหนึ่งได้ผ่านชีวิตเข้าสู่วัยรุ่นแล้วก็ผ่านพ้นไปค่านิยม ความเชื่อและจุดมุ่งหมายและการปฏิบัติของพวกเขา ก็จะเปลี่ยนไป ไม่ดำรงอยู่ได้ในช่วงเวลาที่ยาวนาน อัตลักษณ์จึงเป็นสิ่งที่ไม่มีความมั่นคงเป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นแทนที่และเปลี่ยนแปลงตลอดชีวิต

พัฒนาการของอัตลักษณ์เป็นกระบวนการที่ใช้เวลายาวนานดังที่บัวเนสซิสเตอร์อ้างอิงจากสแตนทรีค กล่าวไว้ว่า (Santrock, 1996 : 332; citing Baunesister, 1991) พัฒนาการอัตลักษณ์มีความสลับซับซ้อนอยู่มาก สำหรับวัยรุ่นรูปแบบของอัตลักษณ์ไม่มีทั้งจุดเริ่มต้นและจุดสิ้นสุด มันเริ่มต้นขึ้นพร้อมกับการแสดงออกของความรู้สึก พัฒนาการของความรู้สึกเกี่ยวกับ

ตัวตนอัตลักษณ์มีความสลับซับซ้อนอยู่มาก สำหรับวัยรุ่นรูปแบบของอัตลักษณ์ไม่มีทั้งจุดเริ่มต้นและจุดสิ้นสุด มันเริ่มต้นขึ้นพร้อมกับการแสดงออกของความรู้สึก พัฒนาการของความรู้สึกเกี่ยวกับตัวตนและการกำเนิดขึ้นเป็นทารก และเอื้อถึงมันในที่สุดด้วยการบูรณาการและการทบทวนชีวิตในวัยที่สูงอายุขึ้น พัฒนาการที่สำคัญของอัตลักษณ์วัยรุ่นโดยเฉพาะวัยรุ่นในยุคหลังๆ นี้ ได้แก่ พัฒนาการ ด้านวิทยาศาสตร์ พัฒนาการด้านการรับรู้และพัฒนาด้านสังคม ทางออกของประเด็นศึกษาเรื่องอัตลักษณ์ของวัยรุ่นนั้น อัตลักษณ์ไม่ใช่สิ่งที่แน่นอนมั่นคงไปตลอดชั่วชีวิต อัตลักษณ์ของบุคคลมีความยืดหยุ่นและปรับเปลี่ยนได้ เปิดรับการเปลี่ยนแปลงของสังคม ปฏิสัมพันธ์และอาชีพได้

1.5 ปัญหาของวัยรุ่นในการสร้างอัตลักษณ์

ในช่วงที่วัยรุ่นแสวงหาอัตลักษณ์ของตนเองนั้น วัยรุ่นจะเรียนรู้จากประสบการณ์ต่างๆ ทั้งจากสภาพแวดล้อมทางสังคม ครอบครัว ครูและกลุ่มเพื่อน และจากประสบการณ์ๆ เหล่านี้ อาจก่อให้เกิดความสับสนและไม่แน่ใจปัญหาต่างๆ ที่ทำให้วัยรุ่นมีความสับสนในการแสวงหาอัตลักษณ์ของตนเองอาจสรุปได้ดังนี้

1. ขาดคำแนะนำแนวทางในการค้นหาตนเองว่าจะมีวิถีใดบ้างที่ช่วยให้สามารถรู้จักตนเองเข้าใจตนเองได้อย่างถูกต้อง

2. มีการรับรู้ภาพพจน์เกี่ยวกับตนเองที่สับสน เช่น ตนคิดว่าตนเองมีลักษณะอย่างหนึ่ง แต่สายตาของบิดามารดาหรือสายตาของเพื่อนกลับเป็นอีกอย่างหนึ่งเป็นต้น

3. ภาพพจน์ของตนเองที่พบเป็นภาพพจน์ที่ด้อยศักดิ์ศรีซึ่งนำไปสู่ความท้อถอยหมดหวัง

4. สิ่งแวดล้อมทางสังคม เศรษฐกิจ และครอบครัวไม่ได้ช่วยให้วัยรุ่นได้ค้นหาตนเองและพบตนเองที่ถูกต้องและเพียงพอที่จะช่วยให้ก้าวไปสู่ความมั่นใจในตนเองในชีวิตและอนาคต

การแสวงหาอัตลักษณ์แห่งตนทั้งในด้านการเรียนรู้เพื่อรู้จักตัวตนที่แท้จริง เพื่อการเตรียมตัวสู่นาคตที่เหมาะสมกับอัตลักษณ์ของตนเองนั้นเป็นสิ่งที่บิดามารดา ผู้ปกครอง สถานศึกษา ครูอาจารย์ เพื่อน บุคคลในสังคมและสื่อมวลชน มีส่วนในการให้ความช่วยเหลือและประคับประคองให้เด็กวัยรุ่นได้พัฒนาบุคลิกภาพของตน วัยรุ่นผู้สามารถผ่านวิกฤติการณ์ในการแสวงหาอัตลักษณ์ของตนไปได้ด้วยดีก็จะเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีบุคลิกภาพมั่นคงสามารถปรับตัวให้ดำเนินชีวิตได้อย่างเหมาะสม (สมร ทองดี. 2545 : 137-138)

1.6 ภาวะวิกฤติของการพัฒนาอัตลักษณ์

ช่วงวัยรุ่นเป็นช่วงที่เป็นภาวะวิกฤติของการพัฒนาอัตลักษณ์แห่งตน โดยอีริกสันให้ความสำคัญกับอัตลักษณ์ เนื่องจากพบว่าผู้ที่มีการทางจิตในช่วงวัยรุ่นตอนปลายและวัยผู้ใหญ่ตอนต้นจะเกิดจากการล้มเหลวของการพัฒนาอัตลักษณ์ ทำให้มีความคิดสับสน ไม่รู้จักตนเอง ไม่รู้ว่าตัวเองเป็นอย่างไร ต้องการอะไร มีการแยกตัว ไม่รับรู้ความจริง บางคนมีพฤติกรรมที่ถดถอยไปสู่ช่วง

ทารก บางคนมีพฤติกรรมที่เกเร ลักษณะความล้มเหลวนี้นี้ล้วนแต่ขัดขวางต่อการพัฒนาไปสู่ความเป็นผู้ใหญ่ที่สมบูรณ์ อีริกสันได้เสนอความสำคัญของภาวะวิกฤติของการพัฒนาอัตลักษณ์ในทางจิตวิทยาและสังคม เนื่องจากสาเหตุดังต่อไปนี้ (เนาวรัตน์ เหลืองรัตน์เจริญ. 2541 : 19-20; อ้างอิงจาก Smart & Smart. 1973)

1. เป็นการพัฒนาบุคลิกภาพที่ต่อเนื่อง จนเป็นความคิดเห็นต่อสิ่งต่างๆ ในโลกรวมถึงสิ่งที่อยู่ในจิตสำนึกด้วย วัยรุ่นจะพิจารณาตนเองจากลักษณะทางร่างกาย อารมณ์ ความเก่ง ความอ่อนแอ รูปแบบพื้นฐานทางการคิด เพื่อนำไปเป็นบทบาทในการดำเนินชีวิต การเลือกอาชีพ การให้คุณค่า ความต้องการที่ปรึกษา ความสัมพันธ์ในกลุ่มเพื่อนและการเริ่มต้นบทบาททางเพศ

2. วัยรุ่นเป็นช่วงที่มีจิตสำนึก (Conscious) สูงสุด มีการรับรู้ความจริงเกี่ยวกับตนเอง มีความสามารถในการสร้างแรงจูงใจ มีความสามารถในการพิจารณาความขัดแย้งและลดความขัดแย้งลงได้ ความสามารถประเมินภาวะทางจิตใจของตนเอง การเรียนรู้ที่จะสร้างความคาดหวัง และการทำให้สำเร็จตามความคาดหวัง

3. เป็นช่วงเวลาที่มีการหล่อหลอมพัฒนาการทางร่างกาย ความคิดและสังคมแล้ว พัฒนาเป็นตัวบุคคลนั้นในอนาคต ถือเป็นช่วงหนึ่งของชีวิตที่ไม่สามารถย้อนกลับมาได้

4. เป็นพัฒนาการที่ต่อเนื่องจากวัยเด็กและส่งผลต่อวัยผู้ใหญ่

เวลาของการพัฒนาเพื่อจะผ่านจุดวิกฤตช่วงวัยรุ่นนั้น อีริกสัน เรียกว่า Moratorium ซึ่งการผ่านช่วงนี้ไปได้อาจใช้เวลาเป็นเดือน เป็นปี หากผ่านช่วงนี้ไปได้จะถือว่าประสบความสำเร็จในการพัฒนาอัตลักษณ์ (Identity Achievement) แต่การจะผ่านขั้นนี้ไปได้ดีนั้นจะต้องอาศัยหลายๆ ปัจจัย ตั้งแต่ความต่อเนื่องด้านการปรับตัวประสบการณ์และสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสม

1.7 แนวความคิดเชิงทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับอัตลักษณ์ลักษณะ

นักจิตวิทยาหลายคนได้ให้ความสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับพัฒนาการทางบุคลิกภาพ เพื่อให้เข้าใจถึงการเกิดความคงที่ การเปลี่ยนแปลงและความแปรปรวนของบุคลิกภาพ รวมทั้งระบบโครงสร้างและองค์ประกอบต่างๆ ของบุคลิกภาพว่าทำงานร่วมกันอย่างไร มีพัฒนาการอย่างไรและในที่สุดก็ได้สรุปเป็นทฤษฎีพัฒนาการทางบุคลิกภาพขึ้นหลายทฤษฎีด้วยกัน เช่น ทฤษฎีจิตวิเคราะห์ของฟรอยด์ ทฤษฎีจิตสังคมของอีริกสันและทฤษฎีจิตวิทยามานุษยนิยมของมาสโลว์ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับลักษณะนิสัย ซึ่งผู้วิจัยจะเสนอเฉพาะทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยดังต่อไปนี้ (โสภา ชูพิกุลชัย. 2529 : 172)

1.7.1 ทฤษฎีแบ่งประเภท (Type of Personality)

ทฤษฎีนี้มุ่งพิจารณาเกี่ยวกับตัวบุคคลโดยคำนึงถึงรูปร่าง หรือลักษณะทางกายภาพ เป็นส่วนใหญ่และยอมรับเกี่ยวกับลักษณะหรือบุคลิกภาพภายนอก โดยขึ้นอยู่กับกาสังเกตทั่วๆ ไป นักจิตวิทยากลุ่มนี้ได้แก่ จุง (Jung) และเชลดอน (Sheldon)

จึง แบ่งบุคลิกภาพของบุคคลเป็น 2 ประเภท คือ

1. ประเภทชอบแสดงตน ชอบเด่น ชอบสังคม มีความเชื่อมั่น ปรับตัวได้ตามสถานการณ์ที่เหมาะสม เป็นคนเปิดเผยร่าเริง กล้าเผชิญปัญหาด้วยการสู้ปัญหา
 2. ประเภทเก็บตัว ลักษณะคือ เป็นคนลึกลับ เชื่อตนเองผูกพันสิ่งต่างๆ กับตนเองมากกว่าสังคม ไม่สู้สิ่งกับใครเมื่อเผชิญปัญหาจะแยกตัวจากสถานการณ์ที่ก่อปัญหา
- เชลดอน ได้แบ่งประเภทบุคลิกภาพตามลักษณะของรูปร่างโดยแบ่งบุคลิกภาพออกเป็น 3 ประเภท คือ

1. ประเภทรูปร่างอ้วนกลมมีลักษณะชอบความสบาย เรื่อยๆ สนุกสนาน สังคมดี เคลื่อนไหวช้าเมื่อเผชิญปัญหาจะต้องการผู้ช่วย
2. ประเภทรูปร่างส่วนใหญ่ล่ำสันสมส่วน ลักษณะไม่ชอบหยุดนิ่งชอบการต่อสู้ ผจญภัย ชอบสนุก ตรงไปตรงมา กระฉับกระเฉง เมื่อมีปัญหาแก้ปัญหาด้วยการเดินหน้าสู้
3. ประเภทรูปร่างผอม บอบบาง มีลักษณะยึดมั่นถือมั่น ไม่ยืดหยุ่นทำเรื่องเล็กให้เป็นเรื่องใหญ่ชอบอยู่คนเดียว อารมณ์อ่อนไหวง่าย ไม่ว่องไว เมื่อเผชิญปัญหาชอบอยู่คนเดียว

1.7.2 ทฤษฎีเกี่ยวกับลักษณะนิสัย (Trait Theory)

อัลพอร์ท (Allport) กล่าวว่าบุคลิกภาพเป็นเรื่องของการจัดระเบียบของพลังพลวัตทางจิตวิทยาที่กำหนดลักษณะเฉพาะทางพฤติกรรมและความคิด แต่เขาไม่ได้ค้นหาพลังพลวัตทางจิตวิทยาดังกล่าวในจิตใต้สำนึก เขากลับสนใจลักษณะผิวๆมากกว่านั้น Trait คือลักษณะโดดเด่นบางประการในบุคลิกภาพของมนุษย์ที่ถูกดึงออกมาจัดให้เป็นลักษณะเฉพาะตัวที่มีแบบแผนแม้มนุษย์แต่ละคนจะมีพฤติกรรมตอบสนองต่อสิ่งเร้าต่างกันออกไปมากมายแต่ก็จะมีลักษณะบางอย่างที่ยากจะเปลี่ยนแปลงและเกิดซ้ำๆ Trait เป็นโครงสร้างภายในบุคลิกภาพที่จะสร้างแบบแผนความโน้มเอียงอย่างใดอย่างหนึ่งในการสนองตอบต่อโลกข้างนอก การแบ่งประเภท Trait เป็นห้ากลุ่มใหญ่ เป็นการแบ่งที่ได้รับความนิยมมาก ได้แก่

1. Neuroticism เป็นบุคลิกภาพที่เปราะบางทางอารมณ์ มีแนวโน้มจะเป็นโรคซึมเศร้าได้ มีความความวิตกกังวลอยู่เสมอและพัฒนาปฏิกิริยาและความเห็นทางลบต่อสิ่งต่างๆได้ง่าย
2. Extrovert เป็นบุคลิกภาพที่อบอุ่น ชอบเข้าสังคม ชอบแสดงความเป็นตัวของตัวเองออกมา
3. Agreeableness เป็นพวกตรงไปตรงมา มีความไว้วางใจผู้อื่น ถ่อมตน ยึดมั่นในระบบคุณค่าบางอย่าง
4. Conscientiousness เป็นผู้ที่มีความสามารถในการแข่งขันสูง เน้นความสมบูรณ์แบบในสิ่งที่ทำ คงเส้นคงวา รับผิดชอบ

5. Openness เป็นพวกที่มีความอยากรู้อยากเห็นในเชิงปัญญา มีความโน้มเอียงทางศิลปะและสุนทรีย์ มีความอดกลั้นต่อความเห็นต่างๆ ชอบใช้จินตนาการแม้ว่าในความเป็นจริงบุคคลคนหนึ่งจะมีคุณลักษณะที่ผสมผสานระหว่างหลาย traits แต่มักจะมี trait แบบใดแบบหนึ่งที่โดดเด่นออกมาเสมอ

แคทเทล (Cattell) ได้แบ่งประเภท คุณลักษณะ (Trait) โดยจัดเป็นคู่ตรงข้ามดังนี้ ชอบแสดงตัว/เก็บตัว ฉลาด/คิดช้า อารมณ์มั่นคง/หวั่นไหวง่าย ชีระวาง/ไวใจง่าย ช่างจินตนาการ/ติดดิน - ชอบเชิงปฏิบัติ มีเล่ห์เหลี่ยม/ตรงไปตรงมา ชอบอิสระ/ชอบอิงกลุ่ม เครียดง่าย/ผ่อนคลาย ชอบความแปลกใหม่/อนุรักษ์นิยม จิตอ่อน/เข้มแข็ง ชอบแสดงตน/ถ่อมตน ชอบผจญภัย/ขี้อาย เป็นต้น (อภิญา เพ็ญฟูสกุล. 2546 : 19-20)

1.7.3 ทฤษฎีจิตวิเคราะห์ (Psychoanalytic Personality Theory)

ทฤษฎีจิตวิเคราะห์นี้มีแนวคิดการก่อรูปของอัตลักษณ์ของปัจเจก โดยวางบนรากฐานของอัตลักษณ์ทางเพศจากกล่าวได้ว่า อัตลักษณ์และพัฒนาการของบุคลิกภาพในทฤษฎีของฟรอยด์จึงมีศูนย์กลางอยู่ที่อัตลักษณ์ทางเพศ การก่อรูปของอัตลักษณ์และบุคลิกภาพดำเนินไปภายในโครงสร้าง 3 ระดับของจิตใจดังนี้

1. Id เป็นพลังผลักดันที่จะจัดความทุกข์และแสวงหาความสุขให้กับตนเองและเต็มไปด้วยการเรียกร้องไม่ฟังเสียงใครและไม่ประนีประนอมใดๆ ทั้งสิ้น

2. Ego เป็นผลแห่งการที่คนเรารู้จักปฏิบัติโดยการยึดหลักแห่งความจริง ซึ่งจะเกิดขึ้นได้เนื่องจากการเรียนรู้สิ่งต่างๆ โดยอาศัยการรับรู้ ความคิดและความจำ

3. Superego เป็นผลิตผลแห่งสังคม เป็นสิ่งที่สังคมหยิบยื่นให้แก่คนเรา ด้วยการอบรมสั่งสอนให้คนเรามีความรู้สึกผิดชอบชั่วดี ปฏิบัติตามขนบธรรมเนียมประเพณีและศีลธรรม

สำหรับบุคลิกภาพอันพึงประสงค์ก็คือ การที่บุคคลมี Ego ที่เข้มแข็งสามารถอดทนต่อความเครียดหรือการตอบสนองความสุขของตนโดยอาศัยหลักแห่งความจริงเป็นที่ตั้ง และสามารถโน้มน้าวคุณธรรมและมโนธรรมต่างๆ ให้เข้าสู่หลักแห่งความจริง เพื่อให้เกิดการประสานงานกันอย่างราบรื่น ซึ่งจะช่วยบุคคลนั้นให้สามารถดำรงชีวิตอย่างมีความสุข

(มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. 2546 : 131)

1.7.4 ทฤษฎีจิตสังคม (Psychosocial Personality Theory)

อีริกสันเป็นนักจิตวิทยาที่เห็นว่าการก่อรูปของอัตลักษณ์เป็นกระบวนการตลอดทั้งชีวิต (A Life-long Process) และคนเราสามารถเปลี่ยนแปลงลักษณะสำคัญของตนเองได้ อีริกสันเลือกใช้คำว่า อัตลักษณ์ (Identity) แทนคำว่าบุคลิกภาพและแม้ว่าจะได้รับอิทธิพลจากฟรอยด์ เขาก็เลือกเน้นที่บทบาทของอัตตะ (Ego) มากกว่าบทบาทของจิตใต้สำนึกในกระบวนการสร้างอัตลักษณ์ ซึ่งชี้ว่าเขาให้ความสำคัญกับกระบวนการของจิตสำนึกและเน้นเสรีภาพในการเลือกของปัจเจก

ปัจเจกแต่ละคนจึงต้องรับผิดชอบต่อทางเลือกในชีวิตและรูปแบบอัตลักษณ์ที่ตนเลือกจะเป็น (อภิญา เฟื่องฟูสกุล. 2546 : 17)

นอกจากนี้ทฤษฎีของอีริคสันยังเน้นถึงความสามารถในการปรับตัว การแก้ปัญหาของบุคคลในทุกช่วงของชีวิต นับตั้งแต่ช่วงแรกของชีวิต ซึ่งจะเป็นฐานของการปรับตัวในช่วงต่อไป โดยทั่วไปบุคคลในช่วงวัยรุ่นที่มีการเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกายและจิตใจค่อนข้างสูง จึงเป็นช่วงสำคัญที่ต้องปรับตัวเพื่อเตรียมตัวที่จะดำเนินชีวิตแบบผู้ใหญ่ในสังคมในวันข้างหน้า เพื่อให้เกิดความเข้าใจในบุคคลตั้งแต่ทารกจนถึงวัยชรา อายุประมาณ 80 ปี อีริคสันได้แบ่งช่วงของการพัฒนาการทางอารมณ์เชิงสังคมเป็น 8 ช่วง ดังนี้ (พรณี ช.เจนจิต. 2538 : 106 -111)

ขั้นที่ 1 ขั้นพัฒนาการความรู้สึกไว้วางใจพื้นฐานตรงข้ามกับความรู้สึกไม่ไว้วางใจพื้นฐาน (Sense of Basic Trust & Sense of Basic Mistrust)

วัยนี้มีอายุระหว่างแรกเกิดถึง 1 ปี เป็นวัยที่เด็กยังช่วยตนเองไม่ได้ ยังต้องคอยพึ่งพาผู้อื่นโดยเฉพาะแม่และพ่อ ดังนั้นขั้นนี้จึงเป็นขั้นที่เด็กจะพัฒนาความไว้วางใจ ความไว้วางใจทั้งต่อตนเองและต่อบุคคลอื่น ซึ่งความรู้สึกนี้จะพัฒนาขึ้นมาได้เนื่องจาก “ความคงเส้นคงวาของพ่อ แม่ ในการสนองตอบความต้องการพื้นฐานของเด็ก” ประสบการณ์ในช่วงนี้เป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนา “ความไว้วางใจ” ต่อไป ซึ่งสิ่งสำคัญที่จำเป็นต้องคำนึงถึงคือ สัมพันธภาพระหว่างพ่อแม่ลูกเป็นสิ่งสำคัญยิ่งกว่าปริมาณของอาหารหรือการแสดงความรักใคร่ ซึ่งเป็นไปโดยผิวเผิน ดังนั้น ในช่วงนี้ถ้าความต้องการของเด็กได้รับการสนองตอบอย่างเหมาะสม ประกอบกับความรักใคร่ผูกพันที่เป็นไปอย่างจริงใจของพ่อแม่ ย่อมทำให้เด็กคิดว่าโลกนี้ปลอดภัย น่าอยู่ สามารถที่จะไว้วางใจได้ในทางตรงกันข้ามถ้าเด็กได้รับการเลี้ยงดูอย่างไม่เหมาะสม ไม่มีความคงเส้นคงวา เด็กจะคิดว่าโลกนี้เต็มไปด้วยอันตรายไม่น่าอยู่ มีความหวาดระแวงซึ่งจะพัฒนาความไม่ไว้วางใจทั้งต่อตนเองและต่อผู้อื่นต่อไป

อีริคสันกล่าวว่า “พัฒนาการของความไว้วางใจจะเป็นรากฐานของความเชื่อมั่นอัตลักษณ์ของการที่จะรู้สึกว่าคุณเองเป็นผู้มีความสามารถ เป็นตัวของตัวเอง พึ่งตนเองและนำตนเองได้ ตลอดจนการที่จะกลายเป็นคนได้ตามที่ผู้อื่นวางใจว่าเขาสามารถที่จะเป็นไปได้”

อย่างไรก็ตาม อาการของวิกฤติการณ์แรกที่เกิดขึ้น ไม่จำเป็นจะต้องเป็นไปเช่นนั้นตลอดชีวิต ความเสียหายที่เกิดขึ้นต่อความรู้สึกไว้วางใจในปีแรกของเด็ก อาจแก้ไขได้ในปีหลังๆ เมื่อเด็กรู้สึกชื่นชมกับสิ่งแวดล้อมทางสังคมเพิ่มขึ้น แต่อย่างไรก็ตามความเสียหายนี้ก็ไม่สามารถลบให้หมดไปได้โดยประสบการณ์ทางบวกที่เกิดขึ้นภายหลัง ทั้งนี้เช่นเดียวกับการที่เด็กมีเจตคติทางบวกในด้านความไว้วางใจในปีแรกของชีวิต ก็อาจเปลี่ยนไปได้ในปีหลังๆ เมื่อต้องเผชิญกับคนที่มีความสำคัญต่อเขาแต่เขาไม่สามารถพึ่งพาได้ แต่อย่างไรก็ตามเขาจะยังคงมีความไว้วางใจในตนเองและในผู้อื่นซึ่งมีรากฐานมาจากการที่เขาประสบความสำเร็จในการผ่านพ้นวิกฤติการณ์ในช่วงระยะไว้วางใจ – ไม่ไว้วางใจของวัยทารก (ดวงเดือน ศาสตรภักดิ์. 2535 : 254)

ขั้นที่ 2 ขั้นพัฒนาการความรู้สึกเป็นตัวของตัวเองตรงข้ามกับความรู้สึกไม่แน่ใจและความรู้สึกอาย (Sense of Autonomy & Sense of Doubt and Shame)

วัยนี้อายุระหว่าง 2-3 ปี เป็นวัยที่มีการพัฒนาทางด้านกล้ามเนื้อแข็งแรงขึ้น เป็นวัยแห่งการทดลองใช้กล้ามเนื้อส่วนต่างๆ ของร่างกาย เป็นวัยที่ควรให้เกิดความสมดุลระหว่างการเลี้ยงดูแบบปกป้องทะนุถนอม กับการเลี้ยงดูแบบไม่เอาใจใส่ ถ้าเด็กได้รับอนุญาตให้ทำสิ่งต่างๆ ได้รับการกระตุ้นให้กำลังใจ ให้ลองทำในสิ่งที่เด็กทำได้ตามความสามารถ และวิธีการของเด็กแต่ละคนแล้ว ก็จะพัฒนาความเป็นตัวของตัวเอง ถ้าพ่อแม่ไม่มีความอดทน ไม่ให้โอกาสเด็ก หรือทำทุกๆ สิ่งแทนเด็กเสียหมด เด็กจะเกิดความเคลือบแคลงสงสัยในความสามารถของตนในการกระทำสิ่งต่างๆ

ดังนั้นในระยะนี้บิดามารดาควรยอมให้เด็กทำอะไรด้วยตนเอง ในสิ่งที่เขาสามารถทำเองได้ และให้การเสริมแรงหรือชมเชยเมื่อเด็กทำอะไรเองได้ เด็กก็จะเกิดความมั่นใจ ซึ่งจะพัฒนาไปสู่ความรู้สึกเป็นตัวของตัวเอง ในทางตรงข้ามถ้าหากเด็กถูกปกป้องมากเกินไป ไม่มีโอกาสได้ทำอะไรด้วยตนเอง เด็กก็จะเกิดความไม่มั่นใจและมีความรู้สึกอายหรือเกิดความสงสัยในความสามารถของตัวเอง อีริกสันเชื่อว่า ถ้าหากเด็กได้รับประสบการณ์ที่ก่อให้เกิดความรู้สึกอายหรือเคลือบแคลงสงสัยนี้มากๆ เขาจะขาดความมั่นใจที่จะทำสิ่งต่างๆ ตลอดไป (ประสาธน์ อิศรปริดา, 2538 : 82)

ขั้นที่ 3 ขั้นพัฒนาการความรู้สึกของความคิดริเริ่ม ตรงข้ามกับความรู้สึกผิด (Sense of Initiative & Sense of Guilt)

วัยนี้มีอายุระหว่าง 4-5 ปี มีความสามารถในการมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่างๆ ตลอดจนการใช้ภาษา ซึ่งจะไปสนับสนุนขั้น Autonomy ในแง่ของการดำเนินการวางแผนและริเริ่มทำกิจกรรมต่างๆ อันตรายสำหรับขั้นนี้ คือ ความรู้สึกผิดว่าตนเองไม่มีความสามารถในการทำสิ่งใหม่ๆ ถ้าเด็กได้รับอิสระในการที่จะคิดทำกิจกรรมต่างๆ และถ้าพ่อแม่มีเวลาให้กับเด็กในการตอบคำถาม ไม่เอ็ดหรือดัดบทเพราะความเบื่อรำคาญ ก็ย่อมจะเป็นการส่งเสริมให้เด็กมีแนวโน้มที่จะค้นคว้าศึกษาสำรวจ แต่ถ้าเด็กรู้สึกว่าผู้ใหญ่เข้มงวดกับการกระทำ ไม่เปิดโอกาสให้ได้ซักถามสิ่งที่สนใจ อยากรู้ ขำรู้สึกว่าการกระทำของเด็กเป็นสิ่งที่ก่อกวน ทำให้ผู้ใหญ่รำคาญใจ พูดเรื่องไร้สาระ เด็กจะรู้สึกผิดในการที่จะคิดทำสิ่งต่างๆ ด้วยตนเอง

การที่เด็กจะสามารถผ่านภาวะวิกฤติขั้นนี้ได้หรือไม่ ขึ้นอยู่กับปฏิกิริยาของบิดามารดาที่มีต่อเด็ก คือ พัฒนาการจะเป็นไปได้โดยสะดวก เมื่อบิดามารดาเข้าใจถึงความอยากรู้อยากเห็น ความกระตือรือร้นของเด็ก ไม่ห้ามปรามในการทำกิจกรรมของเด็ก แต่ทั้งนี้ต้องอยู่ในขอบเขตที่สมควร พัฒนาการที่สำเร็จในขั้นความรู้สึกของความคิดริเริ่มสร้างสรรค์นี้ นำไปสู่ลักษณะที่เรียกว่าพฤติกรรมของเด็กนั้นเป็นเป้าหมายที่มีทิศทาง (Goal Directness) สภาพแวดล้อมที่เหมาะสมในการพัฒนาเด็กคือ (สายฝน ควรรณ, 2536 : 11; อ้างอิงจาก Maier, 1965)

1. บิดามารดาเปิดโอกาสให้เด็กแสดงออก
2. กระตุ้นให้เด็กแสดงความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ขึ้นมา
3. เด็กแสดงความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ต้องมีการเสริมแรง

**ขั้นที่ 4 ขั้นพัฒนาการความรู้สึกขยันหมั่นเพียร ตรงข้ามกับความรู้สึกเป็น
ปมด้อย (Sense of Industry & Sense of Inferior)**

ขั้นนี้อายุระหว่าง 6-11 ปี เป็นวัยที่เด็กกำลังเข้าเรียนมีความต้องการเป็นที่ยอมรับของผู้อื่น โดยการพยายามคิดทำผลิตสิ่งต่างๆ ซึ่งจะไปช่วยพัฒนาความขยันขันแข็ง อันตรายสำหรับการพัฒนาของเด็กในขั้นนี้ คือ ความรู้สึกต่ำต้อย ช่วยตนเองไม่ได้ ถ้าเด็กได้รับการกระตุ้นให้ทำสิ่งต่างๆ ให้กำลังใจในการทำงานสำเร็จและให้คำชมเชยในความพยายามของเด็ก จะเป็นแรงกระตุ้นให้เด็กเกิดความมานะพยายาม แต่ถ้าเด็กทำอะไรขึ้นมาแล้ว ผู้ใหญ่ไม่ให้ความสนใจเห็นว่าน่าเบื่อเด็ก จะพัฒนาความรู้สึกต่ำต้อย

ความรู้สึกประสบความสำเร็จในการทำกิจกรรมของเด็กในวัยนี้ จะส่งผลให้เด็กเกิดความรู้สึกว่าเขามีความสามารถ เขาจะทุ่มเทกำลังกาย และใจในกิจกรรมทั้งหลายด้วยความมานะพยายาม ในทางตรงข้ามถ้าหาก เด็กทำกิจกรรมทั้งหลายไม่ได้ หรือทำแล้วไม่ได้รับการยอมรับเขา ก็เกิดความรู้สึกด้อยหรือต่ำต้อย (ประสาธ อิศรปริดา. 2533 : 82)

**ขั้นที่ 5 ขั้นพัฒนาการความรู้สึกมีอัตลักษณ์ ตรงข้ามกับความรู้สึกสับสนใน
บทบาท (Sense of Identity & Sense of Role Confusion)**

ขั้นนี้อายุระหว่าง 12 - 18 ปีเป็นช่วงของวัยรุ่น ซึ่งเป็นวัยที่เด็กควรจะหาอัตลักษณ์ (Identity) ของตนเองได้ ถ้าวัยนี้เด็กยังหาอัตลักษณ์ของตนเองไม่ได้ จะเกิดความสับสนในบทบาทของตน ช่วงนี้เด็กโตพอที่จะวิเคราะห์ตนเอง หาอัตลักษณ์ของตนเองได้ รู้ว่าตนเองคือใคร ต้องการอะไร มีความเชื่อหรือมีเจตคติอย่างไร ตลอดจนมีเป้าหมายอะไรในอนาคต ซึ่งถ้าเด็กค้นพบก็จะสามารถแสดงบทบาทของตนเองได้อย่างถูกต้อง แต่ถ้าเด็กหาตนเองไม่พบ ไม่ทราบว่าตนเองมีอัตลักษณ์เช่นใด เด็กจะไม่รู้ว่าตนเองคือใคร ต้องการอะไร ไม่สามารถแสดงบทบาทได้ถูกต้องจะรับบทบาทของคนอื่นๆ ในสังคมมาเป็นของตน ซึ่งไม่สอดคล้องเหมาะสมกับตนเองทำให้เกิดความสับสน

เด็กซึ่งผ่านขั้นทั้งสี่มาด้วยดีจะพัฒนาความรู้สึกนึกคิดเกี่ยวกับตนเองในทางบวกแต่ในขณะเดียวกันก็ไม่มีอะไรเป็นเครื่องยืนยันว่าเด็กจะประสบความสำเร็จในขั้นต่อไป ทั้งนี้เพราะเนื่องมาจากเด็กต้องเผชิญปัญหา ทั้งจากตนเองเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางร่างกาย และทั้งจากสังคมเกี่ยวกับความคาดหวังของผู้ใหญ่ ซึ่งทำให้เด็กปรับตัวลำบาก แต่ถ้าเด็กมีพื้นฐานของการพัฒนาการของขั้นทั้งสี่มาดี เด็กจะประสบปัญหาเพียงนิดหน่อยก็สามารถหาจุดยืนของตนเองได้ เพราะรู้ถึงความสามารถของตนเอง รู้ถึงความสนใจและความต้องการของตน แต่สำหรับเด็กซึ่งมีพื้นฐานของ

พัฒนาการมาไม่ดี จะมีปัญหาในการปรับตัวยิ่งขึ้น เพราะไม่สามารถหาความสนใจและความต้องการของตนเองได้ถูก จะทำอะไรตามเพื่อน เพื่อให้เกิดความรู้สึกว่าตนเองมีกลุ่มพวก

งานพัฒนาการของวัยรุ่นในช่วงนี้ คือ วัยรุ่นต้องรวบรวมความรู้ต่างๆ ที่มีทั้งหมดเกี่ยวกับตนเอง เช่น การเป็นลูกชาย ลูกสาว นักเรียน นักกีฬา นักดนตรี ฯลฯ และต้องมีการผสมผสานที่อยู่ในรูปของการมีอัตลักษณ์แห่งตนนั้น มีมากกว่าผลรวมจากการเลียนแบบในวัยเด็ก ความรู้สึกของการมีอัตลักษณ์แห่งตนเกิดจากการที่ คนๆ นั้น ดำรงความเหมือน (Sameness) และความต่อเนื่อง (Continuity) ภายในตนของแต่ละคนที่สอดคล้องกับผู้อื่นมองกล่าวได้ว่า องค์ประกอบของพัฒนาการ อัตลักษณ์แห่งตนมี 3 ลักษณะ คือ (จริยกุล ตรีสุวรรณ. 2542 : 17; อ้างอิงจาก สายฝน ควรรณ. 2536)

1. แต่ละคนยอมรับว่าตนเองมีความเหมือนและความต่อเนื่องอยู่ภายในตน
2. ผู้อื่นในสังคมมองอย่างเดียวกับที่เรามองตนเอง
3. บุคคลจะมีความเชื่อมั่นและติดต่อสัมพันธ์ระหว่างโลกภายในและภายนอกและยอมรับผลสะท้อนกลับที่เกิดขึ้นได้

ความล้มเหลวของวัยรุ่นในการพัฒนาอัตลักษณ์ เกิดจากความไม่เหมาะสมของประสบการณ์ในวัยเด็ก หรือสิ่งแวดล้อมในสังคมปัจจุบัน อีริกสันเรียกผลอันนี้ว่า “ภาวะวิกฤตของการมี อัตลักษณ์” (Identity Crisis) หรือความสับสนในบทบาท ซึ่งดวงใจ กษานติกุล (2538 : 848) เสนอลักษณะความผิดปกติของเอกลักษณ์แห่งตน (Identity Disorder) ในวัยรุ่นให้เห็นได้อย่างชัดเจน คือ วัยรุ่นจะรู้สึกกลุ้มใจ ไม่แน่ใจกับอัตลักษณ์ของตนเองในด้านต่างๆ เช่น ความไม่แน่ใจเกี่ยวกับเป้า หมายในอนาคต การเลือกอาชีพ สัมพันธภาพกับเพื่อน บทบาทและพฤติกรรมทางเพศ ค่านิยมทางศาสนา ศีลธรรมและความจงรักภักดีกับหมู่คณะ โดยวัยรุ่นจะรู้สึกสับสนไม่แน่ใจกับตัวเองว่าเป็นใคร ต้องการอะไร อาจมีพฤติกรรมถดถอยในลักษณะไม่กล้าตัดสินใจเอง ลังเล รู้สึกโดดเดี่ยว ว่าเหว เข้ากับใครไม่ได้ มักทำอะไรด้วยความวู่วาม ไม่คิดหน้าคิดหลัง อีกลักษณะหนึ่ง คือ มองตนเองแตกต่างจากผู้อื่นอย่างมาก โดยมีความคิดว่าคนอื่นจะมองไม่เห็นความผิดปกติในตนเอง คิดว่าผู้อื่นไม่เข้าใจว่าตนเองเป็นอะไรและขณะที่ผู้อื่นไม่เห็นความผิดปกติในตนเอง แต่ตนเองจะมีความวิตกกังวล กลุ้ม ใจ ท้อใจอยู่ภายใน ลังเลใจในตนเอง ทำให้อารมณ์หงุดหงิด ฉุนเฉียว วู่วาม และตัดสินใจผิดๆ ได้ หรืออาจมีความรู้สึกเบื่อ หหมดความกระตือรือร้นในการคบเพื่อนหรือการเรียน แยกตัวจากเพื่อน ไม่ร่วมกิจกรรม บางทีหยุดเรียน นั่งเล่นอยู่กับบ้าน คิดหมกมุ่น ผักไผ่ ลัทธิการเมืองหรือศาสนา รู้สึกไม่พอใจสภาพสังคมและชีวิต อาจถึงคิดสั้นฆ่าตัวตาย เนื่องจากไม่เห็นประโยชน์ของการมีคุณค่า ถ้าหากเป็นนานเกิน 3 เดือน จะส่งผลกระทบในด้านสังคม การงาน การศึกษาและการมีชีวิตอยู่ รู้สึกชีวิตไม่มีค่า

องค์ประกอบสำคัญของการสร้างความรู้สึกเป็นอัตลักษณ์ของตนเองและผ่านพ้นความรู้สึกสับสนในตนเอง มีดังนี้ (นวลละอ อสุภาผล. 2527 : 92-95)

ก. การเลือกและการสับสนในบทบาท (Role Selection and Role Confusion) การเข้าใจในเอกลักษณ์ของตนเอง ช่วยให้เด็กเกิดความเข้าใจปัญหาต่างๆ และช่วยในการตัดสินใจเกี่ยวกับอนาคต เช่น การเลือกอาชีพ การเลือกคู่ครอง เป็นต้น ความรับผิดชอบถือว่าเป็นเอกลักษณ์สำคัญของวัยนี้ ซึ่งความรับผิดชอบนี้มีรากฐานมาจากการอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่ และความรู้สึกไว้วางใจและความมั่นใจในตนเอง ในวัยนี้เด็กวัยรุ่น จะเกิดความสงสัยในตนเอง เช่น เกิดปัญหาถามตนเอง “ฉันคือใคร” หรือ “ฉันทำอะไรดี” เนื่องจากวัยรุ่นเป็นระยะที่มีความสับสน ขาดความมั่นใจ เพราะมีการเปลี่ยนแปลงทั้งทางร่างกายและจิตใจ เพื่อเตรียมตัวเข้าสู่วัยผู้ใหญ่ ปัญหาของเด็กวัยนี้มักเป็น ไปในทำนองที่ว่า “ฉันไม่รู้ว่า ฉันควรทำอะไร ฉันไม่รู้ว่าจะไปทางไหน และฉันไม่รู้ว่าฉันเป็นใคร” ดังนั้น กลุ่มเพื่อนวัยเดียวกัน การยอมรับจากกลุ่มศาสนา และวัฒนธรรมจึงมีผลต่อการปรับตัวอย่างยิ่ง

ข. การแสวงหาสถานภาพทางสังคม (Acquisition of Status) เด็กวัยรุ่นจะค่อยๆ พัฒนาความเป็นตัวของตัวเองขึ้นอย่างช้าๆ เพื่อพัฒนาเป็นระดับมาตรฐานของตนเอง เขาจะแสวงหาตนตามอุดมคติ (Ego – Ideal) และค้นหาอัตลักษณ์ของตนเองเพื่อบทบาทใหม่ในสังคม อีริคสันกล่าวว่า มีเด็กวัยรุ่นตอนปลายอีกจำนวนมากที่ยังไม่เป็นตัวของตัวเอง และยังไม่พบเอกลักษณ์ในตนเอง ซึ่งวัยรุ่นเหล่านี้เมื่อมีปัญหาจะหนีปัญหาแบบ “หนีเสือปะจระเข้” หรือหลบหนีปัญหานั้นไป อย่างไรก็ตามวัยรุ่นแต่ละคนย่อมต้องการเวลาในการปรับตัวเองเพื่อการเข้าสู่การเป็นผู้ใหญ่ และให้สังคมยอมรับ อีริคสันได้เสนอการปรับตัวที่สำคัญอยู่ 7 ขั้น ในแต่ละขั้น ถ้าไม่สามารถปรับตัวได้ย่อมทำให้เกิดความล้มเหลวในเรื่องนั้น การปรับตัวของวัยรุ่นทั้ง 7 ขั้น มีดังนี้

1. สัดส่วนของเวลา ตรงข้ามกับความสับสนของเวลา (Time Perspective & Time Confusion) หมายถึง เด็กวัยรุ่นต้องการเวลาที่เหมาะสมเพื่อการเตรียมตัวและการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น

2. ความเชื่อมั่นในตนเอง ตรงข้ามกับความเฉยเมยท้อแท้ (Self Certainty & Apathy) ความมั่นใจในตนเอง หมายถึง การแสวงหาเอกลักษณ์ของตนเองอย่างถูกต้อง มีความสนใจเกี่ยวกับตนเอง และความคิดของคนอื่นที่มีต่อตน

3. การตรวจสอบบทบาทตรงข้ามกับการมีอัตลักษณ์ที่ไม่ถูกต้อง (Role Experimentation & Negative Identity) ในวัยเด็กจะมีการแสวงหาบทบาทที่เหมาะสมกับตัวเองมากที่สุด วัยรุ่นอาจจะทดลองหรือตรวจสอบหลายๆ บทบาทจนกว่าจะพบบทบาทที่ตนเองพอใจ

4. การคาดการณ์ล่วงหน้าในผลสัมฤทธิ์ ตรงข้ามกับความชะงักงันในการทำงาน (Anticipation of Achievement & Work Paralysis) การทำงานใดๆ เด็กวัยรุ่นต้องการที่จะให้งานนั้นประสบความสำเร็จลงด้วยดี ดังนั้น ก่อนที่จะลงมือกระทำงาน เขาจะคาดการณ์ล่วงหน้าผลสำเร็จที่เกิดขึ้น การคาดหวังว่างานจะประสบผลสำเร็จ จะเป็นแรงกระตุ้นให้เขาเกิดความพึงพอใจ

มีความสนใจและมีความเพียรพยายามเพื่อไปสู่เป้าหมายนั้นๆ การคาดการณ์ล่วงหน้าในผลสัมฤทธิ์จึงเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่จะพัฒนาความมั่นใจในตนเองและความเป็นตัวของตัวเอง

5. เอกลักษณ์ทางเพศ ตรงข้ามกับความสับสนทางเพศ (Sexual Identity & Bisexual Confusion) วัยรุ่นต้องการประสบการณ์ที่จะทำให้เขาเรียนรู้ในบทบาททางเพศของตนเองให้ถูกต้องเป็นที่ยอมรับของสังคม ขณะเดียวกันก็ต้องการที่จะเป็นเพื่อนกับเพศตรงข้าม

6. ความเป็นผู้นำ ตรงข้ามกับความสับสนในอำนาจ (Leadership Polarization & Authority Confusion) ความสามารถของวัยรุ่นในการเป็นผู้นำหรือผู้ตามเกิดขึ้นพร้อมๆ กัน และสถานภาพทั้ง 2 ลักษณะนี้เป็นตัวชี้ให้เห็นถึงอำนาจของตัวเองในสังคม เด็กวัยรุ่นควรได้รับการฝึกให้เป็นตัวของตัวเอง มีความมั่นใจในตนเอง ซึ่งจะเป็นการส่งเสริมให้เขาพัฒนาการเป็นผู้นำให้เกิดขึ้นได้

7. อุดมคติ ตรงข้ามกับความสับสนในอุดมคติ (Ideological Polarization & Confusion of Ideals) วัยรุ่นจะเลือกปรัชญาหรืออุดมคติเป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจ ซึ่งจะนำทางให้เขาอยู่ในสังคมได้ นอกจากนี้การมีอุดมคติและมีปรัชญาชีวิตจะช่วยให้เขาไปสู่ความมีเอกลักษณ์ของตนเองได้ และเขาจะมีแนวทางชีวิตของเขาว่าจะทำอะไรต่อไป เมื่อมีสิ่งที่ไม่ถูกต้องกับอุดมคติของเขา เขาก็จะไม่ยอมรับ หรือต่อต้านกับสิ่งเหล่านั้น

ขั้นตอนทั้ง 7 ขั้น ดังกล่าวนี้อาจมีผลต่อการพัฒนาการความเป็นอัตลักษณ์ของตนเองและมีประโยชน์ต่อตัวเขาเองโดยตรง เป็นการได้เผชิญกับสถานการณ์ต่างๆ ซึ่งทำให้เกิดการเรียนรู้ยากค่อยเป็นค่อยไป ได้เปรียบเทียบกับสังคมของผู้ใหญ่กับตัวเอง ซึ่งทำให้เขาเกิดความพร้อม ถ้าเด็กวัยรุ่นไม่พร้อมหรือปรับตัวไม่ได้หรือประสบความล้มเหลวจะเกิดความรู้สึกที่รุนแรงและมีผลต่อบุคลิกภาพ

สรุปได้ว่า หากการพัฒนาในช่วงนี้เป็นไปได้ด้วยดี จะเกิดการพัฒนาอัตลักษณ์ ทำให้วัยรุ่นมีความเข้าใจและรู้จักตนเอง มีความมั่นใจในตนเอง เรียนรู้บทบาทต่างๆ ในสังคม มีอุดมคติในทางตรงข้ามหากการพัฒนาเป็นไปในทางไม่ดีหรือทางลบจะเกิดการพัฒนาความสับสนในบทบาท วัยรุ่นจะมีความสับสนไม่เข้าใจในบทบาทของตนเอง (ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์. 2530 : 95)

ขั้นที่ 6 ขั้นพัฒนาการความรู้สึกใกล้ชิดผูกพัน ตรงข้ามกับความรู้สึกโดดเดี่ยวอ้างว้าง (Sense of Intimacy & Sense of Isolation)

พัฒนาการขั้นนี้อยู่ในช่วงอายุ 18-21 ปี หลังจากผ่านขั้นที่ 5 มาแล้ว วัยรุ่นสามารถหาอัตลักษณ์ของตนเองได้ รู้ว่าตนเองคือใคร มีความเชื่ออย่างไร ต้องการอะไรในชีวิต เขาก็จะเกิดความรู้สึกต้องการมีเพื่อนสนิทที่จะรับรู้ฟังสิ่งต่างๆ ที่ตนเองมีอยู่ ต้องการแลกเปลี่ยนสิ่งที่ตนมีอยู่กับผู้อื่น ความรู้สึกผูกพันกับผู้อื่นจึงพัฒนาขึ้น แต่ถ้าบุคคลไม่สามารถสร้างความรู้สึกผูกพันใกล้ชิดกับบุคคลอื่นได้ มีความต้องการแข่งขันชิงดีชิงเด่น หรือชอบทะเลาะวิวาทกับผู้อื่นก็จะนำไปสู่ความรู้สึกโดดเดี่ยวอ้างว้าง

**ขั้นที่ 7 ขั้นพัฒนาการความรู้สึกที่จะเป็นผู้ให้กำเนิดและสร้างสรรค์สังคม
ตรงข้ามกับความรู้สึกที่คำนึงถึงแต่ตนเอง (Sense of Generativity & Sense of
Self - Absorption)**

พัฒนาการขั้นนี้อยู่ในช่วงอายุ 22-40 ปี เป็นวัยที่สร้างประโยชน์ให้กับสังคมถ้าพัฒนาการของบุคคลในขั้นต้นๆ เป็นไปด้วยดี รู้ว่าตนเองมีอัตลักษณ์อย่างไร มีความต้องการอย่างไรในชีวิต ตลอดจนสร้างสัมพันธภาพกับผู้อื่นและเมื่อมาถึงขั้นนี้ก็พร้อมที่จะทำประโยชน์ให้แก่สังคม มีความรู้สึกต้องการมีบุตรสืบไปภายหน้า ในลักษณะตรงข้ามคือจะถือตนเองเป็นใหญ่ ไม่สร้างครอบครัว รักและสนใจตัวเองมากเกินไป รู้สึกต่ำต้อยและทำอะไรตามใจเสมอ (นิภา นิธยาน. 2530:49)

**ขั้นที่ 8 ขั้นพัฒนาการความรู้สึกมั่นคงสมบูรณ์ในชีวิต ตรงข้ามกับความรู้สึก
สิ้นหวังท้อถอยในชีวิต (Sense of Integrity & Sense of Despair)**

พัฒนาการขั้นนี้อยู่ในช่วงอายุ 40 ปีขึ้นไป พัฒนาการขั้นสุดท้ายมีพื้นฐานมาจากการปรับตัวในขั้นแรกๆ ของชีวิต วัยนี้จะมีการปรับตัวแสวงหาความอบอุ่นมั่นคงภายในจิตใจ ซึ่งจะเกิดขึ้นเมื่อเขาสามารถพัฒนาผ่านขั้นต่างๆ มาได้อย่างดี แต่ในทางตรงกันข้ามถ้าเขาปรับตัวในขั้นต่างๆ ที่ผ่านมาไม่ได้ จะเกิดความรู้สึกท้อแท้และเบื่อหน่ายต่อชีวิตของตนเอง (นวลละอ อสุภาผล. 2527 : 95-97)

จากพัฒนาการ 8 ขั้นของชีวิตที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่าขั้นที่ 5 เป็นขั้นของวัยรุ่นที่จะต้องพัฒนาอัตลักษณ์แห่งตน ซึ่งฮามเชค (กาญจนา พึ่งเนตร. 2537 : 18; อ้างอิงจาก Hamchek.1988) ได้ศึกษา และสรุปลักษณะของวัยรุ่นที่มีอัตลักษณ์ตามทฤษฎีของอีริกสัน พึ่งมีลักษณะพฤติกรรมและทัศนคติต่อไปนี้

1. มีนิยามเกี่ยวกับตนเองที่ค่อนข้างมั่นคง ไม่แปรผกผันง่ายตาย
2. ไม่หวั่นไหวคล้อยตามคำชักจูงและอิทธิพลของเพื่อนๆ
3. มีเหตุผลและระดับของการยอมรับตนเองสูง
4. ตัดสินใจได้ ไม่โลเล
5. มองโลก บุคคลอื่นๆ และตนเองในแง่ดี
6. เชื่อว่าตนสามารถรับผิดชอบต่อสิ่งที่เกิดขึ้นกับตัวเองได้ ไม่ว่าสิ่งนั้นจะดีหรือเลว
7. ยอมรับตนเองได้อย่างที่ตนเป็นอยู่
8. โกลัซติดสนิทสนมกับใครๆ ได้ โดยไม่กลัวว่าจะสูญเสียความเป็นตัวของตัวเอง
9. มีความคิดที่ยืดหยุ่นความคิดเห็นที่มีต่อตนเองไม่จำเป็นต้องตั้งอยู่บน

“ความถูกต้อง” เสมอไป

10.สามารถนำประสบการณ์และจุดมุ่งหมายในชีวิตในระยะ 1-2 ปีข้างหน้า มาใช้เป็นประโยชน์ในการวางแผนการชีวิตระยะยาวได้

วัยรุ่นที่ยังสับสนในเอกลักษณ์ (Identity Confusion) คือ ผู้ที่รู้จักตนเองได้ไม่ดีเท่าที่ควรไม่แน่ใจว่าตนคือใครแน่ ไม่รู้ว่าตนต้องการอะไร ไม่รู้ว่าตนมีสาระสำคัญของชีวิตอย่างไรบ้าง วัยรุ่นที่สับสนในอัตลักษณ์ จะมีพฤติกรรมและทัศนคติตามความคิดของฮามเชค (กาญจนา พึ่งเนตร. 2537 : 18 ; อ้างอิงจาก Hamchek. 1988) ดังต่อไปนี้

1. มีนิยามเกี่ยวกับตนเองที่ไม่แน่นอน สามารถเปลี่ยนแปลงขึ้นลงไปในทิศทางตรงกันข้ามได้ง่าย
2. เคลิบเคลิ้มคล้อยตามคำชักจูงและอิทธิพลของเพื่อน ๆ
3. มีระดับของการยอมรับตนเองต่ำ
4. มีความยุ่งยากในการตัดสินใจ กลัวว่าจะตัดสินใจผิด
5. มองตนเอง บุคคลอื่นๆ และชีวิตในแง่ไม่ดี
6. เชื่อว่าสิ่งใดๆ เกิดขึ้นกับตนเองนั้นยิ่งใหญ่เกินกว่าที่ตนเองจะควบคุมได้เป็นเรื่องของโชคชะตามากกว่า
7. ยอมรับตนเองได้ด้วยการทำตัวเองให้เป็นอย่าง ที่คนอื่นต้องการ
8. ก่อนข้างลำบากที่จะสนิทสนมกับใครๆ โดยมากมักจะสนิทสนมแบบประเภทคล้อยตามหรือขึ้นอยู่กับบุคคลอื่นมากเกินไป
9. มีความคิดยึดติดอยู่กับ “ความถูกต้อง”
10. ถึงแม้จะมีจุดมุ่งหมายของชีวิตในระยะ 1-2 ปี ข้างหน้า แต่ไม่สามารถนำมาใช้ในการวางแผนชีวิตระยะยาวได้

1.7.5 สถานะทางอัตลักษณ์ ของวัยรุ่นตามแนวคิดของมาร์เซีย

มาร์เซีย (Marcial) นักจิตวิทยา มหาวิทยาลัยแห่งรัฐนิวยอร์ก ได้นำแนวคิดเกี่ยวกับอัตลักษณ์แห่งตนในระยะวัยรุ่น จากทฤษฎีของอีริคสัน มาพัฒนาเป็นสถานะทางอัตลักษณ์ ซึ่งตามแนวคิดของมาร์เซียนั้น การสร้างเอกลักษณ์แห่งตน เกี่ยวพันกับการกำหนดแนวทางด้านอาชีพ ค่านิยม ความเชื่อและพัฒนาการทางเพศ เกณฑ์ที่ใช้กำหนดสถานะทางเอกลักษณ์อาศัยการผสมผสานระหว่าง 2 มิติ ของการมีหรือไม่มีภาวะวิกฤติ (Crisis) และการตกลงใจ (Commitment) ในเนื้อหาด้วยอาชีพ ศาสนา การเมือง โดยมีข้อตกลงเบื้องต้นดังนี้

ภาวะวิกฤติ หมายถึง เหตุการณ์หรือคำถามที่กระตุ้นบุคคลให้จำเป็นต้องตัดสินใจเลือกแนวทางต่างๆ โดยคำนึงถึงความสนใจและความสามารถของตน

การตกลงใจ หมายถึง การแสดงออก หรือ การกระทำของบุคคล

มาร์เซียแบ่งวัยรุ่นตามลักษณะของแต่ละสถานะทางเอกลักษณ์ ดังนี้คือ

1. วัยรุ่นที่เกิดความสับสนในการหาอัตลักษณ์ (Identity Confusion) คือวัยรุ่นที่อาจจะมีหรือไม่มีประสบการณ์ในการเผชิญกับภาวะวิกฤตสิ่งสำคัญคือยังไม่มี การตกลงใจทั้งทางด้านอาชีพและด้านอุดมคติ แม้ว่าพวกเขาอาจมีแนวอาชีพที่ชอบ แต่มีความคิดในสิ่งเหล่านั้นน้อยมาก และพร้อมที่จะละทิ้งเมื่อมีโอกาสที่ดีกว่า (สายฝน ควรรณ. 2536 : 18; อ้างอิงจาก Marsia. 1970) บุคลิกภาพที่แสดงออกในช่วงนี้ ได้แก่ (รัชนี ลาซโรจน์. 2527 : 265 -267)

- 1.1 เป็นหนุ่มสาวประเภทรักสนุก ไม่อาทรต่อคนอื่น ตราบใดที่ได้ทำสิ่งที่ตนปรารถนา
- 1.2 หลีกเลี่ยงวิกฤตการณ์และการเผชิญหน้าใดๆ โดยการหนี อาจใช้ยาเสพติด หรือการหลอกตัวเอง
- 1.3 มีปัญหาทางจิตใจ เป็นนักฉวยโอกาส
- 1.4 ลอกเลียนเจตคติของผู้ที่ตนประทับใจ มักรู้สึกผิดมากและถูกทอดทิ้งบ่อย
- 1.5 เต็มใจที่จะเปลี่ยนความคิดเกี่ยวกับตนเองอย่างรวดเร็ว และยอมรับความผิดพลาดของบุคลิกภาพของตนอย่างง่าย ๆ
- 1.6 มีปัญหาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลมาก
- 1.7 มั่นแก่ง่ายๆ แต่เลือกวิชาง่ายๆ เรียน
- 1.8 แสดงบทบาทในสถานการณ์ต่างๆ
- 1.9 มีความไว้วางใจมนุษย์น้อยที่สุด
- 1.10 มีพ่อแม่ที่เลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขันมาก

2. วัยรุ่นที่ยังหาอัตลักษณ์ของตนไม่สำเร็จและยังต้องอาศัยแนวคิดจากผู้อื่น (Identity Foreclosure) คือ วัยรุ่นที่ไม่มีประสบการณ์ในการเผชิญกับภาวะวิกฤต แต่ได้ตกลงใจเลือกแนวทางแล้ว โดยได้รับอิทธิพลจากบิดามารดาหรือผู้ปกครองและไม่สามารถบอกได้ว่า บิดา มารดา หรือผู้ปกครองมีอิทธิพลต่อพวกเขาตั้งแต่เมื่อไร วัยรุ่นในกลุ่มนี้มีความศรัทธาต่อคำพูดของบิดามารดา จึงเคร่งครัดต่อคำสอนของบิดามารดามาก บุคลิกภาพที่แสดงออกในช่วงนี้ได้แก่

- 2.1 ดูเฉินๆ มีลักษณะเหมือนกลุ่มบรรลุนิยามเอกลักษณ์แห่งตน
- 2.2 ไม่พิจารณาหรือสนใจเป้าหมายใดๆ ยกเว้นเรื่องที่ได้รับคำสั่งให้คิด
- 2.3 กล่าวถึงแต่ทางเลือกซึ่งทำให้พ่อแม่เสียใจ
- 2.4 เป็นคนไม่ยืดหยุ่น สนใจการรักษาขนบประเพณี
- 2.5 ทำตามความเคยชินและหนีสถานการณ์ขัดแย้ง
- 2.6 ชอบทำตามคำสั่งและพินอบพิเทาผู้มีอำนาจ
- 2.7 ทะเยอทะยานสูง ประเมินตนเองได้

- 2.8 ไม่ยึดหยุ่นในการตัดสินใจ
- 2.9 มีความวิตกกังวลเล็กน้อย
- 2.10 มีความภาคภูมิใจโดยเฉพาะผู้หญิง
- 2.11 มีเจตคติดีต่อการศึกษา
- 2.12 ชอบตั้งเป้าหมายที่เป็นไปได้
- 2.13 มีพ่อแม่ที่ไม่กระด้างหรืออ่อนแอแต่ควบคุมมาก
- 2.14 ลอกแบบกลุ่มเพื่อนและผู้ที่ยินยอมยกย่องมากเกินไป

3. วัยรุ่นที่ยังหาอัตลักษณ์ที่ไม่แน่นอน (Identity Moratorium) คือ วัยรุ่นที่อยู่ในช่วงภาวะวิกฤติที่กำลังจะตกลงใจ ซึ่งการตกลงใจนั้นค่อนข้างคลุมเครือ มีลักษณะแตกต่างจากวัยรุ่นที่เกิดความสับสนในการหาเอกลักษณ์ตรงที่วัยรุ่นในกลุ่มนี้ยังเห็นความสำคัญในความปรารถนาดี และความคิดเห็นของบิดา มารดา หรือผู้ปกครอง และคำนึงถึงความต้องการของสังคม แล้วนำมาคิดทบทวนว่าเหมาะสมกับความสามารถของเขาหรือไม่ วัยรุ่นที่อยู่ในสถานภาพนี้จึงอยู่ในระหว่างค้นหาคำตอบของอัตลักษณ์แห่งตน แต่วัยรุ่นที่ยังสับสนในการหาอัตลักษณ์นั้น ยังไม่มีความคิดที่จะเลือก และยังไม่มีความเลือกของอัตลักษณ์ของตน (ประสาธ อิศรปริดา. 2538 : 85)บุคลิกภาพที่แสดงออกในช่วงนี้ได้แก่

- 3.1 มีปัญหาที่ยังไม่ได้แก้ไขมากมาย
- 3.2 เป็นนักทดลอง
- 3.3 เปลี่ยนในเรื่องค่านิยมบ่อย
- 3.4 คบเพื่อนต่างเพศมากและฉาบฉวย
- 3.5 เป็นคนประเภทซัดจัดหรือซาวจัดเกินไป
- 3.6 สนใจสุขภาพจิตของตนเอง
- 3.7 ไม่ต้องให้มีใครมาอิทธิพลหรือควบคุม
- 3.8 ให้ความร่วมมือแก่ผู้อื่นน้อยมาก
- 3.9 ทำนายกิจกรรมของเขาได้ยาก
- 3.10 มีความวิตกกังวลมาก
- 3.11 มีความเชื่อมั่นในตนเองต่ำในการเลือกวิชาเรียนและการนำไปใช้
- 3.12 มีพ่อแม่ที่ตามใจมาก

4. วัยรุ่นที่ค้นหาอัตลักษณ์ของตนได้อย่างสมบูรณ์ (Identity Achievement) คือวัยรุ่นที่มีประสบการณ์ในการเผชิญกับภาวะวิกฤติและมีการตกลงใจแล้ว จึงมีความตั้งใจอย่างแน่วแน่ในการเลือกอาชีพ ยึดมั่นในศาสนาและมีความคิดอุดมการณ์ทางการเมืองได้ด้วยตนเอง ถึงแม้ว่าพวกเขาได้พิจารณาแนวทางด้านอาชีพไว้หลายแนวทางก็ตาม ในที่สุดพวกเขาเลือกแนวทางเพียง

ทางเดียวด้วยตนเอง ส่วนทางด้านอุดมคติ พวกเขาได้ทบทวนความเชื่อในอดีตและเลือกแนวทาง
เองจนประสบความสำเร็จในการแสดงออกอย่างเป็นอิสระของกลุ่มนี้ได้แก่

- 4.1 มีความเป็นตัวของตัวเองสูง
- 4.2 มั่นคง มีวุฒิภาวะทางอารมณ์
- 4.3 ยอมรับตนเอง
- 4.4 อาจมีค่านิยมต่างจากพ่อแม่ แต่มั่นคงในตัวเอง
- 4.5 รู้จักตนเอง
- 4.6 ทำตามค่านิยมและความเชื่อถือ
- 4.7 ทำงานได้ดีภายใต้สภาวะความกดดัน
- 4.8 ตั้งเป้าหมายที่เป็นจริงได้ และประเมินตนเองได้
- 4.9 ยึดหยุ่นมากในความสัมพันธ์กับผู้อื่น
- 4.10 มั่นคงในการตัดสินใจ ไม่ว่าคนอื่นคิดอย่างไร
- 4.11 ความแตกต่างระหว่างการรับรู้ของตนเองและคนอื่นที่มีต่อตนเองน้อยมาก
- 4.12 มีความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลดี
- 4.13 มีพ่อแม่ที่ใจเย็น และคอยส่งเสริมมากกว่าควบคุม

มาร์เซียกล่าวว่า พัฒนาการของสถานะทางอัตลักษณ์ของวัยรุ่น น่าจะเกิดต่อเนื่องกัน
ไปเป็นขั้นตอนจากขั้นสับสนในการหาอัตลักษณ์ได้อย่างสมบูรณ์ (รัชนิ์ ลาซโรจน์. 2527 : 267)

2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับอัตลักษณ์

2.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับอัตลักษณ์ในประเทศ

ชิดกมล สังข์ทอง (2536 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อวินัยในตนเอง
ของวัยรุ่นชายหญิง อายุ 15-18 ปี จำนวน 120 คน โดยวินัยในตนเองมีส่วนที่เกี่ยวข้องกับอัตลักษณ์
แห่งตนในทุกด้าน คือ ความสามารถของบุคคลในการควบคุมอารมณ์หรือพฤติกรรมของตนเองให้
เป็นไปตามที่มุ่งหวังประกอบด้วย 7 หัวข้อ คือ ปฏิบัติตามกฎหมายระเบียบของสังคม สามารถควบคุม
อารมณ์ตนเอง สามารถต้านทานสิ่งยั่วยุต่างๆ เชื่อมมั่นในตนเอง มีการตั้งเป้าหมาย รู้จักชะลอการได้
รับความพอใจเพื่อสิ่งที่ดีกว่าในอนาคต มีความหวังผลของการกระทำในอนาคต โดยใช้แบบสอบ
ถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความมีวินัยในตนเอง
ของวัยรุ่น ที่ระดับ .01 นั่นคือผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีผลต่อเอกลักษณ์แห่งตนของวัยรุ่น

สายฝน ควรรผลุง (2536 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาสถานะทางเอกลักษณ์ของวัยรุ่นตอนปลาย ในสถาบันอุดมศึกษากลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาระดับอุดมศึกษาจำนวน 160 คน เป็นนักศึกษาชาย 80 คน และนักศึกษาหญิง 80 คน ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง เครื่องมือที่ใช้คือ แบบสัมภาษณ์สถานะทางเอกลักษณ์ที่ดัดแปลงมาจาก Identity Status Interview โดย มาร์เซียและคณะ ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาอยู่ในสถานะที่ค้นหาเอกลักษณ์ของตนได้อย่างสมบูรณ์มีจำนวนเพิ่มขึ้นตามระดับชั้นเรียนที่สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

กาญจนา พึ่งเนตร (2537 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาสัมพันธภาพระหว่างบุคคลกับเอกลักษณ์แห่งตนของวัยรุ่นในโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตเมืองพิษณุโลก กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 จำนวน 293 คน อายุเฉลี่ยระหว่าง 12-18 ปี ผลการวิจัยพบว่า วัยรุ่นที่มีสัมพันธภาพระหว่างบุคคลแตกต่างกันมีเอกลักษณ์แห่งตนแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

เสาวภา เบญจพันธุ์ทวี (2540 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูและสัมพันธภาพในครอบครัวกับเอกลักษณ์แห่งตนของเด็กวัยรุ่น พบว่า การอบรมเลี้ยงดูและสัมพันธภาพในครอบครัวสามารถทำนายเอกลักษณ์แห่งตนของเด็กวัยรุ่นได้ 31.70 เปอร์เซนต์

เนาวรัตน์ เหลืองรัตนเจริญ (2541 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่ออัตลักษณ์แห่งตนของวัยรุ่นในเขตกรุงเทพมหานครพบว่า ปัจจัยที่ร่วมกันทำนายเอกลักษณ์แห่งตนของนักเรียนวัยรุ่น คือ สัมพันธภาพกับมารดา เพศ ทศนคติต่อมารดาและระดับสติปัญญา สามารถทำนายเอกลักษณ์แห่งตนได้ร้อยละ 20.13

จริยกุล ตรีสุวรรณ (2542 : บทคัดย่อ) ศึกษาเอกลักษณ์แห่งตนของนักเรียนวัยรุ่นตอนปลายในกรุงเทพมหานคร พบว่า นักเรียนวัยรุ่นตอนปลายในกรุงเทพมหานครมีเอกลักษณ์อยู่ในระดับกลางและเอกลักษณ์ของนักเรียนวัยรุ่นมีความสัมพันธ์กับการเข้าร่วมกิจกรรมนักเรียนบรรยากาศในครอบครัว และสัมพันธภาพกับเพื่อนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เอกลักษณ์ของนักเรียนวัยรุ่นขึ้นอยู่กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 แต่ไม่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับเพศและระดับชั้นเรียน และนักเรียนวัยรุ่นตอนปลายที่มีการเข้าร่วมกิจกรรมนักเรียนต่างกัน มีบรรยากาศในครอบครัวต่างกัน มีสัมพันธภาพกับเพื่อนต่าง กัน มีเอกลักษณ์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ.05

ศิริอร นพกิจ (2545 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเอกลักษณ์แห่งตนการอบรมเลี้ยงดูและจิตลักษณะบางประการของนักเรียนที่มีพฤติกรรมปกติและนักเรียนที่มีพฤติกรรมเป็นปัญหาผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่มีพฤติกรรมปกติมีเอกลักษณ์แห่งตนและมีสุขภาพจิตสติปัญญา ประสบการณ์ทางสังคม สูงกว่านักเรียนที่มีพฤติกรรมเป็นปัญหา

อัมพร ศรีประเสริฐสุข (2545 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างเอกลักษณ์แห่งตน และสัมพันธภาพในครอบครัวกับทัศนคติต่อวัฒนธรรมไทยของวัยรุ่นทั่วไปและวัยรุ่นเซ้นเตอร์พอยท์ พบว่า เอกลักษณ์แห่งตนกับทัศนคติต่อวัฒนธรรมไทยมีความสัมพันธ์กันเชิงบวกทั้งในกลุ่มวัยรุ่นทั่วไป และกลุ่มวัยรุ่นเซ้นเตอร์พอยท์ แต่ไม่พบความสัมพันธ์ของวัยรุ่นทั้งสองกลุ่มแตกต่างกันและในกลุ่มวัยรุ่นทั่วไป พบว่า สัมพันธภาพในครอบครัวและเอกลักษณ์แห่งตนรวมกันทำนายทัศนคติต่อวัฒนธรรมไทยได้ 28.60 เปอร์เซนต์ ส่วนในกลุ่มวัยรุ่นเซ้นเตอร์พอยท์ พบว่า สัมพันธภาพในครอบครัวและเอกลักษณ์แห่งตนรวมกันทำนายทัศนคติต่อวัฒนธรรมได้ 24.40 เปอร์เซนต์

2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับอัตลักษณ์ในต่างประเทศ

ลาวอยส์ (สายฝน ควรรพตุง. 2536 : 26; อ้างอิงจาก La Voice.1976) ได้ศึกษาพัฒนาการทางเอกลักษณ์ของนักเรียนมัธยมศึกษาทั้งชายหญิง โดยใช้แบบวัดเอกลักษณ์แห่งตนที่มีประโยชน์ที่ไม่สมบูรณ์ โดยให้นักเรียนเติมข้อความให้เต็มประโยค (Ego Identity-Incomeplete Sentences Blank) ของมาร์เซีย ผลการศึกษาพบว่านักเรียนมีเอกลักษณ์เพิ่มขึ้นตามระดับชั้นเรียนที่สูงขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับฮาวาร์ด (สายฝน ควรรพตุง.2536:26;อ้างอิงจาก Haward. 1960) ที่ได้ใช้แบบสอบถามเรื่อง การมีเอกลักษณ์ และพบว่า นักเรียนหญิงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีคะแนนเอกลักษณ์สูงกว่านักเรียนหญิงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

มาร์เซีย (Waterman. 1982 : 351-352; citing Marcia. 1980) ได้รวบรวมผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในเรื่องครอบครัวกับสถานภาพเอกลักษณ์ พบว่า ผู้ที่มีสถานภาพแสวงหาเอกลักษณ์ และสัมฤทธิ์ผลในเอกลักษณ์ทั้งผู้ชายและผู้หญิงรายงานว่าได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล

ปาปิโน; และคนอื่นๆ (Papini; & others. 1989 : Abstract) ได้ศึกษาสถานะทางเอกลักษณ์ของวัยรุ่นกลุ่มตัวอย่างมีอายุระหว่าง 15-20 ปี จำนวนทั้งสิ้น 178 คน ผลการศึกษาพบวัยรุ่นที่มีวุฒิภาวะของเอกลักษณ์สูงจะมีลักษณะชอบเข้าร่วมกลุ่มส่วนวัยรุ่นที่มีวุฒิภาวะของเอกลักษณ์ต่ำจะมีลักษณะปิดกั้นตนเองในการมีสัมพันธภาพกับผู้อื่น

เดลลาส; และเจอนิกาน (Dellas; & Jernigan. 1990 : Abstract) ได้ศึกษาบุคลิกภาพด้านเอกลักษณ์แห่งตนของนิสิตจำนวนทั้งสิ้น 144 คน โดยศึกษาบุคลิกภาพด้านเอกลักษณ์แห่งตนกับด้านอาชีพ ศาสนา การเมือง และบทบาททางเพศ ผลการศึกษาพบว่าบุคลิกภาพด้านเอกลักษณ์แห่งตนมีความสัมพันธ์กับอาชีพ ศาสนา การเมือง แต่ไม่มีความสัมพันธ์กับบทบาททางเพศ

มูดี (Mody. 1995 : Abstract) ได้ศึกษาพัฒนาการของเอกลักษณ์แห่งตนในวัยรุ่นเชื้อสายเอเชียอินเดียที่อยู่ในอเมริกา กลุ่มตัวอย่างจำนวนทั้งสิ้น 115 คน มีอายุระหว่าง 13-20 ปี วัดระดับเอกลักษณ์แห่งตน โดยใช้แบบวัด EOM-EIS 2 ผลการศึกษาพบว่าเอกลักษณ์แห่งตนของกลุ่มตัวอย่างมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญตามตัวแปรเพศ โดยเพศหญิงจะมีเอกลักษณ์แห่งตนในระดับที่สูงกว่าเพศชาย

ติง (Ting. 1996 : Abstract) ได้สร้างแบบวัดเอกลักษณ์แห่งตนเพื่อให้มีความเที่ยงตรงและความเชื่อมั่นมากขึ้น แบบวัดประกอบด้วยข้อคำถาม จำนวน 93 ข้อ ซึ่งวัดเอกลักษณ์แห่งตน ในด้านความมั่นใจในตนเอง เอกลักษณ์ทางเพศ การรับรู้ทางด้านร่างกาย การรับรู้ถึงความสำเร็จและความวิตกกังวล นอกจากนี้ติงยังพบว่า การเข้าร่วมกิจกรรมในสังคม มีความสัมพันธ์กับคะแนนเอกลักษณ์แห่งตนในด้านการรับรู้ทางร่างกายและความมั่นใจในตนเอง

ปีเตอร์สัน (Daniel. 1997; citing Peterson. 1989) ศึกษาพบว่าความขัดแย้งระหว่างพ่อแม่กับวัยรุ่นมีความสัมพันธ์กับพัฒนาการเอกลักษณ์แห่งตนโดยความขัดแย้งระหว่างพ่อแม่กับวัยรุ่นจะทำให้บรรยากาศในครอบครัวไม่ดี ก่อให้เกิดความเครียด

จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สรุปได้ว่าอัตลักษณ์ของบุคคลมีส่วนสำคัญที่จะทำให้นักศึกษานั้นๆ ประสบความสำเร็จในชีวิตทั้งในด้านการศึกษา การทำงาน การประกอบอาชีพและการปรับตัวเพื่อการดำเนินชีวิต ทั้งด้านส่วนตัว และสังคม ซึ่งจะช่วยให้บุคคลสามารถเรียนรู้ อีกทั้งจะก่อให้เกิดประโยชน์อย่างยิ่งกับตนเอง และการมีสัมพันธภาพกับผู้อื่นซึ่งมีผลต่อการดำรงชีวิตในสังคมต่อไป

3. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการให้คำปรึกษากลุ่มตามทฤษฎีเกสตัลท์

3.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการให้คำปรึกษากลุ่ม

3.1.1 ความหมายของการให้คำปรึกษากลุ่ม

แฮนแซน วอร์เนอร์ และสมิท (Hansen, Warner; & Smit. 1976 : 6) กล่าวว่า การให้คำปรึกษากลุ่ม หมายถึง กระบวนการที่ผู้ให้การปรึกษาสร้างสัมพันธภาพกับสมาชิกในกลุ่มเพื่อให้สมาชิกในกลุ่มได้สำรวจตนเอง และสถานการณ์ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับตนเองแล้วพยายามปรับปรุงแก้ไขเจตคติ และพฤติกรรมของตนเองให้ดีขึ้น

โอลเซน (ทิพวรรณ กิตติพร. 2536 : 3; อ้างอิงจาก Ohlsen. 1977 : 29) กล่าวว่า การให้คำปรึกษาเป็นกลุ่ม เป็นวิธีการที่จะให้ความช่วยเหลือแก่บุคคลที่ปกติ เพื่อให้ยอมรับปัญหาต่างๆ ของตนเองและพยายามแก้ปัญหาเหล่านั้นก่อนที่จะกลายเป็นปัญหารุนแรง นอกจากนี้สมาชิกในกลุ่มยังสามารถนำเอาความคิดที่ได้จากกลุ่มไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ การให้คำปรึกษาแบบกลุ่มนี้จึงเป็นสัมพันธภาพพิเศษที่สมาชิกจะมีความรู้สึกปลอดภัย จนพร้อมจะอภิปรายในสิ่งที่

เขากังวลใจ และไม่สบายใจและสามารถกำหนดพฤติกรรมใหม่ๆ ที่พึงประสงค์ขึ้นตลอดจนฝึกทักษะในการมีความสัมพันธ์กับผู้อื่นและการลงมือปฏิบัติในพฤติกรรมใหม่

แกซดา(Gazda, 1989 :10) กล่าวว่า การให้คำปรึกษากลุ่ม (Group Counseling) เป็นกระบวนการระหว่างบุคคลที่เน้นที่ความคิด และพฤติกรรมที่มีสติ และนำไปสู่ การบำบัดที่จะรับรู้ข้อเท็จจริงอย่างไม่จำกัด ในระหว่างสมาชิกกลุ่มจะมีความเชื่อถือซึ่งกันและกัน การเอาใจใส่ การยอมรับ และการให้กำลังใจ การให้คำปรึกษาจะนำไปสู่การรับรู้ร่วมกันของสมาชิกในกลุ่ม และผู้ให้คำปรึกษา สมาชิกจะได้ใช้ปฏิสัมพันธ์ภายในกลุ่มให้เป็นประโยชน์ ในการเพิ่มความเข้าใจ การยอมรับคุณค่า และจุดมุ่งหมายเพื่อที่จะเรียนรู้ การยอมรับ หรือไม่ยอมรับทัศนคติ หรือพฤติกรรมบางอย่าง

วัชร ทรัพย์มี (2533 : 271-282) กล่าวว่า การให้คำปรึกษากลุ่มเป็นกระบวนการที่บุคคล ซึ่งต้องการตรงกันที่จะปรับปรุงตนเองในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง หรือต้องการจะแก้ปัญหาใดปัญหาหนึ่งร่วมกันมาปรึกษาหารือซึ่งกันและกันเป็นกลุ่ม โดยมีผู้ให้คำปรึกษาร่วมอยู่ด้วย สมาชิกในกลุ่มจะมีโอกาสได้แสดงออกเกี่ยวกับความรู้สึกและความเห็นของแต่ละคน เป็นการได้ระบายความรู้สึกขัดแย้งในจิตใจ ได้สำรวจตนเอง ได้ฝึกการยอมรับตนเอง กล้าที่จะเผชิญปัญหา และได้ใช้ความคิดในการแก้ปัญหา หรือปรับปรุงตนเองอีกทั้งได้รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น และได้ตระหนักว่า ผู้อื่นก็มีความรู้สึกหรือความคิดเห็นเช่นเดียวกับตนเอง ไม่ใช่เขาคนเดียวที่มีปัญหา

ทิพวรรณ กิตติพร (2535 : 1) กล่าวว่า การให้คำปรึกษากลุ่ม หมายถึงการที่บุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปมาอยู่รวมกัน เพื่อทำกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งร่วมกัน โดยมีเป้าหมายมีวัตถุประสงค์มีความสนใจร่วมกัน มีการสื่อสาร มีปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน มีการกำหนดปทัสถาน และมีกฎระเบียบเพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติ ตลอดจนมีการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายของกลุ่มร่วมกัน

จากความหมายดังกล่าวสรุปได้ว่า การให้คำปรึกษากลุ่ม หมายถึง กระบวนการช่วยเหลือบุคคลเป็นกลุ่ม โดยเข้าร่วมกลุ่มด้วยความสมัครใจ บุคคลที่เข้ากลุ่มมีปัญหาล้ายคลึงกันมีการปรึกษาหารือร่วมกัน โดยมีผู้ให้คำปรึกษาที่มีความรู้ความสามารถ และประสบการณ์ทางการให้คำปรึกษาคอยให้ความช่วยเหลือ และเป็นผู้เอื้ออำนวยให้บรรยากาศของกลุ่มความอบอุ่น ปลอดภัย เป็นกันเอง และไว้วางใจได้

3.1.2 วัตถุประสงค์ของการให้คำปรึกษากลุ่ม

คอร์เลย์ (Corey, 1986 : 8) กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของการให้คำปรึกษาเป็นกลุ่ม ดังนี้

1. เพื่อเรียนรู้การไว้วางใจตนเองและผู้อื่น
2. เพื่อรู้จักตนเองและค้นหาเอกลักษณ์แห่งตน
3. เพื่อรับรู้ว่าคนอื่นก็มีความต้องการและมีปัญหาล้ายคลึงกับตน

4. เพื่อรู้จักตนเองยอมรับและมั่นใจในตนเอง อันจะนำไปสู่การมีทัศนคติใหม่ของตนเอง

5. เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการแสวงหาแนวทางแก้ไขปัญา และมองหาวิธีลดความขัดแย้งในตนเอง

6. เพื่อเพิ่มความสามารถในการนำตนเอง การฟังตนเอง และความรับผิดชอบต่อนตนเองและสังคมที่อยู่

7. เพื่อกำหนดแผนสำหรับการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่ต้องการ และรับผิดชอบที่จะปฏิบัติตามแผนที่วางไว้

8. เพื่อเพิ่มความไวในการรับรู้ความรู้สึก และความต้องการของผู้อื่น

9. เพื่อเรียนรู้วิธีการโต้แย้งหรือเผชิญหน้ากับผู้อื่นอย่างตรงไปตรงมาด้วยท่าทีที่เอื้ออาทร ห่วงใย และจริงใจ

10. เพื่อรับรู้การตัดสินใจเลือกของตนเอง และการรู้จักเลือกอย่างฉลาด

11. เพื่อเรียนรู้การดำเนินชีวิตที่เป็นไปตามความมุ่งหวังของตนเอง ไม่ขึ้นอยู่กับความคาดหวัง ของผู้อื่น

12. เพื่อช่วยให้ค่านิยมที่ตนเองมีอยู่ชัดเจนขึ้น เรียนรู้ที่จะปรับพฤติกรรมของตนเองไปตามครรลองของค่านิยมนั้น

ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ (2529 : 180) กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของการให้คำปรึกษาเป็นกลุ่มไว้ดังนี้

1. เพื่อช่วยให้สมาชิกของกลุ่มแต่ละคนรู้จักและเข้าใจตนเอง

2. เพื่อช่วยให้สมาชิกของกลุ่มแต่ละคนพัฒนาการยอมรับตนเองและความรู้สึกว่าคุณค่าตนเองมีคุณค่า

3. เพื่อช่วยให้สมาชิกของกลุ่มแต่ละคนพัฒนาวิธีการต่างๆ ที่จะช่วยให้พัฒนาตนเองเป็นไปอย่างเหมาะสม

4. เพื่อช่วยให้สมาชิกของกลุ่มแต่ละคนพัฒนาแนวทางการแก้ปัญหาของตนเอง และสามารถจะตัดสินใจแก้ปัญหาที่ประสบได้อย่างมีประสิทธิภาพ

5. เพื่อช่วยให้สมาชิกของกลุ่มแต่ละคนพัฒนาความเข้าใจเกี่ยวกับความต้องการ และความรู้สึกของบุคคลอื่น ตระหนักในบทบาทและความรับผิดชอบของตนเองในการมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น และเรียนรู้ที่จะมีปฏิสัมพันธ์กับสมาชิกในกลุ่ม

6. เพื่อสร้างสัมพันธภาพระหว่างสมาชิกในกลุ่มให้มีความรักใคร่ปรองดอง

วัชร ทรัพย์มี (2533 : 272) กล่าวว่า การให้คำปรึกษาเป็นกลุ่มมีวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. ช่วยให้ผู้รับคำปรึกษาเป็นคนเปิดเผย ไม่เก็บกด และไม่เสแสร้ง
2. ส่งเสริมให้ผู้รับคำปรึกษามีทัศนคติที่ดีต่อบุคคลอื่น
3. ให้ผู้รับคำปรึกษารู้จักตนเอง เกิดการยอมรับตนเองและไม่ได้มุ่งหวังว่าตนเองต้องดีเลิศไปหมดทุกด้าน
4. ไม่เหน็ดการเข้าสังคม หรือการมีสัมพันธภาพกับผู้อื่น
5. พัฒนาทักษะในการสื่อความหมาย เช่น การตั้งคำถามให้ตรงเป้าหมายอย่าง

นุ่มนวล

6. ช่วยให้ผู้รับคำปรึกษาไม่ด่วนตัดสินใจก่อนการพิจารณาสิ่งต่างๆ อย่าง

รอบคอบ

7. ให้ผู้รับคำปรึกษาตระหนักว่าผู้อื่นก็ต้องเผชิญปัญหาและหาทางแก้ปัญหา

เหมือนกัน

8. ช่วยให้ผู้รับคำปรึกษาได้มีโอกาสพิจารณาว่าค่านิยมของตนเองเหมาะสมหรือไม่

9. ช่วยให้ผู้รับคำปรึกษาสามารถตัดสินใจได้ด้วยความมั่นคงทางจิตใจ แม้จะมี

อัตราการเสี่ยงอยู่บ้าง

10. ให้ผู้รับคำปรึกษาตระหนักว่าวิธีแก้ปัญหาไม่ได้มีอยู่เพียงวิธีเดียว

11. ให้ผู้รับคำปรึกษาได้มีโอกาสสำรวจศักยภาพ ความคิดสร้างสรรค์ที่แฝงอยู่

12. ให้ผู้รับคำปรึกษาได้มีโอกาสรับและให้ความช่วยเหลือแก่ผู้อื่น เป็นต้นว่าเกิดความภูมิใจว่าได้แสดงความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์แก่ผู้อื่น

13. ฝึกให้ผู้รับคำปรึกษาไวต่อความรู้สึกและความต้องการของผู้อื่น

ทิพวรรณ กิตติพร (2536 : 260) กล่าวว่า การให้คำปรึกษาเป็นกลุ่มมีวัตถุประสงค์ เพื่อให้สมาชิกกลุ่มรู้จักตนเองได้ดีขึ้น มีเอกลักษณ์ของตนเอง มีความไว้วางใจต่อตนเองและผู้อื่น มีการยอมรับตนเอง มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีความเป็นตัวของตัวเอง มีความรับผิดชอบต่อตนเองและผู้อื่น มีความไวในการรับความรู้สึกของตนเองและผู้อื่นมากขึ้น มีทักษะในการเข้าสังคมอย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ยังเน้นให้สมาชิกสำรวจและเข้าใจตนเอง จนสามารถลงมือปฏิบัติเพื่อการแก้ปัญหา มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามแนวทางที่พึงปรารถนา มีการตัดสินใจและการเลือกอย่างเหมาะสม ซึ่งจะนำไปสู่ความเจริญงอกงามส่วนบุคคล ทำให้สมาชิกสามารถดำเนินชีวิตได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด

3.1.3 การจัดกลุ่มเพื่อรับคำปรึกษา

คมเพชร จิตรศุภกุล (2521 : 91) และวัชร ทรัพย์มี (2533 : 272-275) กล่าวถึงแนวทางในการจัดกลุ่มเพื่อรับคำปรึกษา ดังนี้

1. การเลือกสมาชิกเข้ากลุ่ม ผู้ให้คำปรึกษาควรเลือกสมาชิกเข้ากลุ่มให้เหมาะสม โดยเลือกสมาชิกที่มีปัญหาคล้ายคลึงกัน เต็มใจที่จะเข้ากลุ่ม และต้องการรับคำปรึกษาอย่างแท้จริง เพื่อความร่วมมือในการแก้ปัญหา นอกจากนี้สมาชิกในกลุ่มควรมีลักษณะแตกต่างกันบ้าง เช่น มีทั้งคนที่พูดเก่ง พูดไม่เก่ง คนใจร้าย คนสุขุม คนฐานะดี คนยากจนคละก้นไป แต่ต้องให้มีความสมดุลระหว่างสมาชิกแต่ละประเภท เพื่อช่วยกันแก้ปัญหาได้หลายลักษณะ

2. ขนาดของกลุ่ม จำนวนสมาชิกที่เหมาะสม ควรมีจำนวนประมาณ 6-12 คน

3. การสัมภาษณ์เป็นรายบุคคลก่อนเข้ากลุ่ม ผู้ให้คำปรึกษาจะต้องถามความสมัครใจของผู้รับคำปรึกษา และอธิบายเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ทั้งของผู้รับคำปรึกษา และผู้ให้คำปรึกษา พร้อมทั้งบอกประโยชน์ที่ผู้รับคำปรึกษาจะได้รับจากการเข้ากลุ่ม เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกัน และความร่วมมือที่ดี

4. ช่วงเวลาและความถี่การให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม ขึ้นอยู่กับอายุของผู้รับคำปรึกษา และความจำกัดของสถานที่ ถ้าจัดในโรงเรียนควรจะเป็นช่วงเวลาหนึ่งภาคเรียน สำหรับจำนวนเวลาที่ใช้แต่ละครั้ง จะขึ้นอยู่กับความถี่ของการให้คำปรึกษา ถ้าหากใช้เวลา 90 นาที ถึง 2 ชั่วโมง ควรจะพบกัน 1 ครั้ง ต่อสัปดาห์ แต่ถ้าใช้เวลา 1 ชั่วโมง ก็ควรจะพบกัน 2 ครั้งต่อสัปดาห์

3.1.4 บทบาทของผู้ให้คำปรึกษากลุ่ม

การให้คำปรึกษากลุ่มจะดำเนินไปสู่เป้าหมายได้สำเร็จนั้น ผู้ให้คำปรึกษากลุ่มต้องพยายามให้สมาชิกมีการปฏิสัมพันธ์กัน โดยผู้นำกลุ่มหรือผู้ให้คำปรึกษาจะเป็นผู้เอื้ออำนวยให้การเปลี่ยนแปลงต่างๆ ภายในกลุ่มดังที่เฮนแซน; และ คณะกล่าวไว้ดังนี้ (ปริศนา ขาววิชัย. 2546 : 32-34; อ้างอิงจาก Hansan; & Others. 1976)

1. ในการเริ่มต้นการให้คำปรึกษา ผู้นำจำเป็นต้องเตรียมวิธีการต่างๆ สำหรับกลุ่มเพื่อให้กลุ่มมีปฏิสัมพันธ์กัน เช่น ผู้นำอาจนำด้วยคำถามปลายเปิด สำหรับผู้มีประสบการณ์น้อย อาจเริ่มต้นในการให้คำปรึกษาครั้งแรกด้วยการแนะนำตัวซึ่งกันและกันและถามกลุ่มให้กลุ่มพิจารณาข้อมูลที่สมาชิกแต่ละคนเสนอเพื่อฝึกให้สมาชิกได้พัฒนาความรู้สึกรับผิดชอบต่อกัน

2. ผู้นำจะต้องกำหนดกฎเกณฑ์ ระเบียบทั่วไปเกี่ยวกับพฤติกรรม และบทบาทหน้าที่ของสมาชิกแต่ละคนและของผู้นำด้วย

3. ผู้นำจะต้องมีความสามารถและทักษะ เข้าใจในสิ่งที่สมาชิกพูด และเข้าใจความรู้สึกของสมาชิกให้การยอมรับ และให้กำลังใจซึ่งเป็นพื้นฐานของการสร้างสัมพันธภาพ

4. ผู้นำจะต้องสร้างบรรยากาศในกลุ่ม ให้สมาชิกรู้สึกปลอดภัย มีความไว้วางใจ ให้ความเคารพความคิดเห็นกันและกัน อดทนต่อความแตกต่างระหว่างบุคคล ให้สมาชิกรู้สึกว่าคุณมีความสำคัญเป็นเจ้าของกลุ่ม

5. ผู้นำจะต้องคำนึงถึงเป้าหมายให้สมาชิกมีจุดหมาย และประโยชน์ของกลุ่ม เพื่อช่วยให้สมาชิกเข้าใจตนเอง และเข้าใจผู้อื่น ให้เขาเปลี่ยนแปลงความรู้สึกทัศนคติต่างๆ และพฤติกรรมที่จำเป็น

6. การเข้าถึงความต่อเนื่อง และสรุปบทบทวนเหตุการณ์สำคัญในการให้คำปรึกษา ที่ผ่านมาก่อนที่จะทำครั้งใหม่ เพื่อทำให้เกิดเป็นประสบการณ์ครั้งเดียวกัน

7. การให้ข้อมูลย้อนกลับ การสะท้อนความรู้สึกทั้งคำพูดและการแสดงออก รวมทั้งการแปลความหมายและการทำความเข้าใจ ซึ่งผู้นำต้องกระตุ้นให้สมาชิกคนอื่นๆ กระทำด้วย เพื่อให้สมาชิกได้ตรวจสอบพิจารณาสิ่งที่เขาพูด ซึ่งให้เห็นว่ามีความขัดแย้งหรือสอดคล้องกันอย่างไร ซึ่งช่วยให้สมาชิกรู้จักตนเองดีขึ้น

8. การลดความตึงเครียด ผ่อนคลายความขัดแย้ง ความกลัว ความวิตกกังวลที่เกิดขึ้นภายในกลุ่ม และรับผิดชอบในการกำจัดพฤติกรรมบางอย่างที่เป็นอันตรายกับสมาชิก ผู้นำจะต้องเข้าสอดแทรกขัดขวางในบางกรณี เช่น สมาชิกพูดแทนกัน ขัดแย้งไม่ลงรอยกัน พูดวกวนสับสน หรือกล่าวโทษคนอื่น หรือสถานการณ์อื่นที่ไม่เกี่ยวข้อง หรือแยกกลุ่มกันโดยไม่สนใจ

9. การให้ข้อมูลเพิ่มเติมที่เห็นสมควร ผู้นำกลุ่มควรแสดงความรู้สึกส่วนตัว ประสบ การณ์ค่านิยมของตนเอง เมื่อเห็นว่าจะจะเป็นประโยชน์ต่อสมาชิก นอกจากนี้ผู้นำควรเป็นแบบอย่างสาธิตให้สมาชิกดูเกี่ยวกับพฤติกรรมที่เหมาะสม หรือวิธีการต่างๆ ที่ใช้แก้ปัญหาของสมาชิก

10. ผู้นำจะต้องคอยสังเกตและประเมินพฤติกรรมของสมาชิกแต่ละคน รวมทั้งการมีปฏิสัมพันธ์ภายในกลุ่ม อาจทำได้โดยการถาม เช่น มีอะไรเกิดขึ้นขณะนี้

3.1.5 บทบาทผู้รับคำปรึกษากลุ่ม

โลรีซ์ โพธิ์แก้ว (2536 : 9 -10) กล่าวถึงบทบาทของสมาชิกในกลุ่มที่จะทำให้การให้คำปรึกษากลุ่มมีประสิทธิภาพดังนี้

1. ไม่พูดเรื่องนอกกลุ่ม สมาชิกควรพูดถึงเฉพาะบุคคลที่อยู่ในกลุ่ม สิ่งที่พูดในกลุ่มจะเก็บไว้เป็นความลับ ไม่นำไปพูดนอกกลุ่ม

2. การฟังสมาชิกจะได้รับการกระตุ้นให้สนใจรับฟังสมาชิกอื่นพูดทั้งเนื้อหาและความรู้สึก ถ้ามีความยากลำบากในการฟังควรจะรีบบอกผู้พูดไม่ควรปล่อยผ่านไป

3. การวิพากษ์วิจารณ์ สมาชิกควรพูดถึงสิ่งที่เปลี่ยนแปลงได้ทีนี้เดี๋ยวนี้ อย่างไรก็ตาม

4. การใช้สติปัญญาด้วยเหตุผล สมาชิกย่อมได้รับการกระตุ้นให้ร่วมแสดงความคิดเห็นและความรู้สึกซึ่งเป็นส่วนตัว จะผลัดเปลี่ยนกันไปถึงเรื่องราวต่างๆ ของสังคมและสนใจเรื่องราวเป็นรายบุคคลไป

5. การตั้งคำถาม การถาม ควรถามในลักษณะของคนอธิบายเพิ่มเติมขอความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะ

6. การเจาะระดับความรู้สึก จะเป็นประโยชน์ต่อสมาชิก เพื่อให้เขารู้ว่าเขาคือใครและรู้สึกอย่างไรแท้จริง

7. ความรู้สึกและความคิดเห็นสมาชิกจะได้รับการกระตุ้นให้เข้าใจว่าสิ่งที่คิดและรู้สึกเป็นสิ่งที่แยกออกจากกัน

3.1.6 ขั้นตอนการให้คำปรึกษากลุ่ม

ทองเรียน (2520 : 113-120) กำหนดขั้นตอนในการให้คำปรึกษากลุ่มไว้ 4 ขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นเริ่มต้นให้คำปรึกษา (The Involvement Stage) ในระยะนี้ ผู้ให้คำปรึกษาจะดำเนินการในการทำความเข้าใจกับผู้รับคำปรึกษาเกี่ยวกับจุดมุ่งหมาย บทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบในการให้คำปรึกษาของผู้ให้คำปรึกษาและผู้รับคำปรึกษา ทำความคุ้นเคยสร้างความไว้วางใจกันและกัน และเริ่มอภิปรายแสดงความรู้สึกนึกคิด สมาชิกจะมองเห็นปัญหาของกลุ่มเป็นเรื่องสำคัญ ผู้ให้คำปรึกษาจะทำหน้าที่เป็นผู้นำกลุ่มให้กลุ่มได้พิจารณาถึงความรู้สึกความคิด และความเชื่อของสมาชิกที่มีต่อสิ่งที่อภิปรายกันมากกว่าเนื้อหาสาระที่เป็นประเด็นของการอภิปราย เทคนิคที่ผู้ให้คำปรึกษาใช้ในขั้นเริ่มให้คำปรึกษา ได้แก่ การให้สมาชิกได้เล่าถึงความรู้สึกที่มีต่อเรื่องใดเรื่องหนึ่ง

2. ขั้นเปลี่ยนแปลงกลุ่ม (The Transition Stage) เป็นขั้นที่สมาชิกสร้างความไว้วางใจซึ่งกันและกันภายในกลุ่ม มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นประสบการณ์ มีความรู้สึกร่วมกันช่วยเหลือซึ่งกันและกัน อาจมีความตึงเครียดและความวิตกกังวลขึ้นในขั้นนี้ ผู้ให้คำปรึกษาควรชี้ให้บุคคลในกลุ่มได้เห็นคุณค่าของการเปิดเผยตนเอง และทำให้สมาชิกในกลุ่มรับผิดชอบต่อพฤติกรรมของตนเองและทำให้สมาชิกรู้จักตนเองอย่างแท้จริง

3. ขั้นดำเนินการให้คำปรึกษา (Working Stage) เป็นขั้นเปิดโอกาสให้สมาชิกได้หาทางเลือกต่างๆ ในการแก้ปัญหา โดยปกติแล้วเมื่อมาถึงขั้นนี้ สมาชิกจะพร้อมที่จะนำเอาปัญหาที่ตนกำลังเผชิญอยู่มาอภิปรายหรือพูดคุยกัน พร้อมที่จะเผชิญกับปัญหาตามความเป็นจริง พร้อมที่จะเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเป็นการกระทำแล้ว ลงมือปฏิบัติจริงๆ ผู้ให้คำปรึกษายอมรับและแสดงความเคารพนับถือในความคิด และค่านิยมที่แตกต่างกัน จะช่วยให้สมาชิกพิจารณาทางเลือกเกี่ยวกับตนเอง ในที่สุด

4. ขั้นยุติการให้คำปรึกษา (The Ending Stage) เป็นขั้นที่สมาชิกยอมรับตนเอง แต่ละคนจะมีการป้องกันตนเองน้อยลง ผู้ให้คำปรึกษาและสมาชิกจะคิดในสิ่งที่จะนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน โดยผู้ให้คำปรึกษาจะให้การเสริมแรงเพื่อย้ำให้สมาชิกได้เกิดการหยั่งเห็นพฤติกรรมของตนเองในแนวทางใหม่ สนับสนุนให้บุคคลได้ปฏิบัติการในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของตน ตัดสินใจที่

จะเผชิญปัญหาและทำตนให้เป็นผู้มีคุณค่าและมีประสิทธิภาพ รวมทั้งการนำเอาประสบการณ์จากกลุ่มไปใช้ เพื่อพัฒนาความสัมพันธ์กับคนอื่น

จากเอกสารดังกล่าว สรุปได้ว่า การให้คำปรึกษากลุ่ม จะต้องดำเนินการไปตามขั้นตอนโดยลำดับขั้นตอนเหล่านี้ นับว่าเป็นพัฒนาการของกลุ่มที่จะดำเนินไปตามธรรมชาติของกลุ่ม โดยเริ่มจากขั้นเริ่มการให้คำปรึกษา ขั้นเปลี่ยนแปลงกลุ่ม ขั้นดำเนินการให้คำปรึกษา และขั้นยุติการให้คำปรึกษา ซึ่งเป็นขั้นที่สมาชิกทุกคนพอใจและสามารถแก้ปัญหาของตนได้

3.1.7 ข้อดีของการให้คำปรึกษากลุ่ม

เจียรนัย ทรงชัยกุล (2533 : 418-419) ได้กล่าวถึงข้อดีของการให้คำปรึกษาเป็นกลุ่มไว้ ดังนี้

1. ช่วยให้ผู้รับคำปรึกษาเกิดความเข้าใจใหม่ที่ไม่เพียงแต่ตนเองเท่านั้นที่ประสบปัญหา ผู้อื่นประสบปัญหาที่คล้ายคลึงกันด้วย ความรู้สึกแปลกประหลาดจะลดลง ความยอมรับในตนเองและความเข้าใจในตนเองจะเพิ่มขึ้น
2. ช่วยให้ผู้รับคำปรึกษาเกิดความรู้สึกยอมรับและนับถือตนเองมากขึ้นเพราะการให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม เปิดโอกาสให้สมาชิกทุกคนในกลุ่มมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาของสมาชิกผู้อื่น ดังนั้นสมาชิกแต่ละคนจะเกิดความรู้สึกว่าตนเองมีความสามารถ มีคุณค่า และมีความสำคัญ
3. ช่วยให้ผู้รับคำปรึกษาได้รับประสบการณ์ ความสัมพันธ์ที่ดีกับสมาชิกผู้อื่น มีโอกาสฝึกการเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมภายใต้สภาพแวดล้อมที่ปลอดภัย เป็นอิสระ และสมาชิกทุกคนต่างก็มีความจริงใจที่จะช่วยเหลือสนับสนุนให้เขาบรรลุเป้าหมาย
4. ช่วยให้ผู้รับคำปรึกษาได้รับฟังความคิดเห็น และข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาของเขาในหลายๆ แง่มุมจากสมาชิกของกลุ่ม ซึ่งจะช่วยให้เขามีประสบการณ์ที่กว้างขวางในการเผชิญกับปัญหา และสามารถตัดสินใจเลือกทางแก้ไขได้ถูกต้องและรอบคอบขึ้น

ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ (2529 : 192) กล่าวว่า การให้คำปรึกษาเป็นกลุ่มก่อให้เกิดประโยชน์แก่สมาชิก ดังนี้

1. สมาชิกเกิดความรู้สึกว่าตนเป็นสมาชิกกลุ่ม และเป็นบุคคลที่ได้รับการยอมรับจากกลุ่ม
2. สมาชิกเห็นความสำคัญของสัมพันธภาพของการช่วยเหลือและสมาชิกเรียนรู้ที่จะมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมกับเพื่อนสมาชิกในกลุ่มและกับบุคคลอื่นโดยได้เรียนรู้ที่จะมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นการอภิปรายและการแสดงออก
3. ผู้ให้คำปรึกษาจะมีโอกาสสังเกตพฤติกรรมการแสดงออก และปฏิสัมพันธ์ของสมาชิกในกลุ่มทำให้ผู้ให้คำปรึกษาพยายามหากลวิธีในการที่จะให้ความช่วยเหลือหรือพัฒนาเด็กที่ต้องการจะได้รับความช่วยเหลือได้ เช่น ให้คำปรึกษาเป็นรายบุคคลต่อไป

3.2 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการให้คำปรึกษาตามทฤษฎีเกสตัลท์

3.2.1 ความเป็นมาของการให้คำปรึกษาตามทฤษฎีเกสตัลท์

เพิร์ลส์ (Perls) เป็นผู้ริเริ่มจิตบำบัดแบบเกสตัลท์ (Gestalt Therapy) ได้ก่อตั้งทฤษฎีนี้ขึ้นมาเมื่อ ค.ศ.1985 เพิร์ลส์ เกิดที่กรุงเบอร์ลิน ประเทศเยอรมันนี เมื่อ ค.ศ.1893 ได้รับปริญญาแพทยศาสตรในปี ค.ศ.120 จากมหาวิทยาลัยเฟรดเดอริช วิลเฮล์ม (Frederick Wilhelm University) ได้รับราชการเป็นแพทย์ทหารประจำการกองทัพเยอรมัน ระหว่างสงครามโลกครั้งที่ 1 ในปี ค.ศ. 1926 ได้เดินทางไปศึกษาต่อที่สถาบันจิตวิเคราะห์ในแฟรงก์เฟิร์ต และเวียนนา และได้ฝึกรักษาคอนไซ์โดยใช้จิตวิเคราะห์ตามแนวทางของฟรอยด์ เมื่อเข้าสู่สมัยฮิตเลอร์ ได้อพยพไปอยู่ที่กรุงอัมสเตอร์ดัม ในปี ค.ศ. 1933 พอถึงปี ค.ศ. 1935 ได้อพยพครอบครัวไปอยู่ที่แอฟริกาใต้ และได้ตั้งสถาบันจิตวิเคราะห์แห่งแอฟริกาใต้ขึ้น ที่เมืองโยฮันเนสเบิร์ก ต่อมาในปี ค.ศ. 1946 ได้ย้ายไปอยู่อเมริกาและได้ตั้งสถาบันจิตบำบัดแบบเกสตัลท์ (Gestalt Psychology) และนำแนวคิดปรัชญานิกายเซ็น (Zen) มาประยุกต์ใช้ในด้านจิตบำบัด ในปี ค.ศ. 1966 เพิร์ลส์ และคณะได้ร่วมกันจัดตั้งสถาบันกิจกรรมเกสตัลท์ขึ้นที่แคลิฟอร์เนีย ชื่อสถาบัน Esalen institute in Big Sur เพิร์ลส์ ได้ถึงแก่กรรมในปี ค.ศ. 1970 รวมอายุได้ 76 ปี (วัชร ทรัพย์มี. 2533 : 59)

3.2.2 ธรรมชาติของมนุษย์ตามแนวคิดจิตวิทยาเกสตัลท์

พาสสัน (Passon. 1975:14) ได้กล่าวถึงธรรมชาติของมนุษย์ตามแนวคิดจิตวิทยาบำบัดเกสตัลท์ ดังนี้

1. มนุษย์เป็นผลรวมของการผสมผสานของร่างกาย อารมณ์ ความคิด ประสาทสัมผัส และการรับรู้
2. มนุษย์เป็นส่วนหนึ่งของสิ่งแวดล้อม
3. มนุษย์เป็นผู้ตัดสินใจเลือกตอบสนองต่อสิ่งเร้าต่างๆ ด้วยตนเอง
4. มนุษย์มีสติรับรู้ (Awareness) ต่อความรู้สึก ความคิด อารมณ์ และการรับรู้ของตนเอง
5. มนุษย์มีเสรีภาพในการเลือกกระทำ และรับผิดชอบต่อการกระทำของตน
6. มนุษย์สามารถดำเนินชีวิตได้อย่างมีประสิทธิภาพสามารถแก้ปัญหาความทุกข์ยากของตนเองได้
7. มนุษย์สามารถรับรู้ตนเองได้ในปัจจุบันเท่านั้นมนุษย์ไม่สามารถจัดการกับอดีตและอนาคตได้ แต่สามารถรับรู้อดีตได้จากความจำ และรับรู้อนาคตจากการจินตนาการเท่านั้น
8. มนุษย์เกิดมาโดยไม่ได้มีความดีหรือความชั่วติดตัวมาด้วย

นอกจากนี้เพิร์ลส์ (ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์. 2545 : 179;อ้างอิงจาก Corey. 199 : 224-225;citing Perls) และชาร์ฟ (ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์. 2545 :179;อ้างอิงจากSharf.2000:247-249) ได้ให้ทรรศนะเกี่ยวกับธรรมชาติของมนุษย์ตามแนวทฤษฎีการให้คำปรึกษาแบบเกสตัลท์ดังนี้

1. มนุษย์มีเสรีภาพที่จะเลือกตัดสินใจด้วยตนเอง ขณะเดียวกันก็สามารถรับผิดชอบต่อพฤติกรรมต่างๆ ของตนเองได้
2. มนุษย์สามารถที่จะเป็นอิสระจากอดีตที่ไร้สาระ และมีชีวิตอยู่อย่างสมบูรณ์กับเหตุการณ์ในปัจจุบัน
3. มนุษย์พยายามต่อสู้และแสวงหาหนทางชีวิต เรียนรู้ที่จะรับผิดชอบในสิ่งที่คิด รู้สึกและกระทำลงไปเป็นสิ่งที่ตนเองเป็นอยู่ ณ ปัจจุบัน มากกว่าพยายามที่จะเป็นสิ่งที่ควรเป็น สามารถสร้างทางเลือกและดำรงชีวิตอย่างเต็มไปด้วยความหมาย

3.2.3 พัฒนาการและอุปสรรคต่อพัฒนาการมนุษย์

เพิร์ลส์ (Perls, 1951:10) พิจารณาวิวัฒนาการในแง่ของกระบวนการมากกว่าผลที่ได้รับ โดยถือว่าวิวัฒนาการ คือ กระบวนการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมจากการพึ่งพาผู้อื่นมาเป็นการพึ่งตนเอง เช่น พัฒนาการด้านร่างกาย เมื่อยังอยู่ในครรภ์มารดาต้องดูดซึมอาหารจากมารดาต่อมาวัยต่างๆ จะเริ่มทำหน้าที่จนกระทั่งสามารถช่วยเหลือตนเองได้ พัฒนาการด้านอื่นๆ ก็อธิบายได้ด้วยหลักเดียวกันนี้ การจะส่งเสริมพัฒนาการคือ ต้องการเปิดโอกาสให้บุคคลได้ช่วยเหลือตนเอง เพื่อให้กระบวนการจัดระบบชีวิตของบุคคล (Self Regulatory Process) ได้ทำงานเพื่อหาทางสนองความต้องการด้วยตนเอง

ผู้ที่มีสุขภาพจิตดีจะตระหนักในความต้องการของตนเอง เชื่อในความสามารถของตนเองและรับผิดชอบในการกระทำของตน คือ พึ่งพาตนเองได้ (Self-Support) ปรับตัวได้ดีท่ามกลางสิ่งแวดล้อมต่างๆ เป็นตัวของตัวเองไม่ให้อุปสรรคภายนอกมาเป็นตัวกำหนดแต่เขาจะเป็นผู้กำหนดวิถีชีวิตของตน เช่น เมื่อเกิดความขัดแย้งระหว่างมโนภาพนี้ได้มาจากสังคม กับความเป็นอยู่จริง ๆ หรือมีอยู่จริง เช่น ความสามารถ ความถนัดของเขา ผู้ที่เป็นตัวของตัวเองจะตัดสินใจได้

นักจิตวิทยาเกสตัลท์ที่พิจารณาว่าบุคลิกภาพเป็นผลรวมของความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับสิ่งแวดล้อม ในการพัฒนาบุคลิกภาพตามปกติ ความต้องการของบุคคลจะเด่นชัดเป็นภาพ (Figure) โดยบุคคลจะตระหนักว่าตนมีความต้องการนี้และมีพฤติกรรมเพื่อตอบสนองความต้องการของตนและเมื่อครบวงจรเกสตัลท์แล้ว เกสตัลท์วงจรใหม่ก็จะเกิดขึ้นอีก เมื่อเกิดความต้องการใหม่ขึ้นส่วนบุคลิกภาพที่ไม่เหมาะสม จะเกิดจากการมีอุปสรรคไม่เป็นไปตามวงจรดังกล่าว เช่น บุคคลพยายามทำตามมโนภาพเกี่ยวกับตน (Self-Image) ไม่เป็นตัวของตัวเอง เขาจะต้องใช้พลังงานเป็นจำนวนมาก ในการคงไว้ซึ่งมโนภาพเกี่ยวกับตนเอง ซึ่งไม่ตรงกับสภาพความเป็นจริงเกี่ยวกับตนเอง (Real-Self) อันจะทำให้เกิดความเครียดแทนที่จะใช้พลังงานในการหาทางสนองความต้องการของเขาเอง เพื่อให้ครบวงจร

3.2.4 สาเหตุของปัญหา

พาสสัน (Passons. 1975 : 18 –19) ได้สรุปสาเหตุแห่งปัญหาของบุคคลตามแนวคิดของเกสตัลท์ดังนี้

1. ปัญหาเกิดจากการที่บุคคล พยายามปรับสิ่งแวดล้อมแทนที่จะจัดการกับตนเอง หรือแทนที่จะพึ่งตนเอง พัฒนาค้นหาความสามารถ ให้มีวุฒิภาวะเพิ่มขึ้น แต่บุคคลกลับอิงอยู่กับสภาพการณ์บางอย่าง ในลักษณะของผู้ที่พึ่งตนเองไม่ได้
2. ปัญหาเกิดจากการที่บุคคลขาดความยืดหยุ่นของความคิดและการกระทำจนไม่ยอมรับ หรือไม่ยอมรับสัมผัสกับสิ่งแวดล้อม
3. ปัญหาเกิดจากการที่บุคคลครุ่นคิดแต่สภาพการณ์ในอดีตที่ก่อปัญหาแก่เขาโดยย่ำคิด ซึ่งเป็นสิ่งสิ้นเปลืองพลังงาน แทนที่จะใช้พลังงานไปในการแก้ปัญหา
4. ปัญหาเกิดจากการที่บุคคลพิจารณาตนเองแต่ลำพังด้านเดียว เช่น สตรีที่คิดว่าตนเป็นเพศที่อ่อนแออย่างสิ้นเชิงโดยไม่คิดว่าตนสามารถรวบรวมความเข้มแข็งพร้อมที่จะพึ่งตนเองได้ ไม่ใช่อ่อนแอจนทำอะไรด้วยตนเองไม่ได้

3.2.5 สภาพปัญหาหรือลักษณะของผู้ที่มีความทุกข์

นักจิตวิทยาเกสตัลท์กล่าวว่า พิจารณบุคลิกภาพเป็นผลรวมจากความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับสิ่งแวดล้อม ในการพัฒนาบุคลิกภาพตามปกติ ความต้องการของบุคคลจะเด่นชัดเป็นภาพ (Figure) โดยบุคคลจะตระหนักว่าตนมีความต้องการนี้และมีพฤติกรรมเพื่อตอบสนองความต้องการของตนและเมื่อครบวงจรเกสตัลท์แล้ว เกสตัลท์วงจรใหม่ก็จะเกิดขึ้นอีก เมื่อเกิดความต้องการใหม่ขึ้นส่วนบุคลิกภาพที่ไม่เหมาะสม จะเกิดจากการมีอุปสรรคไม่เป็นไปตามวงจรดังกล่าว เช่น บุคคลพยายามทำตามมโนภาพเกี่ยวกับตน (Self-Image) ไม่เป็นตัวของตัวเอง เขาจะต้องใช้พลังงานเป็นจำนวนมาก ในการคงไว้ซึ่งมโนภาพเกี่ยวกับตนเองซึ่งไม่ตรงกับสภาพความเป็นจริงเกี่ยวกับตนเอง (Real-Self) อันจะทำให้เกิดความเครียดและมีลักษณะของสภาพปัญหาหรือสภาพผู้ที่มีทุกข์ดังต่อไปนี้ (วิญญู พลสุศรี. 2531 : 224-225; อ้างอิงจาก Perls.1969)

1. เป็นบุคคลที่มีปัญหาการปรับตัว โดยหลีกเลี่ยงความรับผิดชอบ ในการตัดสินใจ และกระทำ เช่น วิธีกล่าวโทษไปให้ที่อื่น (Projection)
2. เป็นบุคคลที่มีลักษณะพึ่งพาผู้อื่นอยู่ตลอดเวลาจนติดเป็นนิสัย
3. เป็นบุคคลที่ขาดสติ ไม่ตระหนักหรือสำนึกในความจริง (Lack of Awareness)
4. เป็นบุคคลที่มีแนวโน้มที่จะอยู่กับอดีต เพื่อหลีกเลี่ยงการรับผิดชอบต่อนอง และต่อการพัฒนาตนเอง และเป็นบุคคลที่ชอบเล่นเกม ด้วยการกล่าวโทษถึงอดีต ยกความผิดให้กับอดีตเพราะขาดความรับผิดชอบต่อปัจจุบัน จึงเป็นบุคคลที่ดำรงชีวิตอยู่อย่างปั่นป่วน
5. เป็นบุคคลที่ภารกิจติดค้างคาใจมาก (Unfinished Business) และสิ่งเหล่านี้จะคอยทิ่มแทงใจ หรือคอยรบกวนความรู้สึกของบุคคลนั้นอยู่ตลอดเวลา ทำให้การรับรู้เกี่ยวกับตนเองบกพร่อง

6. เป็นบุคคลที่อ้อมความทุกข์ ความไม่พอใจไว้เสมอๆ และหลีกเลี่ยงที่จะแสดงออกถึงความไม่พอใจ แต่จะแสดงพฤติกรรมเฉพาะส่วนที่สังคมยอมรับเท่านั้น ซึ่งเป็นการฝืนความต้องการที่แท้จริงของตน จากนั้นจึงแสดงออกโดยการเก็บกดความรู้สึกไม่พอใจไว้เสมอๆ ซึ่งจะนำไปสู่การโทษตัวเอง ตำหนิตัวเอง และรู้สึกผิดว่าตนเองผิด (Guilt) กลายเป็นบุคคลที่ยอมแพ้โลก หรือเห็นข้อบกพร่องของตนเองแล้วไม่กล้าแก้ไข

7. เป็นบุคคลที่ไม่สามารถปรับตัวเองให้บูรณาการผสมผสานกลมกลืนกับสภาพแวดล้อมต่างๆ ที่อยู่รอบตัวได้แต่พยายามจะปรับตัวให้เป็นไปตามความต้องการของสังคม หรือสภาพแวดล้อมแต่กลับขาดความเป็นตัวของตัวเองและสับสนวุ่นวายกับสภาพที่เกิดขึ้นจริงในปัจจุบัน

8. เป็นบุคคลที่ขาดการตระหนักรู้หรือมีสำนึก (Awareness) ไม่รู้ว่าจะทำอย่างไร จึงจะสามารถดำรงชีวิตอย่างมีประสิทธิภาพ จึงมีสภาพชีวิตที่อยู่เพียงแค่อำพรางใจไปวันๆ นอกจากนี้ยังเกิดความรู้สึกท้อแท้ สิ้นหวัง ช่วยเหลือตนเองไม่ได้ คอยแต่จะหาที่พึ่งพิงตลอดเวลา

3.2.6 จุดมุ่งหมายของการให้คำปรึกษา

ทฤษฎีการให้คำปรึกษาแบบเกสตัลท์ มีจุดมุ่งหมายสำคัญ 2 ประการ (คมเพชร จิตรศุภกุล. 2530 :143)

1. ส่งเสริมให้บุคคลมีวุฒิภาวะและเจริญงอกงาม ความมีวุฒิภาวะนี้จะเกิดขึ้นเมื่อบุคคลเปลี่ยนแปลง จากการได้รับความช่วยเหลือจากบุคคลอื่น มาเป็นความสามารถในการพึ่งพาตนเองได้ ซึ่งสังเกตได้จากความรับผิดชอบของตนเอง

2. ส่งเสริมให้บุคคลมีบูรณาการแห่งความต้องการของชีวิต หมายถึง การที่บุคคลมีภาวะภายในสอดคล้องกับพฤติกรรมที่แสดงออกทั้งนี้ พฤติกรรมทั้งหลายจะเป็นผลของการทำงานร่วมกันทั้งความรู้สึก การรับรู้ ความคิด ร่างกาย รวมทั้งจิตใจ บุคคลที่มีคุณสมบัติดังกล่าวแล้วเขาจะตอบสนองต่อสิ่งต่างๆ ได้อย่างเหมาะสม และสามารถตอบสนองความต้องการของเขาได้

นอกจากนี้ เฟอร์ลส์ (ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์. 2545 : 188 ; อ้างอิงจาก Sharft. 2000 :256;citing Perls.1969 b) และจาคอบ ยอนเทฟและซินเกอร์ (ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์. 2545 :188; อ้างอิงจาก Corey.1996 : 231-232; citing Jacob.1989 ; Yontef.1993 and Zinker.1978) ได้กล่าวถึงเป้าหมายของทฤษฎีการให้คำปรึกษาแบบเกสตัลท์ ดังนี้

1. ตระหนักรู้ความรู้สึกของตนในภาวะปัจจุบัน คือ ที่นี่และเดี๋ยวนี้ (Here and Now)โดยมีหลักการว่า บุคคลที่ปรับตัวไม่ได้ คือบุคคลที่ยึดติดหรือคิดถึงแต่อดีตหรืออนาคต การคิดถึงอดีตเป็นการหลีกเลี่ยงในปัจจุบัน การคิดถึงอนาคตเป็นการสร้างความวิตกกังวล ฉะนั้น ต้องช่วยให้ผู้รับคำปรึกษาปล่อยวางอดีต ไม่คาดหวังอนาคต และอยู่กับปัจจุบันอย่างมีความสุข

2. ตระหนักรู้ รู้จักและเข้าใจตนเอง เข้าใจและยอมรับจุดด้อย จุดเด่นของตน ตระหนักถึงศักยภาพในความเป็นมนุษย์ของตน รู้ว่าตัวเองมีความสามารถในการที่จะทำ ในการที่จะเป็นพอๆ กับที่ไม่รู้ว่าตัวเองไม่สามารถทำ ไม่สามารถเป็น และไม่พยายามทำสิ่งที่ไม่สามารถทำได้ ไม่เพื่อฝืนไปกับความคิดและเป้าหมายที่ตัวเองไม่สามารถไปถึงได้ ตลอดทั้งยอมรับตนเองและผู้อื่น

ตามความเป็นจริงนอกจากนี้ การตระหนักรู้จะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงพัฒนาการบุคลิกภาพ การตระหนักรู้จะทำให้ผู้รับบริการกล้าเผชิญ ยอมรับความจริง และสามารถจัดความคิดความรู้สึกที่ค้างคาใจ

3. สามารถแสดงความรู้สึกและความปรารถนาของตนได้อย่างเปิดเผยเต็มที่ โดยไม่มีการยับยั้งหรือคิดว่าเป็นสิ่งที่ผิด มีความมั่นคงเพียงพอที่จะยอมให้ผู้อื่นรู้ว่า ตนเองคิดหรือรู้สึกหรือปรารถนาอะไรในขณะนั้น สามารถรับผิชอบชีวิตของตน ไม่โยนความรับผิดชอบไปที่ผู้อื่นหรือสิ่งอื่นๆ ไม่ว่าจะเป็นบุคคลใกล้ชิดหรือแวดล้อมภายนอก และจะตระหนักเสมอว่าตนคนเดียวเท่านั้นที่จะรับผิดชอบต่อสิ่งที่ตนกระทำ สิ่งที่ตนคิด พูด หรือรู้สึก

4. สามารถแสดงความไม่พอใจของตนเองได้อย่างเปิดเผยจะไม่เก็บกดความรู้สึกไม่พอใจ จะแสดงออกและปฏิบัติในสิ่งที่เป็นตัวของตัวเองที่แท้จริง พฤติกรรมที่แสดงออกนั้น จะเป็นไปตามธรรมชาติ เป็นตัวของตัวเอง สะท้อนให้เห็นว่าตนเองเป็นใคร ทำอะไร ไม่ได้เป็นไปตามที่คนอื่นคิดว่า “ควรจะเป็น”

5. สามารถสัมผัสกับตัวเองและโลกแห่งความจริง สัมผัสได้กับการรับรู้ ความรู้สึกของตัวเดียวกับสิ่งที่เกิดขึ้นรอบๆตัว การตระหนักรู้นั้น จะไม่ปะปนไปด้วยโลกแห่งความเพ้อฝันจะรับรู้ตระหนักรู้แต่สิ่งที่เกิดขึ้นจริง หรือสัมผัสกับความจริง

6. ตอบสนองต่อเหตุการณ์ต่างๆ ด้วยความยืดหยุ่น เป็นไปตามความจริงที่เกิดขึ้น

7. ยอมรับทุกสิ่งที่เป็นธรรมชาติของตัวเอง ไม่ว่าจะเป็นความคิด ความรู้สึก หรือบางสิ่งบางอย่างในตัวเองและสามารถใช้ศักยภาพที่มีอยู่พัฒนาความเจริญงอกงามให้แก่ตนเอง

8. ยอมรับและรับผิดชอบทั้งด้านความคิด ความรู้สึก และการกระทำของตนโดยไม่ไปละเมิดสิทธิของผู้อื่น

9. เปลี่ยนพฤติกรรมจากการพึ่งพาผู้อื่น หรือสิ่งแวดล้อมมาพึ่งพาตนเอง และเพิ่มศักยภาพความสามารถในการเป็นผู้รับและผู้ให้ความช่วยเหลือผู้อื่นอย่างเหมาะสม

3.2.7 กระบวนการให้คำปรึกษาแบบเกสตัลท์

คมเพชร จัตรศุกกุล. (2530 :144) ได้สรุปกฎของการให้คำปรึกษาไว้ 6 ประการ ดังนี้

1. อยู่กับสภาวะที่เรียกว่า “ที่นี่เดี๋ยวนี้”
2. ส่งเสริมให้มีประสบการณ์จริงๆ แทนที่จะทำกิจกรรมอื่นๆ เช่น พูดถึงสิ่ง

เหล่านั้นเป็นต้น

3. เน้นการค้นพบตนเองโดยผู้มีปัญหา
4. ให้ความสำคัญในเรื่องการตระหนักรู้
5. พยายามใช้สภาวะความคับข้องใจอย่างมีทักษะ
6. เน้นเรื่องความรับผิดชอบ และการเลือกสิ่งต่างๆ

3.2.8 เทคนิคและวิธีการที่ใช้ในการให้คำปรึกษา

ในการให้คำปรึกษาแบบเกสตัลท์ มีเทคนิคและวิธีการต่างๆ ที่สามารถนำมาใช้ในการช่วยให้ผู้รับคำปรึกษาเกิดการรับรู้ตนเอง พึ่งตนเอง รับผิดชอบต่อการกระทำ ความรู้สึก และการตัดสินใจของตนเอง ซึ่งผู้ให้คำปรึกษาจะต้องรู้จักเลือกใช้เทคนิคและวิธีการต่างๆตามความเหมาะสมในแต่ละสถานการณ์ ซึ่งในการที่จะทำให้คำปรึกษาประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้ สิ่งสำคัญอีกประการหนึ่งคือ สัมพันธภาพที่ดีระหว่างผู้ให้คำปรึกษาและผู้รับคำปรึกษา

เทคนิคสำคัญที่ผู้ให้คำปรึกษาใช้ในกระบวนการให้คำปรึกษาแบบเกสตัลท์

1. ฝึกการใช้ภาษา เพื่อช่วยเพิ่มการรับรู้เกี่ยวกับความคิด ความรู้สึก และการกระทำของตนเองโดยใช้เทคนิคต่างๆ ดังนี้

1.1 การทำให้ผู้รับคำปรึกษาใช้สรรพนามแทนตัวเองตรงๆ(The I and Thou)

ผู้ให้คำปรึกษาจะพยายามช่วยให้ผู้รับคำปรึกษารับรู้ว่าตนคิด พูด และต้องการอย่างไร ให้เขารับผิดชอบต่อคำพูด การคิด ความรู้สึก และการกระทำของตน ซึ่งผู้รับคำปรึกษามักใช้คำพูดว่า “ใครๆที่ดกอยู่สภาพนี้ ก็ต้องรู้สึกเสียใจเช่นกัน” ซึ่งการพูดลอยๆ เช่นนี้ เป็นสิ่งที่ผู้รับคำปรึกษาหลีกเลี่ยงที่จะรับรู้ว่าจะตนเองรู้อย่างนั้น ผู้ให้คำปรึกษาจะกระตุ้นให้ผู้รับคำปรึกษาพูดออกมาตรงๆโดยพูดว่า “ใครๆในที่นี้คงหมายถึงตัวคุณ” “ไหนลองพูดประโยคในสัปดาห์ใหม่มา ฉันรู้สึกเสียใจเมื่อตกอยู่ในสภาพเช่นนี้” ระหว่างที่ผู้รับคำปรึกษากำลังพูดประโยคดังกล่าว ผู้ให้คำปรึกษาจะต้องรับฟัง สังเกต น้ำเสียง สีหน้า ท่าทางที่พูดแล้วถามผู้รับคำปรึกษาต่อไปว่า “เมื่อคุณพูดอย่างนี้แล้วรู้สึกอย่างไรบ้าง”

1.2 เปลี่ยนคำถามให้เป็นประโยคบอกเล่า (Changing Questions to statements)

ผู้ให้คำปรึกษาจะไม่พยายามตอบคำถามที่ผู้รับคำปรึกษาถามมา ซึ่งคำถามนั้นถามขึ้นหลีกเลี่ยงการรับรู้ หรือการที่จะกล่าวถึงความรู้สึกที่แท้จริง ให้เขาสามารถพูดออกมาในลักษณะประโยคบอกเล่าผู้รับคำปรึกษามักพูดว่า “ทำไมดิฉันต้องทำรายงานวิชาสังคมร่วมกับนิตยาด้วยคะ” ผู้ให้คำปรึกษาจะกระตุ้นผู้รับคำปรึกษาพูดออกมาตรงๆ โดยพูดว่า “จากคำถามนี้คุณต้องการพูดหรือแสดงความคิดเห็นอย่างไรกันแน่” ผู้รับคำปรึกษาอาจพูดใหม่ว่า “ดิฉันไม่ชอบทำรายงานวิชาสังคมร่วมกับนิตยาเลย”

1.3 เน้นให้เกิดความรับผิดชอบตนเอง (I take responsibility)

ผู้รับคำปรึกษามักหลีกเลี่ยงที่จะรับผิดชอบต่อคำพูด การคิด ความรู้สึก และการกระทำของตนเอง มักจะพูดว่า “ฉันทำไม่ได้” แต่ในความเป็นจริงมักจะไม่ได้ทำ หรือไม่ชอบทำมากกว่าทำไม่ได้ ผู้รับคำปรึกษาจะพูดว่า “ดิฉันทำงานร่วมกับนิตยาต่อไปไม่ได้แล้ว” ผู้ให้คำปรึกษาอาจพูดว่า “คุณทำงานร่วมกับนิตยาไม่ได้หรือคุณไม่ชอบทำ” ผู้รับคำปรึกษาก็อาจพูดว่า “ดิฉันไม่ชอบทำ” ผู้ให้คำปรึกษาอาจพูดว่า “คุณทำงานร่วมกับนิตยาได้ แต่คุณไม่ชอบทำ คุณพร้อมที่จะรับผิดชอบต่อตัดสินใจของคุณนะ”

2. ฝึกให้ผู้รับคำปรึกษาเรียนรู้ถึงความต้องการความรู้สึกที่แท้จริงของตนเองในขณะนั้น ผู้ให้คำปรึกษาเองจะพยายามช่วยผู้รับคำปรึกษาเรียนรู้ถึงความต้องการ ความรู้สึกที่แท้จริงที่มีอยู่ในขณะนั้น ให้เขายอมรับในส่วนที่เป็นตัวเขา ตามอุดมคติ ที่เรียกร้องให้เขาทำตามค่านิยมของสังคมโดยใช้เทคนิคต่างๆ ดังนี้

2.1 เกมการพูดจาโต้ตอบกับตนเอง (Games of Dialogue) ผู้ให้คำปรึกษาสังเกต ภาษา ท่าทาง ที่ผู้รับคำปรึกษาแสดงออกมาเช่น ระหว่างการให้คำปรึกษา ผู้รับคำปรึกษาเล่าเรื่องของตนเองอยู่ เขาใช้มือขวาบีนนิ้วชี้ของมือซ้ายอยู่ตลอดเวลา ผู้ให้คำปรึกษาจะให้ผู้รับคำปรึกษาถ่ายทอด ความรู้สึกที่ตนต้องการ ขณะนั้นอย่างแท้จริง มุ่งไปที่มือขวา แล้วถ่ายทอดความรู้สึกที่บอกตนเองเสมอว่าควรจะทำ ซึ่งไม่ใช่ความรู้สึกที่ตนต้องการขณะนั้นอย่างแท้จริง มุ่งไปที่นิ้วชี้ของมือซ้าย แล้วให้มือขวาพูดจาโต้ตอบกับมือซ้าย ตัวอย่างในกรณีของเด็กชายธนาพงศ์ ครอบครัวฐานะดี ช่วงกลางวันจะไปเรียนหนังสือตามปกติ ส่วนกลางคืนมักจะไปเล่นดนตรี ซึ่งเป็นสิ่งโปรดปรานของธนาพงศ์ และเป็นการเพิ่มประสบการณ์ แดงมีรายได้พิเศษอีกด้วย แต่บิดาต้องการให้ธนาพงศ์ เรียนหนังสืออย่างเดียว ห้ามไปเล่นดนตรี ทำให้ธนาพงศ์เกิดความขัดแย้งในใจ สับสน ไม่รู้ว่าจะทำอย่างไรดี ผู้ให้คำปรึกษาจะให้ธนาพงศ์ถ่ายทอดความรู้สึก ที่เขาต้องการเล่นดนตรี มุ่งไปที่มือขวา แล้วถ่ายทอดความรู้สึกที่ตนต้องการทำตามความต้องการของบิดา เพื่อการเป็นลูกที่ดี อยู่ในโอวาทไปที่นิ้วชี้มือซ้าย แล้วให้มือขวาพูดจาโต้ตอบกับนิ้วชี้มือซ้าย จะช่วยให้ธนาพงศ์เกิดความกระจ่าง ถึงความรู้สึกที่ตนต้องการอย่างแท้จริง คือรับรู้ความรู้สึกที่ว่าควรจะทำกับความรู้สึกที่ตนต้องการจริงๆ ขณะนั้นได้ ความขัดแย้งก็จางลง ความวิตกกังวลก็ค่อยๆ หดไป สามารถตัดสินใจเลือกแนวทางที่ตนต้องการอย่างแท้จริงได้ด้วยตนเองโดยไม่รู้สึกว่ามีความกดดันหรือการชี้นำจากผู้อื่น

2.2 การใช้เทคนิคเก้าอี้ว่างเปล่า (The Empty Chair) เป็นเทคนิคที่ผู้ให้คำปรึกษาช่วยให้ผู้รับคำปรึกษาเรียนรู้ถึงความรู้สึกที่ขัดแย้งภายในตัวของผู้รับคำปรึกษาได้ชัดเจนขึ้น โดยการที่ผู้ให้คำปรึกษาใช้เก้าอี้ 2 ตัว วางหันหน้าเข้าหากัน แล้วให้ผู้รับคำปรึกษาแสดงบทบาทและพูดในส่วนที่เป็นความต้องการ ความรู้สึกที่แท้จริงของตนเองขณะนั่งอยู่บนเก้าอี้ตัวหนึ่ง พูดไปที่เก้าอี้ว่างเปล่าซึ่งถือว่าเป็นส่วนที่เป็นความต้องการความรู้สึกที่เป็นอุดมคติที่คอยบอกว่า ตนเองควรทำอย่างไร ต่อจากนั้นให้ผู้รับคำปรึกษาย้ายไปนั่งเก้าอี้ตัวที่อยู่ตรงกันข้าม แล้วแสดงบทบาทและพูดในส่วนที่เป็นความต้องการ ความรู้สึกในอุดมคติที่ขัดแย้งอยู่ ได้ตอบกลับไป เทคนิคนี้เป็นวิธีการที่ผู้ให้คำปรึกษาช่วยให้ผู้รับคำปรึกษาเข้าใจความต้องการความรู้สึกทั้งสองได้อย่างชัดเจนยิ่งขึ้น ไม่พยายามปกปิดหรือปฏิเสธความรู้สึกที่ตนมีอยู่ กรณีตัวอย่าง มยุราเป็นคนที่ค่อนข้างขี้อายเกรงใจคนอื่น พูดน้อย เก็บตัว เมื่อทำงานร่วมกับเพื่อนๆ เป็นกลุ่มมักถูกเพื่อนเอาเปรียบใช้งานมากกว่าคนอื่น บางครั้งทำงานผิดพลาดบ้าง เพื่อนบางคนดู ซึ่งมยุราไม่กล้าโต้ตอบใดๆ ทั้งสิ้น เมื่ออยู่นอกกลุ่มเพื่อนมักจะพูดกับเพื่อนสนิทว่า “เธอดูสิ เพื่อนๆ เขาไม่เคยสนใจความรู้สึกของเราเลย นึกจะใช้ก็ใช้นึกจะด่าก็ด่า” “เราไม่อยากมีเรื่อง แล้วก็รำคาญด้วย เลยไม่ได้โต้ตอบอะไรทั้งสิ้น” ในกรณีนี้ผู้ให้คำปรึกษาก็ให้มยุราแสดงบทบาทมยุราผู้อ่อนแอไม่กล้าโต้ตอบพูดระบายความรู้สึกออกมา ขณะนั่งเก้าอี้ตัวหนึ่งโดยพูดกับเก้าอี้ว่างเปล่า พูดในส่วนที่ขัดแย้ง ส่วนที่เป็นตัวของตัวเอง หลังจากนั้น

ให้มยุร่ายย้ายไปนั่งเก้าอี้อีกตัวที่อยู่ตรงข้าม พร้อมกับแสดงบทบาทมยุราผู้เข้มแข็ง ต้องการเป็นตัวของตัวเอง พูดซ์แจงกับส่วนที่อ่อนแอ ในขณะนี้ผู้ให้คำปรึกษาอาจจะใช้คำถามกระตุ้นให้มยุรารับรู้เกี่ยวกับตนเองมากยิ่งขึ้นอาจใช้คำถามว่า “อะไรจะเกิดขึ้นกับตัวคุณ ถ้าหากคุณกล้าเป็นตัวของตัวเอง กล้าที่จะบอกความต้องการ ความรู้สึกที่แท้จริงของคุณกับเพื่อน”

3. เทคนิคการให้ผู้รับคำปรึกษาฟังการรับรู้อยู่ที่ความรู้สึกของตัวเอง (Staying with the Feeling) ผู้ให้คำปรึกษาจะช่วยให้ผู้รับคำปรึกษารับรู้ความรู้สึกตามสภาพความเป็นจริงของตนเอง ในสภาวะในปัจจุบันให้ได้ ให้เขากล้าเผชิญกับความรู้สึกนั้น โดยไม่หลีกเลี่ยง ซึ่งความรู้สึกที่ผู้รับคำปรึกษา ไม่อยากสัมผัสและรับรู้ มักเป็นความรู้สึกที่ค้างค้ำอยู่กับประสบการณ์ในอดีตที่ยังส่งผลถึงสภาวะอารมณ์ ความรู้สึก และพฤติกรรมในปัจจุบัน เช่น อารมณ์เศร้าสะเทือนใจ เสียใจ เจ็บปวด ขมขื่น คับแค้นใจ เป็นต้น และบางครั้ง อาจเป็นความรู้สึกในทางที่ดี แต่ไม่กล้าที่จะแสดงออกมา เช่น ความรู้สึกชื่นชม ยินดี รักใคร่ พอใจ สุขใจ เป็นต้น และเพื่อให้บุคคลนั้น อยู่ในสภาวะปัจจุบัน ผู้ให้คำปรึกษาจะใช้คำถามที่เน้นถึง “อย่างไร” (How) และอะไร (What) มากกว่า “ทำไม” (Why)

4. เทคนิคการแสดงการกล่าวโทษผู้อื่น (Playing the Projection) เป็นวิธีที่ผู้ให้คำปรึกษาช่วยให้ผู้รับคำปรึกษาตระหนักความรู้สึกที่ไม่ดี ที่มีอยู่ในตนเอง เป็นความรู้สึกที่ตนเองไม่ยอมรับและมักจะโทษผู้อื่น คอยมองในส่วนที่ไม่ดีของผู้อื่น เช่น ผู้รับคำปรึกษาไม่ไว้วางใจตนเองไม่รับผิดชอบตนเอง มักจะมองผู้อื่นเป็นผู้ไม่น่าไว้วางใจ ไม่รับผิดชอบ คอยกล่าวโทษหรือคอยจับผิดคนอื่นตลอดเวลาและมักพูดว่า “ฉันไม่ไว้วางใจใครๆทั้งสิ้นว่าจะทำงานนี้ได้สำเร็จ” ให้ ผู้รับคำปรึกษาแสดงบทบาทเป็นบุคคลที่ไม่ไว้วางใจผู้อื่น เพื่อให้เขาได้สำรวจและทำความเข้าใจในส่วนที่ตนเองเป็นอยู่ หรือมีอยู่ แต่ตนเองไม่ยอมรับ และมักสะท้อนไปยังผู้อื่นว่าผู้อื่นเป็นอยู่ จึงชอบกล่าวโทษหรือคอยจับผิดผู้อื่น การที่ผู้ให้คำปรึกษาช่วยให้ผู้รับคำปรึกษาตระหนักว่าตัวเขาเองมีความรู้สึกนั้นอยู่ จะช่วยให้เขารับผิดชอบต่อสิ่งที่เขารู้สึก และพยายามปรับปรุงแก้ไขความรู้สึกนั้นที่มีอยู่ในตัวเขาให้ได้ โดยไม่พยายามมองหรือกล่าวโทษจับผิดผู้อื่น

5. เทคนิคการใช้เกม การซ้อมบทบาท (Rehearsal) เป็นเทคนิคที่ผู้รับคำปรึกษาใช้เกมช่วยให้ผู้รับคำปรึกษาได้ใช้พลังที่มีอยู่ในตัวเอง อยู่กับสภาวะปัจจุบันอย่างเต็มที่ เพราะบุคคลมักวิตกกังวลถึงบทบาทของตนที่จะแสดงออกในอนาคต เช่น การที่จะต้องออกไปบรรยาย อภิปราย รายงาน ได้วาทที่หน้าชั้นเรียน เป็นต้น ซึ่งต้องใช้พลังงานส่วนใหญ่ไปกับการคาดคะเนว่า ตนเองจะแสดงบทบาทอย่างไร เมื่อต้องออกไปแสดงบทบาทนั้นๆ ทำให้ไม่สามารถรับรู้ถึงสภาวะในปัจจุบันได้อย่างเต็มที่ เพื่อลดความวิตกกังวลดังกล่าว ผู้ให้คำปรึกษาจะให้ผู้รับคำปรึกษาซ้อมบทบาทหรือแสดงบทบาทที่ตนคิดว่าออกมาจริงๆ

6. เทคนิคการใช้เกม แสดงเกินกว่าเหตุ (Exaggeration) เป็นวิธีการที่ผู้ให้คำปรึกษาใช้เกมช่วยให้ผู้รับคำปรึกษา รับรู้ถึงสัญลักษณ์ ที่เป็นภาษาทางร่างกายที่สื่อออกมา เช่น ผู้รับคำปรึกษาเล่าถึงความเสียใจที่ตนเองและขัดแย้งกับพี่สาวขณะที่เล่นให้ใช้มือซ้ายบีบมือขวาอยู่ตลอดเวลา ผู้ให้คำปรึกษาก็จะให้ผู้รับคำปรึกษาใช้มือซ้ายบีบมือขวา ให้มากยิ่งขึ้นแล้วระบาย

ความรู้สึกเกี่ยวกับการใช้มือซ้ายบีบมือขวาออกมา หรือดังตัวอย่างดังนี้ ผู้ให้คำปรึกษาพูดเกี่ยวกับข้อความที่สำคัญ ๆ แต่พูดอย่างไม่สนใจ ซึ่งชี้ให้เห็นว่า ผู้รับคำปรึกษาไม่ได้ให้ความสำคัญต่อเรื่องที่พูด เมื่อเป็นเช่นนี้ ผู้ให้คำปรึกษาจะขอให้ผู้รับคำปรึกษากล่าวข้อความนั้น ๆ ซ้ำแล้ว ซ้ำอีกและในการกล่าวซ้ำแต่ละครั้งจะให้ผู้รับคำปรึกษาพูดเสียงดังขึ้น ๆ และเน้นสิ่งที่พูดนั้นให้หนักแน่นขึ้น

7. เทคนิคการฝึกให้ผู้รับคำปรึกษาใช้จินตนาการ (Fantasy) เป็นเทคนิคที่ผู้ให้คำปรึกษาช่วยให้ผู้รับคำปรึกษาตระหนักถึงความต้องการของตนเองอย่างแท้จริง โดยส่งความรู้สึกความต้องการนั้นผ่านไปยังสิ่งอื่นแทนที่จะให้เขาพูดถึงตนเองตรง ๆ ซึ่งในบางครั้งการพูดถึงความรู้สึกความต้องการของตนเองตรง ๆ อาจเกิดความลำบากใจที่จะระบายความรู้สึก ความต้องการนั้น ๆ ออกมา จึงต้องใช้จินตนาการเข้าช่วยให้บุคคลเกิดความเข้าใจตนเองอย่างแท้จริง เช่น ให้ผู้รับคำปรึกษาหลับตาผ่อนคลายเป็นตัวเองให้สบายที่สุดแล้วให้สมมติว่า เขากำลังยืนดูรูปปั้นของตนเอง ลองจินตนาการว่า ถ้ารูปปั้นนั้นมีชีวิต รูปปั้นนั้นจะเป็นอย่างไร มีความต้องการอะไร มีความรู้สึกอย่างไร และสภาพแวดล้อมที่รูปปั้นนั้นอยู่เป็นอย่างไร นอกจากนี้ผู้ให้คำปรึกษาอาจให้ผู้รับคำปรึกษาจินตนาการตนเองเป็นต้นไม้ ดอกไม้ สะพาน เครื่องใช้อื่น ๆ โดยพิจารณาตามความเหมาะสมของสถานการณ์ต่างๆ ที่ผู้รับคำปรึกษาพบ

8. เทคนิคการสลับบทบาท (Role Reversal) เป็นเทคนิคที่ช่วยให้บุคคลที่มีบุคลิกภาพสุดโต่ง (Extreme) ไปทางด้านใดด้านหนึ่ง เช่น ต้องแสดงตนถึงมถูกต้องอยู่เสมอขณะเดียวกันก็มีความวิตกกังวล กลัวส่วนที่ไม่ดีงามจะปรากฏ ผู้ให้คำปรึกษาใช้เทคนิคนี้ต่อผู้รับคำปรึกษา ที่มีบุคลิกภาพดังกล่าวให้เขาแสดงพฤติกรรมที่ตรงกันข้าม แสดงบทบาทเป็นผู้ที่เข้มแข็ง ดุร้าย เอาแต่ใจตนเอง หรือผู้ให้คำปรึกษาอาจใช้วิธีการ เช่น สลับให้ผู้รับคำปรึกษาเป็นผู้มีอำนาจชั่วร้าย แล้วให้เขาแสดงบทบาทที่ชั่วร้าย การได้แสดงพฤติกรรมที่ตรงกันข้ามกับพฤติกรรมที่บุคคลต้องบังคับควบคุมให้แสดงอยู่ตลอดเวลา ช่วยให้ผู้รับคำปรึกษาตระหนักถึงส่วนของความรู้สึกที่ตนมีอยู่ส่วนหนึ่งโดยไม่พยายามปฏิเสธและเก็บกดเอาไว้ กล้าที่จะแสดงบุคลิกภาพทั้งสองแบบ ตามความเหมาะสม ดังที่ฟาสสันส์ กล่าวว่าบุคคลจะไม่รู้สึกยินดีกับความกล้าหาญ ถ้าเขาไม่ยอมรับรู้ส่วนของความอ่อนแอที่เขามีอยู่ด้วย

4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการให้คำปรึกษากลุ่มตามทฤษฎีเกสตัลท์

4.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการให้คำปรึกษากลุ่มตามทฤษฎีเกสตัลท์ในประเทศไทย

สวัสดี สมจิตร (2533 :125) ได้ศึกษาผลของการเข้ากลุ่มแบบเกสตัลท์เพื่อพัฒนาวุฒิภาวะทางอารมณ์ ของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ปีการศึกษา 2532 โดยกลุ่มทดลองจำนวน 8 คน ได้เข้าร่วมกลุ่มแบบเกสตัลท์เพื่อพัฒนาวุฒิภาวะทางอารมณ์ 10 ครั้ง ครั้งละ 1 ชั่วโมง ติดต่อกันเป็นเวลา 5 สัปดาห์ ผลการทดลองพบว่า หลังจากการเข้าร่วมกลุ่มแบบเกสตัลท์แล้ววุฒิภาวะทางอารมณ์สูงขึ้นแตกต่างจากกลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ผาสุก ปาประโคน (2544 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาผลการให้คำปรึกษาเป็นกลุ่มมาราธอนโดยใช้ทฤษฎีการให้คำปรึกษาแบบเกสตัลท์ที่มีต่อการพัฒนาสัมพันธภาพระหว่างบุคคล ผลการทดลองพบว่า ระดับสัมพันธภาพระหว่างบุคคลของกลุ่มทดลองเพิ่มสูงขึ้น หลังจากได้รับการให้คำปรึกษาเป็นกลุ่มแบบมาราธอนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

พรรณี บุษผาวาสณ์ (2544 : 96) ได้ศึกษาผลการให้คำปรึกษากลุ่มตามแนวทฤษฎีเกสตัลท์เพื่อพัฒนาความเชื่อมั่นในตนเองต่อการออกสู่สังคมภายนอกของผู้ติดเชื้อเอชไอวี ที่บ้านรวมน้ำใจ อำเภอศรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า ผู้ติดเชื้อเอชไอวี มีความเชื่อมั่นในตนเองต่อการออกสู่สังคมภายนอกหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองทั้งโดยรวมและรายด้านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ปริศนา ชาญวิชัย (2546:บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลของกิจกรรมกลุ่มและการให้คำปรึกษากลุ่มแบบเกสตัลท์ที่มีต่อวิธีการเผชิญความโกรธของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนจันทร์หุ่นบำเพ็ญ ผลการทดลองพบว่า นักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มและนักเรียนที่ได้รับการให้คำปรึกษากลุ่มแบบเกสตัลท์มีวิธีการเผชิญความโกรธดีขึ้นไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

4.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการให้คำปรึกษากลุ่มตามทฤษฎีเกสตัลท์ในต่างประเทศ

สลัคกิน เวลเลอร์และไฮตัน (Sluckin,Weller and Highton.1989 :147-157) ได้ศึกษารายกรณีเด็กชายอายุ 9 ขวบที่ได้รับความบอบช้ำจากการทารุณกรรมของบิดา ในระหว่าง 5 ขวบแรก โดยใช้การบำบัดแบบเกสตัลท์ เป็นระยะเวลา 1 เดือน กระตุ้นเร้าให้เด็กแสดงออกถึงความจำเป็นและความฝัน ใช้เทคนิคการเล่น การแสดงละคร เน้นการจัดเตรียมสภาพการต่างๆ และบุคคลที่แน่ใจว่าปลอดภัยสำหรับเด็ก และเด็กสามารถผ่านความโหดร้าย และความน่ากลัวออกมาได้ในกระบวนการรักษา

โซเลียร์ (Souliere.1994 : 263) ได้ศึกษาผลความแตกต่างระหว่างการใช้เทคนิคเก้าอี้ว่างเปล่าของเกสตัลท์กับการให้คำปรึกษาแบบเหตุผลและอารมณ์กับปัญหาสิ่งค้างคาใจที่ทำให้เกิดความโกรธ โดยมีผู้ให้คำปรึกษา 4 คน ที่ได้รับการฝึกการให้คำปรึกษามาแล้วทั้งสองแบบทำการบำบัด แต่ละคนให้คำปรึกษาผู้รับคำปรึกษา 10 คนโดยใน 10 คน มี 5 คนที่มีปัญหา กลุ่มตัวอย่างทั้ง 40 คน มีอายุ 20-54 ปี ผลการทดลองพบว่า การให้การบำบัดเกสตัลท์โดยใช้เทคนิคเก้าอี้ว่างเปล่าและการใช้การให้คำปรึกษาแบบเหตุผลและอารมณ์ จะให้ผลในการบำบัดแตกต่างกันในทันทีภายหลังการบำบัดจนถึง 1 สัปดาห์ต่อมาหลังจากนั้นทดสอบซ้ำ พบว่า การให้คำปรึกษาทั้งสองแบบให้ผลดีเท่ากัน

เฮอร์แมน (Herman.1995 : 77-85) ได้สำรวจคุณลักษณะของการบำบัดแบบเกสตัลท์เพื่อศึกษาประสิทธิภาพ ที่จะนำไปใช้ในรูปแบบของการบำบัดอย่างสั้น (Brief Therapy) แนวการใช้

เริ่มต้นด้วยการสร้างความสัมพันธ์และข้อตกลงกับผู้รับคำปรึกษาเพื่อช่วยระบุให้มีลักษณะเฉพาะเจาะจงว่า อะไรเป็นปัญหาที่ต้องการแก้ไขมากที่สุด ผู้ให้คำปรึกษาจะใช้เทคนิคของเกสตัลท์ มาใช้ในการพิจารณาปัญหาดังๆ ด้วยการตระหนักรู้อย่างสมบูรณ์ แล้วค่อยๆ เปลี่ยนโครงสร้างเข้าสู่บริบทของการบำบัดระยะสั้น ปัญหาดังๆ จะถูกสำรวจในลักษณะของ Here and Now ซึ่งเอาความเป็นปัจจุบันเป็นสำคัญการใช้เกสตัลท์บำบัด วิธีนี้แสดงให้เห็นว่าสามารถนำไปใช้ในการให้คำปรึกษาอย่างสั้นได้

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการให้คำปรึกษาแบบเกสตัลท์ สรุปได้ว่าการให้คำปรึกษาแบบเกสตัลท์เป็นวิธีที่สามารถนำมาใช้พัฒนาอัตลักษณ์ของเยาวชนหญิงบ้านปราณีที่เกี่ยวข้องกับการรู้จักและเข้าใจตนเอง การยอมรับตนเอง ความมั่นใจในตนเอง การไว้วางใจตนเอง และผู้อื่น ความเป็นตัวของตัวเอง ความคิดริเริ่ม ความขยันหมั่นเพียร การมีจุดมุ่งหมายในการดำเนินชีวิตมีศักยภาพที่จะตระหนักรู้ในตนเอง และสามารถคลายความวิตกกังวลในการดำเนินชีวิตของตนเอง และดำรงชีวิตอยู่อย่างมีคุณค่ามีจุดมุ่งหมายในชีวิตต่อไปในอนาคต

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. การกำหนดประชากรและการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง
2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาอัตลักษณ์เป็นเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนหญิงบ้านปรานี ที่มีอายุระหว่าง 12-18 ปี รวมจำนวนเยาวชนทั้งสิ้น 52 คน

การเลือกกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วมการพัฒนาอัตลักษณ์เป็นเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนหญิงบ้านปรานี ที่มีอายุระหว่าง 14-18 ปี มาจำนวน 8 คน จากประชากรที่สนใจในการเข้าร่วมการพัฒนาอัตลักษณ์ และคะแนนอัตลักษณ์อยู่ระหว่าง 188-246 จากคะแนนเต็ม 300 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 62-82 ส่วนคนอื่นๆ ไม่สมัครใจเข้าร่วมพัฒนา

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมีดังนี้

1. แบบสำรวจอัตลักษณ์ของเยาวชนหญิงบ้านปรานี
2. โปรแกรมการให้คำปรึกษากลุ่มตามทฤษฎีเกสตัลท์

วิธีดำเนินการสร้างเครื่องมือ

1. แบบสำรวจอัตลักษณ์ของเยาวชนหญิงบ้านปรานี

แบบสำรวจอัตลักษณ์เป็นแบบสำรวจที่ผู้วิจัยได้ศึกษามาจากแบบสอบถามอัตลักษณ์แห่งตน โดยมีขั้นตอนดังนี้

- 1.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับอัตลักษณ์เพื่อนำมาเป็นแนวทางใน

การสร้างแบบสำรวจ

1.2 สร้างแบบสำรวจอัตลักษณ์ตามการประเมินของตนเองจำนวน 120 ข้อ ให้สอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ

1.3 สร้างแบบสำรวจอัตลักษณ์เป็นแบบสำรวจมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ได้แก่ จริงมากที่สุด ส่วนใหญ่จริง จริงบ้าง จริงน้อย ไม่จริงเลย

1.4 นำแบบสำรวจที่สร้างขึ้นแล้วนำไปหาค่าความเที่ยงตรงเชิงประจักษ์ โดยนำแบบสำรวจไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 4 ท่าน ได้แก่ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นันทนา วงษ์อินทร์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทศพร มณีศรีขำ ดร.วัลลภ ปิยะมโนธรรม และอาจารย์มณฑิรา จารุเพ็ง พิจารณาข้อความในแบบสำรวจ ตรวจสอบความเหมาะสมของเนื้อหา ภาษาที่ใช้แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ

1.5 นำแบบสำรวจอัตลักษณ์ที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วจำนวน 74 ข้อ ไปทดลองใช้ (Try Out) กับเยาวชนในสถานแรกรับเด็กและเยาวชนหญิงกรุงเทพมหานคร ที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 50 คน จากนั้นนำมาตรวจสอบให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนด เพื่อหาค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ นำค่าเฉลี่ยรายข้อมาทดสอบนัยสำคัญทางสถิติ โดยใช้สูตร t-test แล้วคัดเลือกข้อที่มีค่า t ระหว่าง 1.78-6.30 ได้จำนวน 60 ข้อ มาใช้ในการทดลองที่มีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05

1.6 นำแบบสำรวจอัตลักษณ์ ตามที่ได้คัดเลือกเอาไว้แล้วในข้อ 1.5 มาหาค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha-Coefficient) ของครอนบัค (Cronbach) เท่ากับ 0.8658

ตัวอย่างแบบสำรวจอัตลักษณ์

คำชี้แจง ขอให้เยาวชนอ่านข้อคำถามต่อไปนี้ จากนั้นให้เยาวชนทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องที่คิดว่าตรงกับความเป็นจริงของตัวเยาวชนมากที่สุดเพียงข้อเดียว และกรุณาตอบให้ครบทุกข้อ

จริงมากที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความเป็นจริงของเยาวชนมากที่สุด
ส่วนใหญ่จริง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความเป็นจริงของเยาวชนพอสมควร
จริงบ้าง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความเป็นจริงของเยาวชนพอประมาณ
จริงน้อย	หมายถึง	ข้อความนั้นไม่ค่อยตรงกับความเป็นจริงของเยาวชนเท่าใดนัก
ไม่จริงเลย	หมายถึง	ข้อความนั้นไม่ตรงกับความเป็นจริงของเยาวชนเลย

ข้อ	ข้อความ	จริงมากที่สุด	ส่วนใหญ่จริง	จริงบ้าง	จริงน้อย	ไม่จริงเลย
0	ด้านการรู้จักและเข้าใจตนเอง ฉันเป็นคนไม่มีเหตุผล.....					
0	ด้านการยอมรับตนเอง ฉันไม่เคยทำอะไรได้สำเร็จ.....					
0	ด้านความมั่นใจในตนเอง ฉันกล้าชี้แจงความจริง ถ้ามีใคร พูดถึงฉันในทางไม่ดี.....					
0	ด้านความไว้วางใจตนเอง และผู้อื่น ไม่ว่าจะทำอะไร ฉันไม่ค่อย เชื่อใจใคร.....					
0	ด้านความเป็นตัวของตัวเอง ฉันทำอะไรด้วยตนเองไม่เคย ให้ใครช่วย.....					
0	ด้านความคิดริเริ่ม ฉันรู้ว่าจะทำอะไรก่อนหลัง.....					
0	ด้านความขยันหมั่นเพียร ฉันชอบผัดวันประกันพรุ่ง.....					
0	ด้านการมีจุดหมาย ในการดำเนินชีวิต ฉันวางแผนไว้ว่า อนาคตของฉัน ฉันควรจะทำอะไร.....					

4. รายละเอียดเกี่ยวกับแบบสำรวจอัตลักษณ์

แบบสำรวจอัตลักษณ์ประกอบด้วย 8 ด้าน แบ่งเป็นข้อความทางบวกและข้อความทางลบดังนี้

ด้าน	ข้อความทางบวก	ข้อความทางลบ
ด้านการรู้จักและเข้าใจตนเอง 16 ข้อ	3, 4, 6, 7, 11, 12, 13, 14, 15	1, 2, 5, 8, 9, 10, 16
ด้านการยอมรับตนเอง 11 ข้อ	17, 18, 23, 24, 25	19, 20, 21, 22, 26, 27
ด้านความมั่นใจในตนเอง 6 ข้อ	28, 29, 32, 33	30, 31
ด้านความไว้วางใจตนเองและผู้อื่น 5 ข้อ	-	34, 35, 36, 37, 38
ด้านความเป็นตัวของตัวเอง 5 ข้อ	39, 42, 43	40, 41
ด้านความคิดริเริ่ม 5 ข้อ	45, 46, 47, 48	44
ด้านความขยันหมั่นเพียร 8 ข้อ	50, 51, 54	49, 52, 53, 55, 56
ด้านการมีจุดมุ่งหมายในชีวิต 4 ข้อ	57, 58, 59, 60	-

ข้อความทางบวกมีจำนวน 32 ข้อ

ข้อความทางลบมีจำนวน 28 ข้อ

รวมข้อคำถามจากแบบสำรวจอัตลักษณ์ทั้งหมด 60 ข้อ

เกณฑ์การให้คะแนนแบบสำรวจอัตลักษณ์ มีดังนี้

ข้อความ	จริงมากที่สุด	ส่วนใหญ่จริง	จริงบ้าง	จริงน้อย	ไม่จริงเลย
ข้อความทางบวก	5	4	3	2	1
ข้อความทางลบ	1	2	3	4	5

เกณฑ์ในการแปลความหมายอัตลักษณ์

เกณฑ์ในการแปลคะแนน (บุญชม ศรีสะอาด. 2545 : 127)

คะแนนเฉลี่ย 1.00 – 1.50	หมายถึง	อัตลักษณ์อยู่ในเกณฑ์ควรปรับปรุง
คะแนนเฉลี่ย 1.51 – 2.50	หมายถึง	อัตลักษณ์อยู่ในเกณฑ์พอใช้
คะแนนเฉลี่ย 2.51 – 3.50	หมายถึง	อัตลักษณ์อยู่ในเกณฑ์ปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย 3.51 – 4.50	หมายถึง	อัตลักษณ์อยู่ในเกณฑ์ดี
คะแนนเฉลี่ย 4.51 – 5.00	หมายถึง	อัตลักษณ์อยู่ในเกณฑ์ดีมาก

2. โปรแกรมการให้คำปรึกษากลุ่มตามทฤษฎีเกสตัลท์

โปรแกรมการให้คำปรึกษากลุ่มตามทฤษฎีเกสตัลท์ มีลำดับขั้นตอนการสร้างดังนี้

2.1 ศึกษาทฤษฎีการให้คำปรึกษากลุ่มตามทฤษฎีเกสตัลท์และศึกษาจากเอกสารและงานวิจัย เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดขั้นตอนในการสร้างโปรแกรมการให้คำปรึกษาให้เหมาะสมกับจุดมุ่งหมายและนิยามศัพท์

2.2 สร้างโปรแกรมการให้คำปรึกษากลุ่มตามทฤษฎีเกสตัลท์ให้สอดคล้อง

กับตัวแปรและนิยามศัพท์ โดยการให้คำปรึกษากลุ่มตามทฤษฎีเกสตัลท์เพื่อพัฒนาอัตลักษณ์ด้านการรู้จักและเข้าใจตนเอง เทคนิคที่นำมาใช้พัฒนาได้แก่ เทคนิคที่นี้เดี่ยวนี้ ด้านการยอมรับตนเอง เทคนิคที่นำมาใช้พัฒนาได้แก่ เทคนิคการสลับบทบาท และเทคนิคการช่อมบทบาท ด้านความมั่นใจในตนเอง เทคนิคที่นำมาใช้พัฒนาได้แก่ เทคนิคการช่อมบทบาท และเทคนิคความรับผิดชอบต่อตนเอง ด้านความไว้วางใจตนเองและผู้อื่น เทคนิคที่นำมาใช้พัฒนาได้แก่ เทคนิคการกล่าวโทษ ด้านความเป็นตัวของตัวเอง เทคนิคที่นำมาใช้พัฒนาได้แก่ เทคนิคการอยู่กับความรู้สึก และเทคนิคการสลับบทบาท ด้านความคิดริเริ่ม เทคนิคที่นำมาใช้พัฒนาได้แก่ เทคนิคการสลับบทบาท และเทคนิคการช่อมบทบาท ด้านความขยันหมั่นเพียร เทคนิคที่นำมาใช้พัฒนาได้แก่ เทคนิคการสลับบทบาท และเทคนิคการพูดจาโต้ตอบ ด้านการมีจุดมุ่งหมายในการดำเนินชีวิต เทคนิคที่นำมาใช้พัฒนาได้แก่ เทคนิคการอยู่กับความรู้สึก และเทคนิคการพูดจาโต้ตอบ

2.3 นำโปรแกรมการให้คำปรึกษากลุ่มตามทฤษฎีเกสตัลท์ไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 4 ท่าน ได้แก่ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ดร.นันทนา วงษ์อินทร์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทศวรรษศรีขำ ดร.วัลลภ ปิยะมโนธรรม และอาจารย์มณฑิรา จารุเพ็ง พิจารณาตรวจสอบความสอดคล้องในเรื่องเนื้อหา ขั้นตอนและวิธีดำเนินการ แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ

2.4 นำโปรแกรมการให้คำปรึกษากลุ่มตามทฤษฎีเกสตัลต์มาปรับปรุงแก้ไขตามข้อ 2.3 แล้วนำไปทดลองใช้กับเยาวชนในสถานแรกรับเด็กและเยาวชนหญิงที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 8 คน แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข เพื่อดูความเหมาะสมของเนื้อหา วิธีการ และระยะเวลาที่ใช้ในการทดลองก่อนนำไปใช้จริง

2.5 นำโปรแกรมการให้คำปรึกษากลุ่มตามทฤษฎีเกสตัลต์ที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปใช้จริง โดยผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการให้คำปรึกษากลุ่มตามทฤษฎีเกสตัลต์จำนวน 10 ครั้ง ครั้งละ 60 นาที ในสัปดาห์ที่ 1 ถึงสัปดาห์ที่ 5 ทุกวันอังคาร เวลา 10.30 -11.30 น. และวันพฤหัสบดี เวลา 13.00 - 14.00 น. ในแต่ละสัปดาห์ผู้วิจัยดำเนินการให้คำปรึกษาสัปดาห์ละ 2 ครั้ง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลดังนี้

1. ขออนุญาตขอความร่วมมือเพื่อการวิจัยจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย

ศรีนครินทรวิโรฒถึงอธิบดีกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน เพื่อขอความอนุเคราะห์ให้เยาวชนในสถานแรกรับเด็กและเยาวชนหญิง ที่มีอายุระหว่าง 12-18 ปี จำนวน 50 คน ตอบแบบสำรวจอัตลักษณ์ จำนวน 74 ข้อ ในการทดลองเครื่องมือ (Try Out) เพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไขให้ได้เครื่องมือที่สมบูรณ์ในการวิจัย

2. ขออนุญาตขอความร่วมมือเพื่อการวิจัยจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย

ศรีนครินทรวิโรฒถึงอธิบดีกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน เพื่อขอความอนุเคราะห์ให้เยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนหญิงบ้านปรานี อายุ 12-18 ปี จำนวน 52 คน ตอบแบบสำรวจอัตลักษณ์จำนวน 60 ข้อ และคัดเลือกเยาวชนจำนวน 8 คน จากเยาวชนที่สมัครใจเข้าร่วมการพัฒนาอัตลักษณ์โดยขอความอนุเคราะห์ขอใช้สถานที่ของศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนหญิงบ้านปรานี

แบบแผนการทดลอง

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง โดยใช้แบบแผนการวิจัยแบบ One Group Pretest - Posttest Design (พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2540 : 60) ดังตาราง 1

ตาราง 1 แสดงแบบแผนการทดลอง One Group Pretest – Posttest Design

สอบก่อน	ทดลอง	สอบหลัง
T_1	X	T_2

T_1 = สอบก่อน

T_2 = สอบหลังทดลอง

X = การให้คำปรึกษาแบบกลุ่มตามทฤษฎีเกสตัลท์

วิธีดำเนินการทดลอง มีลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. ก่อนการทดลอง

1.1 ผู้วิจัยขอความร่วมมือจากเยาวชนโดยให้เยาวชนหญิงบ้านปราณี ที่มีช่วงอายุ 12-18 ปี ทั้งหมดตอบแบบสำรวจอัตลักษณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

1.2 นำแบบสำรวจอัตลักษณ์ที่เยาวชนตอบมาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่ผู้วิจัยกำหนด

1.3 นำคะแนนแบบสำรวจของเยาวชนที่ได้มาเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย

1.4 คัดเลือกเยาวชนที่สนใจมา จำนวน 8 คน เข้าร่วมการพัฒนาอัตลักษณ์ตามโปรแกรมที่กำหนดไว้ โดยเก็บคะแนนจากแบบสำรวจอัตลักษณ์จากการตอบแบบสำรวจครั้งแรกของเยาวชนกลุ่มตัวอย่าง มาเป็นคะแนนก่อนการทดลอง Pretest

2. ขั้นตอนการทดลอง

ผู้วิจัยดำเนินการให้คำปรึกษากลุ่มตามทฤษฎีเกสตัลท์ตามโปรแกรมที่วางไว้ทั้งหมด 10 ครั้ง ครั้งละ 60 นาที เป็นเวลา 5 สัปดาห์

3. หลังการทดลอง

3.1 ภายหลังการทดลอง ผู้วิจัยให้เยาวชนหญิงกลุ่มทดลอง ทำแบบสำรวจอัตลักษณ์อีกครั้งหนึ่ง

3.2 นำคะแนนที่ได้ทั้ง 2 ครั้ง จากแบบสำรวจอัตลักษณ์มาวิเคราะห์ตามวิธีการทางสถิติต่อไป

การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการทางสถิติด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS / PC (Statistical Package for the Social Sciences / Personal Computer Plus)

เปรียบเทียบอัตลักษณ์ของเยาวชนก่อนและหลังการเข้าร่วมการให้คำปรึกษากลุ่มตามทฤษฎีเกสตัลท์

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติพื้นฐานที่ใช้ในการทดสอบ

1.1 ค่าคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$)

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ	$\bar{X}$	แทน	ค่าเฉลี่ยของคะแนน
	$\sum X$	แทน	ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
	N	แทน	จำนวนข้อมูลทั้งหมด

1.2 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน(Standard Deviation)

$$S.D = \sqrt{\frac{N\sum X^2 - (\sum X)^2}{N(N-1)}}$$

เมื่อ	S.D.	แทน	ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
	N	แทน	ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง
	$\sum X$	แทน	ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
	$\sum X^2$	แทน	ผลรวมของคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสอง
	$(\sum X)^2$	แทน	ผลรวมของคะแนนทั้งหมดยกกำลังสอง

2. สถิติที่ใช้วิเคราะห์คุณภาพของเครื่องมือ

2.1 หาค่าอำนาจจำแนกของแบบสำรวจอัตลักษณ์ โดยใช้ t-test (ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ. 2538 : 185)

$$t = \frac{\overline{X}_H - \overline{X}_L}{\sqrt{\frac{S_H^2}{n_H} + \frac{S_L^2}{n_L}}}$$

เมื่อ	t	แทน	เป็นดัชนีอำนาจจำแนกแต่ละข้อ
	$\overline{X}_H$	แทน	คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มสูงทำข้อนั้น
	$\overline{X}_L$	แทน	คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มต่ำทำข้อนั้น
	S_H^2	แทน	ความแปรปรวนของคะแนนกลุ่มสูง
	S_L^2	แทน	ความแปรปรวนของคะแนนกลุ่มต่ำ
	n_H	แทน	จำนวนคนตอบในกลุ่มได้คะแนนสูง
	n_L	แทน	จำนวนคนตอบในกลุ่มได้คะแนนต่ำ

2.2 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสำรวจอัตลักษณ์ โดยการหาสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบัค (Cronbach) (พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2540 :125-126)

$$\alpha = \frac{n}{n-1} \left[1 - \frac{\sum S_i^2}{S^2} \right]$$

เมื่อ	α	แทน	สัมประสิทธิ์ของความเชื่อมั่น
	n	แทน	จำนวนข้อของแบบสำรวจ
	$\sum S_i^2$	แทน	ผลรวมของค่าความแปรปรวนของคะแนนเป็นรายข้อ
	S^2	แทน	ค่าความแปรปรวนของคะแนนทั้งฉบับ

3. สถิติที่ใช้สำหรับทดสอบสมมติฐาน

เปรียบเทียบอัตลักษณ์ก่อนและหลังการทดลองของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้การทดสอบ

ค่าที (t-test for dependent samples) (ชูศรี วงศ์รัตน์. 2541 : 193)

$$t = \frac{\sum D}{\sqrt{\frac{N \sum D^2 - (\sum D)^2}{N-1}}}$$

เมื่อ	t	แทน	ค่าที่ใช้พิจารณาใน t-distribution
	D	แทน	ความแตกต่างของคะแนนคู่
	N	แทน	จำนวนคู่

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์และแปลผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้แทนความหมายดังนี้

$\bar{X}$	แทน	ค่าเฉลี่ย
SD	แทน	ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาใน t – test for dependent samples
N	แทน	จำนวนเยาวชนที่เป็นประชากร
n	แทน	จำนวนเยาวชนในกลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วมโปรแกรมให้คำปรึกษากลุ่ม
ΣD	แทน	ผลรวมของคะแนนผลต่างก่อนและหลังการทดลอง
ΣD^2	แทน	ผลรวมของคะแนนผลต่างก่อนและหลังการทดลองยกกำลังสอง
*	แทน	ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์อัตลักษณ์ของเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนหญิงบ้านปรานี โดยการคำนวณค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. เปรียบเทียบอัตลักษณ์ของเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนหญิงบ้านปรานีก่อนและหลังการให้คำปรึกษากลุ่มตามทฤษฎีเกสตัลท์ โดยการทดสอบ t – test for dependent samples

การเสนอผลการศึกษาวิจัย

ผู้วิจัยนำเสนอผลการศึกษาค้นคว้าตามลำดับดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์อัตลักษณ์ของเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนหญิงบ้านปรานี
2. ผลการเปรียบเทียบอัตลักษณ์ของเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนหญิงบ้านปรานีก่อนและหลังการให้คำปรึกษากลุ่มตามทฤษฎีเกสตัลท์

ผลการศึกษาค้นคว้า

1. ผลการวิเคราะห์อัตลักษณ์ของเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนหญิงบ้านปรานี ดังแสดงผลการวิเคราะห์ในตาราง 2

ตาราง 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของอัตลักษณ์ของเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนหญิงบ้านปรานี (N = 52)

อัตลักษณ์	ระดับคะแนน		
	$\bar{X}$	SD	ระดับอัตลักษณ์
1. การรู้จักและเข้าใจตนเอง	3.49	0.38	ปานกลาง
2. การยอมรับตนเอง	3.34	0.44	ปานกลาง
3. ความมั่นใจในตนเอง	3.17	0.57	ปานกลาง
4. ความไว้วางใจตนเองและผู้อื่น	3.23	0.83	ปานกลาง
5. ความเป็นตัวของตัวเอง	2.90	0.56	ปานกลาง
6. ความคิดริเริ่ม	2.66	0.91	ปานกลาง
7. ความขยันหมั่นเพียร	3.00	0.53	ปานกลาง
8. การมีจุดมุ่งหมายในชีวิต	2.59	0.71	ปานกลาง
อัตลักษณ์โดยรวม	3.21	0.26	ปานกลาง

จากตาราง 2 พบว่า อัตลักษณ์โดยรวมของเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนหญิงบ้านปรานี อยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาอัตลักษณ์รายด้านพบว่า อัตลักษณ์ด้านการรู้จักและเข้าใจตนเอง ด้านการยอมรับตนเอง ด้านความมั่นใจในตนเอง ด้านความไว้วางใจตนเองและผู้อื่น ด้านความเป็นตัวของตัวเอง ด้านความคิดริเริ่ม ด้านความขยันหมั่นเพียร และด้านการมีจุดมุ่งหมายในชีวิตของเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนหญิงบ้านปรานี อยู่ในระดับปานกลาง

2. ผลการเปรียบเทียบอัตลักษณ์ของเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนหญิง ก่อนและหลังการให้คำปรึกษากลุ่มตามทฤษฎีเกสตัลท์

ตาราง 3 เปรียบเทียบอัตลักษณ์ของเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนหญิงก่อนและภายหลังการให้คำปรึกษากลุ่มตามทฤษฎีเกสตัลท์ (n=8)

อัตลักษณ์	ก่อนการทดลอง		หลังการทดลอง		ΣD	ΣD^2	t
	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD			
1. การรู้จักและเข้าใจตนเอง	3.77	0.52	4.18	0.35	53	491	4.192*
2. การยอมรับตนเอง	4.09	0.47	4.39	0.52	27	195	2.478*
3. ความมั่นใจในตนเอง	3.83	0.39	4.29	0.37	58	450	5.601*
4. ความไว้วางใจตนเอง และผู้อื่น	3.70	0.55	4.25	0.63	22	126	2.543*
5. ความเป็นตัวของตัวเอง	3.50	0.38	3.85	0.34	14	52	2.497*
6. ความคิดริเริ่ม	3.62	0.59	3.95	0.74	13	99	1.378
7. ความขยันหมั่นเพียร	4.15	0.62	4.37	0.54	14	168	1.093
8. การมีจุดมุ่งหมายในชีวิต	3.96	0.28	4.68	0.22	23	85	4.952*
รวม	3.86	0.32	4.25	0.36	224	7574	4.837*

* มีนัยสำคัญที่ระดับ .05

ตาราง 3 พบว่า ภายหลังการให้คำปรึกษากลุ่มตามทฤษฎีเกสตัลท์ เยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนหญิงบ้านปรานีที่เข้าร่วมรับการให้คำปรึกษากลุ่มตามทฤษฎีเกสตัลท์ มีอัตลักษณ์เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณาอัตลักษณ์รายด้านของเยาวชนก่อนและภายหลังการให้คำปรึกษากลุ่ม พบว่า อัตลักษณ์ด้านการรู้จักและเข้าใจตนเอง ด้านการยอมรับตนเอง ด้านความมั่นใจในตนเอง ด้านความไว้วางใจตนเองและผู้อื่น ด้านความเป็นตัวของตัวเอง และด้านการมีจุดมุ่งหมายในการดำเนินชีวิตของเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนหญิงบ้านปรานีเพิ่มขึ้นกว่าก่อนได้รับการให้คำปรึกษากลุ่มตามทฤษฎีเกสตัลท์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนอัตลักษณ์ด้านความคิดริเริ่ม และด้านความขยันหมั่นเพียร แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 4 คะแนนอัตถิภาสัยด้านของเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนหญิงบ้านปรานีก่อนและหลังการให้คำปรึกษากลุ่มตามทฤษฎีเกสตัลท์ (n=8)

เยาวชน คนที่	ก่อนการทดลอง									หลังการทดลอง								
	ด้าน การ รู้จัก และ เข้าใจ ตนเอง	ด้าน การ ยอมรับ ตนเอง	ด้าน ความ มั่นใจ ในตนเอง	ด้าน ความ ไว้ ใจตนเอง และผู้ อื่น	ด้าน ความ เป็นตัว ของตัวเอง	ด้าน ความ คิด ริเริ่ม	ด้าน ความ ขยัน หมั่น เพียร	ด้าน การมี จุดมุ่ง หมาย ใน การ ดำเนิน ชีวิต	รวม	ด้าน การรู้ จัก และ เข้าใจ ตนเอง	ด้าน การ ยอมรับ ตนเอง	ด้าน ความ มั่นใจ ในตนเอง	ด้าน ความ ไว้ ใจตนเอง และผู้ อื่น	ด้าน ความ เป็นตัว ของตัวเอง	ด้าน ความ คิด ริเริ่ม	ด้าน ความ ขยัน หมั่น เพียร	ด้าน การมี จุดมุ่ง หมาย ใน การ ดำเนิน ชีวิต	
1	55	42	21	21	17	16	29	15	216	67	52	28	22	22	21	40	19	271
2	65	52	17	17	19	23	37	16	246	71	50	27	17	20	20	33	19	257
3	61	41	22	22	16	20	35	16	233	68	47	26	21	19	21	35	20	257
4	54	48	20	20	15	18	39	16	230	66	53	27	23	17	25	39	19	269
5	55	44	21	21	20	19	33	14	227	58	48	27	25	21	20	34	18	251
6	50	36	15	15	16	14	24	18	188	60	35	21	16	18	12	26	17	205
7	73	48	16	16	20	15	32	16	236	73	51	26	23	18	18	37	19	265
8	70	49	16	16	17	20	37	16	241	73	51	24	23	19	21	36	19	266
รวม	483	360	148	148	140	145	266	127	1,584	536	387	206	170	154	158	280	150	2,041
$\bar{X}$	60.38	45.00	18.50	18.50	17.50	18.13	33.25	15.88	198.00	67.00	48.38	25.75	21.25	19.25	19.75	35.00	18.75	255.13

จากตาราง 4 พบว่า ภายหลังการได้รับการให้คำปรึกษากลุ่มตามทฤษฎีเกสตัลท์ เยาวชนมีระดับอัตลักษณ์ด้านความรู้สึกและเข้าใจตนเอง ด้านการยอมรับตนเอง ด้านความมั่นใจในตนเอง ด้านความไว้วางใจตนเองและผู้อื่น ด้านความเป็นตัวของตัวเอง ด้านความคิดริเริ่ม และด้านความขยันหมั่นเพียร และด้านการมีจุดมุ่งหมายในการดำเนินชีวิตของเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนหญิงบ้านปรานีเพิ่มขึ้นกว่าก่อนได้รับการให้คำปรึกษากลุ่มตามทฤษฎีเกสตัลท์

ตาราง 5 ระดับอัตลักษณ์รายด้านของเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนหญิงบ้านปรานีก่อนให้คำปรึกษากลุ่มตามทฤษฎีเกสตัลท์ (n=8)

เยาวชน คนที่	ด้านการรู้จักและเข้าใจตนเอง ข้อ1-16			ด้านการยอมรับตนเอง ข้อ17-27			ด้านความมั่นใจในตนเอง ข้อ28-33			ด้านความไว้วางใจตนเองและผู้ อื่น ข้อ34-38		
	$\bar{X}$	S.D	ระดับ	$\bar{X}$	S.D	ระดับ	$\bar{X}$	S.D	ระดับ	$\bar{X}$	S.D	ระดับ
1	3.44	.73	ปานกลาง	3.82	.98	ดี	4.33	.52	ดี	4.20	.45	ดี
2	4.06	.85	ดี	4.73	.47	ดีมาก	3.83	1.17	ดี	3.40	1.52	ปานกลาง
3	3.81	.66	ดี	3.37	.65	ดี	3.67	.52	ดี	4.40	.55	ดี
4	3.38	.96	ปานกลาง	4.36	1.29	ดี	4.00	1.26	ดี	4.00	1.00	ดี
5	3.44	.89	ปานกลาง	4.00	1.00	ดี	3.83	.41	ดี	4.20	1.10	ดี
6	3.13	.61	ปานกลาง	3.27	.90	ดี	3.17	.41	ปานกลาง	3.00	.00	ปานกลาง
7	4.56	.89	ดีมาก	4.36	1.21	ดี	4.33	.82	ดี	3.20	2.05	ปานกลาง
8	4.38	1.02	ดี	4.45	1.03	ดี	3.50	.84	ปานกลาง	3.20	1.30	ปานกลาง
รวม	3.77	.51	ดี	4.09	.47	ดี	129	.39	ดี	3.70	.55	ดี

ตาราง 5 (ต่อ)

เยาวชน คนที่	ด้านความเป็นตัวของตัวเอง ข้อ 39-43			ด้านความคิดริเริ่ม ข้อ 44-48			ด้านความขยันหมั่นเพียร ข้อ 49-56			ด้านการมีจุดมุ่งหมายในชีวิต ข้อ 57-60		
	$\bar{X}$	S.D	ระดับ	$\bar{X}$	S.D	ระดับ	$\bar{X}$	S.D	ระดับ	$\bar{X}$	S.D	ระดับ
1	3.40	.55	ปานกลาง	3.20	.84	ปานกลาง	3.63	1.30	ดี	3.75	1.89	ดี
2	3.80	.84	ดี	4.60	.55	ดีมาก	4.63	.74	ดีมาก	4.00	2.00	ดี
3	3.20	.45	ปานกลาง	4.00	.00	ดี	4.38	.52	ดี	4.00	2.00	ดี
4	3.00	1.22	ปานกลาง	3.60	1.34	ดี	4.88	.35	ดีมาก	4.00	2.00	ดี
5	4.00	.71	ดี	3.80	.84	ดี	4.13	.64	ดี	3.50	1.73	ปานกลาง
6	3.20	.84	ปานกลาง	2.80	.45	ปานกลาง	3.00	.93	ปานกลาง	4.50	.58	ดี
7	4.00	1.73	ดี	3.00	1.87	ปานกลาง	4.00	1.85	ดี	4.00	2.00	ปานกลาง
8	3.40	.55	ปานกลาง	4.00	.00	ดี	4.63	.74	ดีมาก	4.00	2.00	ปานกลาง
รวม	3.50	.38	ปานกลาง	3.62	.59	ดี	4.15	.61	ดี	3.96	.28	ดี

จากตาราง 5 พบว่า ระดับอัตลักษณ์ของเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนหญิงบ้านปรานีก่อนให้คำปรึกษากลุ่มตามทฤษฎีเกสตัลท์ เยาวชนคนที่ 1 มีระดับอัตลักษณ์ด้านการรู้จักและเข้าใจตนเอง ด้านความเป็นตัวของตัวเอง ด้านความคิดริเริ่ม อยู่ในระดับปานกลาง ด้านการยอมรับตนเอง ด้านความมั่นใจในตนเอง ด้านในตนเอง ด้านไว้วางใจตนเองและผู้อื่น ด้านความขยันหมั่นเพียร และด้านการมีจุดมุ่งหมายในการดำเนินชีวิต อยู่ในระดับดี

เยาวชนคนที่ 2 มีระดับอัตลักษณ์ด้านกรู๊ปก้าวเข้าใจตนเอง ด้านความมั่นใจในตนเอง ด้านการมีจุดมุ่งหมายในการดำเนินชีวิตอยู่ในระดับดี ด้านการยอมรับตนเอง ด้านความคิดริเริ่ม ด้านความขยันหมั่นเพียร อยู่ในระดับดีมาก และด้านไว้วางใจตนเองและผู้อื่น อยู่ในระดับกลาง

เขาชวนคนที่ 3 มีระดับอัตลักษณ์ด้านการรู้จักและเข้าใจตนเอง ด้านการยอมรับตนเอง ด้านความมั่นใจในตนเอง ด้านวิสัยทัศน์และผู้อื่น
ด้านความคิดริเริ่ม ด้านความขยันหมั่นเพียร ด้านการมีอุดมการณ์ในการดำเนินชีวิต อยู่ในระดับดี และด้านความเป็นตัวของตัวเอง อยู่ในระดับปานกลาง

เยาวชนคนที่ 4 มีระดับอัตลักษณ์ด้านการรู้จักและเข้าใจตนเอง อยู่ในระดับปานกลาง ด้านการยอมรับตนเอง ด้านความมั่นใจในตนเอง ด้านกว้างใจตนเองและผู้อื่น ด้านความคิดริเริ่ม ด้านการมีจุดมุ่งหมายในการดำเนินชีวิต อยู่ในระดับดี และด้านความขยันหมั่นเพียร อยู่ในระดับดีมาก

บุคคลที่ 5 มีระดับอัตลักษณ์ด้านการรู้จักและเข้าใจตนเอง ด้านการมีจุดมุ่งหมายในการดำเนินชีวิต อยู่ในระดับปานกลาง ด้านการยอมรับตนเอง ด้านความมั่นใจในตนเอง ด้านความรู้จักและเข้าใจตนเอง และผู้อื่น ด้านความขยันหมั่นเพียร อยู่ในระดับดี

7 มีระดับอัตลักษณ์ด้านการรู้จักและเข้าใจตนเอง อยู่ในระดับดีมาก ด้านการยอมรับตนเอง ด้านความมั่นใจในตนเอง ด้านความ
 เป็นตัวของตัวเอง ด้านความขยันหมั่นเพียร อยู่ในระดับดี ด้านวิสัยทัศน์ตนเองและผู้อื่น ด้านความคิดริเริ่ม และด้านการมีจุดมุ่งหมายในการดำเนิน
 ชีวิต อยู่ในระดับปานกลาง

เขาชวนคนที่ 8 มีระดับอัตลักษณ์ด้านการรู้จักและเข้าใจตนเอง ด้านการยอมรับตนเอง ด้านความคิดริเริ่ม อยู่ในระดับดี ด้านความมั่นใจในตนเอง ด้านไว้วางใจตนเองและผู้อื่น ด้านความเป็นตัวของตัวเอง ด้านการมีจุดมุ่งหมายในการดำเนินชีวิต อยู่ในระดับปานกลาง และด้านความขยันหมั่นเพียร อยู่ในระดับดีมาก

ตาราง 6 ระดับอัตลักษณ์รายด้านของเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนหญิงบ้านปรานีภายหลังให้คำปรึกษาตามทฤษฎีเกสตัลท์ (n=8)

เยาวชน คนที่	ด้านการรู้จักและเข้าใจตนเอง ข้อ1-16				ด้านการยอมรับตนเอง ข้อ17-27				ด้านความมั่นใจในตนเอง ข้อ28-33				ด้านความไว้วางใจตนเองและ ผู้อื่น ข้อ34-38			
	$\bar{X}$	S.D	ระดับ		$\bar{X}$	S.D	ระดับ		$\bar{X}$	S.D	ระดับ		$\bar{X}$	S.D	ระดับ	
1	4.19	.83	ดี		5.00	.00	ดีมาก		4.67	.52	ดี		4.40	.55	ดี	
2	4.44	.51	ดี		4.55	.68	ดีมาก		4.50	.55	ดี		3.40	1.34	ปานกลาง	
3	4.25	.58	ดี		4.27	.65	ดี		4.33	.52	ดี		4.20	.84	ดี	
4	4.13	1.26	ดี		4.82	.60	ดีมาก		4.50	.55	ดี		4.60	.89	ดีมาก	
5	3.63	1.02	ดี		4.36	1.12	ดี		4.50	.55	ดี		5.00	.00	ดีมาก	
6	3.75	.58	ดี		3.18	.98	ปานกลาง		3.50	.84	ดี		3.20	1.30	ปานกลาง	
7	4.56	.89	ดีมาก		4.64	.50	ดีมาก		4.33	.82	ดี		4.60	.55	ดีมาก	
8	4.56	.63	ดีมาก		4.64	.92	ดีมาก		4.00	.63	ดี		4.60	.55	ดีมาก	
รวม	4.18	.35	ดี		4.39	.52	ดี		4.29	.37	ดี		4.25	.63	ดี	

ตาราง 6 (ต่อ)

เยาวชน คนที่	ด้านความเป็นตัวของตัวเอง ข้อ 39-43			ด้านความคิดริเริ่ม ข้อ 44-48			ด้านความขยันหมั่นเพียร ข้อ 49-56			ด้านการมีจุดมุ่งหมายในชีวิต ข้อ 57-60		
	$\bar{X}$	S.D	ระดับ	$\bar{X}$	S.D	ระดับ	$\bar{X}$	S.D	ระดับ	$\bar{X}$	S.D	ระดับ
1	4.40	.55	ดี	3.20	.84	ดี	3.63	1.30	ดีมาก	3.75	1.89	ดีมาก
2	4.00	.00	ดี	4.60	.55	ดี	4.63	.74	ดี	4.00	2.00	ดีมาก
3	3.80	.45	ดี	4.00	.00	ดี	4.38	.52	ดี	4.00	2.00	ดีมาก
4	3.40	1.14	ปานกลาง	3.60	1.34	ดีมาก	4.88	.35	ดีมาก	4.00	2.00	ดีมาก
5	4.00	.84	ดี	3.80	.84	ดี	4.13	.64	ดี	3.50	1.73	ดี
6	3.60	.55	ดี	2.80	.45	พอใช้	3.00	.93	ปานกลาง	4.50	.58	ดี
7	3.60	.55	ดี	3.00	1.87	ดี	4.00	1.85	ดีมาก	4.00	2.00	ดีมาก
8	3.80	.84	ดี	4.00	.00	ดี	4.63	.74	ดี	4.00	2.00	ดีมาก
รวม	3.85	.33	ดี	3.62	.59	ดี	4.15	.61	ดี	3.96	.28	ดีมาก

จากตาราง 6 พบว่า ระดับอัตลักษณ์ของเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนหญิงบ้านปรานีภายหลังให้คำปรึกษากลุ่มตามทฤษฎีเกสตัลท์ เยาวชนคนที่ 1 มีระดับอัตลักษณ์ด้านการรู้จักและเข้าใจตนเอง ด้านความมั่นใจในตนเอง ด้านความมั่นใจในตนเอง ด้านความเป็นตัวของตัวเอง ด้านความคิดริเริ่ม อยู่ในระดับดี ด้านการยอมรับตนเอง ด้านความขยันหมั่นเพียร และด้านการมีจุดมุ่งหมายในการดำเนินชีวิต อยู่ในระดับดีมาก

เยาวชนคนที่ 2 มีระดับอัตลักษณ์ด้านการรู้จักและเข้าใจตนเอง ด้านความมั่นใจในตนเอง ด้านความเป็นตัวของตัวเอง ด้านความคิดริเริ่ม ด้านความขยันหมั่นเพียร อยู่ในระดับดี ด้านการยอมรับตนเอง ด้านการมีจุดมุ่งหมายในการดำเนินชีวิต อยู่ในระดับดีมาก และด้านความไว้วางใจตนเอง และผู้อื่น อยู่ในระดับปานกลาง

เยาวชนคนที่ 3 มีระดับอัตลักษณ์ด้านการรู้จักและเข้าใจตนเอง ด้านการยอมรับตนเอง ด้านความมั่นใจในตนเอง ด้านไว้วางใจตนเองและผู้อื่น ด้านความเป็นตัวของตัวเอง ด้านความคิดริเริ่ม ด้านความขยันหมั่นเพียร อยู่ในระดับดี และด้านการมีจุดมุ่งหมายในการดำเนินชีวิต อยู่ในระดับดีมาก

เยาวชนคนที่ 4 มีระดับอัตลักษณ์ด้านการรู้จักและเข้าใจตนเอง ด้านความมั่นใจในตนเอง อยู่ในระดับดี ด้านการยอมรับตนเอง ด้านไว้วางใจตนเองและผู้อื่น ด้านความคิดริเริ่ม ด้านความขยันหมั่นเพียร และด้านการมีจุดมุ่งหมายในการดำเนินชีวิต อยู่ในระดับดีมาก และด้านความเป็นตัวของตัวเอง อยู่ในระดับปานกลาง

เยาวชนคนที่ 5 มีระดับอัตลักษณ์ด้านการรู้จักและเข้าใจตนเอง ด้านการยอมรับตนเอง ด้านความมั่นใจในตนเอง ด้านความเป็นตัวของตัวเอง ด้านความคิดริเริ่ม ด้านความขยันหมั่นเพียร ด้านการมีจุดมุ่งหมายในการดำเนินชีวิต อยู่ในระดับดี และด้านไว้วางใจตนเองและผู้อื่น อยู่ในระดับดีมาก

เยาวชนคนที่ 6 มีระดับอัตลักษณ์ด้านการรู้จักและเข้าใจตนเอง ด้านความมั่นใจในตนเอง ด้านการมีจุดมุ่งหมายในการดำเนินชีวิต อยู่ในระดับดี อยู่ในระดับดีมาก ในการดำเนินชีวิต อยู่ในระดับดี ด้านการยอมรับตนเอง ด้านความขยันหมั่นเพียร อยู่ในระดับปานกลาง และด้านความคิดริเริ่ม อยู่ในระดับพอใช้

เยาวชนคนที่ 7 มีระดับอัตลักษณ์ด้านการรู้จักและเข้าใจตนเอง ด้านการยอมรับตนเอง ด้านไว้วางใจตนเองและผู้อื่น ด้านความขยันหมั่นเพียร ด้านการมีจุดมุ่งหมายในการดำเนินชีวิต อยู่ในระดับดีมาก ด้านความมั่นใจในตนเอง และด้านความคิดริเริ่ม อยู่ในระดับดี

เยาวชนคนที่ 8 มีระดับอัตลักษณ์ด้านการรู้จักและเข้าใจตนเอง ด้านการยอมรับตนเอง ด้านไว้วางใจตนเองและผู้อื่น ด้านการมีจุดมุ่งหมายในการดำเนินชีวิต อยู่ในระดับดีมาก ด้านความมั่นใจในตนเอง ด้านความคิดริเริ่ม และด้านความขยันหมั่นเพียร อยู่ในระดับดี

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาอัตลักษณ์ของเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนหญิงบ้านปรานี
2. เพื่อเปรียบเทียบอัตลักษณ์ของเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนหญิงบ้านปรานีก่อนและหลังการให้คำปรึกษากลุ่มตามทฤษฎีเกสตัลท์

สมมติฐานการวิจัย

เยาวชนหญิงบ้านปรานีมีอัตลักษณ์ดีขึ้นภายหลังได้รับการให้คำปรึกษากลุ่มตามทฤษฎีเกสตัลท์

ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาอัตลักษณ์เป็นเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนหญิงบ้านปรานี ที่มีอายุระหว่าง 12-18 ปี รวมจำนวนทั้งสิ้น 52 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วมการพัฒนาอัตลักษณ์เป็นเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนหญิงบ้านปรานี ที่มีอายุระหว่าง 14-18 ปี มาจำนวน 8 คน จากประชากรที่สมัครใจในการเข้าร่วมการพัฒนาอัตลักษณ์ และคะแนนอัตลักษณ์อยู่ระหว่าง 188-246 จากคะแนนเต็ม 300 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 62-82 ส่วนคนอื่นๆ ไม่สมัครใจเข้าร่วมพัฒนา

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย

1. แบบสำรวจอัตลักษณ์
2. โปรแกรมการให้คำปรึกษากลุ่มตามทฤษฎีเกสตัลท์

วิธีดำเนินการทดลอง

วิธีดำเนินการทดลอง มีลำดับขั้นตอนดังนี้

1. ก่อนการทดลองผู้วิจัยให้เยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนหญิงบ้านปรานีที่มีช่วงอายุระหว่าง 12-18 ปี จำนวน 52 คน ตอบแบบสำรวจอัตลักษณ์ แล้วคัดเลือกเยาวชนที่สนใจ จำนวน 8 คน เข้าร่วมพัฒนาอัตลักษณ์ตามโปรแกรมที่กำหนดไว้
2. ขั้นตอนทดลอง ผู้วิจัยดำเนินการให้คำปรึกษากลุ่มตามทฤษฎีเกสตัลท์กับเยาวชนหญิงบ้านปรานีตามโปรแกรมที่กำหนดไว้ ทั้งหมด 10 ครั้ง ครั้งละ 60 นาที เป็นเวลา 5 สัปดาห์
3. หลังการทดลอง ภายหลังการทดลองผู้วิจัยให้เยาวชนหญิงกลุ่มทดลองตอบแบบสำรวจอัตลักษณ์อีกครั้งหนึ่ง
4. ผู้วิจัยนำคะแนนที่ได้ทั้ง 2 ครั้งจากแบบสำรวจอัตลักษณ์มาวิเคราะห์ตามวิธีการทางสถิติต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาและพัฒนาอัตลักษณ์ของเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนหญิงบ้านปรานี

1. วิเคราะห์อัตลักษณ์ของเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนหญิงบ้านปรานี โดยคำนวณค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. เปรียบเทียบอัตลักษณ์ของเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนหญิงบ้านปรานีก่อนและหลังการให้คำปรึกษากลุ่มตามทฤษฎีเกสตัลท์ โดยการทดสอบค่าที (t-test for dependent samples) เพื่อทดสอบสมมติฐาน

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยมีดังต่อไปนี้

1. อัตลักษณ์ของเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนหญิงบ้านปรานี จำนวน 52 คน อยู่ในระดับปานกลางและอัตลักษณ์รายด้าน ซึ่งได้แก่ ด้านการรู้จักและเข้าใจตนเอง ด้านการยอมรับตนเอง ด้านความมั่นใจในตนเอง ด้านความไว้วางใจตนเองและผู้อื่น ด้านความเป็นตัวของตัวเอง ด้านความคิดริเริ่ม ด้านความขยันหมั่นเพียร ด้านการมีจุดมุ่งหมายในชีวิตของเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนหญิงบ้านปรานีอยู่ในระดับปานกลาง
2. ภายหลังการให้คำปรึกษากลุ่มตามทฤษฎีเกสตัลท์ เยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนหญิงบ้านปรานีมีอัตลักษณ์เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาอัตลักษณ์รายด้านของเยาวชนก่อนและภายหลังการให้คำปรึกษากลุ่ม พบว่า อัตลักษณ์ด้านการรู้จักและเข้าใจตนเอง ด้านการยอมรับตน ด้านความมั่นใจในตน ด้านความไว้วางใจตนเองและผู้อื่น

ด้านความเป็นตัวของตัวเอง และด้านการมีจุดมุ่งหมายในการดำเนินชีวิตของเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนหญิงบ้านปรานีเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้นอัตลักษณ์ด้านความคิดริเริ่ม และด้านความขยันหมั่นเพียร ที่เพิ่มขึ้นอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

อภิปรายผล

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อการศึกษาและพัฒนาอัตลักษณ์ของเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนหญิงบ้านปรานี ผลการศึกษาวิจัยมีดังต่อไปนี้

1. ผลการศึกษาอัตลักษณ์ของเยาวชนในศูนย์และอบรมเด็กและเยาวชนหญิงบ้านปรานีพบว่า เยาวชนมีอัตลักษณ์อยู่ในระดับปานกลางทั้งโดยรวมและรายด้าน ซึ่งอัตลักษณ์รายด้านประกอบด้วยด้านการรู้จักและเข้าใจตนเอง ด้านการยอมรับตนเอง ด้านความมั่นใจในตนเอง ด้านความไว้วางใจตนเองและผู้อื่น ด้านความเป็นตัวของตัวเอง ด้านความคิดริเริ่ม ด้านความขยันหมั่นเพียร ด้านการมีจุดมุ่งหมายในชีวิต ทั้งนี้กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นเยาวชนที่มีช่วงอายุระหว่าง 12-18 ปี ซึ่งอยู่ในช่วงของวัยรุ่นและอยู่ในขั้นของการพัฒนาอัตลักษณ์ของตนเองให้สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงของสังคม ช่วงวัยรุ่นเป็นช่วงสำคัญที่สุดในการพัฒนาอัตลักษณ์ซึ่งเป็นช่วงการเรียนรู้ตนเอง ในส่วนของอำนาจ ความสามารถ โอกาส ความรู้สึกที่ควรแสดงออก อันเกิดจากการสังสมประสบการณ์จาก 3 ปัจจัย คือ ปัจจัยภายใน คุณค่าทางสังคมและโอกาสในการแสดงบทบาทต่างๆ ถ้าวัยรุ่นผ่านวิกฤตขัดแย้ง (Conflict Crisis) ในระยะต้นมาด้วยดี จะมีคุณลักษณะไว้วางใจตนเองและผู้อื่น เป็นตัวของตัวเอง มีความคิดริเริ่ม ขยันหมั่นเพียร ซึ่งคุณลักษณะเหล่านี้จะช่วยให้บุคคลค้นพบอัตลักษณ์ของตนเองตามที่อีริกสันกล่าวไว้ (Erikson, 1971 : 225) และตามที่ สมร ทองดี (2545 : 137-138) กล่าวว่าในช่วงวัยรุ่นการแสวงหาอัตลักษณ์ของตนเองนั้น วัยรุ่นจะเรียนรู้จากประสบการณ์ต่างๆ ทั้งจากสภาพแวดล้อมทางสังคม ครอบครัว และกลุ่มเพื่อนและประสบการณ์เหล่านี้อาจก่อให้เกิดความสับสนและไม่แน่ใจปัญหาต่างๆ ที่ทำให้วัยรุ่นมีความสับสนในการแสวงหาอัตลักษณ์ของตน ถ้าวัยรุ่นขาดผู้แนะนำแนวทางในการรับรู้ภาพพจน์เกี่ยวกับตนเองที่สับสน ดังนั้นเพื่อการเตรียมตัวสู่ออนาคตที่เหมาะสมกับอัตลักษณ์ของเยาวชนนั้นเป็นสิ่งที่บิดามารดา ผู้ปกครอง สถานศึกษา ครูอาจารย์ เพื่อน บุคคลในสังคมและสื่อมวลชนมีส่วนในการให้ความช่วยเหลือและประคับประคองให้เด็กและเยาวชนได้พัฒนาบุคลิกภาพของตน วัยรุ่นผู้สามารถผ่านวิกฤตการณ์ในการแสวงหาอัตลักษณ์ของตนไปได้ด้วยดีก็จะเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีบุคลิกภาพมั่นคงสามารถปรับตัวให้ดำเนินชีวิตได้อย่างเหมาะสม

2. จากผลการศึกษาผลการให้คำปรึกษากลุ่มตามทฤษฎีเกสตัลท์เพื่อพัฒนาอัตลักษณ์ของเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนหญิงบ้านปรานี พบว่า ภายหลังจากการให้คำปรึกษาดตามทฤษฎีเกสตัลท์เพื่อพัฒนาอัตลักษณ์ของเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนหญิงบ้านปรานี เยาวชนมีอัตลักษณ์โดยรวมและรายด้านเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อเปรียบเทียบคะแนนอัตลักษณ์โดยรวมและรายด้านของเยาวชนก่อนและภายหลังการให้

คำปรึกษากลุ่มตามทฤษฎีเกสตัลท์เพื่อพัฒนาอัตลักษณ์ พบว่า เยาวชนหญิงบ้านปราณีมีคะแนน
 อัตลักษณ์ด้านการรู้จักและเข้าใจตนเอง ด้านการยอมรับตนเอง ด้านความมั่นใจในตนเอง
 ด้านความไว้วางใจตนเองและผู้อื่น ด้านความเป็นตัวของตัวเอง และด้านการมีจุดมุ่งหมายในชีวิต
 เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านความคิดริเริ่มและด้านความขยันหมั่นเพียร
 เพิ่มขึ้นอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

จากผลการศึกษาวิจัยครั้งนี้แสดงให้เห็นว่า การให้คำปรึกษากลุ่มตามทฤษฎีเกสตัลท์เพื่อ
 พัฒนาอัตลักษณ์ของเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนหญิงบ้านปราณี ทำให้เยาวชนมี
 อัตลักษณ์เพิ่มขึ้น ซึ่งในการพัฒนาอัตลักษณ์แต่ละด้านผู้วิจัยใช้เทคนิคการให้คำปรึกษากลุ่มตาม
 ทฤษฎีเกสตัลท์ในแต่ละด้านดังนี้

โดยในการให้คำปรึกษากลุ่มตามทฤษฎีเกสตัลท์เพื่อพัฒนาอัตลักษณ์ ด้านการรู้จักและเข้าใจ
 เอง เทคนิคที่นำมาใช้ในการพัฒนาได้แก่เทคนิคที่นี้เตียวนี่ ทำให้เยาวชนหญิงบ้านปราณีเกิด
 สติรับรู้ ความรู้สึก ความคิด และสิ่งต่างๆ ที่เยาวชนพูดคุยและเล่าถึงอุปนิสัยของเยาวชน เยาวชน
 รู้สึกว่าตนเองได้มีโอกาสทำความเข้าใจตนเองได้ทราบว่าเป็นอย่างไร รู้สึกอย่างไร และทราบ
 มุมมองของผู้อื่น อีกทั้งแนวทางที่เหมาะสมจากผู้อื่น ที่ผู้อื่นเสนอแนะแนวทางต่อกันในกลุ่มรับ
 คำปรึกษา

ด้านการยอมรับตนเอง เทคนิคที่นำมาใช้ในการพัฒนาได้แก่ เทคนิคการสลบบทบาท และ
 เทคนิคการช่อมบทบาท ทำให้เยาวชนหญิงบ้านปราณี รู้สึกว่าตนได้ทบทวนและรับรู้ลักษณะอีกด้าน
 ที่เยาวชนปฏิเสธการยอมรับตนเอง เยาวชนได้แสดงความคิด ความรู้สึกที่เก็บไว้ออกมา ก่อนการ
 ทดลองเยาวชนไม่กล้าพูด ไม่เคยได้แสดงความรู้สึกจริงของตนเองต่อผู้อื่น และเก็บความรู้สึกของ
 ตนเองไว้และรับรู้ว่าคุณค่าตนเองไม่มีความสามารถเทียบเท่าผู้อื่นและคิดว่าตนไม่มีคุณค่า เมื่อเยาวชนได้
 ลองสลบบทบาทและลองช่อมบทบาทเยาวชนรู้สึกว่าตนเองสามารถคิด และรู้สึกว่าตนเองมีคุณค่า
 มีกำลังใจ และรู้สึกยอมรับตนเอง รู้สึกดีที่ผู้อื่นก็ให้การยอมรับและเข้าใจตน อีกทั้งยังได้ทราบ
 แนวทางการปฏิบัติตนของแต่ละคนที่จะทำให้เกิดการยอมรับตนเองได้อย่างเหมาะสม

ด้านความมั่นใจในตนเอง เทคนิคที่นำมาใช้ในการพัฒนาได้แก่ เทคนิคการช่อมบทบาท
 และเทคนิคความรับผิดชอบต่อตนเอง ทำให้เยาวชนมีความมั่นใจ กล้าคิด กล้าตัดสินใจ ไม่ลังเล
 ซึ่งก่อนการทดลองเยาวชนเองจะคิดจะตัดสินใจทำอะไรๆ จะรู้สึกว่าตนเองไม่กล้าตัดสินใจ กลัวที่จะ
 ต้องเผชิญและต้องรับผิดชอบกับสิ่งที่เกิดขึ้น เมื่อผู้วิจัยใช้เทคนิคดังกล่าว เยาวชนรู้สึกว่าตนเอง
 ได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็น ได้บอกความรู้สึกที่ตนเองเป็น รู้สึกมั่นใจและมีกำลังใจ รู้สึกว่าตนเอง
 มีเหตุผลและไม่ลังเลหรือกลัวการตัดสินใจถ้าตนเองได้ตัดสินใจทำอะไร และพร้อมจะยอมรับกับสิ่งที่
 ตนเองเลือก เกิดแนวทางและข้อคิดที่กลุ่มช่วยกันเสนอแนะ

ด้านความไว้วางใจตนเองและผู้อื่น เทคนิคที่นำมาใช้ในการพัฒนาได้แก่ เทคนิคการกล่าว
 โทษเมื่อใช้เทคนิคนี้กับเยาวชนแล้วเยาวชนได้รับรู้ความรู้สึกของตนเองที่มีต่อผู้อื่น ทำให้เยาวชนได้
 สำราจตนเอง และรับผิดชอบในการกระทำของตน ได้ทราบถึงวิธีการปฏิบัติตนเมื่อเกิดความไม่

ไว้วางใจตนเองและผู้อื่น ซึ่งเยาวชนรู้สึกว่าคุณต้องให้เหตุผลพิจารณาผู้อื่นให้ดีทั้งลักษณะภายนอกและภายในของผู้อื่นให้ถี่ถ้วนเพื่อจะนำมาใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันต่อไป

ด้านความเป็นตัวของตัวเอง เทคนิคที่นำมาใช้ในการพัฒนาได้แก่ เทคนิคการอยู่กับความรู้สึก และเทคนิคการสลับบทบาท จากการใช้เทคนิคทั้งสองเทคนิคนี้กับทำให้เยาวชนได้ทบทวนและทำความเข้าใจตนเอง ได้รับรู้ลักษณะที่ตนเองไม่มีความเป็นตัวของตัวเอง ทั้งๆที่ตัวเยาวชนเองมีความรู้สึกว่าคุณไม่ต้องทำตามอย่างใคร ต้องการแสดงความรู้สึก ความคิดของตน ต้องการปฏิเสธเมื่อไม่เห็นด้วยกับผู้อื่นแต่ไม่สามารถทำได้และต้องทำตามผู้อื่น เมื่อเยาวชนได้อยู่กับความรู้สึกและได้สลับบทบาทก็ทำให้เยาวชนรู้สึกว่าคุณมีวิธีการที่เหมาะสม ไม่เครียด ไม่เก็บกดความรู้สึกของตนเองทั้งที่ไม่ชอบแต่ฝืน รู้สึกว่าคุณสามารถแสดงความคิดที่มีเหตุผลและปฏิเสธสิ่งที่คุณต้องฝืนทำตามผู้อื่น ทำให้มีความสบายใจทำอะไรได้ด้วยตนเอง นอกจากนี้ตนเองยังได้ข้อคิดจากการเสนอแนะจากกลุ่มให้คำปรึกษา

ด้านความคิดริเริ่ม เทคนิคที่นำมาใช้ในการพัฒนาได้แก่ เทคนิคการสลับบทบาท และเทคนิคการช่อมบทบาท จากการใช้เทคนิคทั้งสองเทคนิคนี้ทำให้เยาวชนได้ทบทวนถึงความคิดริเริ่มที่คุณเองไม่กล้าแสดงออก ได้ฝึกความคิดของคุณเอง ได้ทราบแนวคิดริเริ่มของผู้อื่น และทราบแนวทางที่ได้จากการแนะนำในการให้คำปรึกษากลุ่มที่เป็นประโยชน์ที่จะนำไปใช้ในชีวิตรประจำวันต่อไป

ด้านความขยันหมั่นเพียร เทคนิคที่นำมาใช้ในการพัฒนาได้แก่ เทคนิคการสลับบทบาท และเทคนิคการพูดจาโต้ตอบ จากการใช้เทคนิคทั้งสองเทคนิคนี้ทำให้ เยาวชนได้ฝึกใช้ความคิดอย่างมีเหตุผลของคุณเอง ได้ทบทวนถึงผลดีและผลเสียของการ ไม่ขยันหมั่นเพียร ทำให้เยาวชนเกิดแนวทางปฏิบัติตนและรู้สึกว่าคุณเกิดความสุขใจ ได้ทราบถึงผลดีของความขยันหมั่นเพียร และผลเสียถ้าคุณขาดความขยันหมั่นเพียร เป็นการทำให้คุณเองมีสติและรับผิดชอบขึ้นกว่าเดิม

ด้านการมีจุดมุ่งหมายในการดำเนินชีวิต เทคนิคที่นำมาใช้ในการพัฒนาได้แก่ เทคนิคการอยู่กับความรู้สึก และเทคนิคการพูดจาโต้ตอบ จากการใช้เทคนิคทั้งสองเทคนิคนี้ เยาวชนได้ฝึกการรับรู้ความรู้สึกของคุณ ฝึกการใช้สติ ความคิด ในการตัดสินใจเลือกแนวทางการดำเนินชีวิตของคุณเองอย่างมีจุดมุ่งหมาย ทำให้เยาวชนรู้สึกว่าคุณมีสติได้ฝึกการใช้เหตุผลพิจารณาถึงเหตุที่จะเกิดทั้งในส่วนที่ดีและไม่ดี อันเป็นประโยชน์ต่อตนเองที่ได้เลือกแนวทางของคุณได้คิดไตร่ตรอง ได้แนวทางและข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ร่วมกัน ทั้งนี้เป็นเพราะว่าเยาวชนหญิงบ้านปรานีมีโอกาสได้เรียนรู้และได้แสดงออกเกี่ยวกับความรู้สึกและความเห็นของแต่ละคน ทำให้เยาวชนได้สำรวจตนเอง ได้ฝึกการยอมรับตนเอง กล้าที่จะเผชิญปัญหาและได้ใช้ความคิดในการแก้ปัญหา หรือปรับปรุงตนเอง อีกทั้งได้รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น

ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับ คอรัลีย์ (Corey.1986 : 8) ที่กล่าวไว้ว่าการให้คำปรึกษากลุ่มมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้รับคำปรึกษาเรียนรู้การไว้วางใจตนเองและผู้อื่น เพื่อให้รู้จักตนเองและค้นหาอัตลักษณ์แห่งตน อีกทั้งเพิ่มประสิทธิภาพในการแสวงหาแนวทางแก้ไขปัญหาเพิ่มความสามารถในการนำตนเอง การพึ่งตนเอง เรียนรู้ที่จะปรับพฤติกรรมของตนเองไปตามครรลองของค่านิยมนั้นและสอดคล้องกับ ทิพวรรณ กิตติพร (2536 : 260) กล่าวไว้ว่า การให้คำปรึกษากลุ่ม

มีวัตถุประสงค์ให้ผู้รับคำปรึกษารู้จักตนเองได้ดีขึ้น มีอัตลักษณ์ของตนเอง มีความไว้วางใจต่อตนเองและผู้อื่น มีการยอมรับตนเอง มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีความรับผิดชอบต่อตนเองและผู้อื่น มีความไวในการรับรู้ความรู้สึกของตนเองและผู้อื่นมากขึ้น มีทักษะในการเข้าสังคมอย่างมีประสิทธิภาพ มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามแนวทางที่พึงปรารถนา มีการตัดสินใจและการเลือกอย่างเหมาะสม นอกจากนี้เจียรนัย ทรงชัยกุล (2533 : 418-419) ได้กล่าวถึงข้อดีของการให้คำปรึกษาจะช่วยให้ผู้รับคำปรึกษามีโอกาสมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาของสมาชิก ผู้อื่นทำให้สมาชิกแต่ละคนเกิดความรู้สึกว่าตนเองมีความสามารถ มีคุณค่า มีความสำคัญ เกิดสัมพันธที่ดีกับผู้อื่น ช่วยให้ผู้รับคำปรึกษาได้รับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาของเขาในหลายๆ แง่มุมจากสมาชิกของกลุ่ม ซึ่งจะช่วยให้เขามีประสบการณ์ที่กว้างขวางในการเผชิญปัญหาได้อย่างรอบคอบขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 ผู้ให้คำปรึกษาจะต้องมีความมั่นใจ จริงใจ และตั้งใจที่จะทำการศึกษาค้นคว้าทดลองรวมทั้งต้องมีความชำนาญในการให้คำปรึกษากลุ่ม ทั้งด้านกระบวนการและเทคนิคที่สำคัญ คือ ต้องมีสัมพันธภาพที่อบอุ่นจริงใจ เพื่อให้ผู้รับคำปรึกษาเกิดความไว้วางใจพร้อมที่จะเปิดเผยและพัฒนาตนเอง

1.2 ในการสร้างโปรแกรมให้คำปรึกษา เพื่อพัฒนาอัตลักษณ์ของเยาวชนควรรวมจัดเรียงการใช้เทคนิคต่างๆ ในการให้คำปรึกษา เพราะถ้าใช้เทคนิคใดเทคนิคหนึ่งควรจะศึกษาหลักการ ขั้นตอน วิธีดำเนินการอย่างละเอียด และควรมีความเข้าใจ มีประสบการณ์ผ่านการฝึกการให้คำปรึกษากลุ่ม ก่อนจะนำไปใช้ในการให้คำปรึกษากลุ่ม เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่เยาวชนผู้รับคำปรึกษา

1.3 ควรมีการติดตามผลของการเข้าร่วมโปรแกรมภายหลังจากการทดลองตามโปรแกรมครั้งนี้สิ้นสุดลงเป็นระยะอย่างต่อเนื่องทุกๆ ระยะเวลา 3 เดือน เพื่อวิเคราะห์ผลการเปลี่ยนแปลงของอัตลักษณ์ที่เกิดขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัย

2.1 ควรมีการศึกษาและพัฒนาอัตลักษณ์ของเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนศูนย์ฝึกอื่นๆ รวมทั้งเด็ก เยาวชน และผู้ใหญ่ ทั้งเพศหญิงและเพศชายในสถานสงเคราะห์อื่นๆ ทั้งในเขตกรุงเทพมหานครและจังหวัดต่างๆ

2.2 ควรมีการศึกษาและพัฒนาอัตลักษณ์ของเยาวชนโดยใช้วิธีอื่นๆ เช่น การให้คำปรึกษารายบุคคล หรือการให้คำปรึกษากลุ่ม ตามทฤษฎีการให้คำปรึกษาแบบต่างๆ หรือการจัดกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์เพื่อศึกษาว่าวิธีการดังกล่าว จะสามารถนำไปใช้พัฒนาอัตลักษณ์ของเยาวชนได้มากน้อยเพียงใด

2.3 การศึกษาอัตลักษณ์กับประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ควรสร้างเครื่องมือที่เป็นแบบสำรวจหรือโปรแกรมพัฒนาอัตลักษณ์ให้เหมาะสมกับ เพศ อายุ และระดับการศึกษาในการวิจัยครั้งต่อไป

2.4 ควรพัฒนาเครื่องมือแบบสำรวจอัตลักษณ์ในรูปแบบอื่นๆ เช่น แบบสังเกตในการประเมินอัตลักษณ์ในด้านที่สามารถสังเกตได้ แบบสอบถามที่มีลักษณะของสถานการณ์และตัวเลือก หรือ แบบสัมภาษณ์ที่สามารถนำไปใช้กับอัตลักษณ์ด้านที่ไม่สามารถสังเกตได้

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กาญจนา พึ่งเนตร. (2537). การศึกษาสัมพันธภาพระหว่างบุคคลกับอัตลักษณ์แห่งตนของวัยรุ่น
ในโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตอำเภอเมืองพิษณุโลก. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต.
(จิตวิทยาการให้คำปรึกษา) เชียงใหม่: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
ถ่ายเอกสาร.
- บุญชู คำขาย. (2542). จิตวิทยาแนะแนวเด็กวัยรุ่น. คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏสวนสุนันทา.
มปท.
- คมเพชร ฉัตรศุภกุล. (2521). กิจกรรมกลุ่มในโรงเรียน. กรุงเทพฯ: ภาควิชาการแนะแนวและ
จิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- (2530). ทฤษฎีการให้คำปรึกษา. กรุงเทพฯ: ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการ
ศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- จริยกุล ดรีสุวรรณ. (2542). การศึกษาเอกลักษณ์แห่งตนของนักเรียนวัยรุ่นตอนปลายโรงเรียน
มัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษากรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์การศึกษา
มหาบัณฑิต. (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- เจียรนัย ทรงชัยกุล. (2533). เอกสารการสอนชุดวิชาการแนะแนวในระดับมัธยมศึกษา หน่วยที่ 9 -
15. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ชูศรี วงศ์รัตน. (2541). เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : เทพเนรมิต
การพิมพ์.
- ชิดกมล สังข์ทอง. (2536). การศึกษาองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อวินัยในตนเองของวัยรุ่น.
วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. (จิตวิทยาการปรึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- ดวงใจ กสานติกุล. (2538, พฤษภาคม). วัยรุ่น. ตำราจิตเวชศาสตร์. 7(2) : 55-59.
- ดวงเดือน พันธุมนาวิน; และดุจดเดือน พันธุมนาวิน. (2538, มีนาคม). ระบบเอกลักษณ์แห่งอีโก้ใน
เยาวชนไทย. วารสารจิตวิทยา. 2(1) : 76-96.
- ดวงเดือน ศาสตรภักดิ์. (2535). การเปรียบเทียบทฤษฎีพัฒนาการเด็ก. กรุงเทพฯ: ภาควิชา
จิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ทองเรียน อมรัชกุล. (2520). การให้คำปรึกษาเป็นกลุ่ม. กิจกรรมกลุ่มในโรงเรียนพิษณุโลก.
กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

- ทิพวรรณ กิตติพร. (2535). *การให้คำปรึกษากลุ่ม*. กรุงเทพฯ: ภาควิชาแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- (2536). *การให้คำปรึกษากลุ่ม*. กรุงเทพฯ: ภาควิชาแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ธีระ ชัยยุทธยรรยง. (2533,ตุลาคม-พฤศจิกายน). กระบวนการให้คำปรึกษาแบบเกสตัลท์. *วารสารแนะแนว*. 25 (131) : 58-65.
- นวลละอ อสุภาผล. (2527). *ทฤษฎีบุคลิกภาพ*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- นิภา นิธยาน. (2530). *การปรับตัวและบุคลิกภาพ จิตวิทยาเพื่อการศึกษาและชีวิต*. กรุงเทพฯ: โอ.เอส.พรินติ้งเฮ้าส์.
- เนาวรัตน์ เหลือรัตนเจริญ. (2541). *ปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อเอกลักษณ์แห่งตนของวัยรุ่นในเขตกรุงเทพมหานคร*. ปรินญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. (จิตวิทยาพัฒนาการ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). *การวิจัยเบื้องต้น*. พิมพ์ครั้งที่7. กรุงเทพฯ: สุริยาสาสน์จัดพิมพ์.
- ประสาธ อิศรปริดา. (2538). *สารัตถะจิตวิทยาการศึกษา*. มหาสารคาม: นำอักษรการพิมพ์.
- ปรีตนา ชาญวิชัย. (2546). *การเปรียบเทียบผลของกิจกรรมกลุ่มและการให้คำปรึกษากลุ่มแบบเกสตัลท์ ที่มีต่อวิธีการเผชิญความโกรธของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนจันทร์หุ่นบำเพ็ญ กรุงเทพมหานคร*. ปรินญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร
- ผาสุก ปาประโคน. (2544). *ผลการคำปรึกษาเป็นกลุ่มแบบมาราธอนโดยใช้ทฤษฎีเกสตัลท์ที่มีต่อการพัฒนาสัมพันธภาพระหว่างบุคคล*. ปรินญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. (จิตวิทยาการให้คำปรึกษา). มหาสารคาม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.
- ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์. (2529). *การแนะแนวและการให้คำปรึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา*. กรุงเทพฯ: บัณฑิตการพิมพ์
- (2530). *สุขภาพจิตเบื้องต้น*. กรุงเทพฯ: โครงการส่งเสริมการแต่งตั้งาราทบวงมหาวิทยาลัย.
- (2545). *ทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการให้คำปรึกษา หน่วยที่ 9-15*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
- พรรณี ชูทัย เจนจิต. (2538). *จิตวิทยาการเรียนการสอน*. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: บริษัท ดันอ้อ แกรมมี จำกัด.

- พรรณี บุษผาวาสน์. (2544). การให้คำปรึกษากลุ่มตามแนวทฤษฎีเกสตัลท์เพื่อพัฒนาความเชื่อมั่นในตนเองต่อการออกสู่สังคมภายนอกของผู้ติดเชื้อเอชไอวีที่บ้านรวมน้ำใจ อำเภอศรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด. รายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระ. การศึกษามหาบัณฑิต. (จิตวิทยาการให้คำปรึกษา).มหาสารคาม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ถ่ายเอกสาร.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2540). วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ: สำนักงานทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ภาควิชาจิตวิทยา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. (2537). จิตวิทยาทั่วไป. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: เนติกุลการพิมพ์.
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมิกราช. (2546). เอกสารประกอบการสอนชุดวิชาพัฒนาการวัยรุ่นและการอบรม. พิมพ์ครั้งที่ 7. นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมิกราช.
- มธุรส สว่างบำรุง. (2542). จิตวิทยาทั่วไป. ภาควิชาศึกษาทั่วไป มหาวิทยาลัยแม่โจ้. เชียงใหม่: กิตติการพิมพ์.
- รัชนี ลาซโรจน์. (2527). พัฒนาการวัยรุ่นและการอบรม. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมิกราช.
- (2546). เอกสารประกอบการสอนชุดวิชาการพัฒนาบุคลิกภาพของวัยรุ่น. พิมพ์ครั้งที่ 8 นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมิกราช.
- ล้วน สายยศ; และอังคณา สายยศ. (2528). หลักการวิจัยการศึกษา. กรุงเทพฯ: บริษัทศึกษาพร.
- วิญญู พูลศรี. (2531). ผลการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มต่อสัมฤทธิ์ผลทางการเรียน ความวิตกกังวลในการเรียน นิสัย และทัศนคติทางการเรียนของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง วิทยาลัยครูเชียงใหม่. ปริญญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- วัชร ทรัพย์มี. (2533). ทฤษฎีและกระบวนการให้คำปรึกษา. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิชา มหาคุณ. (2542). การปฏิรูประบบศาลเยาวชนและครอบครัว. สถาบันพัฒนากระบวนการยุติธรรมเยาวชนและครอบครัว ศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง. ม.ป.พ.
- วิทย์ เทียงบุรณะธรรม. (2541). พจนานุกรมอังกฤษ-ไทย. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดดูเลชั่น.
- วิภารัตน์ พันธุ์ฤทธิ์ดำ. (2544). อิทธิพลของวัฒนธรรมต่างประเทศที่มีต่ออัตลักษณ์ของวัยรุ่นไทย : ศึกษาเฉพาะกรณีดนตรีญี่ปุ่น. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. (จิตวิทยาการศึกษา) กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- ศรีเรือน แก้วกังวาล. (2536). จิตวิทยาพัฒนาการพฤติกรรมศาสตร์ตลอดช่วงชีวิต. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

- ศรีเรือน แก้วกังวาล. (2544). *ทฤษฎีจิตวิทยาบุคลิกภาพ*. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพฯ : หมอชาวบ้าน.
- ศิริอร นพกิจ. (2545). *เอกลักษณ์แห่งตน การอบรมเลี้ยงดู และจิตลักษณะบางประการของนักเรียนที่มีพฤติกรรมปกติและนักเรียนที่มีพฤติกรรมเป็นปัญหา*. ปรินิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. (จิตวิทยาพัฒนาการ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สมร ทองดี. (2545). *เอกสารประกอบการสอนชุดวิชาพฤติกรรมวัยรุ่นและการอบรม*. พิมพ์ครั้งที่ 7 นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- สวัสดี ประทุมราช. (2545). *การให้การศึกษาเพื่อสร้างอัตลักษณ์*. กรุงเทพฯ: ประชาอุทิศการพิมพ์.
- สวัสดี สมจิตร. (2533). *การเข้ากลุ่มแบบเกดัลท์เพื่อพัฒนาวุฒิภาวะทางอารมณ์ของนักศึกษาชั้นปีที่ 6*. ปรินิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สายฝน ควรรณ. (2536). *การศึกษาสถานะเอกลักษณ์ของวัยรุ่นตอนปลายในสถาบันอุดมศึกษา*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย (จิตวิทยาการศึกษา) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- สุรจิต นิตย์คำหาญ. (2540). *การศึกษาจิตสำนึกเกี่ยวกับวัฒนธรรมไทยของนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ของกรมสามัญศึกษา จังหวัดอุดรธานี*. ปรินิพนธ์การศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). ขอนแก่น: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น. ถ่ายเอกสาร.
- สุรางค์ ไคว์ตระกูล. (2544). *จิตวิทยาการศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เสาวภา เบ็ญจพันธุ์ทวี. (2540). *ความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูและสัมพันธภาพในครอบครัวกับเอกลักษณ์แห่งตนของเด็กวัยรุ่น*. ปรินิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. (จิตวิทยาพัฒนาการ) กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- โสภา ชูพิกุลชัย. (2529). *ความรู้เบื้องต้นด้านจิตวิทยา*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยมหิดล.
- โสภา ขปิลมันน์. (2536). *บุคลิกภาพและพัฒนาการ : แนวโน้มสู่พฤติกรรมและการมีพฤติกรรมเบี่ยงเบนของเด็กและเยาวชน*. กรุงเทพฯ: โอ.เอส.พรีนติ้ง เฮ้าส์.
- โสรัช โพธิ์แก้วน. (2536). *เอกสารคำสอนวิชา 417,742 การปรึกษาเชิงจิตวิทยา*. กรุงเทพฯ: ภาควิชาจิตวิทยา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อภิญา เฟื่องฟูสกุล. (2546). *อัตลักษณ์*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.

- อัมพร ศรีประเสริฐสุข. (2545). *ความสัมพันธ์ระหว่างเอกลักษณ์แห่งตนและสัมพันธภาพในครอบครัวกับทัศนคติต่อวัฒนธรรมไทยของวัยรุ่นทั่วไปและวัยรุ่นเซ็กเตอร์พอยท์*. ปริญญา นิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. (จิตวิทยาพัฒนาการ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- Corey, G. (1986). *Theory and Practice of Counseling and Psychotherapy*. 3 rd ed. California: Brooks/Cole.
- Daneil ,T.L. Shek. (1997,February). School Family Environment and Adolescent Psychological Well-Being Adjustment, and Problem Behavior: A Pioneer Study in A Chinese Context. *The Journal of Genetic Psychology*. 158 (1) : 113-128.
- Dellas, Marie.; & Jernigan, Louise, P. (1990,April). Affective Personality Characteristics Associated with Undergraduate Ego Identity Formation. *Dissertation Abstracts International*. 5 (3) : 306-324.
- Erikson, Erik H. (1971). Youth and Life Cycle. *Adolescent Behavior and Society*. Edited by Rolf E. Muss. 255 : Random House.
- Gazada, G.M. (1989). *Group Counseling : A Development Approach*. 4 th ed. Boston: Allyn and Becon.
- Hansen, James C.; Warner, Richard; & Smith , Elsie M. (1976). *Group Counseling Theory and Process*. Chicago: Rand McNally College Publishing Company.
- Herman, Robert . (1995,July). Gestalt Therapy Brief Therap. *Gestalt Journal*. 18 (2):77-85.
- Jeffrey, Nash. (1985). *Social Psychology Society and Self*. United States of America: West Publishing Company.
- Mod, Niloufer. (1995,March). The Development of Ego Identity and Ethnic Identity in Asian Indian Adolescents Living in American Acts. *Dissertation Abstracts International*. 55 (10): 4609.
- Papini, Dennis R.; & Others. (1989). Perceptions of Intrapsychic and Extraphychic Functioning as Basis of Adolescent Ego Identity Status. *Dissertation Abstracts International*. 4 (4): 462-482.
- Passon, William R. (1975). *Gestalt Approaches in Counseling*. New York : Holt, Rinechart and Winston.
- Perls, F. (1951). *Gestalt Therapy Verbatim*. Utah: Real People Press.
- Rice, Philip F. (1996). The Adolescent Development. *Relationships and Culture*. 5 th ed. Massachusetts: Allyn & Bacon.

- Santrock, John W. (1996). *Adolescence :An Introduction*. 6 th ed. Madison: Brown & Benchmark.
- Sluckin,Andy.; Adrian, Weller.; & Jane, Highton. (1989). Recovering form Trauma :Gestalt Therapy With An Abused Child,. *Maladjustment- and Therapeutic –Education.euti* 7 (3):147-157.
- Souliere, Michele. (1994, October). The Differential Effect of the Empty Chair Dialogue and Cognitive Restructuring on the Resolution of Lingering Anger Feelings. *Dissertation Abstracts Internationnal*. DAI-B 56/(04) :179
- Ting, Stu Man. (1996,August). The Development and Validation of the Self-Identity Scale. *Dissertation Abstracts International*. 56(10) : 3841.
- Waterman, A.S. (1982,November). Identity Development from Adolescence to An Extension of Theory and A Review of Research. *Developmental Psychology*. 18 (3) : 351-352.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
แบบสำรวจอัตลักษณ์
โปรแกรมการให้คำปรึกษากลุ่มตามทฤษฎีเกสตัลท์

แบบสำรวจอัตลักษณ์

คำชี้แจง ขอให้เยาวชนอ่านข้อความต่อไปนี้ จากนั้นให้เยาวชนทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องที่คิดว่าตรงกับความเป็นจริงของตัวเยาวชนมากที่สุดเพียงข้อเดียว และกรุณาตอบให้ครบทุกข้อ

จริงมากที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความเป็นจริงของเยาวชนมากที่สุด
ส่วนใหญ่จริง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความเป็นจริงของเยาวชนมากพอสมควร
จริงบ้าง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความเป็นจริงของเยาวชนพอสมควร
จริงน้อย	หมายถึง	ข้อความนั้นไม่ค่อยตรงกับความเป็นจริงของเยาวชนเท่าใดนัก
ไม่จริงเลย	หมายถึง	ข้อความนั้นไม่ตรงกับความเป็นจริงของเยาวชนเลย

ตัวอย่าง

ข้อ	ข้อความ	จริงมากที่สุด	ส่วนใหญ่จริง	จริงบ้าง	จริงน้อย	ไม่จริงเลย
ด้านการรู้จักและเข้าใจตนเอง						
1.	ฉันเป็นคนไม่มีเหตุผล.....					
2.	ฉันเป็นคนอะอะเสียงดัง.....					

ข้อ	ข้อความ	จริงมากที่สุด	ส่วนใหญ่จริง	จริงบ้าง	จริงน้อย	ไม่จริงเลย
	ด้านการรู้จักและเข้าใจตนเอง					
1.	ฉันเป็นคนไม่มีเหตุผล.....					
2.	ฉันเป็นคนอะอะเสียงดัง.....					
3.	เวลาพูดฉันพูดด้วยถ้อยคำสุภาพ.....					
4.	ไม่ว่าจะเดินหรือนั่งฉันจะเดินและนั่งอย่างสำรวม.....					
5.	เวลาเพื่อนคุยกัน ถ้าฉันอยากจะพูดแทรกอะไรฉันจะพูดแทรกทันที.....					
6.	เวลาพบผู้ใหญ่ฉันทำความเคารพ.....					
7.	ฉันเดินสวนทางกับผู้ใหญ่ ฉันหยุดให้ผู้ใหญ่เดินก่อน.....					
8.	ถ้าฉันอยากจะออกจากห้องเรียนฉันก็จะเดินออกไปเลย.....					
9.	ฉันเดินลัดทางที่ไม่อนุญาตให้ผ่าน.....					
10.	ฉันทนทำอะไรนานๆไม่ค่อยได้.....					
11.	ฉันไม่มีเรื่องทุกซอกซอใจอะไรที่ต้องเก็บมาคิด.....					
12.	ฉันเห็นครูถือของมา ฉันรีบเข้าไปช่วยครูถือ.....					
13.	ฉันแบ่งของใช้ของฉันให้เพื่อนคนที่ไม่มีได้ใช้.....					
14.	ฉันช่วยเพื่อนทำความสะอาดและพัฒนาพื้นที่ในบ้านปรานี.....					
15.	ถ้าฉันเจอของใช้ที่เพื่อนลืมไว้ ฉันจะนำไปส่งครูให้ประกาศหาเจ้าของ.....					
16.	ฉันหยิบของใช้เพื่อนมาเป็นของตนเองโดยไม่บอก.....					

ข้อ	ข้อความ	จริงมากที่สุด	ส่วนใหญ่จริง	จริงบ้าง	จริงน้อย	ไม่จริงเลย
ด้านการยอมรับตนเอง						
17	ฉันรู้สึกว่าคุณมีความรู้ความสามารถ ไม่ด้อยไปกว่าคนอื่น.....					
18	ฉันรู้สึกภาคภูมิใจที่ฉันก็ได้ร่วมเป็น ส่วนหนึ่งในการทำงานกลุ่ม.....					
19	ฉันไม่สามารถทำงานได้ดีเท่ากับ เพื่อนๆ ได้.....					
20	ฉันไม่เคยทำอะไรได้สำเร็จ.....					
21	เวลาทำงานร่วมกันแล้วผิดพลาด คนที่ ผิดพลาดไม่ใช่ฉันแต่เป็นคนอื่น.....					
22	ฉันทำอะไรก็มีแต่ความล้มเหลว.....					
23	ไม่ว่าเหตุการณ์จะเป็นอย่างไรฉัน พร้อมจะฝ่าฟันอุปสรรคต่อไป.....					
24	ถ้าฉันทำอะไรผิดพลาด ฉันก็พร้อมจะ ยอมรับความผิดพลาดนั้น.....					
25	ฉันพร้อมที่จะแก้ไขตัวเอง ถ้าฉันทำ อะไรพลาดลงไป.....					
26	ฉันรู้สึกว่าคุณเป็นที่รังเกียจของคนอื่น					
27	ฉันเป็นคนที่มีแต่ปัญหาทำให้ผู้อื่น ต้องเดือดร้อน.....					
ด้านความมั่นใจในตนเอง						
28	ฉันกล้าแสดงความคิดเห็นกับครูและ เพื่อน.....					
29	ฉันกล้าชี้แจงความจริง ถ้ามีใครพูดถึง ฉันในทางไม่ดี.....					
30	ฉันไม่กล้าเสนอตนเองเป็นตัวแทน กลุ่มทำกิจกรรม.....					

ข้อ	ข้อความ	จริงมากที่สุด	ส่วนใหญ่จริง	จริงบ้าง	จริงน้อย	ไม่จริงเลย
31	ฉันไม่กล้าตอบคำถามครู แม้จะตอบได้.....					
32	ไม่ว่าฉันจะทำอะไรก็ตามฉันสามารถตัดสินใจได้ด้วยตนเอง.....					
33	ก่อนจะตัดสินใจทำอะไร ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการเรียนหรือทำงาน ฉันจะปรึกษาผู้ปกครอง.....					
ด้านความไว้วางใจตนเองและผู้อื่น						
34	ไม่ว่าจะทำอะไร ฉันไม่ค่อยเชื่อใจใคร.....					
35	ถ้าเพื่อนเขาคุยกันแล้วมองมาที่ฉัน ฉันคิดว่าเขาคงจะนินทาฉัน.....					
36	ฉันรู้สึกว้าเหว่ๆ ก็คอยจะเอาเปรียบฉันเสียทุกอย่าง.....					
37	ฉันรู้สึกอึดอัดใจที่ต้องใช้สื่อเกอร์ร่วมกับเพื่อน เพราะของบางอย่างอาจหายได้.....					
38	ฉันไม่ค่อยสนิทสนมกับใครเป็นพิเศษ แม้จะคบกันมานาน.....					
ด้านความเป็นตัวของตัวเอง						
39	ฉันทำอะไรด้วยตนเองไม่เคยให้ใครช่วย.....					
40	ในบางครั้งที่ฉันประสบปัญหา ฉันก็ไม่สามารถแก้ปัญหาของตนเองได้ ต้องไปขอความช่วยเหลือจากคนอื่น.....					
41	บางครั้งฉันก็ไม่ได้อยากจะทำตามที่คนอื่นบอก แต่ฉันก็จำเป็นต้องทำ....					

ข้อ	ข้อความ	จริงมากที่สุด	ส่วนใหญ่จริง	จริงบ้าง	จริงน้อย	ไม่จริงเลย
42	ถ้าฉันไม่เห็นด้วยกับผู้อื่น ก็จะไม่บอกให้ ผู้นั้นทราบ.....					
43	ฉันรู้สึกว่าคุณไม่จำเป็นที่ฉันจะต้องทำ ตามใคร.....					
ด้านความคิดริเริ่ม						
44	ฉันอยากจะทำอะไร ฉันก็ทำ ไม่เคย คิดวางแผนก่อนลงมือทำ.....					
45	ฉันรู้ว่าจะทำอะไรก่อนหลัง.....					
46	ฉันชอบคิดทำโน่น ทำนี่ ไม่ชอบทำ อะไรตามอย่างใคร.....					
47	ฉันชอบนำวัสดุเหลือใช้ มาประดิษฐ์ เป็นสิ่งของเครื่องใช้.....					
48	ฉันชอบอ่านหนังสือเกี่ยวกับการ ประดิษฐ์สิ่งของ.....					
ด้านความขยันหมั่นเพียร						
49	ฉันชอบผัดวันประกันพรุ่ง.....					
50	ถ้าฉันได้รับมอบหมายให้ทำงาน ฉันก็ จะพยายามทำให้เสร็จทันเวลา.....					
51	แม้ว่างานที่ทำจะยากลำบากเพียงใด ฉันก็พร้อมจะสู้.....					
52	ฉันชอบนั่งเล่นอยู่ใต้อาคาร โดยไม่เข้า เรียน.....					
53	ฉันอยากอยู่เฉยๆ ไม่อยากเรียนหรือ ทำงานใดๆ.....					
54	เวลาฉันอยากเรียนหนังสือ ฉันก็จะตั้ง ใจเรียนไม่ปล่อยเวลาให้เปล่า ประโยชน์.....					

ข้อ	ข้อความ	จริงมากที่สุด	ส่วนใหญ่จริง	จริงบ้าง	จริงน้อย	ไม่จริงเลย
55	ฉันใช้ล็อกเกอร์โดยที่วางของรวม ๆ กันไว้ ไม่ได้แยกเป็นหมวดหมู่.....					
56	ฉันไม่สนใจว่า ข้าวของในล็อกเกอร์ของฉันจะรกเพียงใด ขอให้หาของให้เจอก็พอ.....					
ด้านการมีจุดมุ่งหมายในชีวิต						
57	ฉันคิดว่าฉันจะทำงานเก็บเงินไว้เพื่อจะได้ออกไปประกอบอาชีพของตนเอง.....					
58	ฉันวางแผนไว้ว่า อนาคตของฉัน ฉันควรจะทำอะไร.....					
59	ฉันพร้อมที่จะปรับปรุงตนเองให้ดีขึ้นเพื่ออนาคตของฉัน.....					
60	ฉันใช้ชีวิตไปวันๆ ไม่เคยคิดหรือสนใจเกี่ยวกับอนาคตของตนเอง.....					

โปรแกรมการให้คำปรึกษากลุ่มตามทฤษฎีเกสตัลท์

ครั้งที่	หัวข้อ	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการให้คำปรึกษา
1	ปฐมนิเทศ	1. เพื่อสร้างสัมพันธภาพระหว่างผู้ให้คำปรึกษาและผู้รับคำปรึกษาให้เกิดความอบอุ่นใจ เกิดความไว้วางใจ และเป็นกันเองกับผู้ให้คำปรึกษาและผู้รับคำปรึกษาคนอื่นๆ 2. เพื่อให้ผู้รับคำปรึกษา ทบทวนและเข้าใจวัตถุประสงค์วิธีการให้คำปรึกษากลุ่มตามทฤษฎีเกสตัลท์ ในส่วนที่เกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของผู้รับคำปรึกษาและผู้ให้คำปรึกษา ตลอดจนทราบวัน เวลา จำนวน ครั้ง สถานที่ 3. เพื่อให้ผู้รับคำปรึกษาทราบและเข้าใจความหมายของอัตลักษณ์	1. ผู้ให้คำปรึกษากล่าวทักทายต้อนรับผู้รับคำปรึกษา พร้อมทั้งแนะนำตนเองให้ผู้รับคำปรึกษารู้จัก 2. ให้ผู้รับคำปรึกษาแต่ละคนแนะนำตนเองให้เพื่อนๆ รู้จัก 3. ผู้ให้คำปรึกษาชี้แจงให้ผู้รับคำปรึกษาทราบวัตถุประสงค์วิธีการให้คำปรึกษากลุ่มตามทฤษฎีเกสตัลท์ในส่วนที่เกี่ยวกับบทบาท หน้าที่ของผู้รับคำปรึกษาและผู้ให้คำปรึกษาตลอดจนทราบวัน เวลา จำนวนครั้ง สถานที่ 4. ผู้ให้คำปรึกษาอธิบายความหมายอัตลักษณ์ให้ผู้รับคำปรึกษาแต่ละคนทราบและเข้าใจ 5. ผู้ให้คำปรึกษาให้ผู้รับคำปรึกษาช่วยกันสรุปเรื่องที่สนทนาครั้งนี้ หลังจากนั้นผู้ให้คำปรึกษาสรุปเพิ่มเติมเพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันในกลุ่ม 6. ผู้ให้คำปรึกษานัดหมายวัน เวลา และสถานที่ในการให้คำปรึกษาครั้งต่อไป
2	การรู้จักและเข้าใจตนเอง	1. เพื่อให้ผู้รับคำปรึกษารู้จักและเข้าใจตนเอง 2. เพื่อให้ผู้รับคำปรึกษาเรียนรู้แนวทางปฏิบัติตนในการรู้จักและเข้าใจตนเองได้อย่างเหมาะสม	1. ขั้นเริ่มต้นการให้คำปรึกษา 1. ผู้ให้คำปรึกษากล่าวทักทายผู้รับคำปรึกษาทุกคน 2. ผู้รับคำปรึกษาทบทวนข้อตกลงในการเข้ากลุ่มและเรื่องที่สนทนาในครั้งที่ผ่านมา

ครั้งที่	หัวข้อ	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการให้คำปรึกษา
			2. ขั้นตอนการให้คำปรึกษา 2.1 ผู้ให้คำปรึกษาใช้เทคนิค “ที่นี่เดี๋ยวนี้” (Here and Now) เพื่อให้เกิดสติรับรู้ความรู้สึก ความคิด และสิ่งต่างๆ ที่เกิดขึ้นกับตนเองนั้นโดยให้ผู้รับคำปรึกษาอยู่กับความรู้สึกปัจจุบันมากที่สุด ผู้ให้คำปรึกษาสังเกตการรับรู้ความรู้สึก ขณะพูดคุยและการเล่าถึงอุปนิสัย พฤติกรรมทั้งในส่วนที่ดีและส่วนไม่ดีที่ผู้รับคำปรึกษาทุกคนได้เล่าถึงลักษณะของตนเอง โดยผู้ให้คำปรึกษาจะใช้คำถาม “ขณะนี้คุณรู้สึกอย่างไร” “คุณกำลังรู้สึกอย่างไร” “คุณรู้สึกอย่างไรกับสิ่งที่คุณเล่า” เพื่อให้ผู้รับคำปรึกษาตระหนักรับรู้ความรู้สึก และพฤติกรรมของตนเองให้มากยิ่งขึ้น 2.2 ผู้ให้คำปรึกษาให้ผู้รับคำปรึกษาช่วยกันแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติตนในการรู้จักและเข้าใจตนเองเพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติตนให้เหมาะสมในชีวิตประจำวัน ขั้นยุติการให้คำปรึกษา 3.1 ผู้ให้คำปรึกษาให้ผู้รับคำปรึกษาสรุปประเด็นสำคัญที่ได้รับคำปรึกษา และ 3.2 ผู้รับคำปรึกษาเลือกและบอกแนวทางที่ตนเลือกปฏิบัติ 3.3 ผู้ให้คำปรึกษาสรุปเพิ่มเติมนัดหมายการให้คำปรึกษา ครั้งต่อไป

ครั้งที่	หัวข้อ	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการให้คำปรึกษา
3	การยอมรับตนเอง	1. เพื่อให้ผู้รับคำปรึกษาเกิดความรู้สึกภูมิใจในความรู้ ความคิด ความสามารถ และเห็นคุณค่าในตนเอง 2. เพื่อให้ผู้รับคำปรึกษาเรียนรู้แนวทางในการยอมรับตนเองได้อย่างเหมาะสม	1. ขั้นเริ่มต้นการให้คำปรึกษา 1. ผู้ให้คำปรึกษากล่าวทักทายผู้รับคำปรึกษาทุกคน 2. ผู้รับคำปรึกษาทบทวนข้อตกลงในการเข้ากลุ่มในและเรื่องที่สนทนาครั้งที่แล้ว 2. ขั้นดำเนินการให้คำปรึกษา 2.1 ผู้ให้คำปรึกษาให้ผู้รับคำปรึกษาแต่ละคนพูดถึงความรู้สึกและเหตุการณ์ที่ผู้รับคำปรึกษารู้สึกภูมิใจในความรู้ ความคิด ความสามารถ และเห็นคุณค่าในตนเอง 2.2 ผู้ให้คำปรึกษาให้ผู้รับคำปรึกษาเล่าถึงสิ่งที่ผู้รับคำปรึกษารู้สึกของตอนที่ตนเองรู้สึกไม่ภูมิใจในความรู้ ความคิด ความสามารถและไม่เห็นคุณค่าในตนเอง 2.3 ผู้ให้คำปรึกษาใช้เทคนิคการสลับบทบาท (Role Reversal) เพื่อช่วยให้ผู้รับคำปรึกษาได้ทบทวนและรับรู้ลักษณะอีกด้านของตนเองที่ปฏิเสธความรู้สึกการยอมรับตนเองและให้ผู้รับคำปรึกษาแสดงออก โดยการพูดคุยถึงความรู้สึกที่ตนเองมีความรู้ ความคิด ความสามารถทำสิ่งต่างๆ ได้ เช่นเดียวกับผู้อื่นและรู้สึกเห็นคุณค่าไม่กล่าวโทษหรือตำหนิตนเอง 2.4 ผู้รับคำปรึกษากล่าวถึงความรู้สึกของการสลับบทบาทว่าผู้รับคำปรึกษารู้สึกอย่างไร เพื่อจะได้เกิดความเข้าใจในบทบาทของตนเองที่แสดงออก

ครั้งที่	หัวข้อ	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการให้คำปรึกษา
			2.5 ผู้ให้คำปรึกษาให้ผู้รับคำปรึกษาคนอื่นๆ แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการปรับเปลี่ยน ความรู้สึก ภูมิใจในความรู้ ความคิด ความสามารถ และการเห็นคุณค่าในตนเองว่า ผู้รับคำปรึกษาควรจะทำอย่างไร จากนั้นจึงใช้เทคนิคการซ้อมบทบาท (Rehearsal) ให้ผู้รับคำปรึกษาลองแสดงบทบาทจากผู้ที่ไม่ยอมรับในความรู้ ความคิด ความสามารถ และเห็นคุณค่าในตนเองให้ผู้รับคำปรึกษาซ้อมบทบาทที่ได้นำมาจากการแสดงความคิดเห็นของผู้รับคำปรึกษาคนอื่นๆ 2.6 ผู้ให้คำปรึกษาให้ผู้รับคำปรึกษาพูดถึงตนเองว่ารู้สึกอย่างไร ที่ได้ลองซ้อมบทบาทออกมา 2.7 ให้ผู้รับคำปรึกษาช่วยกันแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับการแสดงที่เหมาะสมเพื่อเป็นแนวทางให้คนอื่นๆ ในกลุ่ม สามารถนำไปใช้สร้างความรู้สึกลึกซึ้งภูมิใจในตนเองและยอมรับตนเอง 3. ขั้นตอนการให้คำปรึกษา 3.1 ผู้ให้คำปรึกษาให้ผู้รับคำปรึกษาสรุปประเด็นสำคัญที่ได้รับคำปรึกษา และ 3.2 ผู้รับคำปรึกษาเลือกและบอกแนวทางที่ตนเลือกปฏิบัติ 3.3 ผู้ให้คำปรึกษาสรุป เพิ่มเติมนัดหมายการให้คำปรึกษา ครั้งต่อไป

ครั้งที่	หัวข้อ	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการให้คำปรึกษา
4	ความมั่นใจในตนเอง	1.เพื่อให้ผู้รับคำปรึกษาเกิดความมั่นใจในตนเอง กล้าคิด กล้าทำสิ่งต่างๆ มีความมั่นใจ กล้าตัดสินใจ 2.เพื่อให้ผู้รับคำปรึกษาเรียนรู้แนวทางที่จะสร้างความมั่นใจในตนเองได้อย่างเหมาะสม	1. ขั้นตอนเริ่มต้นการให้คำปรึกษา 1. ผู้ให้คำปรึกษากล่าวทักทายผู้รับคำปรึกษาทุกคน 2. ผู้ให้คำปรึกษาทบทวนเรื่องที่สนทนาครั้งที่แล้ว 2. ขั้นตอนการให้คำปรึกษา 2.1 ผู้ให้คำปรึกษาถามผู้รับคำปรึกษาว่า เวลาผู้รับคำปรึกษาต้องตัดสินใจทำอะไรสักอย่างหรือต้องเจอเหตุการณ์ที่ต้องตัดสินใจเลือกอย่างใดอย่างหนึ่ง เช่น เลือกเรียนวิชาชีพ หรือถ้าครบกำหนดฝึกกลับบ้านแล้วจะไปเรียนหรือไปทำงาน ถ้าจะเรียนจะเรียนต่ออะไรหรือทำงานอะไร ผู้รับคำปรึกษาเล่าและแสดงความคิดเห็นที่ตนต้องตัดสินใจ 2.2 ผู้ให้คำปรึกษาให้ผู้รับคำปรึกษาคนอื่น ๆ แสดงความคิดเห็น เมื่อเกิดความรู้สึกไม่มั่นใจ ไม่กล้าคิด ไม่กล้าทำสิ่งต่างๆ ไม่มั่นใจในการตัดสินใจ ผู้รับคำปรึกษาควรจะทำอย่างไร จากนั้นใช้เทคนิคการซ้อมบทบาท (Rehearsal) ซึ่งเดิมผู้รับคำปรึกษาไม่กล้าคิดไม่กล้าทำ ไม่กล้าตัดสินใจ สิ่งที่จะเลือกตัดสินใจ โดยผู้รับคำปรึกษาลองซ้อมบทบาทเป็นผู้ที่มีความมั่นใจ กล้าคิดและกล้าทำ ตัดสินใจได้อย่างไม่ลังเล ซึ่งบทบาทที่ได้นำมาจากการแสดงความคิดเห็นของผู้รับคำปรึกษาคนอื่น ๆ

ครั้งที่	หัวข้อ	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการให้คำปรึกษา
			2.3 ผู้ให้คำปรึกษาให้ผู้รับคำปรึกษาพูดถึงตนเองว่ารู้สึกอย่างไร ที่ได้ลองฝึกซ้อมบทบาทที่แสดงออกมา 2.4 ผู้ให้คำปรึกษาใช้เทคนิคความรับผิดชอบตนเอง (I take responsibility) เพื่อให้ผู้รับคำปรึกษาตระหนักรู้ในการเลือกและการตัดสินใจ รับผิดชอบต่อการกระทำ ซึ่งจะช่วยให้เกิดความมั่นใจตนเอง โดยให้ผู้รับคำปรึกษาพูด "ฉันจะรับผิดชอบต่อการตัดสินใจครั้งนี้ไม่ว่าอะไรจะเกิดขึ้น" เมื่อผู้รับคำปรึกษาดัดสินใจเลือกแนวทางในการจัดการกับสิ่งต่างๆ 2.5 ให้ผู้รับคำปรึกษาพูดถึงความรู้สึกหลังจากพูดประโยคแสดงความรับผิดชอบตนเองที่เหมาะสม เพื่อเป็นแนวทางให้คนอื่นๆ 3. ขั้นตอนการให้คำปรึกษา 3.1 ผู้ให้คำปรึกษาให้ผู้รับคำปรึกษาช่วยกันสรุปประเด็นสำคัญที่ได้รับ 3.2 ผู้ให้คำปรึกษาให้ผู้รับคำปรึกษาเลือก และบอกแนวทางที่จะใช้ปฏิบัติตน 3.3 ผู้ให้คำปรึกษาสรุปเพิ่มเติมและนัดหมายการให้คำปรึกษาครั้งต่อไป
5	ความไว้วางใจตนเองและผู้อื่น	1. เพื่อให้ผู้รับคำปรึกษาทราบและเข้าใจถึงการไว้วางใจตนเองและผู้อื่น	ขั้นเริ่มต้นการให้คำปรึกษา 1.1 ผู้ให้คำปรึกษากล่าวทักทายผู้รับคำปรึกษาทุกคน

ครั้งที่	หัวข้อ	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการให้คำปรึกษา
		2. เพื่อให้ผู้รับคำปรึกษาเรียนรู้แนวทางสร้างความรู้สึกที่ดีให้กับตนเองและผู้อื่น	2 ผู้รับคำปรึกษาทบทวนข้อตกลงในการตกในการเข้ากลุ่มและเรื่องที่สนทนาครั้งที่ผ่านมา 2. ขั้นตอนการให้คำปรึกษา 2.1 ผู้ให้คำปรึกษาถามผู้รับคำปรึกษาว่า ผู้รับคำปรึกษาคนใดบ้างที่เพิ่มเข้ามาใหม่ และรู้จักเพื่อนคนใดในนี้บ้าง ผู้รับคำปรึกษาดตอบ ผู้ให้คำปรึกษาถามต่อไปว่า ผู้รับคำปรึกษาคนใดที่ยังไม่มีเพื่อนหรือยัง ไม่รู้จักเพื่อนคนอื่น ๆ ผู้รับคำปรึกษาดตอบ ผู้ให้คำปรึกษาถามต่อว่า “อะไรทำให้ผู้รับคำปรึกษายังไม่มีเพื่อน ส่วนพวกที่มีเพื่อนรู้จักหลายคนทำอะไร” ผู้รับคำปรึกษาเล่าถึงเหตุผล ความรู้สึก แสดงความคิดเห็นที่ตนยังไม่มีเพื่อนรู้จัก กับผู้ที่มีเพื่อนรู้จักให้ผู้ให้คำปรึกษาทราบ 2.2 ผู้ให้คำปรึกษากล่าวถึงเหตุผล ความรู้สึก และความคิดโดยสรุปของผู้รับคำปรึกษา อาจเนื่องมาจากผู้รับคำปรึกษายังไม่ไว้วางใจตนเองและผู้อื่นจึงไม่กล้าคบเพื่อน ๆ เพราะยังไม่แน่ว่าใครเป็นอย่างไรกันบ้าง ประกอบกับผู้รับคำปรึกษาอาจประสบกับเหตุการณ์ที่ไม่ดีตอนที่ผู้รับคำปรึกษาคบกับเพื่อนหรือรู้จักกับผู้อื่นขณะที่ยังไม่ได้เข้ามาฝึกอบรมในบ้านปรานี

ครั้งที่	หัวข้อ	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการให้คำปรึกษา
			2.3 ผู้ให้คำปรึกษาให้ผู้รับคำปรึกษาบอกความรู้สึกให้ผู้ให้คำปรึกษาทราบ โดยผู้ให้คำปรึกษาใช้เทคนิคการกล่าวโทษผู้อื่น (Playing the Projection) เพื่อให้ผู้รับคำปรึกษารับรู้ความรู้สึกที่ไม่ดีของคนที่มีต่อผู้อื่นตลอดจนสำรวจตนเอง ยอมรับผิดชอบในการกระทำของตน โดยให้ผู้รับคำปรึกษาเปลี่ยนวิธีการพูดว่า “ฉันเป็น” “ฉันพูดว่า” แทนการกล่าวโทษผู้อื่น เช่น ฉันไม่ควรตัดสินคนอื่นจากลักษณะภายนอกว่าผู้นั้นดีหรือไม่ดี 2.5 ผู้ให้คำปรึกษาถามผู้รับคำปรึกษาถึงความรู้สึกที่ได้ทำการกล่าวโทษผู้อื่น 3. ขั้นตอนการให้คำปรึกษา 3.1 ผู้ให้คำปรึกษาให้ผู้รับคำปรึกษาช่วยกันสรุปประเด็นสำคัญที่ได้รับ 3.2 ผู้ให้คำปรึกษาให้ผู้รับคำปรึกษาเลือกและบอกแนวทางที่จะใช้ปฏิบัติตน 3.3 ผู้ให้คำปรึกษาสรุปเพิ่มเติมและนัดหมายการให้คำปรึกษาครั้งต่อไป
6	ความเป็นตัวของตัวเอง	1.เพื่อให้ผู้รับคำปรึกษาสามารถรับรู้ความรู้สึกของตนเองและเป็นตัวของตัวเองมากยิ่งขึ้นโดยไม่พึ่งพาผู้อื่น	1.ขั้นเริ่มต้นการให้คำปรึกษา 1.1ผู้ให้คำปรึกษากล่าวทักทายผู้รับคำปรึกษาทุกคน

ครั้งที่	หัวข้อ	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการให้คำปรึกษา
		2. เพื่อรับผู้รับคำปรึกษาเรียนรู้แนวทางการปฏิบัติตนเองให้มีความเป็นตัวของตัวเองได้	1.2 ผู้รับคำปรึกษาทบทวนข้อตกลงในการเข้ากลุ่มและเรื่องที่สนทนาในครั้งที่ผ่านมา 2. ขั้นตอนการให้คำปรึกษา 2.1 ผู้ให้คำปรึกษาถามผู้รับคำปรึกษาว่าเคยมีใครบ้างที่เวลาทำอะไรไม่ได้แล้วต้องการความช่วยเหลือหรือเห็นใครเขาทำอะไรแล้ว ก็อยากจะทำตามบ้าง ผู้รับคำปรึกษาเล่าประสบการณ์แต่ละคน ผู้ให้คำปรึกษาถามว่า “รู้สึกอย่างไร” 2.2 ผู้ให้คำปรึกษาใช้เทคนิคการอยู่กับความรู้สึก (Staying with the feeling) เพื่อให้ผู้รับคำปรึกษาทบทวนทำความเข้าใจกับสิ่งที่เกิดขึ้นกับตนและเพิ่มการรับรู้ในสิ่งที่เกิดขึ้นกับตน ต่อไปให้มากยิ่งขึ้น โดยเน้นใช้คำถาม “อะไร” และ “อย่างไร” เช่น ผู้รับคำปรึกษาเป็นคนที่ชอบทำอะไรตามแบบผู้อื่นในทุกๆ เรื่อง โดยไม่คำนึงว่าถูกหรือผิด โดยผู้ให้คำปรึกษาจะใช้คำถาม เช่น อะไรทำให้ผู้รับคำปรึกษาไม่เป็นตัวของตัวเอง 2.3 ผู้ให้คำปรึกษาถามผู้รับคำปรึกษาคนอื่นๆ ว่า หากผู้รับคำปรึกษาไม่มีความเป็นตัวของตัวเองจะอย่างไร 2.4 ผู้ให้คำปรึกษาใช้เทคนิคการสลับบทบาท (Role Reversal) เพื่อให้ผู้รับคำปรึกษารับรู้ลักษณะอีกด้านหนึ่งของตนเองที่พยายามเก็บกดไว้หรือไม่รู้มาก่อนว่าตนเองก็มีความเป็นตัวของตัวเองจะได้เกิดความเข้าใจในบทบาท

ครั้งที่	หัวข้อ	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการให้คำปรึกษา
			ตนเองที่แสดงออก โดยให้ผู้รับคำปรึกษา สลับบทบาทกับที่เป็นอยู่ ซึ่งจากเดิมผู้รับคำปรึกษารู้สึกไม่เป็นตัวของตัวเอง โดยที่ผู้รับคำปรึกษาไม่เห็นด้วยกับ เพื่อนแต่ไม่กล้าบอกความรู้สึกและความคิดของตน ผู้รับคำปรึกษาสลับบทบาทโดยการบอกความคิดเห็นและความรู้สึกของตนออกมาให้เพื่อนทราบ ซึ่งเป็นการแสดงออกที่เหมาะสมสามารถนำไปใช้ในชีวิตรประจำวันได้ 2.5 ผู้ให้คำปรึกษาถามถึงความรู้สึกที่ได้สลับบทบาท ว่าผู้รับคำปรึกษา รู้สึกอย่างไรเพื่อจะให้เกิดความเข้าใจในพฤติกรรมของตนเอง 3. ขั้นยุติการให้คำปรึกษา 3.1 ผู้ให้คำปรึกษาให้ผู้รับคำปรึกษาช่วยกันสรุปประเด็นสำคัญที่ได้รับ 3.2 ผู้ให้คำปรึกษาให้ผู้รับคำปรึกษาเลือกและบอกแนวทางที่จะใช้ปฏิบัติตน 3.4 ผู้ให้คำปรึกษาสรุปเพิ่มเติม และนัดหมายการให้คำปรึกษาครั้งต่อไป
7	ความคิดริเริ่ม	1. เพื่อให้ผู้รับคำปรึกษาสามารถรับรู้และเข้าใจความสามารถในการมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ตนเอง	1. ขั้นเริ่มต้นการให้คำปรึกษา 1.1 ผู้ให้คำปรึกษากล่าวทักทายผู้รับคำปรึกษาทุกคน 2. ผู้รับคำปรึกษาทบทวนข้อตกลงในการเข้ากลุ่มและเรื่องที่สนทนาในครั้งที่ผ่านมา

ครั้งที่	หัวข้อ	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการให้คำปรึกษา
		2. เพื่อรับผู้รับคำปรึกษาเรียนรู้แนวทางปฏิบัติตนเองให้มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ทำสิ่งที่เป็นประโยชน์	2. ขั้นตอนการให้คำปรึกษา 2.1 ผู้ให้คำปรึกษานำงานประดิษฐ์ 1 ชุด มาให้ผู้รับคำปรึกษาดูแล้ว ถามผู้รับคำปรึกษาว่า วัสดุชุดนี้สามารถนำมาทำงานประดิษฐ์อะไรได้บ้าง ผู้รับคำปรึกษาดตอบ 2.2 ผู้ให้คำปรึกษาใช้เทคนิคการสลับบทบาท (Role Reversal) เพื่อให้ผู้รับคำปรึกษาทบทวนและรับรู้ลักษณะอีกด้านหนึ่งของตนเองที่เป็นประโยชน์และสามารถคิดริเริ่มสร้างสรรค์ได้ โดยผู้ให้คำปรึกษาให้ผู้รับคำปรึกษาที่ไม่แสดงความคิดเห็นได้แสดงความคิดเห็นได้แสดงความคิดริเริ่มต่อวัสดุที่เห็นว่าสามารถประดิษฐ์งานหรือนำมาทำประโยชน์ได้บ้าง เช่น การบอกว่าวัสดุนี้ทำอะไรได้และทำอะไรกับวัสดุเหล่านั้น จากนั้นผู้ให้คำปรึกษาถามผู้รับคำปรึกษาว่ารู้สึกอย่างไรที่ได้แสดงความคิดริเริ่ม 2.3 ผู้ให้คำปรึกษาใช้เทคนิคการซ้อมบทบาท (Rehearsal) เพื่อให้ผู้รับคำปรึกษาเกิดความคิดริเริ่มของตนและให้ผู้รับคำปรึกษาแสดงบทบาทที่ตนคิดริเริ่ม และวิธีจัดสิ่งที่เป็นอุปสรรคต่อความคิดริเริ่ม โดยจากเดิมผู้รับคำปรึกษาเป็นผู้ที่ไม่ใช้ความคิดริเริ่ม จากนั้นจะให้ผู้รับคำปรึกษาลองซ้อม

ครั้งที่	หัวข้อ	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการให้คำปรึกษา
			บทบาทตามที่คนอื่นๆ แสดงความคิดเห็น ซึ่งเป็นการแสดงออกที่เหมาะสมสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ 2.4 ให้คำปรึกษาถามถึงความรู้สึกที่ได้การซ่อมบทบาท 3. ขั้นตอนการให้คำปรึกษา 3.1 ผู้ให้คำปรึกษาให้ผู้รับคำปรึกษาช่วยกันสรุปประเด็นสำคัญที่ได้รับ 3.2 ผู้ให้คำปรึกษาให้ผู้รับคำปรึกษาเลือกและบอกแนวทางที่จะใช้ปฏิบัติตน 3.4 ผู้ให้คำปรึกษาสรุปเพิ่มเติม และนัดหมายการให้คำปรึกษาครั้งต่อไป
8	ความขยันหมั่นเพียร	1.เพื่อให้ผู้รับคำปรึกษาเกิดความรู้สึกขยันหมั่นเพียรรับผิดชอบเอาใจใส่ต่อการเรียนและการทำงาน 2.เพื่อให้ผู้รับคำปรึกษาเรียนรู้แนวทางในการทำให้ตนเองมีความขยันหมั่นเพียร	1. ขั้นตอนการให้คำปรึกษา 1.1 ผู้ให้คำปรึกษากล่าวทักทายผู้รับคำปรึกษาทุกคน 1.2ผู้รับคำปรึกษาทบทวนข้อตกลงในการเข้ากลุ่มและเรื่องที่สนทนาในครั้งที่ผ่านมา 2. ขั้นตอนการให้คำปรึกษา 2.1ผู้ให้คำปรึกษาถามผู้รับคำปรึกษาว่า เคยทำงานส่งไม่ทันเวลาหรือไม่ก็ไม่ทำส่งหรือไม่ถ้าผู้รับคำปรึกษาบอกว่า “เคย” ผู้รับคำปรึกษาเล่าเรื่องราวของตน จากนั้นผู้ให้คำปรึกษาถามว่า ผู้รับคำปรึกษาทำอย่างไร เมื่อทำงานส่งไม่ทันหรือไม่ทำงานส่ง

ครั้งที่	หัวข้อ	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการให้คำปรึกษา
			2.2 ผู้ให้คำปรึกษาใช้เทคนิคการสลับบทบาท (Role Reversal) เพื่อให้ผู้รับคำปรึกษาทบทวนและรับรู้ลักษณะอีกด้านหนึ่งของตนที่เป็นประโยชน์ โดยให้ผู้รับคำปรึกษาสลับบทบาทมาเป็นผู้ที่มีความขยันหมั่นเพียรแทนโดยจากเดิมผู้รับคำปรึกษาขาดความขยันหมั่นเพียร จากนั้นจะให้ผู้รับคำปรึกษาลองสลับบทบาทโดยการพูดประโยคต่อไปนี้ ฉันจะทำงานที่ได้รับมอบหมายให้เสร็จทันส่งทุกครั้งด้วยความขยันหมั่นเพียร 2.3 ผู้ให้คำปรึกษาถามถึงความรู้สึกที่ได้แสดงพฤติกรรมตรงกันข้าม 2.4 ผู้ให้คำปรึกษาใช้เทคนิคการพูดจาโต้ตอบกับตนเอง (Game of Dailogue) เพื่อให้เกิดความกระจ่างถึงความรู้สึก ระหว่างความขยันหมั่นเพียรกับไม่ขยันหมั่นเพียร โดยใช้นิ้วชี้ซ้ายพูดโต้ตอบกับนิ้วชี้ขวา โดยการโต้ตอบสลับกันจนเกิดแนวทางที่จะปฏิบัติตนเอง เช่น ผู้รับคำปรึกษารู้สึกว่าตนเองไม่จำเป็นต้องทำอะไร เพราะอยู่ที่บ้านสบายไม่ต้องทำ เข้ามาอยู่ที่นี่เดี๋ยวก็ครบกำหนด ฝึกกลับบ้านทำไปก็ไม่ได้อะไร เหนื่อยเปล่า 2.5 ผู้ให้คำปรึกษาให้แต่ละคนพูดถึงความรู้สึกที่ใช้นิ้วชี้ขวาพูดโต้ตอบกับนิ้วชี้ซ้าย และความรู้สึกที่ใช้นิ้วชี้ซ้ายพูดโต้ตอบกับนิ้วชี้ขวา

ครั้งที่	หัวข้อ	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการให้คำปรึกษา
			3. ขั้นตอนการให้คำปรึกษา 3.1 ผู้ให้คำปรึกษาให้ผู้รับคำปรึกษาช่วยกันสรุปประเด็นสำคัญที่ได้รับ 3.2 ผู้ให้คำปรึกษาให้ผู้รับคำปรึกษาเลือกและบอกแนวทางที่จะไปปฏิบัติตน 3.3 ผู้ให้คำปรึกษาสรุปเพิ่มเติม และนัดหมายการให้คำปรึกษาครั้งต่อไป
9	การมีจุดมุ่งหมายในการดำเนินชีวิต	1. เพื่อให้ผู้รับคำปรึกษาสามารถรับรู้และเข้าใจการมีจุดมุ่งหมายในชีวิตของตน 2. เพื่อรับผู้รับคำปรึกษาเรียนรู้แนวทางการตั้งจุดมุ่งหมายในการดำเนินชีวิตของตน	1.ขั้นเริ่มต้นการให้คำปรึกษา 1.1 ผู้ให้คำปรึกษากล่าวทักทายผู้รับคำปรึกษาทุกคน 1.2 ผู้ให้คำปรึกษาทบทวนข้อตกลงในการเข้ากลุ่มและเรื่องที่สนทนาในครั้งที่ผ่านมา 2. ขั้นตอนการให้คำปรึกษา 2.1 ผู้ให้คำปรึกษาเล่าประสบการณ์ของตนเองเกี่ยวกับการตั้งจุดมุ่งหมายในการดำเนินชีวิตให้ผู้รับคำปรึกษาฟัง 2.2 ผู้รับคำปรึกษาเล่าประสบการณ์ของตนเองเกี่ยวกับการตั้งจุดมุ่งหมายในการดำเนินชีวิตให้ผู้ให้คำปรึกษาฟัง 2.3 เมื่อผู้รับคำปรึกษาไม่สามารถทำตามจุดมุ่งหมายได้ ผู้ให้คำปรึกษาใช้เทคนิคการอยู่กับความรู้สึก (Staying with the Feeling) เพื่อให้ผู้รับคำปรึกษาเกิดสติ รับรู้ความรู้สึก ความคิดของตนในภาวะปัจจุบัน โดยเน้นคำถามว่า “อะไร” “อย่างไร” โดยผู้ให้คำปรึกษาใช้คำถาม เช่น ผู้รับคำปรึกษาจะอย่างไรให้ผู้รับคำปรึกษาแสดงความคิดเห็น

ครั้งที่	หัวข้อ	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการให้คำปรึกษา
			2.4 ผู้ให้คำปรึกษาใช้เทคนิคการพูดจาโต้ตอบกับตนเอง (Game of Dailogue) เพื่อให้เกิดความกระจ่างถึงความรู้สึกที่ตนเองต้องการอย่างแท้จริง สามารถตัดสินใจเลือกแนวทางในการดำเนินชีวิตของตนเองอย่างมีจุดมุ่งหมาย โดยใช้นิ้วชี้ซ้ายพูดโต้ตอบกับนิ้วชี้ขวา โดยการโต้ตอบสลับกันจนเกิดแนวทางที่จะปฏิบัติตนเอง 2.5 ผู้ให้คำปรึกษาให้แต่ละคนพูดถึงความรู้สึกที่ใช้นิ้วชี้ขวาพูดโต้ตอบนิ้วชี้ซ้ายและความรู้สึกที่นิ้วชี้ซ้ายโต้ตอบกับนิ้วชี้ขวา 3. ขั้นตอนการให้คำปรึกษา 3.1 ผู้ให้คำปรึกษาให้ผู้รับคำปรึกษาช่วยกันสรุปประเด็นสำคัญที่ได้รับ 3.2 ผู้ให้คำปรึกษาให้ผู้รับคำปรึกษาเลือกและบอกแนวทางที่จะใช้ปฏิบัติตน 3.2 ผู้ให้คำปรึกษาสรุปเพิ่มเติม และนัดหมายการให้คำปรึกษาครั้งต่อไป
10	ปัจฉิมนิเทศ	1. เพื่อให้ผู้รับคำปรึกษาเข้าใจและพร้อมที่จะยอมรับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับตน	1. ผู้รับคำปรึกษาทบทวนเรื่องที่สนทนาครั้งที่แล้ว 2. ให้ผู้รับคำปรึกษาทุกคนทบทวนแสดงความรู้สึกและความคิดเห็นที่มีต่อเพื่อนทุกคนที่เข้าร่วมการใช้คำปรึกษากลุ่มตามทฤษฎีเกสตัลท์

ครั้งที่	หัวข้อ	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการให้คำปรึกษา
		2.เพื่อให้ผู้รับคำปรึกษาแสดงความรู้สึกความคิดเห็นและสรุปผลที่ได้จากการรับคำปรึกษากลุ่มแบบเกสตัลท์ 3.เพื่อให้ผู้รับคำปรึกษาได้รับรู้อัตลักษณ์ของตนและสามารถเรียนรู้แนวทางปฏิบัติตนได้อย่างเหมาะสม	3.ผู้รับคำปรึกษาประเมินการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นภายหลังการรับคำปรึกษา 4.ผู้รับคำปรึกษาสรุปเรื่องที่สนทนาและผู้ให้คำปรึกษาสรุปเพิ่มเติม 5.ผู้ให้คำปรึกษายุติการให้คำปรึกษา 6.ผู้ให้คำปรึกษากล่าวขอบคุณผู้รับคำปรึกษาและปิดการให้คำปรึกษา

การให้คำปรึกษากลุ่มตามทฤษฎีเกสตัลท์ ครั้งที่ 1

เรื่อง ปฐมนิเทศ

เวลาที่ใช้ 60 นาที

วัตถุประสงค์

1. เพื่อสร้างสัมพันธภาพระหว่างผู้ให้คำปรึกษาและผู้รับคำปรึกษาให้เกิดความอบอุ่นใจ เกิดความไว้วางใจ และเป็นกันเองกับผู้ให้คำปรึกษาและผู้รับคำปรึกษาคนอื่นๆ
2. เพื่อให้ผู้รับคำปรึกษาทบทวนและเข้าใจวัตถุประสงค์ วิธีการให้คำปรึกษากลุ่มตามทฤษฎีเกสตัลท์ ในส่วนที่เกี่ยวกับบทบาท หน้าที่ของผู้รับคำปรึกษา และผู้ให้คำปรึกษา ตลอดจนทราบวัน เวลา จำนวนครั้ง สถานที่
3. เพื่อให้ผู้รับคำปรึกษาทราบและเข้าใจความหมายของอัตลักษณ์

วิธีการดำเนินการทดลอง

1. ผู้ให้คำปรึกษากล่าวทักทายต้อนรับผู้รับคำปรึกษา พร้อมทั้งแนะนำตนเองให้ผู้รับคำปรึกษารู้จัก
2. ให้ผู้รับคำปรึกษาแต่ละคนแนะนำตนเองให้เพื่อนๆ รู้จัก
3. ผู้ให้คำปรึกษาชี้แจงให้ผู้รับคำปรึกษาทราบวัตถุประสงค์ วิธีการให้คำปรึกษากลุ่มตามทฤษฎีเกสตัลท์ในส่วนที่เกี่ยวกับบทบาท หน้าที่ของผู้รับคำปรึกษา และผู้ให้คำปรึกษา ตลอดจนทราบวัน เวลา จำนวนครั้ง สถานที่
4. ผู้ให้คำปรึกษาอธิบายความหมายอัตลักษณ์ให้ผู้รับคำปรึกษาแต่ละคนทราบและเข้าใจ
5. ผู้ให้คำปรึกษาให้ผู้รับคำปรึกษาช่วยกันสรุปเรื่องที่สนทนาครั้งนี้หลังจากนั้นผู้ให้คำปรึกษาสรุปเพิ่มเติมเพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันในกลุ่ม
6. ผู้ให้คำปรึกษานัดหมายวัน เวลา และสถานที่ในการให้คำปรึกษาครั้งต่อไป

การประเมินผล

สังเกตจากการให้ความร่วมมือ ความสนใจในการตอบ และการซักถามข้อสงสัยในการรับคำปรึกษากลุ่ม

การให้คำปรึกษากลุ่มตามทฤษฎีเกสตัลท์ ครั้งที่ 2

เรื่อง การรู้จักและเข้าใจตนเอง

เวลาที่ใช้ 60 นาที

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ผู้รับคำปรึกษารู้จักและเข้าใจตนเอง
2. เพื่อให้ผู้รับคำปรึกษาเรียนรู้แนวทางปฏิบัติตนในการรู้จักและเข้าใจตนเองได้อย่าง

เหมาะสม

วิธีการดำเนินการทดลอง

1. ขั้นเริ่มต้นการให้คำปรึกษา

1.1 ผู้ให้คำปรึกษากล่าวทักทายผู้รับคำปรึกษาทุกคน

1.2 ผู้รับคำปรึกษาทบทวนข้อตกลงในการเข้ากลุ่มและเรื่องที่สนทนาในครั้งที่ผ่านมา

2. ขั้นดำเนินการให้คำปรึกษาให้คำปรึกษา

การพัฒนาการรู้จักและเข้าใจตนเอง ดำเนินการโดยใช้เทคนิคต่อไปนี้

2.1 ผู้ให้คำปรึกษาใช้เทคนิค “ที่นี่เดี๋ยวนี้” (Here and Now) เพื่อให้เกิดสติรับรู้

ความรู้สึก ความคิด และสิ่งต่างๆ ที่เกิดขึ้นกับตนขณะนั้น โดยให้ผู้รับคำปรึกษาอยู่กับความรู้สึกปัจจุบันมากที่สุด ผู้ให้คำปรึกษาสังเกตการรับรู้ ความรู้สึก ขณะพูดคุยและการเล่าถึงอุปนิสัย พฤติกรรมทั้งในส่วนที่ดี และส่วนไม่ดีที่ผู้รับคำปรึกษาทุกคนได้เล่าถึงลักษณะของตนเอง โดยผู้ให้คำปรึกษาจะใช้คำถาม “ขณะนี้คุณรู้สึกอย่างไร” “คุณกำลังรู้สึกอย่างไร” “คุณรู้สึกอย่างไรกับสิ่งที่คุณเล่า” เพื่อให้ผู้รับคำปรึกษาตระหนักรู้ ความรู้สึก และพฤติกรรมของตนเองให้มากยิ่งขึ้น

2.2 ผู้ให้คำปรึกษาให้ผู้รับคำปรึกษาช่วยกันแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติตนในการรู้จักและเข้าใจตนเอง เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติตนให้เหมาะสมในชีวิตประจำวัน

3. ขั้นยุติการให้คำปรึกษา

3.1 ผู้ให้คำปรึกษาให้ผู้รับคำปรึกษาช่วยกันสรุปประเด็นสำคัญที่ได้รับ

3.2 ผู้ให้คำปรึกษาให้ผู้รับคำปรึกษาเลือกและบอกแนวทางที่จะใช้ปฏิบัติตน

3.3 ผู้ให้คำปรึกษาสรุปเพิ่มเติม และนัดหมายการให้คำปรึกษาครั้งต่อไป

การประเมินผล

สังเกตจากการให้ความร่วมมือ ความสามารถในการแสดงความคิดเห็น การสรุปของผู้รับคำปรึกษาในกลุ่มว่าบรรลุวัตถุประสงค์หรือไม่

การให้คำปรึกษากลุ่มตามทฤษฎีเกสตัลท์ ครั้งที่ 3

เรื่อง การยอมรับตนเอง

เวลาที่ใช้ 60 นาที

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ผู้รับคำปรึกษาเกิดความรู้สึกภูมิใจในความรู้ ความคิด ความสามารถและเห็นคุณค่าในตนเอง
2. เพื่อให้ผู้รับคำปรึกษาเรียนรู้แนวทางในการยอมรับตนเองได้อย่างเหมาะสม

วิธีการดำเนินการทดลอง

1. ขั้นเริ่มต้นการให้คำปรึกษา
 - 1.1 ผู้ให้คำปรึกษากล่าวทักทายผู้รับคำปรึกษาทุกคน
 - 1.2 ผู้รับคำปรึกษาทบทวนข้อตกลงในการเข้ากลุ่มและเรื่องที่สนทนาในครั้งที่ผ่านมา
2. ขั้นดำเนินการให้คำปรึกษา

การพัฒนาการยอมรับตนเอง ดำเนินการโดยใช้เทคนิคต่อไปนี้

 - 2.1 ผู้ให้คำปรึกษาให้ผู้รับคำปรึกษาแต่ละคนพูดถึงความรู้สึกและเหตุการณ์ที่ผู้รับคำปรึกษารู้สึกภูมิใจในความรู้ ความคิด ความสามารถ และเห็นคุณค่าในตนเอง
 - 2.2 ผู้ให้คำปรึกษาให้ผู้รับคำปรึกษาเล่าถึงสิ่งที่ผู้รับคำปรึกษารู้สึกของตอนที่ตนเองรู้สึกไม่ภูมิใจในความรู้ ความคิด ความสามารถและไม่เห็นคุณค่าในตนเอง
 - 2.3 ผู้ให้คำปรึกษาใช้เทคนิคการสลับบทบาท (Role Reversal) เพื่อช่วยให้ผู้รับคำปรึกษาได้ทบทวนและรับรู้ลักษณะอีกด้านของตนเองที่ปฏิเสธความรู้สึกการยอมรับตนเอง และให้ผู้รับคำปรึกษาแสดงออก โดยการพูดคุยถึงความภูมิใจที่ตนเองมีความรู้ ความคิด ความสามารถทำสิ่งต่างๆ ได้ เช่นเดียวกับผู้อื่นและรู้สึกเห็นคุณค่าไม่กล่าวโทษหรือตำหนิตนเอง
 - 2.4 ผู้รับคำปรึกษากล่าวถึงความรู้สึกของการสลับบทบาทว่าผู้รับคำปรึกษารู้สึกอย่างไร เพื่อจะได้เกิดความเข้าใจในบทบาทของตนเองที่แสดงออก
 - 2.5 ผู้ให้คำปรึกษาให้ผู้รับคำปรึกษาคนอื่นๆ แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการปรับเปลี่ยนความรู้สึก ภูมิใจในความรู้ ความคิด ความสามารถ และการเห็นคุณค่าในตนเองว่า ผู้รับคำปรึกษาควรจะทำอย่างไร จากนั้นจึงใช้เทคนิคการซ้อมบทบาท (Rehearsal) ให้ผู้รับคำปรึกษาลองซ้อมแสดงบทบาทจากผู้ที่ไม่ยอมรับในความรู้ ความคิด ความสามารถ และเห็นคุณค่าในตนเองให้ผู้รับคำปรึกษาแสดงบทบาทที่ได้นำมาจากการแสดงความคิดเห็นของผู้รับคำปรึกษาคนอื่นๆ
 - 2.6 ผู้ให้คำปรึกษาให้ผู้รับคำปรึกษาพูดถึงตนเองว่ารู้สึกอย่างไร ที่ได้ลองซ้อมบทบาทออกมา
 - 2.7 ให้ผู้รับคำปรึกษาช่วยกันแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับการแสดงที่เหมาะสมเพื่อเป็นแนวทางให้คนอื่นๆ ในกลุ่ม สามารถนำไปใช้สร้างความรู้สึกภูมิใจในตนเองและยอมรับตนเอง

3. ขั้นตอนการให้คำปรึกษา

- 3.1 ผู้ให้คำปรึกษาให้ผู้รับคำปรึกษาช่วยกันสรุปประเด็นสำคัญที่ได้รับ
- 3.2 ผู้ให้คำปรึกษาให้ผู้รับคำปรึกษาเลือกและบอกแนวทางที่จะใช้ปฏิบัติตน
- 3.3 ผู้ให้คำปรึกษาสรุปเพิ่มเติม และนัดหมายการให้คำปรึกษาครั้งต่อไป

การประเมินผล

สังเกตจากการให้ความร่วมมือ ความสามารถในการแสดงความคิดเห็น การสรุปของผู้รับคำปรึกษาในกลุ่มว่าบรรลุวัตถุประสงค์หรือไม่

การให้คำปรึกษากลุ่มตามทฤษฎีเกสตัลท์ ครั้งที่ 4

เรื่อง ความมั่นใจในตนเอง

เวลาที่ใช้ 60 นาที

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ผู้รับคำปรึกษาเกิดความมั่นใจในตนเอง กล้าคิดกล้าทำสิ่งต่างๆ มีความมั่นใจในการตัดสินใจ

2. เพื่อให้ผู้รับคำปรึกษาเรียนรู้แนวทางที่จะสร้างความมั่นใจในตนเองได้อย่างเหมาะสม

วิธีการดำเนินการทดลอง

1. ขั้นเริ่มต้นการให้คำปรึกษา

1.1 ผู้ให้คำปรึกษากล่าวทักทายผู้รับคำปรึกษาทุกคน

1.2 ผู้รับคำปรึกษาทบทวนข้อตกลงในการเข้ากลุ่มและเรื่องที่สนทนาในครั้งที่ผ่านมา

2. ขั้นดำเนินการให้คำปรึกษา

การพัฒนาความมั่นใจในตนเอง ดำเนินการโดยใช้เทคนิคต่อไปนี้

2.1 ผู้ให้คำปรึกษาถามผู้รับคำปรึกษาว่า เวลาผู้รับคำปรึกษาต้องตัดสินใจทำอะไรสักอย่างหรือต้องเจอเหตุการณ์ที่ต้องตัดสินใจเลือกอย่างใดอย่างหนึ่ง เช่น เลือกเรียนวิชาชีพหรือถ้าครบกำหนด ผูกกลับบ้านแล้วจะไปเรียนหรือไปทำงาน ถ้าจะเรียนจะเรียนต่ออะไรหรือทำงานอะไร ผู้รับคำปรึกษาเล่าและแสดงความคิดเห็นที่ตนต้องตัดสินใจ

2.2 ผู้ให้คำปรึกษาให้ผู้รับคำปรึกษาคนอื่นๆ แสดงความคิดเห็น เมื่อเกิดความรู้สึกไม่มั่นใจ ไม่กล้าคิด ไม่กล้าทำสิ่งต่างๆ ไม่มั่นใจในการตัดสินใจ ผู้รับคำปรึกษาควรจะทำอย่างไร จากนั้นใช้เทคนิคการซ้อมบทบาท (Rehearsal) ซึ่งเดิมผู้รับคำปรึกษาไม่กล้าคิด ไม่กล้าทำ ไม่กล้าตัดสินใจ สิ่งที่จะเลือกตัดสินใจ โดยผู้รับคำปรึกษาลองซ้อมบทบาทเป็นผู้ที่มีความมั่นใจ กล้าคิดและกล้าทำ ตัดสินใจได้อย่างไม่ลังเล ซึ่งบทบาทที่ได้นำมาจากการแสดงความคิดเห็นของผู้รับคำปรึกษาคนอื่นๆ

2.3 ผู้ให้คำปรึกษาให้ผู้รับคำปรึกษาพูดถึงตนเองว่ารู้สึกอย่างไร ที่ได้ลองฝึกซ้อมบทบาทที่แสดงออกมา

2.4 ผู้ให้คำปรึกษาใช้เทคนิคความรับผิดชอบต่อตนเอง (I take responsibility) เพื่อให้ผู้รับคำปรึกษาตระหนักรู้ในการเลือกและการตัดสินใจ รับผิดชอบต่อการกระทำ ซึ่งจะช่วยให้เกิดความมั่นใจตนเอง โดยให้ผู้รับคำปรึกษาพูด “ฉันจะรับผิดชอบต่อการตัดสินใจครั้งนี้ ไม่ว่าอะไรจะเกิดขึ้น” เมื่อผู้รับคำปรึกษาคัดสินใจเลือกแนวทางในการจัดการกับสิ่งต่างๆ

2.5 ให้ผู้รับคำปรึกษาพูดถึงความรู้สึกหลังจากพูดประโยคแสดงความรับผิดชอบต่อตนเองที่เหมาะสม เพื่อเป็นแนวทางให้คนอื่นๆ

3. ขั้นตอนการให้คำปรึกษา

- 3.1 ผู้ให้คำปรึกษาให้ผู้รับคำปรึกษาช่วยกันสรุปประเด็นสำคัญที่ได้รับ
- 3.2 ผู้ให้คำปรึกษาให้ผู้รับคำปรึกษาเลือกและบอกแนวทางที่จะใช้ปฏิบัติตน
- 3.3 ผู้ให้คำปรึกษาสรุปเพิ่มเติม และนัดหมายการให้คำปรึกษาครั้งต่อไป

การประเมินผล

สังเกตจากการให้ความร่วมมือ ความสามารถในการแสดงความคิดเห็น การสรุปของผู้รับคำปรึกษาในกลุ่มว่าบรรลุวัตถุประสงค์หรือไม่

การให้คำปรึกษากลุ่มตามทฤษฎีเกสตัลท์ ครั้งที่ 5

เรื่อง ความไว้วางใจตนเองและผู้อื่น

เวลาที่ใช้ 60 นาที

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ผู้รับคำปรึกษาทราบและเข้าใจถึงการไว้วางใจตนเองและผู้อื่น
2. เพื่อให้ผู้รับคำปรึกษาเรียนรู้แนวทางสร้างความรู้สึกที่ดีให้กับตนเองและผู้อื่น

วิธีการดำเนินการทดลอง

1. ขั้นเริ่มต้นการให้คำปรึกษาการให้คำปรึกษา
 - 1.1 ผู้ให้คำปรึกษากล่าวทักทายผู้รับคำปรึกษาทุกคน
 - 1.2 ผู้รับคำปรึกษาทบทวนข้อตกลงในการเข้ากลุ่มและเรื่องที่สนทนาในครั้งที่ผ่านมา
2. ขั้นดำเนินการให้คำปรึกษา

การพัฒนาความไว้วางใจตนเองและผู้อื่น ดำเนินการโดยใช้เทคนิคต่อไปนี้

2.1 ผู้ให้คำปรึกษาถามผู้รับคำปรึกษาว่า ผู้รับคำปรึกษาคนใดบ้างที่เพิ่มเข้ามาใหม่ และรู้จักเพื่อนคนใดในนี้บ้าง ผู้รับคำปรึกษาตอบ ผู้ให้คำปรึกษาถามต่อไปว่า ผู้รับคำปรึกษาคนใดที่ยังไม่มีเพื่อนหรือยัง ไม่รู้จักเพื่อนคนอื่น ๆ ผู้รับคำปรึกษาตอบ ผู้ให้คำปรึกษาถามต่อว่า “อะไรทำให้ผู้รับคำปรึกษายังไม่มีเพื่อน ส่วนพวกที่มีเพื่อนรู้จักหลายคนทำอะไร” ผู้รับคำปรึกษาเล่าถึงเหตุผลความรู้สึก แสดงความคิดเห็นที่ตนยังไม่มีเพื่อนรู้จัก กับผู้ที่มีเพื่อนรู้จักให้ผู้ให้คำปรึกษาทราบ

2.2 ผู้ให้คำปรึกษากล่าวถึงเหตุผล ความรู้สึก และความคิดโดยสรุปของผู้รับคำปรึกษา อาจเนื่องมาจากผู้รับคำปรึกษายังไม่ไว้วางใจตนเองและผู้อื่น จึงไม่กล้าคบเพื่อน ๆ เพราะยังไม่แน่ใจว่า ใครเป็นอย่างไรกันบ้าง ประกอบกับผู้รับคำปรึกษาอาจประสบกับเหตุการณ์ที่ไม่ดี ตอนที่ผู้รับคำปรึกษาคบกับเพื่อนหรือรู้จักกับผู้อื่นขณะที่ยังไม่ได้เข้ามาฝึกอบรมในบ้านปรานี

2.3 ผู้ให้คำปรึกษาให้ผู้รับคำปรึกษาบอกความรู้สึกให้ผู้ให้คำปรึกษาทราบ โดยผู้ให้คำปรึกษาใช้เทคนิคการกล่าวโทษผู้อื่น (Playing the Projection) เพื่อให้ผู้รับคำปรึกษารับรู้ความรู้สึกที่ไม่ดีของตนที่มีต่อผู้อื่น ตลอดจนสำรวจตนเอง ยอมรับผิดชอบในการกระทำของตน โดยให้ผู้รับคำปรึกษาเปลี่ยนวิธีการพูดว่า “ฉันเป็น” “ฉันพูดว่า” แทนการกล่าวโทษผู้อื่น เช่น ฉันไม่ควรตัดสินคนอื่นจากลักษณะภายนอกว่าผู้นั้นดีหรือไม่ดี

2.4 ผู้ให้คำปรึกษาถามผู้รับคำปรึกษาถึงความรู้สึกที่ได้กระทำการกล่าวโทษผู้อื่น

3. ขั้นยุติการให้คำปรึกษา

- 3.1 ผู้ให้คำปรึกษาให้ผู้รับคำปรึกษาช่วยกันสรุปประเด็นสำคัญที่ได้รับ
- 3.2 ผู้ให้คำปรึกษาให้ผู้รับคำปรึกษาเลือกและบอกแนวทางที่จะใช้ปฏิบัติตน
- 3.3 ผู้ให้คำปรึกษาสรุปเพิ่มเติม และนัดหมายการให้คำปรึกษาครั้งต่อไป

การประเมินผล

สังเกตจากการให้ความร่วมมือ ความสามารถในการแสดงความคิดเห็น การสรุปของผู้รับ
คำปรึกษาในกลุ่มว่าบรรลุวัตถุประสงค์หรือไม่

การให้คำปรึกษากลุ่มตามทฤษฎีเกสตัลท์ ครั้งที่ 6

เรื่อง ความเป็นตัวของตัวเอง

เวลาที่ใช้ 60 นาที

อุปกรณ์ ม้วนเทปบันทึกเสียง
เครื่องบันทึกเสียง

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ผู้รับคำปรึกษาสามารถรับรู้ความรู้สึกของตนเองและเป็นตัวของตัวเองมากยิ่งขึ้น โดยไม่พึ่งพาผู้อื่น

2. เพื่อรับผู้รับคำปรึกษาเรียนรู้แนวทางการปฏิบัติตนเองให้มีความเป็นตัวของตัวเองได้อย่างเหมาะสม

วิธีการดำเนินการทดลอง

1. ขั้นเริ่มต้นการให้คำปรึกษา

1.1 ผู้ให้คำปรึกษากล่าวทักทายผู้รับคำปรึกษาทุกคน

1.2 ผู้รับคำปรึกษาทบทวนข้อตกลงในการเข้ากลุ่มและเรื่องที่สนทนาในครั้งที่ผ่านมา

2. ขั้นดำเนินการให้คำปรึกษา

การพัฒนาความเป็นตัวของตัวเอง ดำเนินการโดยใช้เทคนิคต่อไปนี้

2.1 ผู้ให้คำปรึกษาถามผู้รับคำปรึกษาว่า เคยมีใครบ้างที่เวลาทำอะไรไม่ได้แล้ว ต้องการความช่วยเหลือหรือเห็นใครเขาทำอะไรแล้ว ก็อยากจะทำตามบ้าง ผู้รับคำปรึกษาเล่าประสบการณ์แต่ละคน ผู้ให้คำปรึกษาถามว่า “รู้สึกอย่างไร”

2.2 ผู้ให้คำปรึกษาใช้เทคนิคการอยู่กับความรู้สึก (Staying with the feeling) เพื่อให้ผู้รับคำปรึกษาทบทวนทำความเข้าใจกับสิ่งที่เกิดขึ้นกับตนและเพิ่มการรับรู้ในสิ่งที่เกิดขึ้นกับตนต่อไปให้มากยิ่งขึ้น โดยเน้นใช้คำถาม “อะไร” และ “อย่างไร” เช่น ผู้รับคำปรึกษาเป็นคนที่ชอบทำอะไรตามแบบผู้อื่นในทุกๆ เรื่อง โดยไม่คำนึงว่าถูกหรือผิด โดยผู้ให้คำปรึกษาจะใช้คำถาม เช่น อะไรทำให้ผู้รับคำปรึกษาไม่เป็นตัวของตัวเอง

2.3 ผู้ให้คำปรึกษาถามผู้รับคำปรึกษาคนอื่นๆ ว่า หากผู้รับคำปรึกษาไม่มีความเป็นตัวของตัวเองจะอย่างไร

2.4 ผู้ให้คำปรึกษาใช้เทคนิคการสลับบทบาท (Role Reversal) เพื่อให้ผู้รับคำปรึกษารับรู้ลักษณะอีกด้านหนึ่งของตนเองที่พยายามเก็บกดไว้หรือไม่รู้มาก่อนว่าตนเองก็มีความเป็นตัวของตัวเองจะได้เกิดความเข้าใจในบทบาทตนเองที่แสดงออก โดยให้ผู้รับคำปรึกษาสลับบทบาทกับที่เป็นอยู่ ซึ่งจากเดิมผู้รับคำปรึกษารู้สึกไม่เป็นตัวของตัวเอง โดยที่ผู้รับคำปรึกษาไม่เห็นด้วยกับเพื่อนแต่ไม่กล้าบอกความรู้สึกและความคิดของตน ผู้รับคำปรึกษาสลับบทบาทโดยการบอกความคิดเห็นและความรู้สึกของตนออกมาให้เพื่อนทราบ ซึ่งเป็นการแสดงออกที่เหมาะสมสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

2.5 ผู้ให้คำปรึกษาถามถึงความรู้สึกที่ได้สลับบทบาท ว่าผู้รับคำปรึกษา รู้สึกอย่างไร เพื่อจะได้เกิดความเข้าใจในพฤติกรรมของตนเอง

3. ขั้นตอนการให้คำปรึกษา

3.1 ผู้ให้คำปรึกษาให้ผู้รับคำปรึกษาช่วยกันสรุปประเด็นสำคัญที่ได้รับ

3.2 ผู้ให้คำปรึกษาให้ผู้รับคำปรึกษาเลือกและบอกแนวทางที่จะใช้ปฏิบัติตน

3.3 ผู้ให้คำปรึกษาสรุปเพิ่มเติม และนัดหมายการให้คำปรึกษาครั้งต่อไป

การประเมินผล

สังเกตจากการให้ความร่วมมือ ความสามารถในการแสดงความคิดเห็น การสรุปของผู้รับคำปรึกษาในกลุ่มว่าบรรลุวัตถุประสงค์หรือไม่

การให้คำปรึกษากลุ่มตามทฤษฎีเกสตัลท์ ครั้งที่ 7

เรื่อง ความคิดริเริ่ม

เวลาที่ใช้ 60 นาที

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ผู้รับคำปรึกษาสามารถรับรู้และเข้าใจความสามารถในการมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ตนเอง
2. เพื่อรับผู้รับคำปรึกษาเรียนรู้แนวทางปฏิบัติตนเองให้มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ทำสิ่งที่เป็นประโยชน์

วิธีการดำเนินการทดลอง

1. ขั้นเริ่มต้นการให้คำปรึกษาการให้คำปรึกษา
 - 1.1 ผู้ให้คำปรึกษากล่าวทักทายผู้รับคำปรึกษาทุกคน
 - 1.2 ผู้รับคำปรึกษาทบทวนข้อตกลงในการเข้ากลุ่มและเรื่องที่สนทนาในครั้งที่ผ่านมา
2. ขั้นดำเนินการให้คำปรึกษา

การพัฒนาความคิดริเริ่ม ดำเนินการโดยใช้เทคนิคต่อไปนี้

 - 2.1 ผู้ให้คำปรึกษานำงานประดิษฐ์ 1 ชุด มาให้ผู้รับคำปรึกษาดูแล้ว ถามผู้รับคำปรึกษาว่า วัสดุชุดนี้สามารถนำมาทำงานประดิษฐ์อะไรได้บ้าง ผู้รับคำปรึกษาดตอบ
 - 2.2 ผู้ให้คำปรึกษาใช้เทคนิคการสลับบทบาท (Role Reversal) เพื่อให้ผู้รับคำปรึกษาทบทวนและรับรู้ลักษณะอีกด้านหนึ่งของตนเองที่เป็นประโยชน์และสามารถคิดริเริ่มสร้างสรรค์ได้ โดยผู้ให้คำปรึกษาให้ผู้รับคำปรึกษาที่ไม่แสดงความคิดเห็นได้แสดงความคิดเห็นได้แสดงความคิดริเริ่มต่อวัสดุที่เห็นว่าสามารถประดิษฐ์งานหรือนำมาทำประโยชน์ใดได้บ้าง เช่น การบอกว่าวัสดุนี้ทำอะไรได้และทำอย่างไรกับวัสดุเหล่านั้น จากนั้นผู้ให้คำปรึกษาถามผู้รับคำปรึกษารู้สึกอย่างไรที่ได้แสดงความคิดริเริ่ม
 - 2.3 ผู้ให้คำปรึกษาใช้เทคนิคการซ้อมบทบาท (Rehearsal) เพื่อให้ผู้รับคำปรึกษาเกิดความคิดริเริ่มของตนและให้ผู้รับคำปรึกษาแสดงบทบาทที่ตนคิดริเริ่ม และวิธีจัดสิ่งที่เป็นอุปสรรคต่อความคิดริเริ่ม โดยจากเดิมผู้รับคำปรึกษาเป็นผู้ที่ไม่ใช้ความคิดริเริ่ม จากนั้นจะให้ผู้รับคำปรึกษาลองซ้อมบทบาทตามที่คนอื่น ๆ แสดงความคิดเห็น ซึ่งเป็นการแสดงออกที่เหมาะสม สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้
 - 2.4 ผู้ให้คำปรึกษาถามถึงความรู้สึกที่ได้ทำการซ้อมบทบาท
3. ขั้นยุติการให้คำปรึกษา
 - 3.1 ผู้ให้คำปรึกษาให้ผู้รับคำปรึกษาช่วยกันสรุปประเด็นสำคัญที่ได้รับ
 - 3.2 ผู้ให้คำปรึกษาให้ผู้รับคำปรึกษาเลือกและบอกแนวทางที่จะใช้ปฏิบัติตน
 - 3.3 ผู้ให้คำปรึกษาสรุปเพิ่มเติม และนัดหมายการให้คำปรึกษาครั้งต่อไป

การประเมินผล

สังเกตจากการให้ความร่วมมือ ความสามารถในการแสดงความคิดเห็น การสรุปของผู้รับ
คำปรึกษาในกลุ่มว่าบรรลุวัตถุประสงค์หรือไม่

การให้คำปรึกษากลุ่มตามทฤษฎีเกสตัลท์ ครั้งที่ 8

เรื่อง ความขยันหมั่นเพียร

เวลาที่ใช้ 60 นาที

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ผู้รับคำปรึกษาเกิดความรู้สึกขยันหมั่นเพียร รับผิดชอบเอาใจใส่ต่อการเรียนและการทำงาน

2. เพื่อให้ผู้รับคำปรึกษาเรียนรู้แนวทางในการทำให้ตนเองมีความขยันหมั่นเพียร

วิธีการดำเนินการทดลอง

1. ขั้นเริ่มต้นการให้คำปรึกษา

1.1 ผู้ให้คำปรึกษากล่าวทักทายผู้รับคำปรึกษาทุกคน

1.2 ผู้รับคำปรึกษาทบทวนข้อตกลงในการเข้ากลุ่มและเรื่องที่สนทนาในครั้งที่ผ่านมา

2. ขั้นดำเนินการให้คำปรึกษา

การพัฒนาความขยันหมั่นเพียร ดำเนินการโดยใช้เทคนิคต่อไปนี้

2.1 ผู้ให้คำปรึกษาถามผู้รับคำปรึกษาว่า เคยทำงานส่งไม่ทันเวลาหรือไม่ก็ไม่ทำส่งหรือไม่ถ้าผู้รับคำปรึกษาบอกว่า “เคย” ผู้รับคำปรึกษาเล่าเรื่องราวของตน จากนั้นผู้ให้คำปรึกษาถามว่า ผู้รับคำปรึกษาทำอะไร เมื่อทำงานส่งไม่ทันหรือไม่ทำงานส่ง

2.2 ผู้ให้คำปรึกษาใช้เทคนิคการสลับบทบาท (Role Reversal) เพื่อให้ผู้รับคำปรึกษาทบทวน และรับรู้ลักษณะอีกด้านหนึ่งของตนที่เป็นประโยชน์ โดยให้ผู้รับคำปรึกษาสลับบทบาทมาเป็นผู้ที่มีความขยันหมั่นเพียรแทน โดยจากเดิมผู้รับคำปรึกษาขาดความขยันหมั่นเพียร จากนั้นจะให้ผู้รับคำปรึกษาลองสลับบทบาท โดยการพูดประโยคต่อไปนี้ ฉันจะทำงานที่ได้รับมอบหมายให้เสร็จทันส่งทุกครั้งด้วยความขยันหมั่นเพียร

2.3 ผู้ให้คำปรึกษาถามถึงความรู้สึกที่ได้แสดงพฤติกรรมตรงกันข้าม

2.4 ผู้ให้คำปรึกษาใช้เทคนิคการพูดจาโต้ตอบกับตนเอง (Game of Dialogue) เพื่อให้เกิดความกระจำถึงความรู้สึก ระหว่างความขยันหมั่นเพียรกับไม่ขยันหมั่นเพียร โดยใช้นิ้วชี้ซ้ายพูดโต้ตอบกับนิ้วชี้ขวา โดยการโต้ตอบสลับกันจนเกิดแนวทางที่จะปฏิบัติตนเอง เช่น ผู้รับคำปรึกษา รู้สึกว่าตนเองไม่จำเป็นต้องทำอะไร เพราะอยู่ที่บ้านสบายไม่ต้องทำ เข้ามาอยู่ที่นี่ได้ยวก็ครบกำหนด ฝึกกลับบ้านทำไปก็ไม่ได้อะไรเหนื่อยเปล่า

2.5 ผู้ให้คำปรึกษาให้แต่ละคนพูดถึงความรู้สึกที่ใช้นิ้วชี้ขวาพูดโต้ตอบนิ้วชี้ซ้าย และความรู้สึกที่นิ้วชี้ซ้ายโต้ตอบกับนิ้วชี้ขวา

3. ขั้นยุติการให้คำปรึกษา

3.1 ผู้ให้คำปรึกษาให้ผู้รับคำปรึกษาช่วยกันสรุปประเด็นสำคัญที่ได้รับ

3.2 ผู้ให้คำปรึกษาให้ผู้รับคำปรึกษาเลือกและบอกแนวทางที่จะใช้ปฏิบัติตน

3.3 ผู้ให้คำปรึกษาสรุปเพิ่มเติม และนัดหมายการให้คำปรึกษาครั้งต่อไป

การประเมินผล

สังเกตจากการให้ความร่วมมือ ความสามารถในการแสดงความคิดเห็น การสรุปของผู้รับ
คำปรึกษาในกลุ่มว่าบรรลุวัตถุประสงค์หรือไม่

การให้คำปรึกษากลุ่มตามทฤษฎีเกสตัลท์ ครั้งที่ 9

เรื่อง การมีจุดมุ่งหมายในการดำเนินชีวิต

เวลาที่ใช้ 60 นาที

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ผู้รับคำปรึกษาสามารถรับรู้และเข้าใจการมีจุดมุ่งหมายในชีวิตของตน
2. เพื่อรับผู้รับคำปรึกษาเรียนรู้แนวทางการตั้งจุดมุ่งหมายในการดำเนินชีวิตของตน

วิธีการดำเนินการทดลอง

1. ขั้นเริ่มต้นการให้คำปรึกษา

- 1.1 ผู้ให้คำปรึกษากล่าวทักทายผู้รับคำปรึกษาทุกคน
- 1.2 ผู้ให้คำปรึกษาทบทวนข้อตกลงในการเข้ากลุ่มและเรื่องที่สนทนาในครั้งที่ผ่านมา

2. ขั้นดำเนินการให้คำปรึกษาให้คำปรึกษา

การพัฒนาการมีจุดมุ่งหมายในการดำเนินชีวิต ดำเนินการโดยใช้เทคนิคต่อไปนี้

- 2.1 ผู้ให้คำปรึกษาเล่าประสบการณ์ของตนเองเกี่ยวกับการตั้งจุดมุ่งหมายในการดำเนิน

ชีวิตให้ผู้รับคำปรึกษาฟัง

- 2.2 ผู้รับคำปรึกษาเล่าประสบการณ์ของตนเองเกี่ยวกับการตั้งจุดมุ่งหมายในการดำเนิน

ชีวิตให้ผู้ให้คำปรึกษาฟัง

2.3 เมื่อผู้รับคำปรึกษาไม่สามารถทำตามจุดมุ่งหมายได้ ผู้ให้คำปรึกษาใช้เทคนิคการอยู่กับความรู้สึก (Staying with the Feeling) เพื่อให้ผู้รับคำปรึกษาเกิดสติ รับรู้ความรู้สึก ความคิดของตนในภาวะปัจจุบัน โดยเน้นคำถามว่า “อะไร” “อย่างไร” โดยผู้ให้คำปรึกษาใช้คำถาม เช่น ผู้รับคำปรึกษาจะอย่างไร ให้ผู้รับคำปรึกษาแสดงความคิดเห็น

2.4 ผู้ให้คำปรึกษาใช้เทคนิคการพูดจาโต้ตอบกับตนเอง (Game of Dailogue) เพื่อให้เกิดความกระจ่างถึงความรู้สึกที่ตนเองต้องการอย่างแท้จริง สามารถตัดสินใจเลือกแนวทางในการดำเนินชีวิตของตนเองอย่างมีจุดมุ่งหมาย โดยใช้ฉันนี่ๆพูดโต้ตอบกับฉันนี่ๆ โดยการโต้ตอบสลับกันจนเกิดแนวทางที่จะปฏิบัติตนเอง

2.5 ผู้ให้คำปรึกษาให้แต่ละคนพูดถึงความรู้สึกที่ใช้ฉันนี่ๆพูดโต้ตอบฉันนี่ๆ และความรู้สึกที่ฉันนี่ๆโต้ตอบกับฉันนี่ๆ

3. ขั้นยุติการให้คำปรึกษา

- 3.1 ผู้ให้คำปรึกษาให้ผู้รับคำปรึกษาช่วยกันสรุปประเด็นสำคัญที่ได้รับ
- 3.2 ผู้ให้คำปรึกษาให้ผู้รับคำปรึกษาเลือกและบอกแนวทางที่จะใช้ปฏิบัติตน
- 3.3 ผู้ให้คำปรึกษาสรุปเพิ่มเติม และนัดหมายการให้คำปรึกษาครั้งต่อไป

การประเมินผล

สังเกตจากการให้ความร่วมมือ ความสามารถในการแสดงความคิดเห็น การสรุปของผู้รับคำปรึกษาในกลุ่มว่าบรรลุวัตถุประสงค์หรือไม่

การให้คำปรึกษากลุ่มตามทฤษฎีเกสตัลท์ ครั้งที่ 10

เรื่อง ปัจฉิมนิเทศ

เวลาที่ใช้ 60 นาที

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ผู้รับคำปรึกษาเข้าใจและพร้อมที่จะยอมรับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับตน
2. เพื่อให้ผู้รับคำปรึกษาแสดงความรู้สึกความคิดเห็นและสรุปผลที่ได้จากการรับคำปรึกษา

กลุ่มแบบเกสตัลท์

3. เพื่อให้ผู้รับคำปรึกษาได้รับรู้อัตลักษณ์ของตนและสามารถเรียนรู้แนวทางปฏิบัติตนได้

อย่างเหมาะสม

วิธีการดำเนินการทดลอง

1. ผู้รับคำปรึกษาทบทวนเรื่องที่สนทนาครั้งที่แล้ว
2. ให้ผู้รับคำปรึกษาทุกคนทบทวน แสดงความรู้สึกและความคิดเห็นที่มีต่อเพื่อนทุกคนที่

เข้าร่วมการใช้คำปรึกษากลุ่มตามทฤษฎีเกสตัลท์

3. ผู้รับคำปรึกษาประเมินการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นภายหลังการรับคำปรึกษา
4. ผู้รับคำปรึกษาสรุปเรื่องที่สนทนาและผู้ให้คำปรึกษาสรุปเพิ่มเติม
5. ผู้ให้คำปรึกษายุติการให้คำปรึกษา
6. ผู้ให้คำปรึกษากล่าวขอบคุณผู้รับคำปรึกษาและปิดการให้คำปรึกษา

การประเมินผล

สังเกตจากการร่วมกันสรุป การแสดงความคิดเห็น และความรู้ของผู้รับคำปรึกษา

ภาคผนวก ข
การหาคุณภาพเครื่องมือ

ตาราง 7 แสดงค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (t) และค่าความเชื่อมั่นของแบบสำรวจอัตลักษณ์

ข้อ ที่	ค่าอำนาจจำแนก เป็นรายข้อ(t)	ค่าความเชื่อมั่น α	ข้อ ที่	ค่าอำนาจจำแนก เป็นรายข้อ (t)	ค่าความเชื่อมั่น α
ด้านการรู้จักและเข้าใจตนเอง			ด้านความไว้วางใจตนเองและผู้อื่น		
1	3.098	.8605	34	1.785	.8655
2	3.482	.8609	35	1.825	.8637
3	3.563	.8659	36	3.089	.8623
4	2.717	.8628	37	1.918	.8630
5	4.409	.8660	38	1.951	.8653
6	3.583	.8627	ด้านความเป็นตัวของตัวเอง		
7	2.302	.8656	39	1.938	.8693
8	5.468	.8628	40	1.963	.8656
9	3.652	.8612	41	1.781	.8638
10	1.751	.8620	42	1.907	.8653
11	1.814	.8677	43	1.981	.8681
12	3.357	.8632	ด้านความคิดริเริ่ม		
13	4.542	.8660	44	2.339	.8607
14	4.160	.8626	45	2.717	.8611
15	3.478	.8660	46	1.960	.8647
16	1.781	.8633	47	1.857	.8641
ด้านการยอมรับตนเอง			48	2.022	.8650
17	1.797	.8642	ด้านความขยันหมั่นเพียร		
18	1.849	.8618	49	1.980	.8621
19	4.638	.8624	50	2.985	.8611
20	2.624	.8624	51	5.258	.8642
21	1.865	.8667	52	4.701	.8624
22	3.735	.8628	53	5.359	.8628
23	2.728	.8623	54	1.754	.8639
24	3.091	.8625	55	1.080	.8647
25	3.693	.8628	56	1.811	.8641
26	6.307	.8644			
27	3.770	.8625			

ตาราง 7 (ต่อ)

ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก เป็นรายข้อ (t)	ค่าความเชื่อมั่น α	ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก เป็นรายข้อ (t)	ค่าความเชื่อมั่น α
ด้านความมั่นใจในตนเอง			ด้านการมีจุดมุ่งหมายในชีวิต		
28	4.280	.8625	57	1.905	.8648
29	2.695	.8627	58	1.888	.8625
30	3.538	.8639	59	3.860	.8659
31	2.381	.8620	60	1.795	.8737
32	2.185	.8636			
33	2.078	.8705			

ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.8658

ตาราง 8 คะแนนอัตลักษณ์ของเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนหญิงบ้านปรานี
(N =52)

เยาวชนคนที่	คะแนนอัตลักษณ์	เยาวชนคนที่	คะแนนอัตลักษณ์
1	157	27	178
2	192	28	176
3	222	29	188
4	198	30	234
5	191	31	190
6	205	32	167
7	197	33	157
8	213	34	241
9	186	35	160
10	212	36	214
11	252	37	190
12	171	38	246
13	184	39	192
14	187	40	178
15	194	41	182
16	246	42	234
17	205	43	227
18	185	44	230
19	217	45	190
20	201	46	213
21	194	47	198
22	197	48	229
23	162	49	189
24	233	50	236
25	203	51	206
26	216	52	196

ตาราง 9 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานอัตลักษณ์ของเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนหญิงบ้านปรานีด้านการรู้จักและเข้าใจตนเอง (N =52)

ด้านการรู้จักและเข้าใจตนเอง	ระดับอัตลักษณ์		
	$\bar{X}$	SD	แปลผล
1. ฉันเป็นคนไม่มีเหตุผล	3.25	1.03	ดี
2. ฉันเป็นคนอะอะเสียงดัง	3.54	0.95	ดี
3. เวลาพูดฉันพูดด้วยถ้อยคำสุภาพ	3.37	0.93	ปานกลาง
4. ไม่ว่าจะเดินหรือนั่งฉันจะเดินและนั่งอย่างสำรวม	2.85	0.89	ปานกลาง
5. เวลาเพื่อนคุยกัน ถ้าฉันอยากจะพูดแทรกอะไร ฉันจะพูดแทรกทันที	3.83	0.90	ดี
6. เวลาพบผู้ใหญ่ฉันทำความเคารพ	3.77	0.70	ดี
7. ฉันเดินสวนทางกับผู้ใหญ่ ฉันหยุดให้ผู้ใหญ่เดินก่อน	3.63	0.95	ดี
8. ถ้าฉันอยากจะออกจากห้องเรียน ฉันก็จะเดินออกไปเลย	3.71	0.83	ดี
9. ฉันเดินลัดทางที่ไม่อนุญาตให้ผ่าน	3.48	0.78	ปานกลาง
10. ฉันทนทำอะไรนานๆไม่ค่อยได้	3.44	1.11	ปานกลาง
11. ฉันไม่มีเรื่องทุกข์ร้อนใจอะไรที่ต้องเก็บมาคิด	2.38	1.22	พอใช้
12. ฉันเห็นครูถือของมา ฉันรีบเข้าไปช่วยครูถือ	3.58	0.87	ดี
13. ฉันแบ่งของใช้ของฉันให้เพื่อนคนที่ไม่มีได้ใช้	3.69	0.98	ดี
14. ฉันช่วยเพื่อนทำความสะอาดและพัฒนาพื้นที่ ในบ้านปรานี	3.81	0.81	ดี
15. ถ้าฉันเจอของใช้ที่เพื่อนลืมไว้ ฉันจะนำไปส่งครู ให้ประกาศหาเจ้าของ	3.83	1.00	ดี
16. ฉันหยิบของใช้เพื่อนมาเป็นของตนเองโดยไม่บอก	3.48	0.80	ปานกลาง
รวม	3.49	0.38	ปานกลาง

ตาราง 10 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานอัตลักษณ์ของเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนหญิงบ้านปรานีด้านการยอมรับตนเอง (N =52)

ด้านการยอมรับตนเอง	ระดับอัตลักษณ์		
	$\bar{X}$	SD	แปลผล
17. ฉันรู้สึกว่า ฉันมีความรู้ความสามารถไม่ด้อยไปกว่าคนอื่น	3.19	0.91	ปานกลาง
18. ฉันรู้สึกภาคภูมิใจที่ฉันก็ได้ร่วมเป็นส่วนหนึ่งในการทำงานกลุ่ม.	4.15	0.80	ดีมาก
19. ฉันไม่สามารถทำงานได้ดีเท่ากับเพื่อนๆ ได้	3.33	1.16	ปานกลาง
20. ฉันไม่เคยทำอะไรได้สำเร็จ	3.29	0.87	ปานกลาง
21. เวลาทำงานร่วมกันแล้วผิดพลาด คนที่ผิดพลาดไม่ใช่ฉันแต่เป็นคนอื่น	3.29	0.83	ปานกลาง
22. ฉันทำอะไรก็มีแต่ความล้มเหลว	3.31	0.92	ปานกลาง
23. ไม่ว่าเหตุการณ์จะเป็นอย่างไรฉันพร้อมจะฝ่าฟันอุปสรรคต่อไป	3.40	0.79	ปานกลาง
24. ถ้าฉันทำอะไรผิดพลาด ฉันก็พร้อมจะยอมรับความผิดพลาดนั้น	3.19	0.66	ปานกลาง
25. ฉันพร้อมที่จะแก้ไขตัวเอง ถ้าฉันทำอะไรพลาดพลั้งไป	3.33	0.76	ปานกลาง
26. ฉันรู้สึกว่าฉันเป็นที่รังเกียจของคนอื่น	3.27	0.88	ปานกลาง
27. ฉันเป็นคนที่มีแต่ปัญหาทำให้ผู้อื่นต้องเดือดร้อน	3.12	0.78	ปานกลาง
รวม	3.34	0.44	ปานกลาง

ตาราง 11 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานอัตลักษณ์ของเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนหญิงบ้านปรานีด้านความมั่นใจในตนเอง (N =52)

ด้านความมั่นใจในตนเอง	ระดับอัตลักษณ์		
	$\bar{X}$	SD	แปลผล
28. ฉันกล้าแสดงความคิดเห็นกับครูและเพื่อน	3.02	0.73	ปานกลาง
29. ฉันกล้าชี้แจงความจริง ถ้ามีใครพูดถึงฉันในทางไม่ดี	3.88	1.13	ดี
30. ฉันไม่กล้าเสนอตนเองเป็นตัวแทนกลุ่มทำกิจกรรม	2.75	0.94	ปานกลาง
31. ฉันไม่กล้าตอบคำถามครู แม้จะตอบได้	3.02	0.67	ปานกลาง
32. ไม่ว่าฉันจะทำอะไรก็ตามฉันสามารถตัดสินใจได้ด้วยตนเอง	3.31	0.72	ปานกลาง
33. ก่อนจะตัดสินใจทำอะไร ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการเรียนหรือทำงาน ฉันจะปรึกษาผู้ปกครอง	2.87		ปานกลาง
รวม	3.17	0.57	ปานกลาง

ตาราง 12 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานอัตลักษณ์ของเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนหญิงบ้านปรานีด้านความไว้วางใจตนเองและผู้อื่น (N =52)

ด้านความไว้วางใจตนเองและผู้อื่น	ระดับอัตลักษณ์		
	$\bar{X}$	SD	แปลผล
34. ไม่ว่าจะทำอะไร ฉันไม่ค่อยเชื่อใจใคร	2.98	1.11	ปานกลาง
35. ถ้าเพื่อนเขาคุยกันแล้วมองมาที่ฉัน ฉันคิดว่าเขาคงจะนินทาฉัน	2.52	1.05	ปานกลาง
36. ฉันรู้สึกว่ใครๆ ก็คอยจะเอาเปรียบฉันเสียทุกอย่าง	2.90	1.09	ปานกลาง
37. ฉันรู้สึกอึดอัดใจที่ต้องใช้ล็อกเกอร์ร่วมกับเพื่อน เพราะของบางอย่างอาจหายได้.	3.88	1.41	ดี
38. ฉันไม่ค่อยสนิทสนมกับใครเป็นพิเศษแม้จะคบกันมานาน	3.87	1.35	ดี
รวม	3.23	0.85	ปานกลาง

ตาราง 13 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานอัตลักษณ์ของเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนหญิงบ้านปรานีด้านความเป็นตัวของตัวเอง (N =52)

ด้านความเป็นตัวของตัวเอง	ระดับอัตลักษณ์		
	$\bar{X}$	SD	แปลผล
39. ฉันทำอะไรด้วยตนเองไม่เคยให้ใครช่วย	2.87	0.93	ปานกลาง
40. ในบางครั้งที่ฉันประสบปัญหา ฉันก็ไม่สามารถแก้ปัญหามาของฉันทเองได้ ต้องไปขอความช่วยเหลือจากคนอื่น	2.94	1.07	ปานกลาง
41. บางครั้งฉันก็ไม่ได้อยากจะทำตามที่คุณอื่นบอก แต่ฉันก็จำเป็นต้องทำ	3.25	1.15	ปานกลาง
42. ถ้าฉันไม่เห็นด้วยกับผู้อื่น ก็จะบอกให้ผู้นั้นทราบ	2.75	1.00	ปานกลาง
43. ฉันรู้สึกว่าคุณไม่จำเป็นที่ฉันจะต้องทำตามใคร	2.69	1.11	ปานกลาง
รวม	2.90	0.56	ปานกลาง

ตาราง 14 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานอัตลักษณ์ของเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนหญิงบ้านปรานีด้านความคิดริเริ่ม (N =52)

ด้านความคิดริเริ่ม	ระดับอัตลักษณ์		
	$\bar{X}$	SD	แปลผล
44. ฉันอยากจะทำอะไร ฉันก็ทำ ไม่เคยคิดวางแผนก่อนลงมือทำ	3.42	1.10	ปานกลาง
45. ฉันรู้ว่าจะทำอะไรก่อนหลัง	3.62	0.91	ดี
46. ฉันชอบคิดทำโน่น ทำนี้ ไม่ชอบทำอะไรตามอย่างใคร	3.33	1.23	ปานกลาง
47. ฉันชอบนำวัสดุเหลือใช้มาประดิษฐ์เป็นสิ่งของเครื่องใช้	2.77	1.00	ปานกลาง
48. ฉันชอบอ่านหนังสือเกี่ยวกับการประดิษฐ์สิ่งของ	2.81	1.22	ปานกลาง
รวม	2.66	0.91	ปานกลาง

ตาราง 15 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานอัตลักษณ์ของเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนหญิงบ้านปรานีด้านขยันหมั่นเพียร (N =52)

ด้านความขยันหมั่นเพียร	ระดับอัตลักษณ์		
	$\bar{X}$	SD	แปลผล
49. ฉันชอบผัดวันประกันพรุ่ง	3.33	0.71	ปานกลาง
50. ถ้าฉันได้รับมอบหมายให้ทำงาน ฉันก็จะพยายามทำให้เสร็จทันเวลา	3.02	0.78	ปานกลาง
51. แม้ว่าจะงานที่ทำงานจะยากลำบากเพียงใด ฉันก็พร้อมจะสู้	2.90	0.66	ปานกลาง
52. ฉันชอบนั่งเล่นอยู่ใต้อาคาร โดยไม่เข้าเรียน	2.54	0.89	ปานกลาง
53. ฉันอยากอยู่เฉยๆ ไม่อยากเรียนหรือทำงานใดๆ	2.50	0.75	พอใช้
54. เวลาฉันอยากเรียนหนังสือ ฉันก็จะตั้งใจเรียนไม่ปล่อยเวลาให้เปล่าประโยชน์	3.33	0.70	ปานกลาง
55. ฉันใช้ล็อกเกอร์โดยที่วางของรวม ๆ กันไว้ไม่ได้แยกเป็นหมวดหมู่	3.21	0.89	ปานกลาง
56. ฉันไม่สนใจว่าข้าวของในล็อกเกอร์ของฉันจะรกเพียงใด ขอให้หาของให้เจอก็พอ	3.25	1.28	ปานกลาง
รวม	3.00	0.53	ปานกลาง

ตาราง 16 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานอัตลักษณ์ของเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนหญิงบ้านปรานีด้านการมีจุดมุ่งหมายในชีวิต (N =52)

ด้านการมีจุดมุ่งหมายในชีวิต	ระดับอัตลักษณ์		
	$\bar{X}$	SD	แปลผล
57. ฉันคิดว่าฉันจะทำงานเก็บเงินไว้ เพื่อจะได้ออกไปประกอบอาชีพของตนเอง	2.56	0.73	ปานกลาง
58. ฉันวางแผนไว้ว่า อนาคตของฉัน ฉันควรจะทำอะไร	2.48	0.83	พอใช้
59. ฉันพร้อมที่จะปรับปรุงตนเองให้ดีขึ้นเพื่ออนาคตของฉัน	2.75	0.91	ปานกลาง
60. ฉันใช้ชีวิตไปวันๆ ไม่เคยคิดหรือสนใจเกี่ยวกับอนาคตของตนเอง	2.58	0.89	ปานกลาง
รวม	2.59	0.71	ปานกลาง

ภาคผนวก ค
รายนามผู้เชี่ยวชาญ

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิที่ตรวจแบบสำรวจอัตลักษณ์และโปรแกรมการให้คำปรึกษากลุ่มเกสตัลท์

รายชื่อ	ตำแหน่งหน้าที่
1. ผศ.ดร. นันทนา วงษ์อินทร์	ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
2. ผศ.ดร. ทศพร มณีศรีขำ	ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
3. ดร. วัลลภ ปิยะมโนธรรม	ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
4. อาจารย์มณฑิรา จารุเพ็ง	ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ภาคผนวก ง
หนังสือขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ บัณฑิตวิทยาลัย มสว โทร. 5731, 5618

ที่ ศธ 0519.12/ / > 48

วันที่ // กุมภาพันธ์ 2548

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

เนื่องด้วย นางสาวจันทร์เพ็ญ ทศนียสกุลชัย นิติระดับปริญญาโท สาขาวิชาจิตวิทยาการแนะแนว มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญานิพนธ์ เรื่อง “การศึกษาและพัฒนาอัตลักษณ์ของเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนหญิงบ้านปรานี” โดยมี ศาสตราจารย์ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ และ รองศาสตราจารย์ชูศรี วงศ์รัตน์ เป็นคณะกรรมการควบคุมการทำปริญญานิพนธ์ ในกรณีนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญ ผู้ช่วยศาสตราจารย์นันทนา วงษ์อินทร์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ทศพร นุธิ์ศรีจำ อาจารย์วัลลภ ปิยะมโนธรรม และ อาจารย์มณฑิรา จารุเพ็ง เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจแบบสำรวจอัตลักษณ์ และ โปรแกรมการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มตามทฤษฎีเกสตัลท์

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ข้าราชการในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจแบบสำรวจฯให้ นางสาวจันทร์เพ็ญ ทศนียสกุลชัย และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ เพ็ญศิริ จิระเดชากุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ภาคผนวก จ
หนังสือขอความอนุเคราะห์เพื่อพัฒนาเครื่องมือการวิจัย
หนังสือขอความอนุเคราะห์เพื่อการวิจัย

ที่ ศธ 0519.12/ 3164

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

12 มีนาคม 2548

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เพื่อพัฒนาเครื่องมือการวิจัย

เรียน อธิบดีกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสำรวจ

เนื่องด้วย นางสาวจันทร์เพ็ญ ทศนียสกุลชัย นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาจิตวิทยาการแนะแนว มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การศึกษาและพัฒนาอัตลักษณ์ของเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนหญิงบ้านปรานี” โดยมี ศาสตราจารย์ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ และ รองศาสตราจารย์ชูศรี วงศ์รัตนะ เป็นคณะกรรมการควบคุมการทำวิทยานิพนธ์ ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเพื่อพัฒนาเครื่องมือการวิจัย โดยขอให้เยาวชนหญิงช่วงอายุ 12 – 18 ปี ในสถานแรกรับเด็กและเยาวชนหญิง เป็นกลุ่มตัวอย่างตอบแบบสำรวจอัตลักษณ์ และโปรแกรมการให้คำปรึกษากลุ่มตาม ทฤษฎีเกสตัลท์ ในระหว่างเดือนมีนาคม - เมษายน 2548

จึงเรียนมาเพื่อขอบความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ นางสาวจันทร์เพ็ญ ทศนียสกุลชัย ได้เก็บข้อมูลในการทำวิทยานิพนธ์ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์เพ็ญศิริ จีระเดชากุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 02-664-1000 ต่อ 5731

หมายเหตุ : ต้องการสอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ มือถือ 09-4846537

ที่ สธ 0519.12/๔ / ๕๕

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

๒๒ เมษายน 2548

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เพื่อการวิจัย

เรียน อธิบดีกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสำรวจ และโปรแกรม

เนื่องด้วย นางสาวจันทร์เพ็ญ ทัศนียสกุลชัย นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาจิตวิทยาการแนะแนว มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญานิพนธ์ เรื่อง “การศึกษาและพัฒนาอัตลักษณ์ของ เยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนหญิงบ้านปรานี” โดยมี ศาสตราจารย์ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ และ รองศาสตราจารย์ชูศรี วงศ์รัตนะ เป็นคณะกรรมการควบคุมการทำปริญญานิพนธ์ ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย โดยขอใช้สถานที่ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนหญิงบ้านปรานี และขอให้เยาวชน ที่สมัครใจ จำนวน 8 คน เข้าร่วมรับคำปรึกษากลุ่มเสดัลท์ และเยาวชนหญิง อายุ 12 – 18 ปี ตอบแบบสำรวจ อัตลักษณ์ ในระหว่างเดือนพฤษภาคม - มิถุนายน 2548

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ นางสาวจันทร์เพ็ญ ทัศนียสกุลชัย ได้เก็บข้อมูลในการทำปริญญานิพนธ์ และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ เพ็ญศิริ จิระเชชากุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ปฏิบัติราชการแทนอธิการบดี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 02-664-1000 ต่อ 5731

หมายเหตุ : ต้องการสอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อ นิสิต โทรทัศน์ มือถือ 09-4846537

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ - ชื่อสกุล	นางสาวจันทร์เพ็ญ ทศนียสกุลชัย
วันเดือนปีเกิด	30 ตุลาคม 2517
สถานที่เกิด	1723 ซ. ปريانนท์ ถ. สาธุประดิษฐ์ เขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร 10120
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	112 หมู่ 2 ตำบลคลองโยง อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม 73170
ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน	นักวิชาการอบรมและฝึกวิชาชีพ 5
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนหญิงบ้านปรานี กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน กระทรวงยุติธรรม
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2537	ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตพระนครใต้
พ.ศ. 2538	คหกรรมศาสตรบัณฑิต (คหกรรมศาสตร์ศึกษา – คหกรรมศาสตร์ทั่วไป) สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล
พ.ศ. 2548	การศึกษามหาบัณฑิต (จิตวิทยาการแนะแนว) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ